C:\Users\Plazma\Desktop\300\Vejdelek_Cestmir-Navrat_z_raje.pdb

PDB Name: Čestmír Vejdělek-Návrat z ráje
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Vědecká fantastika stala se v literatuře žánrem, který si vynutily vědecké výboje a s nimi souběžné přemýšlení a snění lidstva o těchto věcech. Základním formálním rysem tohoto žánru bývá potlačení umělecké stránky, ujal se střízlivý popis reality skutečné i fantastické, připomínající tak nejspíš detektivky nebo reportáže. Prostě těžiště této literatury je ve faktech samých, nebo ještě lépe, ve fabuli.
Na Vejdělkův román by se tato charakteristika nehodila. Návrat z ráje je osobitý už formálně, má solidní kvality čapkovských utopií. Jeho postavy jsou psychicky komplikované bytosti, žádné ilustrace. Zejména dvě stěžejní, Lucijanka Bis a pozemšťan Řehoř, se musí prokousat požehnaným množstvím pocitů, myšlenek a vnitřních stavů za jediný rok, jediný ovšem z hlediska relativity. Největším půvabem Vejdělkovy knihy je, že nejvážnější, ba nejtragičtější fakta a myšlenky probíhají dříve nebo později osvobozující rovinou humoru. U Řehoře, hlavního vypravěče, to má kouzlo přirozenosti. Je to konec konců Čech, i když z jednadvacátého století, a při své všestrannosti má jistě v malíčku nejen Haška, ale i jiné jízlivce. U holčičky Bis, která si po vzoru Řehoře vede deníkové zápisky, jde o složitější a dojemnější kouzlo. Je trochu vzdorovitě vtipná a veselá, tak to bývá u bystrých dospívajících pozemšťanek, a patrně to také trochu odkoukává od Řehoře, který se jí pomalu, ale jistě stává ideálem, ať to jakkoli před ním skrývá.
A teď už se dotýkáme struny, která v Návratu z ráje zní nejčastěji a nejhlouběji – myšlenky lidské solidarity. Najdeš-li v budoucnosti kdekoli ve vesmíru lidskou bytost, bude pouto člověčenství první a nejsilnější ze všech pout. Budeš této lidské bytosti pomáhat proti všem a proti všemu. To je nejenom zajímavá, ale především vážná myšlenka Návratu z ráje: na planetě Lucii dostoupí technika k těm tragickým vrcholům, kdy se stroje vymknou z rukou člověka a stávají se silnější než on. Jakmile jsou silnější, a tedy dokonalejší ve smyslu výkonnosti, obracejí se proti němu. Nastává cosi, co by se dalo symbolicky nazvat spiknutím strojů, přesněji řečeno, spiknutím ústředního řídicího mozku na Lucii. Co všechno se děje v souboji, při němž je člověk víceméně bezbranný? Kdo zvítězí? Co tady prožije sympatický Řehoř, vzdálený statisíce kilometrů od své mateřské planety a od svého srdečního magnetu, živohošťské Mařenky Hrubé? Jak se na věci dívá, jak zasáhne, jak reprezentuje tu malou hvězdičku v prostoru, která není k spatření za růžovým umělým nebem, které na Lucii improvizuje věčný den?
Na to všechno odpovídá Návrat z ráje sugestivně a přemýšlivě, a především znovu opakuji, se správnou dávkou dobrého pozemského humoru. Toho, který varovná slova nezlehčuje, ale svízele nechává projít lázní svobodného lidského smíchu.

Návrat z ráje
Čestmír Vejdělek

Ilustroval, obálku a vazbu navrhl Adolf Born.

Mladá fronta Praha 1961

kapitola první
1
Jednou v září roku dvoutisícího šedesátého, za pěkného chladného rána, jsem se pokoušel o vychytralou štiku, usazenou v polovině zátoky Mastníku; chtěl jsem se jí dostat na kobylku, když mě tak dlouho vodila za nos, chtěl jsem ji vytáhnout dřív, než se to řízením osudu povede některému z Pražáků, jejichž libelky tady v okolí Živohoště vířily v celých hejnech. Splávek po dlouhou dobu seděl bez hnutí na vodě a já na břehu. Nechtělo se mi jíst ani pít ani vzpomínat ani snít, prostě nic; udělal jsem totiž v noci poslední tečku za pětisetstránkovými „Poznámkami k příčinám degresních jevů ve skupinách řádu N“ a měl jsem v hlavě dokonalé prázdno.
Kolem poledne zabzučela u řeky libelka. Byla, div divoucí, první od rána a já jsem jenom doufal, že vynechá zátoku a bude mířit podle řeky k jihu. Nestál jsem o společnost, tím spíš, že splávek najednou začal tancovat. Ale hluk od řeky

houstl a já jsem i v zápase s rybou poznal, že jde o něco většího a že to letí rovnou ke mně. Štika snad vycítila mé rozpaky a šla ke dnu; byla chytrá, chtěla mi zamotat vlas do kořenů nebo do jiného neřádstva tam dole a pak se mi vysmát. Musíte vědět, že práce na „Poznámkách“ byla vyčerpávající, hnusně vyčerpávající, a že jsem si místo polykání psychotonu říkal: První ráno po všem vyhrabu na půdě dědův prut a chytím starou prohnanou štiku. Teď se dalo podle basových tónů rotoru poznat, že nad zátokou slídí meta. Každému nám záleželo na něčem jiném. Ti v metě chtěli najít mne, skrze koruny borovic bylo vidět šedivé a černé pruhy na trupu, barvy týdeníku MY 2060, já se věnoval s veškerou péčí štice a ona nechtěla pochopit mé vzněty. Pak mě zpozorovali, přihnali se jako vítr a já jsem vztekle a marně tahal za vlas. Určitě se mi bolestně smála s háčkem v hubě.
Meta stála sotva půl metru nad hladinou, do které vyryla kruhovou vlnu, z boku vystrčila pneumatické schůdky až k mým špičkám a v okénku se zjevil redaktor Valenta. „Sbal si svých pět švestek, Řehoři, a polez nahoru,“ řekl. Zacloumal jsem ještě prutem, ale štika držela jako skála. Nešlo mi vůbec o slávu, když jsem ji chtěl dostat s prutem po dědovi a bez moderní zabijácké techniky, o slávu mi nešlo,hledal jsem úlevu a uspokojení a potvrzení něčeho, co se dá nazvat životní linií. Štika mě přelstila. Možná, že jí šlo také o potvrzení nějaké linie, ale nejspíš jí šlo o život. „Máme pro tebe jiného kapra,“ volal Valenta a nestydatě se usmíval, když jsem utrhl vlas a skládal nářadí. „Čeká na tebe president akademie.“
„Měl vás vzít rohatý nebo jste se měli nabourat o nějakou skálu nebo měl pan Hába přijít do služby namazaný a vyklopit vás nad přehradou, zkrátka, přišli jste nevhod,“ řekl jsem, zatím co pan Hába hnal metu ohromnou rychlostí nahoru a důležitě krčil čelo, „vy vůbec vždycky přijdete nevhod, ale dobře mi tak, neměl jsem hasit, co mě nepálilo.“
Tím jsem narážel na začátek mé spolupráce s MY 2060. Tehdy totiž ve výstavní síni U Kybernů začaly šílet elektronické mozky, museli je odvézt jeden po druhém k Myslivečkům. Náhodou jsem objevil pachatele. Byl to středoškolský učitel v penzi a kazil mozky tím, že jim dával absurdní otázky, jako: Rodí se čert z chlupatých vajec? Nebo: Potíte se dlouho ? Napsal jsem tehdy seriál, kde jsem profesora obhajoval a vzdal hold jeho žákům. Články vzbudily zájem do té míry, že jsem se později věnoval žurnalistice jako druhému povolání, i když jsem nikdy nevstoupil do řádného úvazku. „Vůbec jsem se neměl ve vašem plátku objevit, Valento,“ řekl jsem, „O co vůbec jde ?“ „Řehoři, poletíš na Lucii,“ odpověděl Valenta a myslil, jakou radost mi tím nedělá.
Řekl jsem stručně: „Především jsi ignorant ve věci rybolovu, milý Valento, nejednalo se o kapra, nýbrž o štiku, jak by podle prutu a roláku a podle desítky jiných známek poznalo každé školní dítě, kdyby se tyto krásné věci ještě dnes vyráběly. Štika je mi mnohem milejší než vaše Lucie a vaše noviny, na Lucii nejsem vůbec zvědav a do vašeho plátku jsem nikdy neměl vlézt a byli byste mě neobtěžovali, když jsem chtěl mámě přinést štiku, která, doufám, teď alespoň zcepení.“ Valenta se usmíval a pan Hába se také usmíval a vedl už metu nad Radotínem, kde s pomocí rezonátoru odklízeli starou cementárnu; šlo jim to rychle, ale nadělali spoustu prachu. Kolem nás už rejdila spousta libel a sem tam nějaká starší sofie a pan Hába se musel proplétat slušným zmatkem, takže se přestal usmívat a nadával ostatním horáků a křupanů a vůbec mnohem hůř, než se slušelo na člověka komunistické epochy. Všiml jsem si, že nám Hradčany i nově pobitá kopule Mikuláše zůstávají po pravé ruce, kdežto do redakce by se letělo rovně přes Prahu, na náměstí Hanzelky a Zikmunda, a otázal jsem se na to Valenty. „Čeká na tebe president akademie, Řehoři,“ opakoval Valenta jako prve, „vidíš, že rozptyluješ pana Hábu, a v půl osmé ti letí raketa do základny v Ubr al Massa a o půlnoci tě čekají na Ciolkovském.“
Vypadalo to, že vážně letíme k Ruzyni a že se stávám významným mužem, a řekl jsem: „Opravdu jste se měli nabourat o skálu, tak ty si myslíš, že v akademii věd vylezu z mety ve špinavých kalhotech a ještě špinavější blůze, s gumáky na nohou a s prutem a s podběrákem v ruce, že s tím vším vlezu do výtahu a budu chodit sály s peršany a dělat tam mokré šlápoty?“ Valenta odpověděl: „Prut si můžeš nechat v letadle.“ A já jsem prut opravdu nechal v letadle, když jsme si sedli na plochou střechu akademie vedle řady jiných met a starších strojů, a kromě toho jsem si stáhl gumovky. Udělal jsem dobře, protože uvnitř chodili všichni moc elegantně oblečeni, zejména všichni ti tajemníci presidenta akademie, kteří nás přes pět kanceláří vedli do kabinetu.
Tam právě skončila porada. Vstávali, rachotili křesly, ale ještě se přes stůl hádali s takovou vervou, jakou jsem na vědeckých zasedáních viděl jen málokdy. Vzduchem bloudila učená slova o Lucii, sondách, transportální hypnóze, nikdo nikoho neposlouchal a chybělo jen vyplazovat na sebe jazyky. President, temperamentní holohlavý mužík, stál u okna s pilotem v oranžovém overalu a rozhazoval rukama. „Pojď sem, Jando,“ volal na mne z dálky, „pojď sem. Ty degresní jevy budeš muset přerušit.“ Znal jako Napoleon každého svého vojáka jménem a zakládal si na tom.
„Přehlasovali mě, pánové. Tady se dostává do vědy senzace. Podlehli novinářské kampani, vedené nevybíravými prostředky, na které se mělo dávno zapomenout.“ Valenta, kterému bylo pravděpodobně presidentovo horlení určeno, zasmušile namítl: „Bylo to mínění lidu, soudruhu presidente, aby se dále neplýtvalo komplexními výpravami, které jen zvyšovaly zmatek v našich představách o Lucii, a aby k rozřešení záhady přispěl profesor Řehoř Janda.“ „Já vím, já vím,“ přerušil ho president, „nějaký čas se známe, Valento. Jsem přesvědčen, že jste už Jandu přinutili podepsat smlouvu na seriál o dvaceti tisíci slovech. Buďte tak laskav a nechte nás s profesorem o samotě. Jando, sedni si a poslouchej.“
Když jsem zase stál nahoře na přistávací ploše, Valenta tam čekal a šklebil se. Vynadal jsem mu, co se do něho vešlo, ale jeho nálada byla nepřekonatelná. Povídal: „Snad nemáš strach, Řehoři?“ „Podnikl jsem pro váš plátek,“ řekl jsem, „do kterého jsem nikdy neměl vkročit, nejméně pět planetárních cest, takže strach snad ani nemám, ale nesnáším vaše bláznivé tempo; nutíte mě štvát se teď do Živohoště, rozloučit se s matkou a uklidit člun, člun zůstal v zátoce, jak sis jistě ráčil všimnout; musím tedy uklidit člun a letět zase do Prahy a přestoupit na raketu do Ubr al Massa, tam zase přesedat a teprve z Ciolkovského podstoupit fotonovou raketou cestu na Lucii a vrátit se za půl druhého roku, kdy už ta štika bude dočista zcepenělá. Strach nejspíš nemám po pěti výpravách, z nichž nejnepříjemnější byla na Pluto, strach nemám, i když tohle je dál než Pluto, protože nahoře je všechno úplně jedno.“

Půjčili mi pro zpáteční let pana Hábu a stáli kolem mety. Vítr z rotorů je rozcuchal a pořád jich přibývalo, známých, cizích i takových, s kterými jsem kdysi vyměnil sotva pozdrav. Nad všechny vyčníval můj příští pilot, ke dvěma metrům výšky, hrudník jako bedna, oranžový overal s klíny první třídy, odolnost do 11g/240 sec, stužka Saturnu, vývozní kousek pražské pobočky Kosdorgonu. Ten jediný se tvářil flegmaticky. Pan Hába zvedal metu se slavnostním jemnocitem, aby mi mohli o chvíli déle mávat, ale já jsem se brzo unavil a spíš mě bavily mráčky, táhnoucí nad Vltavou ve třech proudech jako kolona husarů na bělouších. Praha, jak bylo patrné, měla zase svůj den, po stráních historického středu města se zádumčivě pokládala švestková rosa. Lépe bylo se odvrátit a nepropadat příliš depresi. Abych se zatím vyhnul rozepři s matkou, která musela následovat, vytáhl jsem doma z garáže libelku a zaletěl pro člun. Libelka chtivě a vděčně klouzala nad hladinou a já si popřával čas obhlížet stráně, které ve svých loktech kolébaly plné a jasné odpoledne. Časně zrozený podzim lépe slušel skalám a vodám než příliš živé slunce, ten vychytralý zlodějský spratek, vábící za svou píšťalou houfy nahých těl, vodních lyží, kluzáků a plachetnic. O prázdninách bývala Živohošť těžko snesitelná pro stálé obyvatele, jejichž prarodiče ovšem před sto lety přitáhli k napuštěnému jezeru rovněž jako výletníci a chataři; o prázdninách zdejší odjížděli a vraceli se teprve s prvními chladnými rány. I letos tomu tak bylo. Teprve s útěkem letňáčků vrátila se údolí obvyklá tvář a život byl opět možný. Nevím, proč jsem si vyvolil za bydliště kout, který měl takovou nevýhodu. Třebaže zde Jandové byli usazeni od samého vzniku jezera, mohl jsem jít na Šumavu nebo k Padrti nebo kamkoli jinam, a možná že bych byl dokázal dokonce přemluvit matku, ale nikdy jsem se o to nepokusil a nikdy jsem se takovým plánem vážně nezabýval. Nejspíš ty skály mi učarovaly. Byly všude kolem rozsazeny jako názorná ilustrace jistoty. Ano, tím to bude. Jak ví každý, kdo se jen zběžně seznámil s teorií skupin, naráží se už někde kolem řádu K na tak zvané degresní jevy, a to je svrchovaně kluzká půda, na které selhávají i nejobecnější zákonitosti. Zřetelně se pamatuji, jak důtklivý pocit otevřené průduchy do naprostého neznáma se mě zmocnil před deseti lety, byla tehdy trošku zamlžená úplňková noc, když se mi poprvé nepodařila aplikace Janderova čísla pro řád K. Po chvíli přemýšlení se mě zmocnila lehká závrať a musel jsem vyjít na verandu, abych se nadýchal mokrého nočního vzduchu. Snad od toho dne se datuje moje zprvu laická a povrchní záliba číst si trochu v dějinách, která se později rozdělila do tří specializovaných rovin, totiž jednak na Chamurappiho spor se Zimrilimem a pád Mari v roce 1758 před naším letopočtem, na ekonomicko-společenské a historické podmínky vzniku spolku „Philike Hetaeria“ v roce 1817 v Istanbulu a konečně na syntetičtější pohled do minulosti místní obce živohošťské. Do dějin, zvláště místních, jsem zabředl trochu příliš, což mi vyneslo trvalou přízeň občanského výboru a zároveň pověst podivína. Nu, Živohošť byla teď zmodernizovaná, ale já se od ní nemohl odtrhnout ani tak, a večer abych letěl do horoucích pekel.

Upevnil jsem člun na bok libelky a vracel jsem se domů. Pod klidnou lesklou vodou jsem občas zahlédl stín nějaké ryby a doufal jsem, že mezi nimi stojí i moje štika. Nepřál jsem jí, aby zcepeněla.

Alejí mezi vilami šla Mařenka Hrubá. Poznal jsem ji z dost velké dálky podle účesu a podle chůze; spustil jsem se na křižovatku, kudy musela projít. Mařenka samozřejmě zmizela ve vrátcích k Šustrově vile. Neměl jsem u děvčat štěstí. Nesnášela dobře mé příliš dlouhé věty. Bylo mi čtyřicet a nedokázal jsem se oženit a mít děti. Škoda. Myslím, že bych byl dobrým tátou nějaké roztomilé malé holčičce. Čekal jsem na křižovatce přes půl hodiny, než mi došlo, že Šustrovům zbytečně prodlužuji neočekávanou návštěvu.

Matka už něco věděla a spustila povinné lamentace. Byla prostá žena, takže se nemohla naučit dělat rozdíl mezi léty a světelnými léty a domnívala se, že jde o výlet nejdéle na tři neděle. Teprve po delším přemlouvání uznala, že jsem dospělý, a odešla mi připravit osobní věci. Musela je vždycky vybrat sama, ačkoli jsem si mohl vyzvednout komplety v kterékoli pražské výdejně nebo v Ubr al Massa nebo dokonce na Ciolkovském, na tom největším umělém měsíci. Skutečně byla přesvědčena, že budu pryč nepříliš dlouho, a já jí to nevymlouval. Seděl jsem na terase s lahví džinu, který jsem ředil ledovou pomerančovou šťávou, šlo to báječně dohromady, nepřebral jsem ani trošičku, jenom jsem spláchl ten stesk, ale přesto jsem potom večer nařídil libelku na automat, jak to bylo předepsáno, a ona mě vyložila na raketovém letišti v Máslovicích. Libelka sama odletěla domů k mámě, oplakávající jistě rozloučení, přestože jsem ji chtěl zavolat ještě z Ciolkovského. Chvíli jsem se za libelkou díval.

Pilot se jmenoval Jan Kačer a čekal na mne v klubu. Letiště v Máslovicích má příjemný malý klub, postavený někdy před dvaceti léty. Tenkrát se ještě umělo stavět a architekt srovnal pět sálů, hudební místnost, tělocvičnu a lázně do pravidelné hvězdice, do jejíhož středu umístil bar. Tak vedou všechny cesty k baru a zároveň máte výhodu, že vidíte do šesti místností najednou. Já jsem to nepotřeboval, pilot seděl zrovna u baru, pil džus a byl pochopitelně obklopen houfem slečen. Oranžový oblek pilota první třídy se v Máslovicích může objevit nejčastěji jednou do roka. „Zdravíčko, profesore,“ zavolal na mne potěšeně, „stihneme se před večeří vykoupat?“

2

Ciolkovský nás vyvrhl do vesmíru a teď jsme už třetí měsíc letěli nejvyšší možnou rychlostí a viděli Lucii pouhým okem v podobě staré zlaté mince. Raketa nás nijak nezaměstnávala; udržovala sama kurs) obsluhovala početné přístroje a konala na devět tisíc různých vědeckých pozorování, jejichž výsledky zpracovávala a vysílala pro vedoucí stanici), takže my dva jsme vlastně byli jediné nedokonalé mechanismy na palubě. Zřetelně se pamatuji, jak mě sklíčil pohled na raketu, několik set tisíc tun těžkou, a vědomí jisté odpovědnosti vůči těm, kdo ji stavěli, kdo ji zkoušeli, i nakonec vůči těm, kdo mě do ní dost lehkovážně posadili.

Zatím co Honza jako pilot, jehož posláním bylo v případě nějaké poruchy konstatovat, že se už nedá nic dělat, pociťoval občas nutkání přemýšlet o svém nesnadném úkolu, já musel vynalézat desítky způsobů, jak si ukrátit čas. Ze začátku to bylo lehké. Vrhl jsem se na stohy materiálů, shromážděných předešlými výpravami, a královsky jsem se bavil. Dalo se říci, že si Lucie ze všech šesti expedic vystřelila. Profesor Espolin, paleontolog se specializaci na oligocén, našel tam kromě čtyř záhadných tvorů, oblečených do žaketů myší barvy, a kromě bezpečných známek vyspělé civilizace vesměs pouze machairody, kdežto akademik Štejn, entomolog, zaměřený na škůdce, popisuje rovněž

čtyři muže v šedivých žaketech, ale jinak výlučně sarančata, zejména typu Pachytylus migratorius, a po probádání celé planety výslovně popírá byť i jediný nález machairoda. A tak dále. Shodní se zdají být jen lucijšti ceremoniáři a formule, kterou hlavní lucijský elektronkový mozek navádí rakety k přistání: „LUCIE. STARÝ VÁS NAVEDE NA SHEET. BEREME RECEPTURU.“
Nemělo valnou cenu louskat zprávy řádek po řádku, ale já tam stále hledal nějakou stopu, které bych se mohl přidržet, a strávil jsem tak bez výsledků, ale poměrně příjemně, téměř polovinu předpokládaného trvání letu. Pak jsem byl zvědav, zda dostanu kosmickou sklíčenost. Nikdy dříve jsem ji nezažil, ale tolik se o ní psalo a byly na ni zvláštní vědecké ústavy; nechtěl jsem věřit Honzovi, že je to všechno výmysl šarlatánů. Kosmická nemoc ne a ne se projevit. Už jsem byl srozuměn, že mě zase mine, zvlášť když se Lucie začala vynořovat z nebeského krásnohledu. Trávil jsem nejvíc času spánkem a četbou a poslouchal jsem také muziku, samozřejmě staré mistry, Regera, Janáčka a Schoenberga; moderní hudlaly jsem nesnášel od malička. Nebo jsem si pouštěl filmy a televizi z Ciolkovského, ale tam byly samé mizerné pořady, litoval jsem, že nám nemohou propojit České Budějovice nebo Papeete.
A hráli jsme mariáš. Třetího nám dělal jeden navigátor z vedoucí stanice, in kontumaciam ovšem, vysílalo se to na tajné vlně pro zcela mimořádné zprávy, Honza přiletoval kontakty k plastickému televideonu a měli jsme dojem, že sedíme za jedním stolem. Naneštěstí propadl náš partner mariáši tak, že nám nedal pokoj, ani když jsme na karty neměli vůbec náladu. Museli jsme s ním přerušit styky a vymluvili jsme se, že máme strach, aby nám na tu ilegalistiku nepřišli.
Užíval jsem také vzpomínkové pastilky remin, ale styděl jsem se za takový úpadek, ležet na břiše a nechávat mozek přesně a názorně vybavovat nejpříjemnější životní zážitky. Sám jsem svého času hlasoval pro zastavení výroby, což jsme pochopitelně museli projet; lidé mají remin rádi jako kdysi kokain, i když se přejí a člověk má pak své vlastní minulosti plné zuby. Jestliže jsem mohl pro cucání reminu najít ospravedlnění, spočívalo v tom, že jsem miloval Mařenku Hrubou; račte uvážit, že jsem si nepouštěl nic jiného, než výjevy s ní.
Honza patřil k antireministům, ale ke skalním, a tablety si vůbec nevzal s sebou, jako ostatně nepil ani nekouřil. Honza Kačer byl všestranně zajímavý chlapík.
Tvrdil, že mu bylo zrovna šest let, když se rozhodl stát se kosmickým pilotem. Bydleli prý tenkrát na Letné a vraceli se za šera domů, matka, Honza a druhý capart, když se Honza zeptal, kde je táta, a když se mu dostalo odpovědi, že ve službě, na Měsíci. Tamhle na tom měsíčku, mami? Ano, Jeníčku, právě tam. Ale mami, to nemůže být, táta je přece takhle veliký a nevešel by se na ten mrňousek. A kde by čekal, když je měsíce půl, poznamenal prý tenkrát bratr. Jen počkejte, chlapci, odpověděla trpělivá žena, až budete velcí, uvidíte, kolik je na Měsíci místa. A Honza: Já tam určitě pojedu.
Ke mně se choval s přiměřenou dávkou úcty, ale měl jsem dojem, že se mi za zády shovívavě pošklebuje. Toť se ví, počítal si o dvanáct roků méně, přestože proslul jako prvotřídní kosmický pirát nota bene v druhé generaci, dvanáct je dvanáct, měl plno sebevědomí, bezmezné víry v „nádhernou budoucnost lidstva“ a v „pohádkové možnosti techniky“ a samotnému mu to myslilo jako mašina, bez zbytečných odboček. Jeho krátká životní dráha byla zrovna taková, škola, zkušená, zase škola a operační oddělení Kosmodrogonu, pět hodin sportu denně, špenát, limonády.
Něco na něj prasklo při setkání s lodí L‘Allouette, která se vracela od oblíbené Alfy Centauri. Minuli jsme se dosti těsně, o nějakých sto tisíc kilometrů, ale člověk měl stejný dojem jako z rozhovoru s vedoucím ostrovem: postava na obrazovce a hlas. Na raketě byla nějaká černovláska v těsném tričku a Honza byl následujících několik dní nepřítomen duchem. „Jmenovala se Klaudie, Jeníčku,“ poznamenal jsem; „a mám s ní schůzku ode dneška za dva roky ordinérního času v Lilles na náměstí.“ „Ty si děláš legraci,“ řekl Honza, „ale mně se nepovedlo odpoledne před odletem. Jak jsme se rozloučili v chytrovně (tak Honza nazýval Akademii věd), volal jsem hned Helenu, ale objevil se tam nějaký chlap, chvilku si mě nepřátelsky měřil a pak ji pro jistotu zapřel. Brigita naproti tomu byla doma, dokonce v župánku, a co děláš, drahoušku, nepřišel by ses podívat na starou přítelkyni? Že rád? Tak nestůj a chytni první libelku. Je tady náramná legrace a některé chlapce budeš znát, třeba Igora nebo Jirku. Udělal jsem poruchu a vypravil jsem se za Adélou, ale to byla taková historie, že je mi hloupé jenom ji vyprávět.“ Honza se zasmušil. „ Víš, Řehoři, suď mě jak chceš. Já bych se sám rád přilepil k nějaké natrvalo, ale kde mě bude pořád shánět? Vím, co si užila máma. Ledaže by pak chtěla létat se mnou, ale to by nejdříve musela snést 11g.“
Lucie se teď podobala zlaté plaketě. Vyhlížel jsem ji se vzrůstajícím zájmem. Dokonce mi nedělalo potíž vylézt do pozorovacích kabin a odřeknout si pohodlnou zmenšující cirkoramatickou obrazovku. V pozorovací kabině jsem vychutnával lahodnou samotu a bližší spříznění s Lucií. Snad proto, že jsem její jméno slyšel poprvé vyslovit v romantických souvislostech a řezavým hláskem spolužačky, do které jsme byli všichni zamilováni, připadala mi Lucie po mnoho let obzvlášť tajemná a spojoval jsem ji s neurčitými, ale důraznými nadějemi. Tehdy na Bobích loukách mě Irena vyzvala k dostaveníčku za chatou, stáli jsme v čvachtavém jarním sněhu, opřeni o recepční stožár, a Irena prohlásila: „Uteču na Lucii. Kdybych se ztratila, nesmíš nic prozradit půl roku. Pak půjdeš za Gustavem a vyřídíš mu, že jsem utekla tak daleko, abych už nikdy nemusela vidět jeho flirty, a že mě nemá hledat.“ Pokud vím, Irena nikdy nikam neutekla a má s Gustavem tři děti, ale před pětadvaceti lety na Bobích loukách jsem zůstal stát uprostřed nočních par a představoval jsem si, jak Irenu na Lucii vyhledám. Název planety sám, už tisíckrát slyšený, působí mi dodnes krátkou bolest, podobnou říznutí hranou papíru. Pak, někde uprostřed vzdálenosti, jež mě dělí od studenta Jandy, se vrátila Weinbergova expedice. Televize přerušila vysílání, měl jsem otevřené okno a venku padal těžkými kapkami červnový liják a hlasatel vyslovil jméno Lucie podobně řezavě jako dívka. Spatřoval jsem v tom vyšší pokyn k usmyslil jsem si, že mezi všemi planetami má pro mě tato nějaký význam. Nuže, nyní se Lucie vynořila z nebeského krásnohledu do velikosti zlaté plakety. Brzy se ozvaly její signály. Přičinlivé mozky se ve slušném tempu postaraly o překlad. Obrazovka zazářila, ale nikoho neukázala, jen reproduktor vyslovil suchou strojní češtinou pověstnou formuli: „LUCIE. STARÝ VÁS NAVEDE NA SHEET. BEREME RECEPTURU.“ Vzápětí pokračoval: „NA ŽÁDOST VYSVĚTLUJE STARÝ: STARÝ JE HLAVNÍ MOZEK PRO MIMOŘÁDNÉ PŘÍPADY. SHEET JE HLAVNÍ PRACOVNÍ PEVNINA. RECEPTURA

JE HLAVNÍ BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ.“
„Žádost asi vznesl náš tlumočník,“ poznamenal Honza. Ale mně se udělalo trošku úzko, sedla na mne zrovna taková krátká a netělesná tíseň, jako když tranzistorový mozek Victor vykonal ve čtyřiceti vteřinách práci, ke které lidstvo potřebovalo dva tisíce let a Jean Francois Champollion celý život, totiž rozluštění egyptských hieroglyfů včetně démotického písma. Ne že bych si pohrával módními obavami, dovedl jsem si uchránit vědecký přístup ke kterékoli z těchhle věcí, ale přišlo mi prostě líto Champolliona, jeho nádherného životního oblouku, jeho zázračného dětství, plic, do nichž nabíral knižní prach, rukou, kterými ohmatával výčnělky temných podzemních děr. Pomyslil jsem si k čemu to všechno, stačí nechat Victora bzučet necelou minutu.
Řekl jsem : „Máš tady velký nepořádek, když si stroje samy korespondují s kdekým, a na tvém místě bych jim napařil třicet dní kasárníka. Jinak pro mne hlavní lucijský mozek pro mimořádné případy není žádná autorita, abych se od něho dal navádět na hlavní pevninu, a ne tam, kam chci já. Kdyby něco řekl tamní president nebo král nebo alespoň Pachytylus migratorius, ale ti sprosťáci se neobtěžují. Já jim ukážu, co dovede někdo od novin, a protože si domýšlím, že teď zkoumají, jaká nejúhlednější lest by na nás mohla platit, rozhodl jsem se vyskočit potají a v cellule nad kterýmkoli přijatelným místem Lucie, kdežto ty spořádaně přistaneš na Sheetu a budeme se domlouvat vysílačkami, doufám, že mi nebudeš jako staršímu kázat.“ Naskytl se mi zajímavý pohled na miláčka žen v rozpacích. Honza začal směšně pohybovat bradou, ani nevím, jak dosáhl rytmického pohybu pokožky na bradě, ale vypadal žalostně, dokud se nevysvobodil vysmrkáním, poněkud příliš způsobným na muže jeho rozměrů. Odpověděl pomalu a s uznáním: „Starý tvrdý kořen. Jasan, bude to jak říkáš.“
Při obědě nás opět vyrušila Lucie: „STARÝ POVOLUJE OBĚŽNOU DRÁHU 180000? POKRAČUJTE NA SHEET PROSTŘEDKEM NIŽŠÍHO VÝKONU.“ A ticho. Chvíli jsme si lámali hlavu s otazníkem, náš překládací stroj si zřejmě nevěděl rady s lucijskými délkovými jednotkami, ale Honza, stále ještě zaražený a tichý, tvrdil souhlasně s Weinbergovou zprávou, že se jedná o sto jedenáct setin vůči kilometrům; prý to odpovídá mezní vzdálenosti, ve které fotonová raketa našeho typu nepoškodí povrch planety. A dodal: „Na housenky nebo jaké potvory jsou dost pokročilí a vědí o nás dočista všechno. Máme tři dny času, pak přesedáme.“
Nějaký brouk se mu procházel uvnitř lebeční dutiny. „Co pořád vysedáváš v pozorovací kabině,“ vyhrkl, sotva si ubrouskem otřel pusu, „člověk tě nevidí, leda u jídla. Co tam, u všech všudy, pořád máš?“ Řekl jsem: „Není-li to zakázáno, chodím se na Lucii dívat svýma vlastníma očima, protože k nim chovám největší možnou důvěru. Jinak se mi můžeš svěřit i s otcovraždou, když už mi prokazuješ mimořádnou přízeň a postrádáš mě.“
„Až večer,“ zabručel Honza, „je to opravdu pitomá historie.“ Ale večer z něho zase nic nevylezlo a trudil se nad tlustým historickým románem. Jinak jsme poslední tři dny ve velké raketě strávili dojemně přátelsky. Dnes, kdy lidé sami nebo v malých kolektivech podnikají nejnemožnější kousky, jako rejdění po dně Středozemního jezera, zakládání protěžových plantáží na hřebenech Ahaggaru, dvojicové lovy na sibiřské tygry pouze s obušky a sítěmi, nebo, což je zajímavější, dvojicové nebo trojicové lovy v obludně specializovaných vědních oblastech, z nichž každá je tak úzká, že nemůže být početněji obsazena, a tak široká, že si v ní ti dva nebo tři připadají jako na holé rovině, jejíž konce se ztrácejí v příliš malých a v příliš hrubých veličinách, kdy za každým otevřeným okénkem vidí nekonečno, čerstvé jako sníh, v takové době se lidé sbližují rychle a krásně, ale ze všech vztahů je nejproslulejší přátelství kosmické, jistý protějšek kosmické sklíčenosti. I já jsem mu propadl, ačkoli o svých citech nehloubám tak, jak by se mohlo zdát z těchto zápisků. Honza byl kus chlapa. Nepokoušel se odvrátit mě od záměru, který mi byl tak vlastní, jako je palčivost vlastní cibuli, rozuměl mi bez velkých výkladů a souhlasil, že překročíme první ze všech zákonů pro výpravy do kosmu, že se rozdělíme.
Najednou loď kroužila kolem Lucie ve vzdálenosti sto osmdesáti tisíc otazníků, my jsme balili osobní předměty a stěhovali jsme se do Špačka, do menší rakety. Nevím, proč Honza vyvolil zrovna poslední chvíli, aby mi mohl vyprávět svůj příběh s Adélou, ale začal opravdu až v antigravitačním křesle Špačka, několik minut před odpoutáním z břicha velké lodi. Ukryl hlavu do přilby, která magneticky přilnula k obrubě krku, a povídal: „Pamatuješ si, že jsem Brigitě udělal poruchu? Měl jsem jiné plány, než povídat si se zelenými mládenci, a vypravil jsem se za Adélou do ústavu.“
„V ústavu, ostatně nevím v kterém, se těžko mohlo splnit tvé předsevzetí,“ přerušil jsem Honzu. „Podotýkám výslovně, že raději mlčím o tvém poměru k ženám.“ „Ženská jako ženská,“ řekl Honza, „o to nic. Adélu jsem našel v posledním traktu. Tak co, Adélo, neměla bys pro mne tři čtyři hodinky? Nech chvilku odpočívat ten hloupý mozek a pojeď někam, kde bychom byli jen my dva! Elektronik, byl to poslední typ, systemizovaný za redaktora večerníku, ležel na podstavci s otevřenými vnitřnostmi a motali se kolem něho mechanici a Adéla na to civěla bledá jako stěna. Prosím tě, vzchopila se potom, pojď si sednout na terasu a řekni mi všechno ještě jednou. Nerozuměla jsem ti.“ Honza si pod kuklou odkašlal. „Už začátek se mi moc nelíbil,“ pokračoval váhavě, „rozuměj, Adéla je chytrá, ale žila vždycky v ústraní, pokud se týká mužů, já ji objevil a dělal jsem jí dost velké okolky, aby je ona nemohla dělat mně. Říkám, už začátek se mi moc nelíbil, ale šel jsem za ní na terasu a sedl jsem si proti ní na pohovku. Tak ti na mne jednou vyšel čas, ozvala se konečně.“ „Což nezní příliš povzbudivě,“ řekl jsem, „vsadím se, že jsi neuspěl.“
„Nejen to,“ mávl Honza rukou, zabalenou v rolonu, „ale stala se mi... Nech mě, prosím tě, dopovídat tu ostudu, pravděpodobně největší v dějinách. Nikdy jsem neviděla ráda, pravila tehdy Adéla, že se mnou jednáš jako s desítkami svých milenek, ačkoli jsem nebyla tvá milenka a ačkoli jsem si přála jí být. Ale dnes se mi přihodila zvláštní věc. Mám si myslit, snažil jsem se to zkrátit, že nemáš čas? Opravdu to tak vypadá, odpověděla Adéla. Totiž, zamiloval se do mne EKB 101. Rozčilil jsem se. Prosím tě, najdi si nějakou jinou výmluvu, EKB je, pokud vím, ten poslední elektronik? A vidíš, nadmula se Adéla, dnes v poledne mě začal volat a psát mi zamilované dopisy, mohu ti je ukázat, jsou směšné, ale upřímné, nikdo ho nemohl uklidnit, a když se zahřál až na sedmdesát stupňů, zavolali mě z domova. Už jsme na to přišli, chyba byla v přídavném okruhu.“
„Ona ti zřejmě nemohla odpustit,“ poznamenal jsem, „že ses také nezahříval na sedmdesát stupňů.“ Honza se hlasitě zasmál. „Kdepak,“ řekl, „to já se někdy zahřívám ještě víc, ale Adéla je prostě nána. Uchvátilo ji, že si ten elektronik

vybral z dvou tuctů manipulantek právě ji. A tím končí příběh. Myslím, že jsem se s ní rozloučil nevlídně a šel jsem pěšky do Máslovic na letiště. Řekni, je to historie k popukání?“
Vzpomněl jsem si na Mařenku, jak se schovala do Šustrovy vily, a odpověděl jsem uvážlivě: „V životě se stávají všelijaké věci, Honzo, a většinou to, co nejméně čekáme. Čím si vysvětluješ vynikající vkus toho elektroniku?“
„Jakýpak vkus,“ zavrčel Honza, „byl to hlupák. A startujeme, profesore. Prozradím ti, že bych docela uvítal, kdyby nám tady zatím velkou raketu nikdo neukradl.“
Seděl teď vedle mne jako velký zasklený brouk a pozorně sledoval dvě oscilující vlnovky, které se navzájem přibližovaly na největší matnici. Ruku měl položenu na pojistné startovací páce, ale automat pracoval bez chyby, v okamžiku, kdy se modrá a červená vlnovka dotkly, zamáčkl nás odpal do křesel a v příštích vteřinách se od nás pronikavou rychlostí začala vzdalovat bezpečná pozemská stříbrná ryba, hora kovů a laminátů, která mě před třemi měsíci tak sklíčila.
Začal jsem se bát. Začal jsem se bát a trvalo to, dokud jsem se nohama nedotkl Lucie. Marně jsem po očku sledoval Honzu. Nemluvil, neodpovídal, spočíval v křesle, protáhlá a soustředěná bublina. Vyslovil žert, kterým mě zasáhl, a sám nevyrušitelně pracoval. Bál jsem se tak moc, že jsem přivolal na pomoc živohošťské skály, schválně jsem se o ně odíral, dělal jsem to všechno, jen abych nemusel křičet a prosit o návrat na velkou loď; povrch pod námi byl neprůhledně zatažen růžovým šlemem a já si do toho šlemu kreslil vody a skály a zubatá ústa jedlových lesů a opálená lýtka Mařenky Hrubé a její oči, posmívající se mé hrůze, ale nebylo to všechno nic platné a plíce a žaludek a střeva a to ostatní se mi škubalo strachem.
Špaček podruhé, ve zmenšující se spirále obletěl planetu a já seděl v cellule a čekal na vypuštění. Pak přišel okamžik, kdy se na mne Honza naposled usmál průzračnou hmotou celluly a svou kuklou, zdvihl dva prsty na pozdrav, a přišel další okamžik, kdy jeho tvář někam sklouzla, kolem se mihl stín rakety a mne obklopilo narůžovělé prázdno.
3
Seděl jsem, paty zabořeny do mokrého pisku, na pusté pláži a moře mi šplounalo ke kolenům, čisté moře barvy jablečné šťávy, všemohoucí vodstvo, vypínající se vzhůru jako bříško starého líného pána. Jeho pěna mi občas střík la na obličej, vystrčil jsem špičku jazyka, abych ji ochutnal, a vykřikl jsem huš! na krabíka, který vystrčil z vody vousy; krabík se obrátil a upaloval do perlivých hlubin. Bylo to tak pozemsky prosté, že jsem se styděl za svůj minulý strach.
Seděl jsem na čáře příboje a opodál, na písečné duně, spočívala cellula a odklopeným vrcholem ji větral lucijský vzduch. Stroje všechno vypočetly a provedly správně, ale teď jsem na ně nechtěl myslit. Sbohem a šáteček!
Svlékal jsem se pomalu do naha ve své nepohodlné pozici; snad jsem si trošku zafuněl a zanadával, vedle už ležela mýdlová koule odhozené kukly a k ní jsem přidával součástky rytířské zbroje. Na kůži jsem neucítil žádný vítr, jen vytrvalou chladnou svěžest, asi jako u našich moři v prvních zářijových ránech, nepohyblivou chladnou svěžest, vnukající důvěru, že nikde kolem nejsou otravné látky nebo záludné paprsky, a přirozenou důvěru ke známým věcem, jako bylo toto moře s převalujícími se bílými koňskými hřbety vln. Když jsem konečně zůstal docela nahý, pobral jsem své krámy a zaměstnal k tomu obě ruce a všechny prsty. Začal jsem se ohlížet po nějakém úkrytu. Nejblíže k moři vyčníval trojúhelníkovitý pozůstatek háje, nějakých pět šest desítek cypřišů, vydávajících pronikavý sladký pach. Tam našla svou jámu cellula i oblek, nepořádně do ní vhozený; zůstala zahrabána mezi dvěma stromy charakteristického tvaru a já se vrátil na břeh.
Moře kypělo zdravím, chutnalo kořenitě a mně vůbec nenapadlo cokoli zkoumat. Vyšel jsem mu vstříc po mělkém dně a se vztaženýma rukama jsem padl do údolí mezi dvěma vlnami. Voda se už dříve zdála trošku hustá, a skutečně, i když člověk přestal plavat a vůbec vykonávat jakékoli pohyby, vlny ho dál nesly jako zátku od šampaňského a nakonec ho pohodily na jemný pískový prach. Tak mi bylo popřáno hrát si lépe, než si hrají italští a uruguajští caparti, naučil jsem se jezdit na vlnách, na těch bílých koňských hřbetech, seděl jsem na nich jako na opravdovských hřebcích, držel jsem se jich za hřívy a smál se, když mi některá vlna utíkala, a honil jsem ji na hřbetě jiné. Vidět mě doktor Kamil, tomu by se ježilo jeho akademické, čtyřikrát promované obočí, ten by nadšeně píchal hůlkou do země! Není, prosím, důstojné, přihlížet úpadku senzitivity, když se biologickému stárnutí bráníme. Principem mládí je hra, že ano, jestliže si děti hrají na dospělé, v mé koleji si, prosím, budeme hrát na děti.
Kdo mě vlastně poslal ke Kamilovi? Ach ano, malá lékařka z polikliniky, na dragounu pláště jí chyběl knoflík a ona se o tom co chvíli přesvědčovala. Jste přepracovaný, milý pane, teď jsme vám dali nervy dohromady, ale žít tak nemůžete! (Ve skutečnosti mi přišlo líto, že se Irena vdala.) Dětské hry pro mne nebyly ničím novým, odjakživa jsem cítil k dětem příchylnost a ony se zase za mnou táhly, a kdybych tady na Lucii na mořském břehu potkal hned v první hodině nějaké stádečko, pokládal bych to za příznačné. Děti totiž nejsou děti, nýbrž pouze jinak uvažující lidé, a řekl bych, že se světa zmocňují mnohem bezprostředněji než my. Dokonce bych uvítal menší houf dětí, s kterými bych se mohl prohánět na vlnách a vyrážet do okolní stojaté svěžesti divošský křik.
Lucie mě přivítala laskavou náručí vodní pěny, vlny mě pleskaly do zad a přes tváře a do břicha, točil jsem se na nich jako zátka od šampaňského a nad mou nahotou se slabě zardívala obloha, jasný bezmračný den, v němž jsem marně hledal slunce. Někde se schovávalo.
Když mě moře dostatečně vydrhlo, dal jsem se do stavby hradu. Měl mocné hvězdicovité valy a věž jako nohu. Musel to být vodní hrad. Kanál, který přiváděl vodu, jsem hloubil pouze rukama, ale zato s ohromným zápalem, takže se mi nepořádně odhozená písková masa sesouvala zpět do příkopu. Zpočátku jsem špatně odhadl úroveň hladiny, lépe řečeno místa, kam dobíhaly vlny, rozbité v tenké plásty, takže kanál i vodní ochrana hradu ležely příliš vysoko a já musel znovu odhrabávat písek a překonávat různá úskalí, s nimiž je vždy budování hradu spojeno. Konečně bylo vše hotovo, ze vzdálenosti několika kroků neprozrazovala stavba nic ze svých nedostatků a působila uceleným dojmem. Zvlášť zdařile vyhlíželo ozubení hlavních zdí a jedna hláska. Poodstoupil jsem ještě dále. S přimhouřenýma očima a s určitou dávkou fantazie, zalidňující hradby a ochozy, mohl si člověk i v lucijské krajině představovat hrad jako

skutečný, jako dílo lidí, sloužící promyšlenému účelu. To mi
připadalo důležité. Odešel jsem se smíchem. Začínal jsem svou čistou čtvrtku papíru pokrývat opravdu výstřední kresbou. Co jsem nechal v cellule, co jsem opustil? Nechtěl bych odříkávat inventární seznam, sestavený příslušným oddělením akademie a zhmotněný v tisíci příjemných předmětech, ostatně by taková recitace trvala příliš dlouho; stačí se zmínit o ochranné kombinéze, o dvou pistolích, jedné s explozivními náboji o řiditelném výkonu až do pěti kilotun TNT, a druhé, pěkně zákeřné, na dávky zářeni po pěti tisíci rentgenech; stačí zaznamenat únikovou trysku, zavěsitelnou na overal a poskytující ve spojení s vysunutelnými nosnými plochami možnost skoků tři sta metrů dlouhých a padesát metrů vysokých, stačí připomenout sedm kilogramů těžké nafukovací letadlo „Včelka“, nezabírající větší místo než aktovka, a je snad ještě možné naznačit, že v cellule byly vysílačky, kamery, univerzální tlumočnické mozky, indikátory, strava na půl roku a tak dále; teď už se mi opravdu nezdá únosné pokračovat v líčení předností celluly, když je zřejmé, že jsem od ní odešel bez oděvu a beze všeho. Kdo by hledal příčiny mého neobvyklého počínání, musí posečkat. Ve chvíli, kdy jsem na pláži dostavěl hrad a kdy jsem od svého díla spokojeně a se smíchem odcházel ještě jednou se opláchnout a pak teprve nastoupit cestu podél dotírajícího příboje, v té době jsem sám pátral po prvním článku řetězu, který mě dovedl do tak zvláštní situace. Přiznávám, že mé pátrání bylo neobyčejně chabé a bez soustředění, kráčel jsem přece po čáře vln nahý jako pohan, vonící mořskou vodou, jejíž kapky klouzaly z mokrých vlasů na obočí a odtud podél nosu k ústům; cítil jsem se velice osvěžen a uklidněn po koupání a po dětských hrách doktora Kamila a naplňovaly mě spíše dojmy přírodní a vědomí plné tělesnosti, než abych podnikal nějaké rozbory. Ještě tak Irenin hlas se ozýval ze zastrčeného koutu vědomí a čvachtavý jarní sníh a noční páry. Lucie! Krátká bolest, podobná říznutí nožíkem. Ale teď se do ní vplétala vyboulená mořská hladina, posetá čárkami pěny, a bezslunečná obloha, cikorkové háje, má znovuzrozenost, to všechno bezprostřední a vstřebávané novými smysly. Dávné slovo, mučící mě po léta prázdnotou a pouhým obesníváním, kořenilo v Bobích lukách, ve vzdálenosti časové i prostorové, a já jsem nebyl s to vybavit si věrojatně jeho první obsah a říci ano, tehdy v dubnu na školním výletu v Krkonoších byl založen můj příběh.

Konečně, možná, že sním. Valenta vůbec nepřiletěl do zátoky Mastníku, kde jsem na něho čekal (nechme předstírání, bylo to smluveno), nepřiletěl pro mne a neodvezl mě do Akademie a já jsem se nevrátil uklidit člun a sbalit osobní potřeby a neměl jsem pak schůzku s pilotem na máslovickém letišti a nepotuloval jsem se tři měsíce vesmírem. Spadl jsem pouze nějakými dvířky do pohádky o plaváčkovi, kterého moře přineslo z dáli a pohodilo na břeh, a teď jdu a jdu. Něco mi napadlo. Vždycky jsem věřil, že člověk je stvořen pro cosi zvláštního, našel jsem tu větu v jedné staré německé knize a přijal jsem ji. Zbaveni původní zvířecí podstaty, boje o život, koupeme se v lázni pohodlí, a to vyšší, lidské, teprve slabě klepe na naše zdi. Hlupáctví se zdá nezdolné. Sotva jsme všichni začali žít jako někdejší urození, dotírá na nás také jejich prázdnota a někteří hledají lék proti nudě v práci, v cestování, ve sportovních výkonech, to všechno jaksi samo o sobě a pro sebe, anebo dokonce podle výkřiku módy litují zašlých staletí, jaký kolorit, jaká horká krev! Tympány, bubny, prapory, obrněné vlaky, revoluce! Při tom se naše nyvé sobotní společnosti tváří, jako by tenkrát těm lidem šlo právě o kolorit, jako by si pochvalovali malebnost svých demonstrací a popravišť a katedrál a mrzáků. Ne, člověk je stvořen pro něco zvláštního, sudičky mu určují poslání, jeden určitý úkol v řečišti obecného úsilí, vkládají mu pod polštář tajemství, které se mnozí namáhají po celý život objevit nebo pouze vyslovit; ti nejšťastnější vyslovují tajemství velká, třeba ve formě rovnice E = mc2, nebo v mnohem složitějším podání koncertu pro violoncello a orchestr; jsou tajemství efektní a jsou dramatická a jsou docela neokázalá, ale všechna směřují k obnažení zákonitostí, skrývaných poťouchlou přírodou, která nás vypustila jako ducha z láhve a nyní se zlobí. A kdosi s námi provozuje laškovnou hru - samá voda, samá voda, přihořívá, přihořívá. Jakmile nabíráme správný směr, jsme odměňováni plností, objetím klidu, a bludná dráha je bolavá, nikdo z nás nesejme kříž; kolik mužů a žen minulo práh a točilo se v trychtýři protikladných sil a zanechalo po sobě jen několik skutků, několik hlásek z kouzelné věty, a byli tak blízko, aby zvolali celou.

Ještě jsem se smál a ještě jsem nebyl daleko od hradu a moře pravidelně vysílalo své nájezdníky k mým kotníkům. Zanechával jsem v písku stopy bosých nohou, kterým první vlna brala ostré obrysy, druhá je proměňovala v mělké dětské důlky, a když odběhla třetí, zanechala za sebou neporušenou šedavou plochu. Vzpomněl jsem si na Mudharja. Jistě už si přečetl noviny ve svém poustevnickém domě na pláni Tebingtinggi, vida, Janda odletěl za senzací, odjakživa jsem tvrdil, že Janda není docela solidní vědec, talent mu nechybí, ale, pánové, zadek a svědomitost, vy to nazýváte duchem Leonardovým, kdybyste už jednou přestali s kažením nezralého vědeckého dorostu. Mudharjo si jistě přečetl noviny, hodil vousy přes rameno a teď týrá mozkové závity. Má půldruhého roku času, soupeř je odklizen, soupeř špacíruje v Adamově rouše po plážích cizí planety.

Dostal jsem žízeň. Byl bych se rád napil ze studánky, takovou velkou chuť jsem měl kleknout na kolena a zaplašit vodoměrky, naklánět se k hladině, až by se rty dotkly, a pít lesní vodu, ale, pokud jsem si všiml během přistávání v cellule, za kartáčem pobřežních hájků otevíraly tlamu další duny, beznadějná suchá poušť, s výjimkou jediného místa, jehličnaté úžlabiny, vzdálené asi tři denní pochody. Naproti tomu dlouhá pláž musela mít nějaký konec. Viděl jsem v dálce před sebou, jak se stromy šplhají vzhůru na skaliska, ostře padající do moře, a usuzoval jsem, že tam někde mohu narazit na lidské příbytky; usuzoval jsem podle prajednoduchých zákonů osidlování jakékoli koule lidskými bytostmi. Byl jsem si jist, že po kratší nebo delší pouti pod skalami najdu vytrvalý potok a jeho údolí. Žízeň však na mne velmi naléhala a nedala se zahnat pouhými vyhlídkami; sestoupil jsem do moře. Už Weinberg tvrdil, že lucijská mořská voda je pitná, ale já bych se pravděpodobně napil, i kdyby se v tomto bodě všechny expedice neshodovaly. Voda, podobně jako pěna, chutnala po neznámém koření a dala se pít velice dobře.

Pravděpodobně také podporovala trávení, protože asi po dvou hodinách další chůze sevřel mé vnitřnosti náhlý záchvat hladu. Dostavil se bez předchozích příznaků v břitké podobě, asi jako kdybych delší dobu nejedl a byl příliš zaměstnán jinými otázkami. Hlad mi podlomil síly. Mé pohyby se začínaly nebezpečně podobat potácení v kruhu.

Naštěstí se mi podařilo chytit neopatrného krabíka, jehož maso barvou i vůní velmi nápadně připomínalo pochoutku korejských rybářů, a dal jsem si dobrý pozor, abych tentokrát nepil. Později pustou povahu pláže změnily keříky višňové barvy, na nichž si pochutnávala hejna trpasličích racků. Měl jsem na vybranou bobule nebo racky, ptáci se totiž chovali krotce a dali se bez námahy chytat rukama. Ještě později doplnily můj jídelní lístek ústřice, a k večeři jsem si dal práci s roznícením ohně, abych si mohl opéci racky a představovat si, že sedím u Hrubiána v Chotilsku nad porcí kvíčal. Zase jsem se usmíval. Ota Mašek nám v pionýrském oddílu dal dobrou školu s „výpravami prázdných kapes“, rozuměj bez peněz, bez nožů a bez sirek, o konzervách a spacích pytlech ani nemluvě. Napadlo mi, že jsem Otu Maška neviděl od loňského podzimu.
Dobře najeden jsem pokračoval v pochodu. Podle navyklé míry času se už neviditelné slunce mělo skácet za obzor a měla nastat noc, buď okamžitě, nebo s určitou prodlevou, ale zatím tomu nic nenasvědčovalo. Nebe se stále klenulo nad mořem jako bledá růže stolistá. Snad se v jeho tónu odehrála nějaká proměna, snad. Postupovala však příliš zvolna, než aby se dala postřehnout. Ostatně, nemohl jsem doufat, že by na Lucii trvaly pozemské zvyklosti ve všem, a tak jsem po několik dní cestoval podle pobřeží nikoli od svítání do večera, nýbrž od jedné únavy k druhé, a řídil jsem se jen sám sebou v tom potácení polárním dnem.
4
Vedl jsem si deník pouze v hlavě, ale ta dostatečně omládla, aby mohla vydat svědectví, že nikoli čtvrtého nebo šestého, nýbrž právě pátého dne putování po břehu jsem nalezl muže a ženu, oblečené do tenkých skvrnitých koží. Nechali mě přijít docela blízko bez povšimnutí, zabráni v hádavý rozhovor. Pak mě žena spatřila a vykřikla a muž, stařec s velkým nosem pod hustými rezavými vlasy, ustoupil o krok, vztáhl ruce jako k obraně a oslovil mě řečí plnou samohlásek. Zůstali zakleti v sousoší, dokud jsem k nim nepromluvil; zkoušel jsem se s nimi dorozumět desítkou jazyků, které jsem znal, a nejvíce arabsky, nevím, proč jsem spoléhal právě na arabštinu; teprve na konec jsem oblomil jejich napětí spíše chlácholivým tónem než obsahem řeči. Obrázek prvních Lucijanů mi utkvěl v paměti ve fotografické podobě, když jsem potom delší dobu pobýval u „Toho, který se narodil, když hranice tmy přeťala pobřeží Otonaa“ a u jeho dcery, „Té, která se narodila, když přiletěla poslední růžově modrá krychle“. Porozumět těmto jménům předpokládalo ovládat určitou slovní zásobu lucijštiny a je patrné, že tedy předbíhám, avšak musím si to dovolit, neboť obě vyjadřují určité základní jistoty a určité rozpory. Spolehlivý například byl způsob tvoření jmen podle výrazné a známé události. Rozporů se vynořilo hned několik najednou a já shledal, že to na Lucii nebude jednoduché. Už Weinberg a po něm i Štejn označili ve shodě s hlavním mozkem pro „mimořádné případy“ Sheet za jméno hlavní pevniny; avšak slovo, obsažené ve starcově jménu, bylo vůbec neznámé. A jakápak létající krychle se srovnává se zvyklostmi těchto dvou?
Žili totiž nepopsatelně primitivně, jak dosvědčí příhoda, kterou spěchám vyprávět. Jednou šli Prorok a Nosatá (tak jsem jim v duchu přezdil) sbírat do blízkého zálivu oběd, totiž ohavné inkoustově modré plže, a zanechali mě samotného doma. Každý chová pod pojmem doma různé představy, v tomto případě doma znamenalo na písčině mezi rozeklaným skaliskem a mořem. Já jsem se v ponurém očekávání jídla zatím učil lucijsky, to jest, opakoval jsem si slovíčka a sestavoval fráze pro různé příležitosti. Než jsem se stačil podstatněji zdokonalit, zpozoroval jsem, že se Nosatá vrací. Kráčela namáhavě a shrbena. Vypadalo to, že za sebou něco vleče. Skutečně, táhla za oháňku zvíře, podobné podsvinčeti, a prozrazující svou strakatou kůží původ lucijských oděvů.
„O laa koopyt ?“ zvolal jsem na ni. „Co to neseš?“ Odpověděla: „Ulibú, ulibú na tea naa che odimoo hupiit.“ Ještě dlouho vzrušeně oddychovala, než mi mohla vylíčit, jak chytila vepříka. Strakatý smolař vyběhl z hájku k moři a povaloval se tam na duně, když ho napadl odimoo. Nemohl jsem se dopídit, co znamená odimoo; podle toho, jak Nosatá mávala rukama, mohlo jít o mořského orla nebo jiného dravého opeřence. Odimoo udělal s vepříkem krátký proces, ale než se mohl pustit do hostiny, vyrušili ho sběratelé plžů.
Nosatá se šťastně usmívala a vyhledala u paty skály ostrý a plochý kámen, aby štětináče stáhla, dávajíc při tom najevo, že nová kožišina bude určena mně. Pohyboval jsem se zatím mezi nimi jak mě pánbůh stvořil, nejprve se strašlivými rozpaky, které však zvolna tály v bezelstnosti obou poustevníků. Byli ideálně nevinní. Nosatá sice občas vrhla letmý pohled na místo, kde jsem se od ní zřetelně odlišoval, ale nejevila přitom žádné pohnutí mysli, a jestliže se mi nyní starala o šat, pak proto, abych neměl méně než oni dva. Docela jistě nevěděli nic o erotice. Koupali se s velkým klidem nazí, otec před dcerou a dcera před otcem a oba dva přede mnou. Oblek vzhledem ke klimatu nepotřebovali, pocházel z nějakého atavistického nápadu.
Zatím k nám dorazil také Prorok. Bez váhání se pustil do sporu s Nosatou. Kolikrát se ti dva za den hašteřili, a vždycky pro nějakou hloupost! Stařec se teď zdál velmi popuzen, strkal do své dcery, snažil se jí vyrvat z ruky kámen, a doprovázel svůj pokus bubnovou palbou slov, jimž jsem nerozuměl. Nosatá se mu vytrhla, a zrudlá hněvem a rozcuchanější než kdykoli jindy, odhodila tesák daleko do vln. To na starého zapůsobilo. Svěsil ramena a odšoural se ke skalní stěně. Nosatá za ním vykřikla několik nadávek, pohodila hlavou, vyhrabala jiný přiostřený kámen a pokračovala v práci.
Usedl jsem k ní, zatímco stařec se opíral o stěnu a civěl do země divokýma, dosti nepříčetnýma očima. Otázal jsem se: „Lae, ki laas buut, ki zugg rooti noomi rooti kam, o? Ty, která ses narodila, když přiletěla poslední růžově modrá krychle, co se stalo?“ Musel jsem počkat, až Nosatá přestane chrlit urážky na otcovu adresu, a pak se mi dostalo vysvětlení : „Je to hlupák, zatracený starý hlupák.“ Takto poučen jsem jí pomohl stáhnout ulibú a pak jsem s neklidem pozoroval, že děvče koná přípravy k zahrabání vnitřností i s masem.
„Tanuuk,“ řekl jsem, „počkej.“ Přivolal jsem posuňkem Proroka a vedl jsem ho stezkou nahoru na skálu, na planinku, hustě zarostlou roštím. Ukázal jsem mu, jak se dá celý keřík bez námahy vytrhnout, a sám jsem se pustil do hledání odolnějšího dřeva, vhodného pro kolíky a pro rožeň. Dobrý dojem na mne udělala zakrslá palmička; držela se však velmi houževnatě a zápasil jsem s ní jako s buvolem, než jsem ji položil k zemi. Usedl jsem na ni všecek udýchán a

odpočíval jsem, kdežto Prorok neúnavně mýtil houštiny. Každý jeho pohyb byl trhaný, jakoby rozložený na několik menších; nohy přizvukovaly pažím bludným přešlapováním. Typická porucha nervomotorického ústrojí, kterou jsem u starce i Nosaté zaznamenal již častěji. Neužitečný třas končetin nebyl však na závadu dílu: Prorok shromáždil větší množství klestí, než jsme mohli spotřebovat.
Rozněcování ohně vzbudilo největší pozornost Lucijanů. Nevěděli, zda mají dříve sledovat mé ruce, bystře vrtící dřívky, nebo zda se lépe vyplatí ostražitě bádat v tváři záhadného hosta. Nosatá řekla : „O?“, což v tomto případě představovalo všeobecný výraz zvědavosti, a nikoli přímou otázku: „Co?“ Stařec se ještě snažil o triumfální vzezření, které si propůjčil za své zásluhy, nedovedl však rovněž zadržet zvědavost a přišoural se po kolenou až nad samotné ohniště. Prvním plamínkem byl nadšen, ale jakmile se oheň rozlezl po hromádce, uprchl, a v bezpečné vzdálenosti zaraženě mlčel. Také Nosatá si odsedla.
Přiznávám se, že to byl pro mne hezký výjev. Mohl být večer, podle melancholické nálady, které jsem propadl, moře se v pravidelném šumění valilo po pláži a hořící křoví suše vybuchovalo; mohl jsem si se zavřenýma očima představovat naši stříbrně šupinatou noc na břehu Bezdrevu a mohl jsem se mžikem přenést sem, do stárnoucího dne, k jablečnému moři s dvěma užaslými postavami. Ano, pokrýval jsem svou čtvrtku papíru výstřední kresbou, ale neustálá pohádkovost mého příběhu mi dávala naději, že uvidím ještě podivnější krajiny, ještě podivnější lidi, mnoho velkých měst a mnoho velkých věcí, že se dočkám a čtenáři se dočkají a president akademie se dočká pravdy, která bude prostá.
Toto se stalo asi čtrnáctého dne po přistání na Lucii; pravím asi, protože jsem se musel spoléhat na vnitřní míru času, když nad mořem i nad pevninou stále kráčelo rozptýlené růžové světlo. Při pohledu na Proroka a Nosatou jsem si vyčítal, že jsem oheň nezaložil už dříve; tak byli přivedení ze svých obvyklých způsobů. Vždyť bylo na místě dozvědět se konečně něco o nich a o Lucii, něco víc než jména, zvláště teď, když jsem již mohl z jejich jazyka leccos pochopit.
Nad ohněm se opékalo podsvinče a já jsem otáčel kůlem, na němž bylo naraženo. Vůně okamžitě přivábila mlsného Proroka. Stařec se dokonce pokusil sáhnout mezi plameny a zachránit kapky tuku, padající dolů a škvířící se ve žhavém popelu, musel jsem jej zadržet zvoláním: „Che!“ (Ne nebo ale.) Přesto se trošku popálil a olizoval si ruku dlouhým hadovitým jazykem. Vlastně až tehdy jsem si všiml tvaru jejich jazyků a vyjasnilo se mi, proč jsem přes veškerou snahu nesvedl vyslovit některé hlásky správně. Po historce s Prorokovým popálením jsem nabyl jistoty, že nikdy neviděli oheň a neznají jeho vlastnosti, a dále, že jsem našel prostředek, jak z chtivého starce vymámit všechno, co ví.
Tím, že jsem stažené podsvinče upekl, stal jsem se jakýmsi jeho pravoplatným majitelem. Odřízl jsem ze zadní části tři spravedlivé kusy a Prorok hned do svého zabořil špatné žluté zuby. Spálil se znovu, tentokrát v ústech, ale sousto nevyplivl na zem, nýbrž do ruky a pevně je svíral, aby mu snad neuteklo. Nu, pravda je, že jsem sám jedl s velkým zaujetím, i když maso nebylo posolené a proto nijak valné chuti. Vlastně se z nás tři chovala společensky jen Nosatá, která svou porci držela s určitým půvabem, ukusovala pomalu a soustředěně, a nějak nově mě pozorovala. Teprve při prvním pořádném jídle se ukázalo, jak jsem vyhladověl. Žvýkal jsem statečně čerstvou pečeni a po bradě mi stékala šťáva.
Proto mohl Prorok využit mé chvilkové ochablosti a ukrást zbytek vepříka. Uháněl s nim nahoru do skal, jako by mu šlo o život, nedbal mých výstrah a teprve po velmi dlouhé době se objevil zelený v obličeji. Vyzvrátil všechno, co snědl.
Mezitím se Nosatá zvedla, odhodila kožišinu a plavně sestoupila do příboje, aby se po jídle opláchla. Vrátila se, přiložila do ohně, který jsem už nechtěl živit, přiložila tam tak samozřejmě, jako by to dělala každý den, usedla s koleny přitaženými k tělu a ozvala se: „Noote danua mi, o? Odkud přicházíš?“
„Přicházím ze země, kde je den a noc,“ odpověděl jsem. „Den je jako toto zde,“ a opsal jsem polokruh rukou, vztyčenou proti obloze, „noc jsou zavřené oči, jsou to světla na černé obloze. Je velmi daleko,má země. „Na okamžik jsem si představil vzdálenost, která mě dělí od středočeských vrchů a zmocnila se mě nepříjemná závrať. „Je velmi daleko, má země,“ opakoval jsem hlasitěji a tentokrát se mi za branou čela vyjevil obrys postavy Mařenky Hrubé; seděla smutně na trávníku letenské stráně, kolena přitažena k tělu, dole na starém mostě tryskal bengálský oheň sto pětatřicátého výročí Říjnové revoluce, a ponechala mi v dlani čtyři chladné prsty. „Je to země, kde noc a den po sobě přicházejí jako vlny moře,“ pokračoval jsem, „kde střídání světla a tmy odpočítává náš život, kde je život rozdělen na roky a roky na měsíce, které jsou pojmenovány podle ledu, květů, trav a listí, a kde posledního večera v roce lidé zpívají, pijí zpěněné víno a líbají se na ústa.“
Mluvil jsem strašně kostrbatě, ale Nosatá přece něco pochopila. „Nelíbí se ti zde?“ zeptala se. „Co se ti nelíbí, náš domov nebo já nebo Ten, který se narodil, když hranice tmy přeťala pobřeží Otonaa?“ „Ne, tak to není,“ zavrtěl jsem rychle hlavou, abych se nedotkl těch dobrých bytostí. „Líčil jsem ti pouze, z jaké země přicházím, a příliš jsem se vžil do své úlohy. Jestliže se mi zde opravdu něco nelíbí, pak je to vytrvalé světlo. Nemohu při něm spát tak dobře, jak jsem zvyklý. Ale to přece není tvá ani otcova vina.“
Zamlouval jsem velice rychle svůj emfatický popis Země a tíseň mě přecházela právě tak rychle, jako se objevila. Měl jsem na sebe vztek. Náhlá představa kosmické prázdnoty vnesla do pohádky falešný tón, přecitlivělost mohla ohrozit mé záměry. Splácel jsem daň za psychologické prostocviky, kterými jsem se doma bavil podle návodu školy Jouhého: Vciťovat se do obrazů tak dlouho, až následkem hypnotického soustředění zmizí reálné okolí a můžeme se volně pohybovat v předmětu vciťování. Dosahoval jsem znamenitých výkonů s Gauguinovým Svátečním dnem, jehož reprodukce visela v hudebním pokoji a za jehož originálem jsem se vícekrát vypravil do Leningradu. Později, už bez návodu, jsem rozšířil oblast působnosti za rámec umění, vydržel jsem se po hodiny uchvacovat pouhým zelným polem, zdálo se mi, že sám jsem jednou z modrých hlávek, do které se něžně zavrtává plž. Získal jsem opravdovou a stálou citovou plnost, potvrdil jsem si, že nejen vůle a rozum, nýbrž i nedotknutelný okrsek citový se dá vzdělávat, ale okoušel jsem také, že mince má svůj rub.
„Nenávidím otce,“ řekla najednou Nosatá vášnivě. Lucijsky to znělo docela pokojně: „I elame vatimoo.“ Snažil jsem se nedat najevo překvapení. Výbuch Nosaté znamenal přece jen něco jiného, než denní rozmíšky; natáhl jsem se naznak,

založil si ruce pod hlavou, a teprve potom jsem volně řekl: „O?“ Viděl jsem, že oči Nosaté jsou opět zuřivé a že je teď ošklivá. Stydí se za Proroka, za jeho lačnost? Čekal jsem na vysvětlení, ale dívka místo toho vstala a šla se opět koupat do zálivu. Ostatně, Prorok už sestupoval po skalní pěšině, rukama si tiskl břicho a naříkal. Ten večer, stále se domnívám, že to byl večer, nedošlo k ničemu, co by stálo za zmínku. Snad ještě můj pokus o zřízení přístěnku ze zbylého proutí. Dopadl dobře jen z části, suché pruty se nedaly řádně proplést a střecha propouštěla dost světla. Spalo se mi pod ní ovšem klidněji.
Probudil jsem se později než druzí dva. Prorok zmizel, ozbrojen kamennou palicí; usiloval o skolení jiného ulibú, jak mi se smíchem pověděla Nosatá, která vsedě vydělávala mou příští kožišinu. Chtěl jsem jí pomoci, ale neměl jsem žádné zkušenosti s takovou prací a brzo mi poradila, abych nepřekážel. Lenošil jsem tedy vedle ní, a protože dívka byla v dobré náladě a Prorok se nevracel, strávili jsme příjemný den. Pokoušel jsem se vyzvídat pod rouškou učení lucijštině, ale bez úspěchu. „Udivuje mě,“ řekl jsem, „že máte pro pojmy poslední a modrý jen jedno slovo - rooti. Není to...“ nyní jsem chtěl pokračovat „logické“ a musel jsem použít slova dobré. „Není to dobré. Kdybychom už nikdy nerozdělali oheň, byl včerejší poslední, ale rozhodně ne modrý.“
„Byl by rooti,“ odpovídala zatvrzele Nosatá na všechny mé snahy znázornit gestikulací rozdíl mezi posledním a modrým. „Dobrá,“ mísil jsem dále češtinu s lucijštinou, „poslední růžově modrá krychle se tedy řekne rooti noomi rooti kam?“ Nosatá přikývla. „A jak se řekne co obsahovala poslední růžově modrá krychle ?“ „Zkus to,“ řekla Nosatá. „O caalit rooti noomi rooti kam,“ vyslovil jsem se strojenou námahou, „dobře? A co tedy obsahovala ?“ Dívka zaváhala. „Nevím, narodila jsem se právě.“
Zvrátila hlavu dozadu a zasmála se. Její dlouhé ryšavé vlasy se přitom téměř dotkly kopečku písku, o který byla v bedrech opřena. Třebaže byla víc nahá než oblečená, teprve tento zpětný pohyb hlavou jakoby odkryl její ramena a krk, obojí dokonalého tvaru. Nosatá vůbec mívala chvíle nejen značného přirozeného půvabu, nýbrž i určité pěstěnosti, při jejím způsobu života těžko vysvětlitelné. Stručněji řečeno, vypadala jako zpustlá trosečnice z první lodní třídy. Přál jsem si mít po ruce tenisovou raketu, abych ji mohl Nosaté podat, a přesvědčit se, že ji uchopí s bravurní nenuceností. Záda té slečny byla široká, plavecká, a vúsťovala do nepatrných hýždí, ze kterých pak vybíhal pár dlouhých, dobře formovaných nohou. Při pohledu na Nosatou mi vždy znovu a znovu napadalo, jak těžko by obstála i při urychleném porodu.
Tvář mé společnice hyzdil velký trojúhelníkovitý nos, zděděný patrně po Prorokovi. Převislou špičkou stínil ústa, alespoň z nadhledu, a u kořene byl dosti rozšířen; vyvolával dojem oteklých nadočnicových oblouků nebo zapadlých očí a poutal k sobě pozornost na účet souměrných, lehce vypuklých tváří a roztomilých malých boltců. Pokládal jsem dívčin nos za svého osobního nepřítele zejména proto, že byl zdrojem jejích mnohých a neustálých proměn. Tak, jak seděla teď, zakloněna a se zvrácenou hlavou, se skrytým nosem a se zdůrazněným párem vyspělých ňader, mohla Nosatá vystupovat jako učiněná krasavice, ale stačilo nepatrně změnit pozorovací úhel, vykoukl nos, a člověk jako kdyby dostal palicí do hlavy.
Žel, nos byl pouze jakýmsi symbolem všeho, čeho jsem se od Lucijanky mohl nadít. Zmínil jsem se, že Prorok byl při sbírání klestí stižen náhlým třasem, který ho rázem prozradil jako nemocného, možná dědičně. Stejný záchvat nyní dopadl na Nosatou uprostřed smíchu a krátce potom, co zapřela obsah létající krychle. Přestala se smát, napřímila se a vzápětí jsem mohl spatřit její bázlivý a přitom nepříčetný zrak, který by leccos řekl psychiatrovi a možná i mně, nebýt toho, že nabýval na žáru a že děvče rychle sklopilo oči. Pak se Nosatá otřásla asi jako po spolknutí citrónu, tento celkový náraz se rozdělil do rukou, nohou a očních víček, obnovila se základní spojení, i když deformovaná, a dívka mohla pokračovat v práci, ovšem mnohem nemotorněji. Její zjev byl odpuzující. V té chvíli jsem se musel tázat, zda tento druh nervové poruchy nemá spojitost s četnými hádkami dvojice Lucijanů, s jejich náhlými výbuchy vzteku, s úplně jiným, divošským vzezřením Nosaté při těchto výbuších, a konečně s nenávistí dívky k Prorokovi, jak ji dívka proklamovala na konci vepřových hodů. Vnucoval se mi dojem, že oba, otec i dcera, jsou malomocnými vyvrženci odněkud, ale zůstal jsem dost opatrný, abych vážně nepočítal s pouhými impresemi. Rozhodně jsem nelitoval času, stráveného u těchto hostitelů, naopak, klíny do sebe zapadaly a pohádka stoupala v táhlém a vznosném oblouku. Poslední řádky mohou vzbudit podezření z necitelnosti vůči ubohému tvoru, který si přece dával záležet na mém budoucím oblečení, a tu musím každého ujistit, že jsem se často vzdaloval od „domova“ a procházel se mezi konečky vln v podivném rozpoložení a sklíčen svou bezmocností. Jestliže jsem se mohl něčím utěšit, pak skutečností, že se všechny moje dosavadní zážitky pronikavě lišily od sáhodlouhých zpráv šesti bezvadně vybavených expedic. Nikde jsem se nesetkal s jejich společnými prvky, totiž čtyřmi podivnými muži v šedých žaketech a se záhadným okružím cihlové barvy, které rovněž hrálo velkou roli ve všech bádáních. Krátce, doufal jsem, dojat trpící Nosatou, že jsem na stopě pravdy o Lucii a že za mnou budou moci přijít dejme tomu lékaři.
Rovněž může být, že dívčina choroba zkreslí průběh dne, který jsem prve prohlásil za příjemný. Ve skutečnosti nával třasu netrval déle než čtvrt hodiny, potom se Nosatá rázem uklidnila a chovala se mile. Snad ani nevěděla, co se zběhlo. Já jsem se ovšem neodvážil navazovat rozhovor tam, kde byl přerušen, a začal jsem opodál hloubit v písku hrad, ne ovšem bezprostředně po příhodě, nýbrž někdy v polovici dne, když se Prorok stále ještě někde pachtil za stopami strakatého vepříka.

Stařec, umíněný jako kozel a mlsný jako opat, opustil svou vidinu až za dobrých deset hodin a zkroušeně, s prázdnýma rukama přitáhl pod skaliska. Udivilo mě, že přesto trval na rozdělání ohně, a když jsem se k tomu nechtěl mít, nanosil sám dříví, sestavil hranici tak, že se uspořádáním přibližovala včerejší. Dokonce opatřil oba zápalné klacíky a pokoušel se je o sebe třít, jako to viděl u mne. Silně a marně se s nimi lopotil, doprovázeje své úsilí starobylými kletbami, jež jistě musely být šťavnaté. Nepomohl jsem mu. Prorokovi slušel trest za nebezpečnou žravost, jak poznamenala Nosatá, která s jeho návratem upadla do obvyklé podrážděnosti.

Později jsem se přesvědčil, že byla chyba zdržovat roznícení táboráku. Oheň sám o sobě měl na Proroka magický vliv, zvedal stavidla jeho řečnosti a uvolňoval všechno, co chtělo být vysloveno; jen se po pláži nesměl šířit pach pečínky. Konečně jsem jednou opět vzal do ruky dřívka, Nosatá, výborná plavkyně, totiž chytila do rukou rybu se zvláštním ostnatým hřbetem a právě ji s otcem pojídala syrovou; uchopil jsem dřívka a v tom okamžiku Prorok odhodil svůj kus a přiběhl ke mně. Nosatá ho pomaleji následovala. Ryba nebyla tak velká, aby mohla ohrozit mužův žaludek, brzo jsme s ní skoncovali a zůstali jsme u ohniště.
Prorok se náhle zachmuřil a pravil: „Lidé žijí v peleších žlutých světélkujících měst, která jsou jen chatrnou jistinou, a zdají se být pevná. Neznají nic o minulosti ani o předmětech. Ale Ben je zlý, Ben přijde a ožehne plamenem jejich města.“ Nosatá ho hrubě přerušila. Začala se smát pološíleným smíchem a vykřikovala: „Hlupáku! Hlupáku! Kdo chce poslouchat tvoje povídačky, ubohý starý hlupáku?“ Vzala mě za ruku a pokoušela se mě odtáhnout od starce, který schlípl a cosi pro sebe brblal. Vyprostil jsem se za cenu bolestivého stisku jejího zápěstí, tím ji přešla hysterie a děvče usedlo vedle starého a rovněž si pro sebe něco povídalo.
Odtud se úlohy vyměnily. Spřátelil jsem se s Prorokem a stal jsem se nedůvěřivým vůči Nosaté. Odcházeli jsme na daleké lovy, stařec sbíral plže a já višňově rudé bobule, chytali jsme kraby a racky a okrunýřované vodní ještěry s lahodným a jemným masem. Zakládal jsem oheň uprostřed dne a hrozil jsem starci, že do ohniště nasypu písek, kdyby se měla opakovat historka s divokým kanečkem. Cvičil jsem ho ve střídmosti tak dlouho, až se spokojil s kilogramem pečeně a naučil se odnášet také něco Nosaté. To se ovšem nekonalo bez protestů a bez velké Prorokovy roztržitosti; vypravil ze sebe nejčastěji dvě nebo tři věty, dostal znovu apetit a žadonil tak dlouho, až jsme se v nepřátelství vydali na cestu domů.
Plameny dávaly Prorokovým větám baladickou melodii a zatemňovaly jejich smysl do nějakých věšteb. Líbilo se mi, že stařec tak odpočíval na četných samohláskách své mateřštiny, když z hnědavého roští vyrážel vzhůru tenký kuželovitý oheň a umíral ve šňůře kouře, zatímco nablízku duněly vlny; provozoval jsem hry Jouhéovy školy a stával jsem se ohněm, přestože jsem nepřestával ani na chvíli toužit po naší noci a naší tmě, a těžko si kdo může představit, jakou trýzeň může působit trvalý nedostatek tmy. „Vidím doupě,“ říkal Prorok, „vidím vznešené doupě a strnulá těla mužů a žen, jejichž kůže se leskne, zornice se ponořují do víček a vyplouvá bělmo. Toto je věkovitý obraz. Dým carioo se plazí kolem hlav slabých.“ Stařec prozřel, vyhodil obě paže vzhůru a upadl znovu do transu. „Ben ochořel. Umělý tygr se plíží. Ben zaznamenává dráhu každého, kdo nosí čtverec, a zaznamenává jeho skutky. Poslední vědoucí...“ šeptal stařec ve velkém vytržení, aby se náhle znovu vzbudil a požádal o nový pokrm.
Během potulování s Prorokem vyslechl jsem stovky podobných povídaček, které ve svých jádrech napověděly to nebo ono pravděpodobné. Nejvíc mě zajímala utkvělá představa doupěte se spícími. Lucijský podivín se k ní také nejčastěji vracel: „Dým carioo a umělý tygr se plazí kolem hlav bezduchých. Krev, ticho, neprobudí se, nešťastní. Poslední vědoucí, Poslední vědoucí uniká a hlásá... zůstalo doupě krve... vyjděme!“ Jindy se posmíval domnělým obyvatelům měst. „Neznají nic o minulosti ani o předmětech, zapomněli účelný pohyb, klekajíce před Benem. Ben je mocný, ale chová na prsou mnohé zrazující a my víme, ha ha. Ze sémě zla vzešel, zahubí a ohněm spálí. Čtverec všechno slyší. Propůjčuje všemoc a vybere poplatek záhuby...“
Nosatá velmi dobře vytušila, proč je zanedbávána, a utekla se k pyšnému mlčení, dávajíc zároveň na srozuměnou, jak mylně si počínám. Zato vyvolávala vášnivé hádky s Prorokem, kdykoli jsem se vzdálil. Jak tak zlostně kolem sebe poskakovali, vypadali zdáli jako loutky na nitích. A kolem vyprávělo moře. Moře rozumí všem jazykům. „Mudharjo, co dělá?“ tázal jsem se a moře odpovídalo : „Mučí se, mučí se.“ „Posmívá se mi?“ Roztříštěná pěna syčela: „Posmívá, posmívá.“ Jak by se neposmíval, a to ještě neví, čím se na Lucii zaměstnávám! Ale jestliže, představme si, přímka není nejkratší spojnicí dvou bodů, protože ji kvůli nějaké překážce na cestě prostě nemůžeme vést, není potom lhostejné, kterou z možných křivek si vyvolíme, neznajíce ani rozměry ani povahu překážky ? „Dozvím se?“ ptal jsem se moře a ono říkalo: „Dozvíš, dozvíš.“ Rád jsem se bavil s oceánem už na Zemi, vymýšlel jsem si slova, nejpodobnější jeho šumění, a dostával jsem tak za pravdu v čemkoli. Rozhlédl jsem se. Po levici se nadýmalo břicho moře, v pozadí, pod červenými skalami, konala se komedie pro dvě osoby. Věděl jsem, že ráno odejdu do vnitrozemí, že moje zastávka u Proroka skončila. Vrátil jsem se k přístřešku z proutí a šel jsem spát, abych nějakou obřadnosti neprozradil svoje plány. Nebylo jisté, zda se Lucijané beze všeho smíří s mým úmyslem. Ležel jsem pod stěnou a nějaký čas mě spánek tiskl k podušce z listí. Dýchal jsem mořský vzduch s kořennou vůní, spal jsem velmi neklidně mezi pronikajícími pruhy růžového světla, a záhy jsem se vzbudil; vlastně jen vyprchal můj polospánek. Vykradl jsem se zpod stříšky. Na pobřeží se nic nezměnilo, ani světlé nebe bez slunce, ani vytrvalá chladná svěžest, ani hladové a nasycené vlny se svou zarmucující hrou na začátek a konec. Několik kroků ode mne chrápal Prorok a vedle něho ležela na boku Nosatá. Našlapoval jsem opatrně k vodě a usedl jsem tam jako poprvé k jazykům pěny, aby mi příboj mohl šplounat na kolena a omývat paty, zaryté do písku. Po mém boku se zvedaly
náspy hradu, pomalu se sesedávaly a jemné proužky písku odtékaly, bralo si je moře. Představil jsem si jiné moře, modré, překlenuté mostem slunečního odlesku, na ten most vykročila na školním zájezdu ve Zlatých pískách Irena, když Gustav zase vrtačil, chtěla po něm přejít oceán a já ji vytáhl napolo utopenou, já a plavčík Kirčo.
Chtěl jsem poustevníky opustit tiše, pouze s představou, jak Nosatá vykřikla a stařec ustoupil o krok a vztáhl paže jako k obraně, když jsem je překvapil na pobřeží, chtěl jsem odejít stezkou ve skalní strži, přes trnité planiny a k horstvům, která byla se skály vidět, a odtud k řekám a městům Lucie, ale Nosatá stála za mými zády.
„Vakuut,“ vyzvala mě, „pojď.“ Vzala mě za ruku a táhla mě podél úpatí skály. U osamělého keříku leeto položila prst na ústa a začala hrabat v písku. V hloubce asi třiceti centimetrů ležel lesklý černý čtverec s vroubkovanými okraji, prapodivný čtverec z prapodivné hmoty, který jsem chtěl zvednout, ale děvče mě zadrželo a znovu vemlouvavě položilo prst na ústa. Pak přikrylo čtverec pískem a uhladilo všechny okolní stopy. „On slyší,“ řeklo šeptem, když jsme se vraceli od keře. Nosatá obešla Proroka naprosto tiše. Z toho jsem poznal, že ví všecko, ale že mi nebude zbraňovat

v odchodu. Zlézala spolu se mnou strž až k planince nahoře. „Ty, který jsi přišel z moře," oslovila mě, „neměl bys nás opouštět, dokud nevíš všechno." Řekl jsem s malou výčitkou: „O to jsem se snažil, ale nemám času nazbyt, umím už něco z vaší řeči a otec nebyl tak skoupý na slovo jako ty." Nosatá dělala, jako když si prohlíží kožišinu, kterou jsem se teď mohl pyšnit, a náhle se zeptala: „Proč jsi přišel?" Zároveň zvedla zrak, rozumné a hezké hnědé oči po stranách nestvůrného nosu, ty oči byly těžké jako dlouho opakovaná otázka a já jsem poznal, že jí velice záleží na pravdě. V rozpacích jsem palcem nohy kreslil ovál v pískovém prachu, usazeném na skále. Přemýšlel jsem, co by ji uspokojilo a co asi chce slyšet. „Přicházím," začal jsem pak, „ze země, kde se noc a den střídají jako vlny příboje. Prozradil jsem ti to už při prvním ohni, Ty, která ses narodila, když přiletěla poslední růžově modrá krychle. Náš lid je družný a pořádá mnoho slavností. Usmyslil jsem si podniknout velmi dalekou cestu a vidět to, co z našeho lidu ještě nikdo neviděl, abych, až se vrátím, mohl vyprávět na slavnostech a tak si naklonit muže i ženy."
Nosatá přijímala mé polopravdy se zřetelnou úlevou. „Kde je tvoje země, kde žije tvůj veselý lid ?" tázala se, ukazujíc kolem dokola na daleké obzory vodní i suché. „Ztratil jsem cestu," lhal jsem jí, „popletl jsem se. Možná, že leží ve směru, kterým se chci ubírat. Jsem si jist, že ji znovu najdu, a mám dost času." Nosatá po delší odmlce vážně řekla: „Ráda bych šla s tebou. Přinesl jsi mi neklid a touhu, o kterých jsem myslila, že odešly po moři. Stařec to dobře ví a chtěl se tě zbavit, dokud neochutnal horké maso. Jeho chtivost je však větší než jeho strach." „Stařec měl ze mne strach ?" podivil jsem se. „Á, ty to víš," řekla Nosatá. „Jistě to víš. Stařec tě podezíral, že jsi suuko, proto před tebou huboval na Bena."
Stále mě překvapovalo, jak inteligentně a klidně Nosatá hovoří, jak se jí vrátila podoba ztroskotalé cestující první lodní třídy. Stála přede mnou vzpřímeně a ze strakaté kožešiny oble vystupovaly tvary jejího těla. „Za koho jsi mě pokládala ty?" chtěl jsem vědět. Nosatá se začervenala ve svých albínsky bílých tvářích. „Z počátku za Umělého," řekla neochotně, „ale přinesl jsi mi neklid a touhu, a to by snad Umělý nedovedl. Můj otec je podlý starý muž a jeho otec byl starý podlý muž a otec jeho otce nebyl nic jiného než vakan. Uschovávali černý čtverec a doufali, že je Ben vezme na milost. Nedočkali se, ale stařec nepřestává doufat."
Některé dívčiny výrazy mi zůstávaly nejasné, chtěl jsem ji požádat o vysvětlení, ale dříve mi napadlo : „Kdo byla tvá matka, Ty, která ses narodila, když přiletěla poslední růžově modrá krychle? Tvá matka byla suuko?" Nosatá ještě více zčervenala. „Ano," řekla. „Otec to v záchvatu carioo žaloval čtverci a jednoho dne matku roztrhal umělý tygr. Otec je podlý a nebezpečný starý muž. I na tebe chtěl žalovat, dokud neochutnal horké maso. Nenávidím ho a nyní toužím odejít mezi ostatní suuky, ale nemohu. Dostihl by nás."
Začala sama od sebe vyprávět o všem, čemu jsem dosud nerozuměl. Sledoval jsem ji pozorně, a protože povídala s hlavou skloněnou k zemi a já jsem byl větší než ona, tvořily mi její rozcuchané vlasy popředí vyhlídky ke křovinatým polím, k písečným vlnám a k cikorkově hnědým hájům, chvějícím se v růžovém denním světle na dalekých rovinách a stoupajícím ještě dále k řetězu hor. Prázdný povrch Lucie se pomalu naplňovala ději a já jsem jen stěží skrýval zaujetí.
„Dobře, Ty, která ses narodila, když přiletěla poslední růžově modrá krychle," řekl jsem, když byla u konce, „ale co čtverec? Co je čtverec a co dělá?" „Nevím všechno," odpověděla Nosatá. „Čtverec je snad součást Bena, a umí dělat zázraky, ale Vyřazeným neprokazuje žádné služby, když nechce."
„Kdo je Ben?" stačil jsem se ještě zeptat, než se z hloubky pod námi, z mořského břehu, ozvaly slabé, ale znatelně zlostné výkřiky. A Nosatá ještě stačila pokrčit rameny. Několikrát mávla dlaní, abych utíkal. Pak ji zastihl záchvat carioo. Roztřásla se, a když minula první vlna choroby, počala obtížně sestupovat dolů, kde křičel stařec a kde na břeh útočilo stádo zpěněných koňských hřbetů.

5

Těsně pod hřebenem hor, ve chvíli, kdy přede mnou strmělo už jen několik metrů žulové suti, zaskočila mě nová bázeň, nějaká příbuzná té z Živohoště a pak ze Špačka, z malé rakety, bázeň člověka za matnicí rentgenu, tíseň penězokazce, udávajícího první bankovku. Kdyby se ukázalo, že na druhé straně hor je pouze prázdná propast, neohraničené nic, konec světa, kam by se podělo pokračování mé pohádky? Jakou cenu by měla má i Valentova námaha zabydlit příští loď na Lucii profesorem Řehořem Jandou? K čemu ta nechutná taškařice s vědcem, vyrušeným v naléhavějším zájmu z řešení rovnice

Ale všechno se ubíralo správnou cestou, dobyl jsem vrcholu a usedl naň, abych se vydýchal, neohlížel jsem se už na chudobný pobřežní pás a na moře, vypínající se vzhůru jako bříško líného starého pána, protože pode mnou neležela propast, nýbrž stejná žulová suť, po jaké jsem šplhal, pod ní stráně s balvany a mechy, pod nimi ostře žlutá kosodřevina a pod kosodřevinou lesy, mohutné lesy, masív lesů, bříško lesů, hruď lesů, stehnatá pohoří, rozdělená doly, vláčná bedra lesů. Zapomněl jsem, že mám chodidla ztvrdlá na kámen a lýtka bolavá a že mě svírá zima, neustupující drápky chladu. Spustil jsem se po chodníčcích nějaké zvěře do zelených lesů, kde přes oblázky hopsaly potoky, jako jsou naše, a tam jsem se opět zahřál a pochodoval jsem dvanáct dní cestičkami zvěře už pohodlně a ve znamenité náladě a řídil jsem se mezi těmi stromy, podobnými našim, ale v něčem se vždycky lišícími, jen jedním směrem : dolů, dolů k vodě, a dolů s vodou.
Nemohu se přece jen vydávat za úplného mladíka, má paměť, třebaže cvičená, odhazovala s nástupem nových dojmů různé drobnosti z mého pobytu u moře, u Proroka a u Nosaté. Zapomínal jsem však jen drobné dojmy, zatím co Prorokovy litanie i vyprávění Nosaté mě stále ještě zaměstnávala, zejména za odpočinku vysoko v korunách stromů, odkud se ještě dala zahlédnout klikatá čára horstva. Vzpomínal jsem na bezstarostné plouhání podél čáry příboje, na svou jistotu, která se ocitla v jiném světle po rozloučení s Nosatou. Umělý tygr, to byl ten přízrak, který mě nutil k opatrnosti, nástroj pomsty, seslaný Benem na hlavní doupě kuřáků cariaa. Tvor vykonal práci tak důkladně, že se zachránil pouze jediný z hříšníků, Poslední vědoucí, jak jej nazýval Prorok. Tehdy byli „vyřazeni" návštěvníci ostatních kuřáckých lóží, to jest, jejich čtverce přestaly fungovat v aktivním smyslu a ponechaly je na holičkách. Poslednímu vědoucímu i druhům nezbývalo než uchýlit se do lesů, živit se tím, co les poskytoval, a tento tělesně náročný život

ještě ztěžovala nemoc, nepopiratelný a bohužel dědičný následek požívání cariaa. Ben mohl klidně spát. Vyčistil lucijskou civilizaci od nákazy. Ale nespal, vytrvale a za pomoci svého umělého tygra pronásledoval i v pustinách vyhnance suuko, to znamená buřiče, zahodivší čtverec, kdežto vakanů si zdánlivě nevšímal.
Nebylo zaručeno, že na starce znovu nepřitrhne amok a že mě neudá, zvlášť teď, když mu pečeně unikla. Proto jsem spěchal od místa činu, a proto jsem se lesem kradl jako duch, s očima na stopkách a se zbystřeným sluchem. Od stromů padaly k zemi stíny pastelových barev a denní světlo jiskřilo v sítích velkých sklípkanů, natažených nahoře ve větvích. Pavoučí nástrahy byly spředeny z vláken silných jako malíček a zaplétali se do nich i černí ptáci velikosti našich vran. Ti se ovšem osvobozovali ranami zahnutých zobáků. Mně byli pavouci nepříjemní, když jsem si vybíral útulek ke spánku. Mohli v kusadlech schovávat jedovaté váčky a mohli být jedovatí jinými způsoby vynalézavé přírody. Ale za nejhorší (s výjimkou možných šelem nebo umělého tygra) jsem pokládal tmavohnědé hady s lesklým břichem a kornatým hřbetem. Dali se jen stěží rozeznat od kořenů stromů a úmyslně je napodobovali. Nikdy mě žádný nenapadl, ale věřte, nebyla to příjemná chůze mezi číhajícími obludami. Jestliže se lucijský prales v něčem mohl porovnat s naším, pak snad spíše vzhledem, než podle zvuků. Tato džungle mlčela. Jen s lítostí jsem mohl myslit na řev papoušků v povodí Tocatiny, na spolehlivý šestý smysl poutníka. Zdálo se, že zdejší zvířata jsou němá. Ani vrány, dobývající se z pasti, nevydaly jediný hlas. Takovému prostředí se člověk může přizpůsobit, má-li dostatečný výcvik z kanadské a sibiřské tundry, ale nemůže se v něm cítit dobře. Necítil jsem se v něm dobře ani já, který jsem z každého roku strávil šestinu ve všech pozemských prostředích, a který jsem dostal všechny myslitelné stopařské školy, od indiánské na Jurueně, až po bušovou daleko za Broken Hillem.
Naprosto mi nemohlo napadnout, že se uprostřed takové divočiny setkám s dětmi. Předcházel tomu výjev, k jakému může dojít jen při stepním nebo lesním požáru, totiž bezhlavý útěk zvěře. Mělká říčka, moje společnice, právě vplouvala na rozlehlou mýtinu, lépe řečeno nezalesněné území, když to začalo. Nejprve vrány, po nich tělnatá stvoření s malými křidélky, připomínající spíše čmeláky než ptáky, kanečci ulibú, draví letci s poštolčími hlavami a jeleni, ne vyšší než vepři. Sklípkani se obrovskými skoky stěhovali z koruny do koruny; těsně vedle mne, ale bez jakéhokoli zájmu, prolétl párek černých pum. A zejména hadi, nejen ti hnědí, ale hadi nejrůznějších barev a velikostí se vlnili pryč. Teď jsem měl příležitost vidět obyvatelstvo lesa v plné sestavě, a nebyl to příjemný pohled.
Vysvětlení přišlo brzy. Chtěl jsem přebrodit meandr říčky a byl jsem v polovině, když jsem dostal ránu, prudkou brnivou ránu jako od elektrického proudu. Klesl jsem na kolena, neschopen jakéhokoli pohybu. Vodní proud mě strhl a kutálel po kamenitém dně, takže jsem se brzo nalokal vody a počal se dusit. Brnění se mi v pravidelné frekvenci stěhovalo velmi rychle po celém těle od čela do pat a zpět. V jednom okamžiku mě tlak vody opět postavil na kolena, kymácel jsem se chvíli a vyplivoval vodu, pak jsem chytil zezadu nový náraz, který mě obličejem položil na dno a zcela ochrnutého unášel dál. Ani jsem si nestačil pořádně uvědomit, že je se mnou konec, pomyslil jsem si pouze: Ben. Kdo je Ben?
Nevím, co je to bezvědomí, ale přišlo mi, jako bych se zřítil do temné studny, plné zvětšujících se kruhů a smyček.
Na její druhé straně byl den, palouk s čtyřmi stromy a skupina dětí. Po pních stromů se v úzkých páscích odvíjela kůra, jako by byly nakadeřené. Děti mě obklopovaly a rozčileně brebentily. Klečel jsem mezi nimi na kolenou, dosud zakletý v bezmocné ztuhlosti, dávil jsem se a zvracel vodu a prskal na všechny strany; děti nesrozumitelně brebentily, až na dva chlapce, kteří mě asi vytáhli z řeky a teď důležitě ždímali matně modré obleky. Děti? Jak jsem mohl vědět, že jsou to děti? Byly nejméně stejného vzrůstu jako dívka na pobřeží a stejně nosaté a stejně bledé v tváři; z čeho jsem tedy mohl usuzovat na jejich věk? Nejvíce z chování, ze vzrušení, s nímž civěly na svůj nález. Hádal jsem jim po třinácti, po čtrnácti letech, s výjimkou holčičky v zelené skládané sukni a bílé halence, volně spuštěné přes pás. Ta stála opodál, vůbec mě nepozorovala, nezajímal jsem ji. Měla rusé vlasy, o stín tmavší než ostatní, a růžové denní světlo se v nich hluboce lesklo. Postavou byla drobná, a snad proto se mi zdálo, že může být nejmladší.

Ani jsem si nevšiml, že jeden z mých zachránců, zvídavý a na první pohled nervózní hoch, vytáhl z mokrých šatů čtverec a přidržel si jej u úst. Ale zaznamenala to holčička, zdánlivě se o nic nestarající, přiskočila k němu a zakryla mu hřbetem ruky ústa. Teprve v této chvíli jsem zpozoroval čtverec i ruku, bránící chlapci v řeči. Rovněž všechna mládež zmlkla a obrátila se ode mne k dvojici.
„Bene, Bene," zvolala náhle dívenka hlasitě. „Red se dotkla stěny, zruš stěnu, hned vypni stěnu!" Přehlédla udivené obličeje a opakovala svou žádost, které jsem porozuměl, protože děvčátko mělo nezvykle hluboký hlas a mluvilo velmi zřetelně. Tvrdím-li, že jsem zvolání rozuměl, pak tím myslím, že jsem si dovedl přeložit slova. Smysl celku a slovo „Red" jsem ovšem nepochopil. V užaslém mlčení, které opanovalo skupinu dětí, a které trvalo dosti dlouho, jsem měl dotěrný pocit, že kdosi cizí, zde nepřítomný, přemýšlí. Rusá holčička po třetí opakovala, že Ben má zrušit stěnu, a pak jsem najednou mohl volně vstát. Výkřiky chlapců a dívek doprovázely můj výkon, který nebyl bez potíží.
O něco později děti z nějakého důvodu schovaly své čtverce ke kořenům nejvzdálenějšího platanu, seznámili jsme se a musel jsem čelit jejich dotazům jako při křížovém výslechu. „Nejsi zlý, Vyřazený?"
„Nejsem zlý," odpovídal jsem. „To, čeho se možná bojíš, co mi roste na bradě, jsou vousy. Oholím si je a budu mít tvář hladkou jako ty." „Mají všichni Vyřazení vousy?" „Neviděl jsem všechny Vyřazené, ale můj otec, který žije daleko odsud na pobřeží moře a chodí oděn ve stejné kůži ulibú jako já, má velmi dlouhé vousy." Podobaly se malým lordům, ty zdejší děti, se svými dlouhými vlnitými vlásky, a rozmlouvaly se mnou vážně, především děvčata, kdežto chlapci měli sklon přece jen se pošťuchovat a válet po trávě, na které jsme seděli. „Čím se živí Vyřazení?" zněla další otázka a já ji zodpověděl podle pravdy. Pak jsem musel vysvětlovat, proč mám tak malý nos. To se povedlo. Musel jsem letět až na Lucii, aby můj nos byl malý, já, Cyranův bliženeč. „Upadl jsem na něj, když jsem byl tak mladý jako vy," odpověděl jsem. „Od té doby mi nikdy pořádně nenarostl."
Jeden mládenec měl zvláštní přání. „Chtěl bych jít s tebou mezi Vyřazené," řekl, „chodit oblečen v kůži, jakou máš ty, a

pojídat inkoustově modré plže.“ Usmál jsem se. „U moře jsou ještě jiné věci, které by se ti líbily. Ale já se přece vracím do města. Ben mě vzal na milost, protože jsem se dobře choval a poslouchal svého otce.“ „Ve vodě jsi nevypadal, že tě Ben vzal na milost,“ namítl chlapec. „A proč nemáš čtverec?“ V rozpacích jsem mezi nimi hledal děvčátko v zelené sukni. Bylo, jako ze začátku, usazeno opodál a ničeho si nevšímalo. Řekl jsem odvážně: „Nevím, proč mi Ben ještě nedal čtverec. Je to jeho chyba.“ „Ano, on dělá chyby,“ souhlasil se mnou mladík. To mě překvapilo. Pak ukázal za sebe a dodal. „Nejlépe to ví Bis.“

Prokazovali nejmenší holčičce viditelné pocty, jako by to byla náčelnice klanu, ačkoli se jim odměňovala přezíráním. Jmenovala se tedy Bis, malá rusovláska. Zajímala mě. Způsob, jakým mě vytáhla z kaše, kterou jsem si zavařil vlastní neopatrností, svědčil o větším rozumu, než jsem kdy viděl u dvanáctiletého dítěte. Nesměl jsem si připomínat ten okamžik uprostřed řeky, jinak se mi dělalo mdlo. Proč jsem jen lezl dál, když mě svým úprkem varovalo všechno živé tvorstvo, proč jsem zrovna čelem narazil na Benovu elektrickou nebo jakou stěnu, ochraňující dětský výlet? Ben byl podle všeho důkladně tuhý chlapík. Jak bych byl dopadl, nezpozorovat mě děti a nezapřít mě Bis? Nazýval jsem ji už v duchu jménem, ale ona se o mne nestarala ani za mák.

Naopak. Vstala, upravila si sukni vláčnými ženskými pohyby a řekla: „Musím už domů, Sol by hubovala. Nezapomeňte mu dát něco jíst.“ Při poslední větě kývla hlavou směrem ke mně, suše, prakticky; zajímal jsem ji nejvýše tak jako utržený podpatek. Pokynula dívkám, zanechala na místě chlapce, kteří se chystali ji doprovodit, a rychle odešla k poslednímu platanu, k hromádce čtverců. Co se stalo dál, neuměl jsem si nijak ujasnit. Vznesla se bez jakéhokoli prostředku nad svícnový vrchol stromu, tam usedla, na nic, a vzdálila se ohromnou rychlostí přímo do náruče růžového bezslunečného nebe.

Zatím co jsem za ní nechápavě civěl, děti se daly do skotačení. Jako když ze třídy odejde učitel: strkaly se, honily, hrály na babu a jeden mladík s velkým zdarem plival do výšky, pokoušeje se zasáhnout větev. Jen několik jich sedělo v půlkruhu kolem mne. „Vyprávějte mi něco o sobě,“ vyzval jsem je, „ale napřed bych opravdu něco snědl.“ Na ta slova nastal nový velký šum, zvedaly se a běžely ke čtvercům a horlivě do nich mluvily, málem je spolkly.

A zjevil se mi další zázrak. Prostor vedle každého dítěte se lehce zamlžil v hranolovitém tvaru, ale mlha se okamžitě rozptýlila, a nad trávou visely ve výši tří čtvrtin metru lesklé oválné plochy a pod nimi malé plošinky, dohromady bezpochyby stůl a židle. Vydal jsem se k takto zřízené zahradní restauraci, abych se přesvědčil, co je na jídelním lístku. Zlobilo mě, že se stále ještě nemohu vzpamatovat; topit se, není nic příjemného, ovšem, už mi také za patami cvakal zuby kajman, a přece jsem byl za pár minut samá legrace, na Paraná, ano, na Paraná v roce čtyřicátém devátém, fuj. Je pravda, že mi šlo na nervy neustávající denní světlo, tím to mohlo být, už mě pořádně bolely oči, měl jsem je věčně uslzené. Ale pravá příčina mé nespokojenosti mohla být ve zmizení provázku, táhnoucího kupředu příběh plaváčka, vyvrženého z moře na planetě Lucii, konec provázku se mi ztratil a já jsem po něm slepě hmatal.

Obešel jsem jedenáct dětských stolů s jídlem. Pokaždé mě vyzvali, abych usedl, ale já jsem si jen prohlížel obsah zlatolesklých misek, ztratil jsem hlad a ztratil jsem chuť tváří v tvář stolečkům, které se samy prostíraly. Ne že bych se štítil různobarevných drobečků na talířích, měkkých sliznatých vloček, politých téměř průhlednou omáčkou, pohybujících se hvězdic, obložených něčím jako hostiemi; stravoval jsem se u různých národů a vím, že se všude nepodávají svíčkové řezy s chřestem. Říkám, ztratil jsem náladu. Ochutnat jsem musel všude, oni si ještě ďobli sami a pak Ben uklidil, to jest, zahradní restaurace se zamžila a zmizela se stoly, s židličkami bez nohou, s talíři i zbytky jídel. Kuchař byl asi pohoršen.

Sotva jsem stál na nohou. Z ničeho nic se mi chtělo spát. Řekl jsem: „Děkuji vám, děti. Pochutnal jsem si velmi, ale můj žaludek ještě nepřivykl tak sytým pokrmům. Jsem unaven. Loučím se s vámi a přeji vám všechno nejlepší.“ „Odcházíš?“ tázali se. „Hned uvidíte,“ řekl jsem. Svalil jsem se ke kořenům platanu a v tu chvíli jsem o sobě nevěděl.

Laminátový člun klouzal po hladině jezera a od jeho přídě odskakovaly dvě vlny. Plul rychle, i když motor nebyl v chodu, věděl jsem, že motor je porouchaný, ale rychlá plavba mě nepřekvapovala, pokládal jsem ji za samozřejmou, když naproti na skalách čekaly Irena a Mařenka. Břeh se zvětšoval, otvíral podrobnosti borovic, mechů a kleslých větví, byl už vzdálen pouze na jednu délku člunu, ale nemohli jsme překonat těžkou stojatou vodu. Otočil jsem se dozadu na Honzu, který kormidloval, ale Honza mínil, že nemůžeme přistát, když nemáme dopisy. Již se od Hrazan blížil poštovní člun, na palubě stáli zřízenci s pytli a začali je svrhovat k nám. Křičel jsem dost!, protože byly těžké a potápěly nás, Honza se šipkou vrhl do jezera, ale já ztuhle klečel na sedátku, až mě do zad udeřil jeden pytel a strhl mě dolů, kde jsem tonul. Byl jsem pozván do pracovny presidenta akademie, procházel jsem předpokoji nahý, ale s mokrýma nohama a dělal jsem po kobercích velké blátivé šlápoty. V každé místnosti seděl za stolem pan Hába a divadelním gestem ukazoval na svou novou uniformu, šedivý žaket s výložkami žurnálu MY 2060. Pokaždé vstal, aby mě doprovodil k presidentovi. Šli se mnou už čtyři Hábové v šedivých žaketech a nesli velké čtvercové dopisy. Rozhrnuli poslední závěs. Z presidentova kabinetu byl odklizen konferenční stůl a president řekl - k čemu stůl, mám krásnou cihlově červenou skruž, ve které mohu docela dobře sedět, podívej se, hup!, a seděl uprostřed skruže, hup!, a byl venku, namířil na mne ukazováček, teď se vás maličko dotknu. Dostal jsem brnivou ránu a president zmizel.

Spal jsem přivrácen obličejem k zemi a místo podušky mi posloužil loket, který nedostatkem krve znehybněl a brněl. Nevím, jak dlouho jsem spal, ale oči si odpočinuly. Otočil jsem se na záda, rozevřel jsem víčka a sjížděl jsem pohledem po silných větvích platanu dolů, kde zmizely jakékoli stopy po dětské hostině, kde bylo ticho a kde stála holčička s rusými vlasy, Bis. „Odpočíval jsi dlouho,“ řekla a já se radostně zvedl na loktech, protože konec provázku byl tu, příběh mohl pokračovat, „dlouho jsi spal a teď budeme spěchat.“ Proč byla tak drobná? Proč jsem si ji představoval větší? „Pojď se mnou,“ řekla Bis a já vstal a šel jsem za ní asi dvacet metrů; tam ležel v trávě černý čtverec, který Bis vzala do ruky a stiskla. Ukazováček druhé ruky položila na ústa. Zůstával jsem bezprávným Vyřazeným, kterého je třeba skrývat před naslouchajícím čtvercem. Náhlá tíha svědčila o tom, že stoupáme, a skutečně, vzdalovali jsme se mohutným svícnovým korunám platanů. Holčička mě stáhla do neviditelného křesla, přelétli jsme palouk a pod námi

ubíhal les. Nevěděl jsem, na čem tak pohodlně sedím, snad šlo o nějakou dokonale průzračnou hmotu, mnohem průzračnější, než ze které byla moje cellula. Také stěny letadla jsem si neuvědomoval, ale něco nás muselo chránit, protože jsme rozráželi velikou rychlostí vzduch, ale pociťovali jsme jen stojatou chladnou svěžest, podobnou té u moře.
Nový zázrak mě nešokoval, abych zase musel spát, splňoval jen dávná dětská přání; upamatoval mě, jak jsem v Živohošti jednou stál na skále až u kříže, pod nosem mě šimrala ztepilá kvetoucí divizna a záviděl jsem káněti, které nehybně stálo ve vzduchu nad jezerní propastí. A často se mi zdávalo, že létám jen tak, bez libelky, jsou takové sny s krátkým spojením na fosilní ptakoještěrské příbuzné, to plachtíme s roztaženýma rukama, většinou s roztaženýma rukama, což by mohly být ty blány. Pravím, let na lucijském kouzelném koberci měl v sobě něco blaženého. Zatím jsem se nemohl dopídit, zda je přesně vymezen a řízen odjinud, Benem, který při všem zasluhoval uznání, nebo zda pyšná holčička vede přístroj pouhými myšlenkami.
Byla opravdu pyšná? Škoda, že jsme spolu nemohli mluvit, abych se o tom přesvědčil. Rozhodně v sobě měla něco odlišného, trochu ve zjevu, ale především v chování. Domyslil jsem si, že poprvé zmizela z palouku, aby někde schována vyčkala odletu ostatních, rozhodnuta, že mě tajně někam dopraví. Vyzvala mě k tomu tak stručně a s takovou samozřejmostí, jako bych ani nemohl mít žádné jiné plány, a je pravda, že jsem je opravdu neměl. Ale proč to dělala? Chtěla ubohému Vyřazenému prokázat skutek milosrdenství? Teď vedle mě seděla se soustředěním téměř Honzovým, dospělá žena v dětském vydání, dcera kohosi cizího, hezká až k lítosti, navzdory nosu, který tedy nebyl u starce a dívky na pobřeží výjimkou. Nebo jsem si začal na lucijské nosy zvykat?
Krajina pod námi vypadala uspořádaně, ne jako svévolně se rozplozující houština, ale chyběly jí cesty. Nikde jsem nezahlédl ani nejubožejší krutinku mezi věčnými lukami a hájky, břehy padaly do řek neprošlápnuty lidskou nohou. Zklamalo mě to. Myslím, že cesty jsou žilami země a mají se udržovat, i když jsou bezvýznamné. A je dobře chodit občas po cestách, protože jsme konec konců dvounožci, a ne andělé. Krajina bez cest je nelidská a truchlivá, zvlášť ve vytrvalém růžovém přísteří, které vládlo zde.
Přistihl jsem Bis, jak mě pozoruje. Dělala to snad pokaždé, když jsem se něčím zaujal. Na rozdíl od Nosaté, oči tohoto děcka byly černé, slavnostní, a při své pronikavosti nemluvné. Jakmile jsem opětoval její pohled, odvrátila se, ale ne provinile, spíše uraženě. Nu, držela se jako ušlechtilé a čistokrevné mládě, plné ohně a rozmaru. Takovou dceru mít...
Táhlo mi na jedenačtyřicátý a na malou holčičku jsem vždycky stonal. Kterýpak šťastlivec je tátou zvířátka vedle mne? Co mu poví, až se doma objeví v doprovodu vousatého kanibala se strakatou kůží kolem beder? Bis mu za zády provozuje hezké kousky, jen co je pravda.
Má víra, že všechno dobře dopadne, byla skoro nábožná, a co mi také zbývalo jiného? Odložil jsem dobrovolně pozemská zavazadla, protože po zuby ozbrojené expedice nepřivezly nic než humoristické romány. Vydal jsem se mlýnu tisícerých náhod a nezbývalo nic, než naděje, tedy ne mnoho, ale přece něco. Vynesl jsem první kartu na hazard a hra musela pokračovat. Zatím mi vycházela.
Bis mě pozorovala. Nechal jsem ji. Tvářil jsem se, že o tom nevím. Ať si ji pouze fascinoval můj zakrslý nos, ať třeba litovala, co provedla, ať osnovala nějaké pletichy, nechal jsem ji. To dítě mělo dar podmaňovat jiné během několika chvil. Jakou dceru by porodila Mařenka Hrubá?
Objevovala se města, hromady různobarevných malých i větších drúz, hračkářství ve velkém. Všechna jsme míjeli ve značné výši, až konečně růžový obzor byl přebarven nažloutlým přísvitem, rychle se roztékajícím do všech stran, a za dalších několik minut jako bychom se přímo řítili do chřtánu nějakého žlutě světélkujícího draka. Byla to úchvatná podívaná a já toho jejich záhadného Bena v duchu odprošoval za všechno, co jsem si o něm myslil špatného.
Bis dala posunkem na srozuměnou, že jsme před cílem, a skutečně, uviděl jsem jiskřící drúzy, ženoucí se proti nám jako na širokém pohyblivém pásu, byly jich tisíce, zabíraly všechen prostor, který jsem mohl zrakem obsáhnout. Zároveň začaly brázdit vzduch jiné dvojice v průzračných letounech, ponejvíce dvojice, ale také větší skupiny obyvatel města nebo jednotlivci. V dopravě musel existovat jistý řád, protože se létající postavičky pohybovaly za sebou v přímkách nebo křivkách navzájem se protínajících v mimoúrovňových uzlech.
Bis vykřikla. Nevěděl jsem proč, nic zvláštního se nedělo, jen se, tuším, náš přístroj nepatrně zachvěl, ale na to jsem byl z libelek až příliš zvyklý. Přesto Bis znovu vykřikla, znělo to jako pas, a to už nás odstředivá síla vrazila do podušek, letoun udělal skok vzhůru, zatím co muž, letící několik desítek metrů před námi ve stejném vzdušném kanálu, počal klesat a přistával uprostřed skupiny vysokých drúz. Málem jsem se zapomněl a zeptal se, co to bylo, ale holčička měla opět ukazováček na rtech.
Pak jsme se táhlým obloukem snášeli někde daleko za středem města, snášeli jsme se ke skupině stále žlutě světélkujících krystalů, na nichž ještě nebyly k rozeznání detaily, jen jejich přísně uzavřený geometrický tvar. Drúzy stály uprostřed okrasných parčíků se spoustami květin. I do letounu vnikla slabá fialková vůně. Konečně jsme zamířili k špici jedné z drúz. Nebyla to docela špice, nýbrž plošinka, která se okamžitě rozšířila, jakmile jsme se jí dotkli nohama, začala se rozestupovat a my jsme se stále ještě vsedě a s pružnou poduškou za zády začali ponořovat do lucijského občanského domu.

kapitola druhá

1

Jestliže hledám právo napodobovat Řehořovy zápisky v naději, že alespoň něco převezme do zprávy, na které pracuje, musím uvést, jak jsem se naučila číst a psát. Když mi Ros prozradil, že na Lucii opět přibyl létací přístroj z dalekého prostoru a že jeden člen posádky sestoupil na Písčité pobřeží, neměla jsem jinou starost, než uvidět takového zajímavého tvora. Na jiném místě vylíčím, jak se mi to podařilo. Ten muž nyní žije v našem domě, zotavuje se po nemoci

a spolu se Sol vychází na prohlídku Otonaa, aniž tuší, že jsem šestnáctého zeleného dne našla v jeho pokoji svazek blanitých listů, pokrytých drobnými kresbami. Tehdy jsem už o Řehořovi věděla dost, ale ne tolik, abych mohla rozumět řeči, kterou mluvil ze spaní, nebo abych pochopila obsah listů, totiž určitý způsob zaznamenávání myšlenek. Vypůjčila jsem si jeden z listů a spěchala jsem k Rosovi, který okamžitě poznal písmo lidí ze vzdáleného světa. Poprosila jsem ho, aby mě naučil takto kreslit myšlenky, a umím to teď docela obstojně.
Především bych však měla něco říci o sobě. Mým otcem byl Lab. Pravím byl, protože nechci pokládat za svého otce muže s umělým mozkem. Lab totiž trpíval bolestmi hlavy, jejichž příčinou byla choroba, a Ben mu po vyšetření navrhl zákrok, úplnou výměnu mozku. Lidé, a dokonce ani Sol, nespatřují v podobných operacích nic divného, dnes běhají téměř všichni starší obyvatelé hlavního města s umělými nervy, ale mezi mne a Laba se vkradl Benův stín. Mou matkou je Sol. Sol je snad nejkrásnější žena na světě a všechny její tváře jsou tak půvabné, že se až divím, jak mohla zplodit všední rezavou želvičku, mne. Sol a Lab se poznali asi v patnácti letech věku a počali žít převážně spolu. Před časem mi Sol vysvětlovala, co je třeba k tomu, aby se narodilo malé dítě. řekla: „Ben vysílá Zvuky, miláčku. Tyto Zvuky, všimni si, prosím, odlišné výslovnosti prvních hlásek, jsou velmi vzácné a ještě více prchavé než vzácné, a nelze je přivolat. Zvuky podivně omamují muže, takže si počínají jako smyslů zbavení, a omamují také ženy, a ženy nebrání mužům v jejich úmyslech, nýbrž je v nich slovy i skutky ještě utvrzují. Nepřála bych si, abys byla viděla, jak jsem se tenkrát chovala já a jak Lab, protože se takový výjev musí zdát odpuzující každému, kdo sám neslyší Zvuky. To je pravděpodobně také příčinou, proč vzrušená dvojice rychle vyhledává samotu. Nebudu ti také podrobně líčit, jaký tělesný úkon dává vznik Novému člověku; budeš-li mít to štěstí a uslyšíš-li někdy Zvuky, pochopíš sama od sebe, co míním. Tehdy, před dvanácti lety, jsem ještě žila u své matky Mun na opačném konci města Otonaa, v místech, kde je dnes Palác spících, a matka pořádala večírek, na který byl stařenou, jejíž jméno jsem už zapomněla, přiveden také kudrnatý Lab. Laba jsem viděla už několikrát a valně mě nezaujal, ale tehdy, na konci prvního jídla, ke mně dolehly Zvuky. Lab sebou také trhl, přistoupili jsme k sobě, uchopili jsme se velmi zvláštním způsobem za ruce, přivolali jsme létající stroj a vznesli jsme se do karmínově červeného nebe. V lukách za městem jsme se spojili, pravila Sol.“
Tak jsem vznikla. Narodila jsem se, jako všechny děti, na Pomerančových ostrovech. Osmdesátého dne jsem byla vyňata z mateční krychle, jíž mě pro počátek svěřili, a přes tvář mě lehce uhodil první vítr.
Co následovalo, bylo velmi příjemné. Pomerančové ostrovy, určené k životu nejmenších dětí, je skupina asi pěti set zelených a žlutých skvrn, zapomenutých v moři, jež je ovšem v těch místech velmi mělké, takže by se spíše mělo mluvit o jednom masívu, vystrkujícím nad hladinu stovky čepiček. Jedna z nich, nikoli největší, jménem Hukoa, je uprostřed osazena alejí palem. Pod každou palmou leží mateční krychle, kolem níž noví rodiče tráví nejvíce času, když pozorují, jak se krychle stará o novorozeně. A já, sotva jsem byla vyňata z přístroje, oblečena a položena na hřívnatý trávník, obrátila jsem se na kolena a na lokty a po čtyřech jsem uháněla k vodě. Sol mě snadno dostihla a zvedla do náruče. Nabrala jsem do plic pach jejích vlasů a zívla jsem s pusinkou dokořán. Toto je dno kapsy mých vzpomínek. Uvědomuji si, jak těžko je uvěřit, že má paměť dokračuje tak daleko, avšak právě zde leží neurčitá a ve své mlhavosti pevná hranice, jež mě už tenkrát oddělila od všech pěti stejně starých (přesně řečeno o pár dní starších) dětí. A jestliže vás - myslím, že docela jistě - napadlo, jak se takto může vyjadřovat dvanáctileté děvče, musím si pospíšit s upozorněním, že jen z poloviny mívám náklonnosti přiměřené dětskému věku. Život na Pomerančových ostrovech byl co nejtěsněji spojen s prachovým pískem, s pružnou kůrou batanů, s jejich půlkruhovým listím, schýleným téměř k zemi, s travnatými a navlhlými palouky, obydlenými ještěrkami, jejichž přítulnost byla nad veškeré pomyšlení; dále byl spojen s kořennou vůní moře, s plážemi, na kterých mi teprve po tisíci krůčcích sahala voda do pasu, s četnými mořskými choboty, s ochlupacenými balvany, na nichž vysedávali mlčenliví, a přece veselí oatú, a především s pomeranči, visícími všude, vysoko, i na dosah ruky. Do pomerančů jsme nořili nosy pětkrát desetkrát denně a jejich chutnost nás nepřestávala udivovat.
Pomerančové ostrovy byly místem mnoha her. Když jsme po čase opustili ostrůvek Hukoa, zařízený především pro první rok života, převezl nás Pep, jeden z otců, všechny společně na Rootu. Ne že bychom na dosavadním místě překáželi, po nás zůstala kolona matečních krychlí prázdná, nikdo nový nepřilétal, ale podle tvrzení velkých, a ostatně podle pravdy, poskytoval ostrov Roota daleko větší možnost i našim hrám. Věřte mi, pamatuji si rozpustilou přepravu na prostorném vodním kluzáku, řízeném Pepem. Velcí si vzadu povídali se znamenitým řehotem. Ten nás zprvu polekal, pozorovali jsme je velkýma očima, ale brzo nám došlo, že tyto hlasy a tváře značí něco dobrého a pokoušeli jsme se také o úsměvy. Nazíráno z dneška, tvořilo těch pět mužů a pět žen družnou společnost a cítili se šťastni, jako už nikdy potom. To mi Sol potvrdila.
Sotva jsme přistáli na novém působišti, potkal nás hned za pláží pomerančový háj. Sol, se mnou na ruce, v něm hned zmizela, natrhala hromadu plodů a jeden mi podala. Pokoušela jsem se odloupnout kůru; po malém úsilí se to podařilo, kůra odpadla a na mé dlani se objevilo malé šťavnaté sluneční město. Kousla jsem do jednoho dílu svými novými zoubky. Viděla jsem, že i Roota k nám bude laskav. A byl. Hry jsme provozovali nejčastěji v jednom ze zálivů, mělkém sotva po kotníky, ale zhusta zarostlém přímými pruty. Zde se našly báječné honičky, když už sama chůze vodou pod stropem rozměrných žlutých květů byla požitkem.
Pořádaly se také výpravy na pohoří. Tam, těsně pod vrcholem, vyvěral z jeskyně proud vlažné a husté vody, který cestou, bohatou na nejrůznější zákruty a spirály a průvleky, tu v rychlém tempu, tu zas klidně, s měnícím se okolím, dospěl za několik hodin domů k pobřeží. S lítostí si představuji, jak ochotně nás voda přijímala v horním bazénu, přímo pod pramenem, jak opatrně se nás chápala, abychom vzápětí, v dlouhé spirále kamenitého kanálu, poznali, jak bystře asi cválá splašený kůň. z uzávěrky trychtýře nás vyvedl tunel, ústící do tišiny mezi mohutné palmy baave a mezi kapradí, slyšitelně vyfukující vážný a hluboký vzduch. Je snad zbytečné dokládat, že díky hustotě vody a jaksi sama sebou byla cesta prosta jakéhokoli nebezpečí.
Příroda vlastními náklady zřídila dětem tento okouzlující tekutý tobogan.

Příznivý dojem se mohl ještě stupňovat u další hry. V Návratném zálivu, jinde ne, vyrůstají blízko u břehu vznosné a ohebné kmeny jaunů. Shromáždila-li se armáda tělesně vyspělejších chlapců, a ona byla shromážděna takřka neustále, přiklonila jeden z kmenů téměř k zemi a do jeho koruny usadila maličkou Bis. Na povel byl strom puštěn a letec opsal slušnou parabolu, která by zle skončila, nebýt mnoha brzdících nárazů o okvětní plátky obřích kopretin, houstnoucích jakoby právě pro ten účel odshora dolů. Konečně cestovatel, důkladně zmazaný pelem, dopadl se žbluňknutím do travnaté tůně.
Spotřebovala bych příliš mnoho drahocenného Řehořova papíru, kdybych měla pokračovat v tomto duchu, ale vyprávění o Pomerančových ostrovech, třeba příliš obšírné, bylo nutné. Mělo mi připravit půdu, abyste uvěřili, že jsem se z nějakého důvodu vyvíjela mnohem rychleji než ostatní děti. Příklad: Jako tři a půl roku stará jsem si jednoho dne, větřík tenkrát vanul od pevniny a byl proto maličko chladnější, tedy jednoho méně horkého dne jsem si umínila, že se chci povozit na zádech inguzú, tlustých lysých čtyřnožců, jejichž hřbety byly prolomeny právě ve tvaru spolehlivého sedadla. Jenže kotlina, kde se zdržovali inguzú, byla někde na druhé straně zálivu. Lab odmítl mě doprovodit. „Jsem dnes nějak unavený, nechtěla bys s ní jít ty, Sol ?“ Matka odpověděla: „Mně se leží docela dobře. Však počká, až bude hodnější.“ Vjela do mne zlost, až jsem zaplakala. „Já chci inguzú,“ křičela jsem celá uslzená, „nechci nic jiného než inguzú.“ „Ještě tady bude vřískat,“ řekla Sol. „ Vidíš tamhle ten batan, Bis? K němu si jdi stoupnout na hanbu. Ale okamžitě!“
Dostala jsem na cestu malý výlupek a s výskáním jsem se šourala k batanu. Pláč mě za malou chvíli omrzel a začala jsem kout pomstu. Nejprve mi napadlo, abych prostě utekla. Uteču, uteču od té ošklivé Sol, opakovala jsem si. Uteču, aby mě nikdy nenašla. Nebo půjdu za inguzú sama. Nejprve jsem to nemyslila vážně, ale jak jsem bušila pěstičkami do kůry, začínal se mi ten plán líbit. Vyčíhala jsem okamžik, kdy se rodiče obrátili k vlnám, a zmizela jsem ve stínu batanového lesa. To bylo jednoduché, ale kterým směrem se dát?
Bloumala jsem mezi stromy tak, abych neztratila z očí moře, a čekala jsem, až někoho potkám. Zdržovali jsme se v dost zalidněném koutu ostrova, a tak se mi to poštěstilo dost brzo; přímo proti mně přicházela rodina: muž, žena a větší chlapec. Dala jsem se do breku. Lidé se ohlíželi po mých průvodcích, a když žádné nespatřili, zavedli se mnou rozhovor. „Matka se mi ztratila,“ plakala jsem úpěnlivě, „už ji nikdy neuvidím.“ Žena mě marně konejšila. „Neplač už,“ řekl potom muž, „najdeme ti ji. Kde bydlíte?“ „Nevím,“ naříkala jsem, „daleko.“ „A kde daleko ?“ „U inguzú.“ Muž a žena si vyměnili překvapený pohled. „ To je pěkně daleko,“ řekl muž, „jak jsi se sem mohla zatoulat?“
Chlapec se nabízel, že mě odvede domů, ale jeho otec znovu řekl, že je to příliš daleko a že bychom mohli zabloudit oba. Vysadil si mě na krk a pustil se ostrou chůzí tam, odkud přibližně přišel. Teď záleželo všechno na tom, abych vydržela brečet. Odpočívala jsem místy, loudila jsem ze sebe jen malé vzdechy, a pak jsem začínala s novým nářkem, div se nade mnou neustrnula všechna zvířata. Dokázala jsem to tím, že jsem si představovala, jak mě Sol bije a jak mě hubuje. Muž pochodoval dlouho a dvakrát odpočíval, aby si protáhl ramena.
Konečně se pod námi objevila mělká kotlina s černými inguzú a sestupovali jsme do ní po táhlém svahu. Dala jsem si záležet, aby můj řev muže znervóznil. „Přestaň už,“ prosil mě, „maminka tě sveze na inguzú, když přestaneš plakat.“ A to byla moje chvíle. „Chci hned,“ prohlásila jsem. Muž si hluboce povzdychl, postavil mě na zem a zapískal na jedno zvíře, které ochotně přiběhlo.
Vyjezdila jsem se do sytosti, zatím co on mě mračně sledoval, a pak jsem řekla: „ Tak. Abys věděl, bydlím v místě, kde jsi mě vzal na ramena, a ty mě tam musíš vrátit.“ Vypadal, jako by mě chtěl ohnout přes koleno, ale potom jenom sykl: „Počkej, cvočku, tohle si vypiješ. Hybaj, poklušeš pěšky.“
Hromobití jsem přežila, trest jsem si odpykala, ale ještě dlouho byl doma a mezi známými můj skutek komentován. Lab tvrdil, že „to dítě je ďábelsky lstivé“, kdežto Sol se spíše bavila, měla mě přece jen raději, a jak čas utíkal a historka se vyprávěla stále novým a novým lidem, dostala legendární příchuť a rodiče ji líčili s takovou pýchou, jako by ji byli zosnovali sami.
Což ovšem nevadilo, aby mi nebyla otloukána o hlavu při aférách následujících. Nejpamátnější se udála v den mých pátých narozenin. Dostala jsem krásného pestrého šaška, nejoblíbenější tehdy a dosud vzácnou hračku. Lab ji schovával za zády a pak mi ji podal s úsměvem muže, který právě dobyl velkého vítězství. Podle návodu jsem šaška postavila na lesklý plochý kámen a zvolala: „Šašku, hop!“ Postavička se odrazila od kamene, vyskočila na metr vysoko, přetočila se kotoulem a dopadla na své místo. Rozesmála jsem se a poroučela jsem mu znovu a znovu a on se ochotně vrhal do vzduchu a přihlouple čekal, co na něm budu chtít dál. „Šašku, skáčeš rád?“ zeptala jsem se. Přikývl. „Šašku, máš už toho dost?“ Opět přikývl. „Ty ošklivý šašku,“ řekla jsem mu, „kýveš na všechno.“
Lab si opodál mnul ruce. „Labe,“ chtěla jsem vědět, „on je živý?“ „Je to jenom hračka,“ odvětil Lab. „Je tedy živý nebo ne?“ „Patrně ne,“ řekl Lab trpělivě. Začínala jsem být popuzena, jako pokaždé, když mi neuměli uspokojivě odpovídat na mé otázky.“Když tedy není živý, proč poslouchá a proč kýve?“ Lab rozpačitě pokrčil rameny. „Patrně je něco uvnitř. Můžeme se optat Bena.“ Neštěstí bylo hotovo. „Fíí,“ hvízdla jsem, „patrně jsi sám šašek.“
Máte pravdu, byla jsem protivný a rozmazlený harant, ale záviselo mé chování jen na mně samotné? Dnes rozumím řetězcům, které se tenkrát mezi dospělými splétaly a rozplétaly, jakž takž jim rozumím. Tenkrát jsem ovšem neuměla ovládat zvědavost a se vším, co mi nedalo pokoj, jsem běžela za rodiči: „Proč odešel Pep? Proč na sebe předtím křičeli s Maa? Proč odešel Kot?“ A Solina tvář zůstávala pokaždé překvapeně vězet ve své poloze a Lab bez úsměvu poznamenal: „Jaké má ta žába otázky? Myslí to bezpochyby vážně.“
Ano, myslila jsem to vážně. Zajímalo mě, co se mezi nimi odehrává. V jejich nesrozumitelných krajinách procházely děje, které svými špicemi dosahovaly ke mně. Zdánlivě zabrána do her, naslouchala jsem též rozmluvám Sol a Laba, lépe řečeno barvě a pohybu jejich rozmluv, neboť v niťoví slov jsem se zatím nedokázala vyznat. Náhlým ohlédnutím jsem často lapila nekontrolovatelné výrazy jejich obličejů a měla jsem na celé hodiny co luštit. Někdy se z nich do mne vstřebala nervozita, určitou dobu se stále stupňující a vrcholící pláčem, nedovedla jsem si ji vysvětlit, dokud jsem

nezpozorovala, že ve stejných obdobích vzniká mezi Sol a Labem napětí, vzniká a stupňuje se k výbuchu, přibližně odpovídajícímu mému kdovíodkud spadlému nářku. Nerozuměla jsem rodičům, a přece, někde mimo mne se hnětlo přesvědčení, že Sol je víc, že je větší než Lab, až jsem uviděla dvojicí batanů, z nichž ten ztepilejší zprvu energicky a jakoby výstřelem pronikal tísnivou korunou druhého, aby se hned nad ní proti všem přírodním zákonům vyčerpal a sunul dál jen váhavě. Věřte mi, srovnání těchto stromů se Sol a s Labem mi opravdu napadlo v šesti letech věku, a sama to pokládám za jeden z vrcholů mého neustálého vlnění mezi dětstvím a předčasnou dospělostí.
Bylo to dost zbytečné trápení. Muž a žena, které sblížily Benovy Zvuky a kteří na sebe přivyklí, ponořeni do hřejivé výsady rodičovství, vydrželi spolu šest let, ale zřídkakdy déle. Pak se rozcházeli a vraceli k normálním zvyklostem, aby se v dobrém navštěvovali ti, kdo se dokázali rozloučit v klidu, a aby na sebe s hořkostí vzpomínali ti, kdo se příliš pokořili. V zájmu objektivního popisu skutečnosti dodávám, že do chatrné stavby rodiny vysílaly torpéda zpravidla ženy. Konaly to s překvapující vervou. Snad se mstily za nějaké zklamání.
Také čas naší domácnosti se nachyloval. Brzo se přihodilo, že po celodenním bloudění po ostrovech jsem nemohla při nejlepší vůli nalézt nic nového, a naopak se mi zazdálo, že někde jinde je pro mne připraven neprobádaný svět. Vyjádřila jsem se v tom smyslu před Sol, k níž jsem se utíkala se vším Vážným, a ta se mnou ihned souhlasila. „Ano, miláčku, mám rovněž po krk té divočiny. Ale nechtěla bys Labovi přednést svůj návrh sama ?“ Poslechla jsem matku a večer jsem to učinila. Lab hned věděl, kolik uhodilo, podíval se upřeně přes mou hlavu na Sol, kývl zrovna jako můj šašek a lhostejně odešel. Od příštího dne začali s odletem pospíchat jeden víc než druhý, obcházeli známé a loučili se s nimi, a pak už nás kluzák vezl k letišti, skoro symbolicky umístěném na ostrově Hukoa, za alejí matečních krychlí. Sol a Lab spolu skoro nemluvili, ale přece si všimli, že krychle jsou vesměs prázdné. „Aby tak naše dítě bylo poslední,“ prohodila Sol. Tvořila jsem čelo toho pohřebního průvodu a dorazili jsme na letiště, odkud teprve startovaly létací přístroje, které neměly rušit klid ostrovů. Odlétalo nás mnoho a nikdo nepřibýval.
Tak jsem se (alespoň zdánlivě) sama vzdala něčeho, nač ráda vzpomínám. A když končím řádky o ráji dětí, přikládá se mi ke spánkům tesknota, neboť kdož ví, nebylo toho opravdu více v oněch šesti letech? Neměla bych se požitkářsky vrátit k nějakým podrobnostem nebo tlouci hlavou do stolu, aby z ní ještě něco vypadlo? Ale papír je mi odměřen, stejně jako mi bylo odměřeno dětství. Povězte: Samota, jež mě tehdy čas od času zkrušovala, nebyla to nápověď mého přímého a neveselého osudu? A ještě: Byla jsem to opravdu já, dítě, řítící se za blaženého provolávání vodním korytem? Nebo to slyším křik někoho jiného?
Lab se od nás v městě oddělil a šel po svých, když nám čtverec zřídil obytnou drúzu na pokraji Otonaa. Sol se uklidila do šeré haly, a tam snila. Rozhodla jsem se vyjít ven z drúzy. Stěna v přízemí se otevřela, vkročila jsem do parku a pod mýma nohama suše zapraskala tráva.

2

Šustění umělé trávy provázelo má první léta v Otonaa jako tenký zvuk, který by zprvu neškodně a zajímavě vycházel z naší lebky, aby přibíral na moci a nakonec ve zničujícím proudu z nás vyhnal všechno živé. Dnes mi připadá šílené, že jsem mohla prochodit tři nebo čtyři hodiny po parcích města, křižovat od drúzy ke drúze, od těch jedněch nepřístupných jantarových zad ke druhým, a stále špičkami bot rozhrnovat stvoly a čerpat do sebe jejich děsivý zvuk. Snad zapomínám, že mě tehdy ještě bavilo uchvacovat se proměnami barev, přivírat oči a nechat k sobě pronikat jen jiskření drúz, nebo zase s naplno otevřenými zřítelnicemi studovat jemné čáry vzdušných drah. Ano, jistě, vždyť mě nové prostředí okouzlovalo! Náš veliký pohodlný dům! Dívala jsem se na jeho stavbu, která netrvala déle než výběr tvaru, velikosti a vnitřního uspořádání. Nedá se říci, odkud se vzala hustá fialová mlžina, zahaliví zvolené místo, zda vytryskla z louky nebo zda rázem spadla z nebe, ale byla před námi vysoká postava v plášti a skrývala pod ním čáry. Lab stál ještě s námi, pomáhal předtím Sol s volbou domu, a odpočítával: „Jedna, dvě, tři, čtyři...“ Nedostal se ke dvěma stovkám, a barevná pára zmizela. Polkla jsem, abych uvolnila stažené hrdlo, nesmějte se! Náš příští dům, náš velký pohodlný dům, vznosný a jiskřící lomenatec shlížel pohrdavě na čerstvý parčík u svých pat a zíval otevřeným vchodem. „Slušný výkon,“ vykládal Lab, „posledně to trvalo jednou tak dlouho...“
„Abychom šli,“ přerušila ho matka. „Nu, Bis, rozluč se.“
Vtrhla jsem do drúzy s hurónským křikem; kde bych si byla stačila všimnout, že trávník, který jsem přeběhla, syčí jako had ? To později, to později. Dvě z desíti komnat domu měly zvláštní určení: hala s lenoškami a hygienický kabinet. Do posledního mě Sol neprodleně zahnala. Sotva se za mnou uzavřel vstup, ztratila jsem rovnováhu a padla jsem do víru střídavě horkého a studeného vzduchu, horké a studené vody a všelijakého záření a rudých výbojů a bodavých sprškek čpavě vonící tekutiny. Sotva jsem byla takto zpracována, chopily se mě dva vyhřáté ježaté válce, které mě přejížděly od chodidel k hlavě a nazpět, potřásaly mnou a nakonec mne zasunuly do masážního válce; ten ke mně přilnul ze všech stran a ve zbylých mezerách jsem se zmítala. Válec se se mnou ponořoval do vody a do různých roztoků, škytal, vzdychal, bručel jako medvěd a nakonec mě vyhodil do ledové tůně. Z ledové tůně člověk musel vylézt sám. Stoupal po několika příčkách a vyšvihl se na plošinu, kde ho obalila mateční hmota, průzračná nebo žlutá pěna, a konec, úprava vlasů a Benova reklamní stěna s posledními modely oděvů. Hygienický kabinet jsem měla velmi ráda, jen válce jsem se trochu bála. Dodnes myslím, že má-li se co z Lucie zachovat, je to hygienický kabinet. Nádherné vědomí vlastního těla, které zvalchovaný tvor zažíval na terase kabinetu, když tam odpočíval, kde se u nás vzalo? Muselo k nám zabloudit. Stejně jako kabinet mě bavily reklamní stěny, ovšem jen zpočátku. Reklamní stěny zřizoval černý čtverec kdekoli a kdykoli. Dokonce s jakousi zvláštní ochotou. Jak později řekl Řehoř, byl do kšeftu, ten Ben. Na heslo „župan“ počaly se na rozsvícené obrazové stěně procházet umělé slečny a ladně se otáčely v posledních výkřicích županového šílenství; nad hlavami se jim vznášely číslice a stačilo říci stop!, aby se modelka zdržela podle libosti. Zvolený oblek byl k mání během minuty, franko drúza. Já jsem se ještě nestarala tolik o módu jako o hračky, ale dívala jsem se spolu s matkou na všechno, co Ben nabízel. A bylo toho mnoho a Sol seděla před stěnou pořád. Když ne před stěnou, tedy v hale, ve fixaci. Sol byla řádně vyhladovělá a užívala slastí civilizace.

Slavnostní okamžik, totiž stvoření čtverce pro mne, jakožto zbrusu nového občana, proběhl u nás docela neokázale. Sol mě vyhledala v pokoji, tvářila se mnohoslibně a pravou ruku ukrývala za zády, stejně jako onehdy Lab. „Co ti nesu, miláčku?“ tázala se a já ovšem věděla, že je to čtverec. „Pomeranč,“ hádala jsem. „Ne ? Tedy dort, docela malinký šlehačkový dort.“ Pak jsem předstírala, že přemýšlím a že jsem v koncích, a Sol vystrčila z dlaně růžek čtverce. Začala jsem poskakovat opravdovou, nelíčenou radostí, vrhla jsem se k matce a šplhala po ní jako po kmenu jaunu. Byla jsem ráda, že jsem se nemýlila, a slibovala jsem si mnoho od své nové samostatnosti. „Jdi už dolů, kozlátko,“ volala Sol, „nemohu tě udržet; jsi tak těžká.“ Vzala jsem si čtverec a prohlížela jsem si jej. Nic na něm nebylo, podobal se navlas čtverci Solinu, ale zářil novotou a byl můj. Večer, když přišla na návštěvu holčička Red, podrobily jsme čtverec křížovému výslechu. Co měla k večeři Redina teta? Z čeho jsou šupiny kulovité ryby takuu? Kolik lidí si dnes objednalo novou noční košili? Jak starý je Ben, a má děti? Proč odmítá poslat dva dorty v jeden den? Čtverec trpělivě vysvětloval, co mohl. Někdy jsme byly spokojeny, častěji ne, a pak jsme se s ním chtěly přít. Ben se ale nepřel; opakoval nejvýše to, co už řekl. Požádaly jsme jej o zřízení reklamní stěny a začaly jsme objednávat. Místnost se rychle plnila stavebnicemi, umělými zvířaty, jídelními soupravami, ovocem, nábytkem nejpodivnějších tvarů, z toho čtyřmi lůžky, šatstvem pro všechny příležitosti, desetilitrovými plechovkami se šťávou, nástěnnými zrcadly, pannami a huňatými přikrývkami. Když v pokoji nebylo k hnutí, odešly jsme do vedlejšího; ten jsme celý zařídily podle našich přání a zejména jsme doprostřed zavěsily houpačku, z níž bylo možno v nejvyšším bodě sklouznout.

Napsala jsem někde, že pouze dvě komnaty v domě, totiž hygienický kabinet a hala měly přesné poslání, tím jsem zároveň mínila, že v ostatních jsme se my dvě stálé obyvatelky, Sol a já, pohybovaly nepravidelně, podle libosti. To jsem uvážila, když jsme se s Red rozhodly obrátit vzhůru nohama celou drúzu, s výjimkou haly; tam Sol snila ve strnulém stavu fixace. Sotva nás tedy přestala bavit houpačka, utekly jsme se jinam a objednaly vodní kluzák. Stěží se k nám vešel, ale doručen byl. Já jsem si stoupla na příď, přiložila napjatou dlaň k obočí, jako jsem to viděla u Pepa, a napodobovala jsem pohyby, jimiž se kluzák uvádí do chodu a řídí k cíli. Red spustila nohy přes bok člunu a koupala je v pomyslné vodě. Pak jsme ještě naplnily člun potravinami pro plavbu dobře třínedělní a odebraly se do místnosti další, kde jsme z hracích kostek postavily kopii drúzy, sahající do stropu, ovšem s velikými dvířky, abychom se uvnitř mohly usadit. Dá rozum, že při tom všem řehnění a strkání nám příbytek spadl na hlavy.

Ano, ano, bylo to zpočátku v městě docela pěkné, hrála jsem si doma, utíkala jsem do parku, létala jsem se Sol na malé výlety a přijímaly jsme návštěvy.

Ale právě návštěvy, nekonečný průvod návštěv s nekonečnými hostinami a nekonečnými šplechty, právě ty mě sužovaly nejvíc ze všeho, co mohlo, nejprve polehoučku, ale potom důrazně, přeměnit naši drúzu v šustivý očistec. Hostiny! Nemohla jsem se odnaučit zhltnout předložené pokrmy, zatím co Sol a její přátelé se s nimi párali a zevrubně si je prohlíželi a dlouho k nim čichali. Zvlášť Sol mě nepříjemně překvapovala, vždyť se na Pomerančových ostrovech docela jinak otáčela kolem misek s ústřicemi! Nudila jsem se nesmírně a nechápala jsem, proč se každý chod musí opentlit sáhodlouhými pochvalnými řečmi, než se vstrčí do úst a než se působením žaludečních a jiných šťáv změní v něco, o čem se pak už nemluví.

Ceremoniál večírků se mi zdál ukrutně složitý, ostatně nejen zdál, dodnes jsem jej docela nepochopila, a také Řehořovi, našemu hostu, se téměř vždycky daří spáchat něco proti vžitému pořádku. Vodní mandruú vypadá v mosmiovém nálevu velmi slušně, ale nemá se zblízka prohlížet, naopak, zavrtává se do ní nos, ačkoli její trpký zápach nemůže příliš podporovat apetit. Jestliže však mandruú v pořadí jídel přichází po batanových výhoncích, nesmí se k ní čichat dlouho, nýbrž se nad ní ve vzdálenosti deseti centimetrů jednou či dvakrát vdechne a jednou se podrží proti světlu před zrakem souseda zleva. Přitom se pronáší „vázaná“ poklona dvouvětá, která správně zní takto: Pohleďte, příteli, na sytou hněď její správně propečené pokožky. A však dnešní velkolepost vašeho zjevu mi nedopřává vyjádřit se lépe o čemkoli druhořadém.

Píšíc tyto řádky, uvědomuji si, že má znalost Řehořova jazyka není taková, aby mi popřála vystihnout všechno jemně; pro všechny případy připojuji originál: Koora t‘katiina koora u piizi ma laa ki laas dreeki zummilooo lyut. Kar mi seegolit mim guit paatiz oo lak cui m‘ laatonoo ku siigu p‘. Ať řečeno jazykem Řehořovým, nebo naším, je to jen příklad, protože stejného výsledku lze dosáhnout i jinak. Nutné je pouze, aby byl zdůrazněn příjemný vzhled mandruú a její správná příprava, a aby toto vše bylo zastíněno pochvalou souseda. Formálně se pak žádá, aby obě věty začínaly stejnou hláskou (to se ovšem v překladu nepodařilo). Tím ještě předpis nekončí. Bylo by beztaktní nevyčkat s pronesením poklony, až soused poprvé vdechne pach jídla, nebo si třeba jen jednou dříve čichnout sám, kdežto společníkovou povinností je zase nespěchat s druhým vdechem a poskytnout vám čas k zformulování poklony. Není snad třeba vysvětlovat, že obřad začíná pravý soused hostitelčin, a že se nejí, dokud poklony neoběhnou stůl, a že se tleská všem, těm zdařilejším pak nejvíce.

Sestava chodů silně ovlivňuje proceduru. Kdyby se stalo, jakkoli to není pravděpodobné, že by ještě před batanovými výhonky byl podán fiil, pak se při mandruú mění „vázaná“ poklona ve „volnou“, ale pronáší se ještě před prvním ochutnáním vůně. Na druhé straně se dost často jí fiil po batanových výhoncích a před mandruú, což znamená nechat poctěného vdechnout ještě po druhé. Mezi krémem fiil a batanovými výhonky platí docela jiná pravidla, a ta jsou natolik složitá, že bych je mohla vyložit špatně, a raději o nich pomlčím. Uváží-li se, že naše večeře čítá jednatřicet nebo dvaatřicet chodů, vychází možný počet regulí na několik tisíc, ale potíž je v tom, že jen hostitel ví, kterých jedenatřicet chodů vyvolí z možných stovek a tisíců jídel, a dále, že regule netvoří nějakou soustavu s obecnějšími zákonitostmi; jsou pokaždé jiné a ani dvě se neopakují.

Časem jsem se jakž takž srovnala s rituálem, ale stále jsem odmítala vést zábavu, která nebyla povinná. Až jednou Sol v dobré náladě řekla: „Bis, jsi milá a rozhodně velmi nadaná dívenka, která mě často překvapuje původními a nikde neslyšenými otázkami, pověz mi tedy, proč děláš pouze slabé pokroky ve společenském rozmlouvání, ačkoli bys v nich mohla excelovat, a proč na příklad Tagino dítě umí mnohem lépe než ty promluvit o dnešním novém tvaru salónku?“

Odpověděla jsem k jejímu velkému překvapení: „Sol, necítím nic, co by mě nutilo promluvit o novém tvaru salónku nebo o něčem podobném.“ „Jsi divná, miláčku,“ řekla Sol po úvaze.

Přesto jsem se před večeří pokusila udělat matce radost. Přemohla jsem se a oslovila jsem velkou ženu, jíž všichni prokazovali mimořádnou pozornost: „Tvá ústa se podobají obrubě červeného kráteru v krajinách Seebec, paní, a vycházejí z nich slova hluboká jako kořeny jaunu a mně nezbývá než doufat, že pevně zachytím všechna, jako bych mezi nimi chtěla nalézt černého kolibříka. Velmi ráda tě vidím a příště budu snít, že jsi Solinou sestrou.“
Tento projev vzbudil pozornost a jeden muž potěšeně škytl, ale zároveň se z prostoru za mnou vydral slabý syčivý zvuk, dosud přesněji neurčitelný. Nesměla jsem se za ním otočit, protože velká žena promluvila : „Nepřeji si nic jiného, než splnit tvá slova, půvabné a moudré dítě, avšak mohu si troufat třeba jen příliš dlouho rozmlouvat se Sol, jejíž krása je pověstná po všech okrscích světa (dokonce jsem slyšela, že i mezi Vyřazenými) a zabraňovat v tomto kouzlu jiným?“
Nyní bylo na Sol, aby lichotku odehrála jinam, a Sol skutečně neotálela : „Jestliže, má milá, mohu něco pokládat za svou přednost, pak leda trvalou náklonnost štěstěny, která neustále kříží cesty mé zcela průměrné osoby se zjevy tak vynikajícími, jako jsi ty nebo krásná Kum. Jsem nadšena, že Kum přišla mezi nás, i když zároveň propadám závistivému smutku nad jejím oblečením, nad jejím důvtipem, který je jako obvykle provázen popřením všeho, co bylo. Vidím, Kum, že jsi opět pohrdla sériovými vzory a navrhla sis sama tyto černé punčochy, jež dosud nebyly viděny v Otonaa.“
Sol se mi zprotivila. Ještě pěla svoje tirády, ale nemohla jsem ji poslouchat. Uplynulo více času než hodina, co mluvila o Kum docela jinak, co ji pomlouvala, co se posmívala jejím „trapným hadrům“? Kum za nic jiného nestála, vypadala monstrózně ve schlíplém zeleném plášti a černých punčochách, se svým obličejem bez brady a s ušima na úprku, nelitovala jsem ji, neboť s přiblblým úsměvem hltala Solinu řeč, ale matka? Už jsem převalovala v ústech ošklivé slovo, jméno své hračky. Abych je nevyplivla, zamířila jsem k novému příchozímu, tlustému lysému dědovi, a přivítala jsem ho : „Přicházíš, mistře sybarito, v nejvýš vhodnou chvíli, neboť všichni už mohou být znechuceni naší neobratností v sestavování běhu jídel, kdežto o tobě jde pověst, že jsi nebezpečný společník. Ty kdyby ses ujal řízení dnešního večera, nemohli bychom se pak již patrně odhodlat k hostitelským povinnostem, neboť naše malé schopnosti by se staly příliš zřejmými. Ať se to stane, matka i já rády setrváme v takovém stínu, jen když se nám poštěstí vidět jeden ze zázraků, kterými prý plýtváš na každém kroku.“
Tím jsem otevřela několik větví konverzace najednou, ale zároveň mi došla trpělivost, měla jsem dost těch žvástů, a nadto chřestivý zvuk trávy, teď už bylo jasné, že je to on, dosáhl takového stupně, že se hovor z místnosti pomalu vytrácel. K údivu starce jsem si palci zacpala ušní otvory, právě když - podobný kaprovi - počal komíhat rty. Pak jsem se otáčela kolem dokola, ale zdroj syčení jsem nemohla najít a nejspíš nikdo o ničem nevěděl, jen já. Přestali se bavit a vyděšeně se ke mně obrátili. Vyběhla jsem ze salónku a za mnou jako pes klusal chřestivý zvuk. Byla jsem nucena říci do černého čtverce: „Bene, chci okamžitě spát.“
Ještě jsem úplně nezapadla do dřímot a dostihla mě matka. „Cos to provedla ?“ křičela mi do ucha a já jsem se zatvářila blaženě, neboť Sol překřikla šustění. „Ona se ještě směje,“ volala Sol, „ víš, co jsi provedla? Gur má nemocný žaludek a bojí se výměny, vůbec nejí, rozumíš, vůbec nejí a jídlům nerozumí ani za mák.“ „Já vím,“ odpověděla jsem, „já...“ Dál už mohla Sol hubovat jak chtěla, spala jsem.
Opakovalo se to. Každá návštěva, sotva otevřela ústa, mě uštkla praskavým jedem a já se nechtěla zúčastňovat večírků. Matka mě nejprve nutila. Dosáhla toho, že jsem vypila z misky šťávu cora, ačkoli se v ní měly pouze namáčet hvězdice, a to byl společenský prohřešek tak hrubý, že zavdal příčinu k několikadenním klepům. Ještě jednou jsem musila přijmout návštěvu. Vyprávěla jsem jí, že Gur u nás řídil večeři, ale že jídlům nerozumí. „Byla to hnusná žranice,“ řekla jsem. Po tomto výroku jsem byla zproštěna všech společenských povinností.
Přesto za mnou dolézali. Přišel právě Gur, dobrý tlustý stařec, a dalekosáhle mi vysvětloval své žaludeční potíže. „Bojím se,“ pravil, „prostě a jednoduše se bojím. Je snad v poslední době málo pasů? Můj starý přítel Bok se nevrátil z fixace. Už rok sedí na své terase a musí se mu zdát něco hrozného, neboť rychle šediví. Můj starý přítel Cil dostal pas v létacím přístroji a nezbyla z něho ani mastná skvrna, protože se zřítil na pohoří Hlavy. Říká se, že opět volně běhá umělý tygr. Ostatně, můj žaludek potřebuje jen klid.“ Odešel, popleskávaje si na břicho, které se mu okrouhlilo pod oříškově hnědou řízou. Po Gurovi ke mně zavítala velká paní, jejíž ústa jsem přirovnala k obrubě kráteru Seebec. „Prý stonáš, dítě. Sol mě k tobě nechtěla pustit. Řekla jsem jí, že tě musím rozhodně, ale rozhodně vidět. Jaké ty máš oči! Víš vůbec, jaké dva černé kameny nosíš v hlavě?“ Po velké paní přidupala Kum, oblečená stále do úspěšné róby, mantlu s černými punčochami. Švitořila o nejnemožnějších nesmyslech a já ji neposlouchala. Hrála jsem si se šaškem. „Hop, šašku,“ řekla jsem a paní Kum se zarazila. Ulevilo se jí, když figurka vyskočila a metala kozelce po okraji stolu. Patrně nejdříve výzvu vztáhla na sebe. A jak tak s připitomělým obdivem sledovala hračku, opakovala jsem si pro sebe - hop, šašku, hop, šašku. Zdálo se mi, že všichni jsou šašci, a začala jsem jim tak říkat. Po Kum mě navštívila ještě Red, po Red zase paní Mec a celá galerie šašků. Odbývala jsem je někdy dost hrubě, ale vraceli se a já nemohla pochopit proč.
Měli jsme v hale spirálu z poddajné látky. Dobře si ji pamatuji, třebaže ji potom Sol dala pryč. Zatím mě šustění pronásledovalo jen při společenských řečech, ale najednou spirála začala šustit, aniž byl někdo cizí nablízku. Začala šustit jako první z bláznivého orchestru předmětů, který mě zahrnul hrůzou pro svou nevyzpytatelnost, pro fantastický nedostatek řádu, neboť věci a stěny a stropy se náhle chřestivě zachvívaly, aby hned umlkly, nebo aby vydávaly zvuk tak slabý, že mi poskytly jen málo příležitostí poznat, oč jde. Vnitřní přehrada, která dosud bránila přívalu zvukových halucinací, se rychle kácela a já jsem přicházela o rozum.
Když mi Sol nemohla pomoci, vyhledala jsem Laba. Labova hřmotná a jaksi nadbytečně velká drúza stála v jiném distriktu města, dosti daleko, a já, znervóznělá Gurovými výroky, jsem se po celou cestu bála, abych nedostala pas, abych se s přístrojem nezřítila. Ale nic se nestalo a brzy jsem vklouzla do tlamy Labova domu. Lab měl hosta, podivného tvora, jakého jsem ještě neviděla. Z jeho robustní postavy, navlečené do úzkých červených nohavic a

bílého fráčku, vyčnívala na masitém krku hlava, bohatě zarostlá vlasy. Muž měl vlasy nejen na temeni a zádi hlavy, nýbrž i po spáncích, pod nosem, tam v podobě zakroucených štětin, a dokonce na bradě. Na kolenou držel dlouhý předmět a cylindr s pernatým chocholem. Lekla jsem se ho jako přízraku, ale Lab mě radostně přivítal. „To je setník Munke," představoval mi šaška, „vysoce postavený muž, kterému jsem za mnohé zavázán. Pozdrav ho hezky, Bis."
Co to povídá, myslila jsem si, jaký setník a jaký vysoce postavený muž ? A oslovila jsem toho tvora: „Je to pro mne velice příjemná náhoda, pane, že tě potkávám. Odpusť mým slovům škobrtavost, s jakou vycházejí z úst, ale jsem uchvácena tvým zjevem a propadám závistivému smutku nad tvým oblečením, které je provázeno popřením všeho, co bylo." Ale Lab mě kupodivu přerušil. „Setník a já nejsme zvědavi na vaše řečičky," řekl zlostně, „to si pamatuj jednou provždy. Řekni stručně, co ode mne chceš." Jeho hrubý tón byl v podivném rozporu s tím, jak mě přijal. Musela jsem zase spáchat nějaký prohřešek. „Raději bych s tebou mluvila o samotě," odpověděla jsem.
Řečený setník zatím bohatě upíjel z nádoby džbánkovitého tvaru a nevěnoval mi mnoho pozornosti. Po každém doušku si otíral vlasy pod nosem. Lab mi přikázal, abych všechno pověděla před mužem, nemá prý před ním žádné tajnosti, a já se tedy pokoušela vylíčit své potíže a bázlivě jsem přitom pokukovala po záhadném předmětu, ležícím neznámému na kolenou. Mluvila jsem špatně, bez přesvědčivosti, ale Labova tvář se najednou začala rozjasňovat a také setník na mě upřel těžký, jakoby mastný zrak. „Teď slyšíš šustění také ?" zeptal se Lab, když jsem skončila. Zapátrala jsem krátce. Svist byl jen tenký a usazen v lebce nad pravým uchem.
Lab se nachýlil k cizímu muži a řekl spokojeně: „Je to jasné, nepatří mezi ně, mezi ty prožluklé nuly, co říkáte?" Setník postavil džbán na stůl a v příštím okamžiku jsem se lekla, protože se mu až odněkud od břicha utrhl hřímavý hlas: „Můž býti." Nerozuměla jsem mu valně, ale Lab měl zvyk po druhých všechno opakovat a volal: „Může být, ovšem, může být!" Pak soustředěně přemýšlel a pokračoval: „Jistě to tak bude. Pro všechno objednáme diagnózu, a jestli bude bez výsledku, dáš si, Bis, kompletně vyměnit mozek a nervové ústrojí."
Vyskočila jsem. „To ne! Nic si vyměnit nedám!" „Proč?" ptal se udivený Lab. „To nebolí a poruchy ustanou." Vykládal, že v době, kdy jsme se neviděli, míval silné bolestí hlavy."Kdyby mi v ní vrtal svým rohem gaani, nemohlo to bolet víc," říkal. Pak se dal vyšetřit Benem, vstoupil do žlutého vejce a dal si vyměnit mozek. „Ben nejen zažehnal mou nemoc," pravil Lab, „ale umožnil mi, abych se cítil lépe než kdykoli dřív. Nyní se mi naskýtá skvělé postavení a znám před sebou ještě skvělejší budoucnost, což záhy poznáš."
„Za nic na světě," vykřikla jsem. Lab se pokusil uchopit mě za ruku. Vytrhla jsem se mu, a když se ten setník s výrazem lišácké převahy naklonil ke čtverci, který vytáhl ze šosu, utíkala jsem do haly a vyrazila jsem s pomoci svého čtverce tak rychle vzhůru, že se drúza sotva stačila otevřít. Po cestě domů jsem se třásla strachy, aby mě nějakým způsobem nepřitáhli nazpátek, a Sol mě zastihla v pokoji celou uplakanou.
„Kde jsi byla, uprchlíku," usmála se, protože byla toho dne ve velmi dobré náladě, „neplač, nic se ti nestane. Pověz mi raději, co míníš podnikat. Takhle už to s tebou opravdu nejde. Podívej se na sebe. Ta tvá kukadla ti za chvilku vypadnou z tváře, tak jsou veliká a tak jsi v obličeji zhubla. Co chceš dělat?" Odpověděla jsem, že nevím. „A což," řekla Sol, „kdybychom si my dvě dovolily malou okružní cestu po světě? Nemyslíš, že bys řekněme v Lesním městě nebo v Osadě skákajících bláznů přišla na jiné myšlenky? Odtamtud bychom se mohly přes Kuželové hory podívat k jezeru Bloom."
Viděla, že mi rázem přestaly téci slzy a že už jen vzdychám s mokrou tváří. Poručila mi, abych si u reklamní stěny zvolila nějaké šaty na cestu, protože po obědě vyrazíme. Když mě opustila, ustal sykot a rozklepalo se mi srdce. Do světa s velikými a docela jinými městy, plnými lidí, jimž by se blýskaly oči, do světa suchých plání s kamennými kolosy, na stráně pod Jehlovými horami, kde se pasou osminohá dupající zvířata. Ta slova zakuklovala sladké nutkavé představy už v poslední době Pomerančových ostrovů, a nyní, po dvou letech uzavření v městě, se otevírala. Silné vidiny zaplašily nepříjemnou vzpomínku, starou sotva několik chvil, a bylo mi milé, že odletíme tak daleko. Ti dva mě nebudou moci dostat. A co to bylo za šaška? Raději jsem si honem poručila reklamní stěnu. Snad bych Sol měla říci o své návštěvě u Laba a o tom chlapovi, ale nezlobila by se?
A byly jsme nad drúzou. „Zbytek dne strávíme na krásné přírodní louce pod Sovím vrchem," řekla Sol, pátrajíc v hloubce. „Bene, jak daleko jsme od Sovího vrchu?" Čtverec odpověděl, že půl hodiny letu. Za nějakou dobu se skutečně objevil ploský kopec, ale jak jsme"se k němu blížily, Sol se zdála být stále více překvapena. Rozeznávaly jsme středně velké drúzy, nasázené v přesných geometrických útvarech na svazích. Les byl rozrušen devíti sbíhavými průseky. „Ale," řekla Sol, „to snad není Soví vrch ?"
Mně bylo úplně jedno, zdali kroužíme nad Sovím nebo nad jiným vrchem. Obdivovala jsem matku. Byla druhá taková žena na světě? K čemu bych přirovnala její cestovní zevnějšek? Sama jsem byla dole ve městě s oblékáním hned hotova, a protože jsem byla příliš žhavá do našeho podniku a čekání mi neubíhalo, hledala jsem Sol. Opouštěla právě hygienický kabinet a kráčela plavně, požitkářsky, k zrcadlu. Před mýma očima se začala upravovat, to jest, úplně proměňovat. Masírovala si ještě vlastními prsty tvář, nestačily jí rotační kartáče ani válec. Drobnými údery prstů zpracovávala partii kolem obočí a pod očima. Popotahovala kůži na spáncích. Uhlazovala čelo. Pleskala se hřbetem ruky do lící a vtlačovala dovnitř ústní koutky. Bez dechu jsem přihlížela kreaci jiné krásy, než jakou Sol štědře rozhazovala na večírcích. Postupně mizel matčin mondénní dlouhý krk, obličej se najednou zdál méně protáhlý, tělo zdravější, svalnatější. Byla dosud zahalena pouze do neurčitého chuchvalce průhledně žlutavé pěny. Jak se před zrcadlem vypjala, napadlo mi, k čemu asi jsou její dobře vyklenutá ňadra, a proč já nemám nic takového, totiž tak hezkého, proč se mi z prsou klubou jen dva nanicovaté hrbečky. Ihned jsem ten nápad zahnala.
„Slyšíš, Bis, to přece není Soví vrch?" „Nevím," odpověděla jsem, „je mi tady dobře. Líbí se mi široký růžový obzor místo těch neustálých změn barev, které jsou kolem města." Sol se krátce zasmála. „Kuře se klube. Poslouchej, Bene, co je to pod námi za město?"
Čtverec řekl: „Určete délku informace." „Ale," řekla matka nespokojeně, „třeba půl minuty." A čtverec začal: „Soví

město bylo vytvořeno v nezpracovaném prostoru podle programu dvě stě patnáctého dne letošního období. Čítá dvaaosmdesát jednotek typu Benob 03, jedenáct jednotek typu Benob 15 a drúzu koncentrovaných dvojitých snů. Tráva je typu PP na středně pružném podkladě, parkový porost čítá čtrnáct typů, a to... přejete si prodloužit informaci?“ Nepřály jsme si.
Sol se ke mně obrátila se svým zbrusu novým výrazem sportovkyně: „Přistaneme?“ Kývla jsem na souhlas, ale sotva jsme spočinuly na prostranství mezi menšími drúzami, ozvala se pod námi suchá tráva. „Bene,“ nezdržela jsem se, „proč nahrazuješ přírodní trávu? Jednou větou, prosím.“ Ben řekl: „ Tráva typu PP má lepši ukazatele.“
„Mami,“ oslovila jsem Sol po dlouhé době tak, jak jsem ji říkala na Pomerančových ostrovech, „poleť někam, kde není umělá tráva a drúzy a kam nemůže setník.“ Sol se podivila: „Jaký setník ? Zase blázníš, miláčku.“ Ale zdvihla stroj, hnaly jsme se jako dvě čarodějnice napříč zemí a našly jsme si nocleh na pustých drahách pod šešulkou osamělé borovice.
Místo leželo v pásmu stálého dne, ale přece jsem cítila večer. Ať se po nebi táhly růžové pásy, pro mne draha klímala. Vlhlo jejich kosmaté drnoví, chundelky odzváněly ke klidu. Sol objednávala ochrannou stěnu a tisíc věcí. Pro mne teď byla za horami. Něco jsem našla. Ne, nic jsem nenašla, vrátili mi to. Ale kde jsem to měla a kdy mi to vzali ? Rozprostírám se jako suchá stráň, neusínám jako sosna, čním nad přízemek klidu. Kdy mi tohle vzali? Museli mi to vzít, protože jsem jako suchá sklenice, do níž se strůčkem vrací vláha.
Sosna kvetla malými oranžovými štětkami, vypadala jako plamen, ale měla do něho daleko, spíše se rozhlížela. Kvetla si sama pro sebe; pro pahrbek jako by jen držela stráž. Musela? Jak by vypadala draha bez borovice? Jako draha bez borovice. To jsou hlouposti. Pár krtinek, unuděný kámen, do něhož nikdy nikdo nekopne, nad zemí řídký závoj srhy, pár modrých pěchav, zaječí pěšinka, draha bez borovice. Jí houby záleží na povinnosti, ona si kvete a drží stráž, v přírodě nejsou otazníky. Bylo by zajímavé, kdybych nohama zarostla do stráně a ze vztyčených rukou mi vyrazilo jehličí s drobnými oranžovými štětkami, kdybych rozlehle a silně voněla. Kdy mi to vzali? Je hloupost, že se z člověka stává po smrti obláček, měl by přijít do země a vyhánět šťávami k větvím a hmyzu. Kdybych se stala stromem, našla by mě Sol? Musela by volat - Bis, kde jsi?
„Teď mi pověz, co to všechno znamená,“ řekla Sol, „co ty vlastně chceš? Objímáš ten strom, jako bys ho chtěla rozmačkat.“
Nazítří jsme navštívili Pláň kamenných kolosů. Sochy s plochou zadní stranou; s protaženýma ušima a rudokamenným kruhem na hlavě, vypínaly hruď někomu na počest a čekaly, obráceny všechny k jedné straně a zachmuřené. Do písku ukládaly špinavý stín, ačkoli trvalo jen rozptýlené růžové světlo. Upozornila jsem na to Sol, ale Sol se nějakým stínem nedala vzrušit. Kolosy mě okouzlily, usedla jsem před jedním do prachu a pozorovala jeho strmý nos a jeho ústa, která byla pevně uzamčena, a přece se snad mohla každou chvíli otevřít a vyrazit zvolání. Matka trpělivě bloudila plání a házela po sochách kaménky. Přemluvila jsem ji, abychom se zde zase utábořily. Ben nám v povzdálí vytvořil příbytek a odtud jsme se dívaly, jak stíny krouží kolem pat kolosů, jako by se tam svíjelo stádo tlustých černých hadů, dívaly jsme se dlouho, dokud Sol nebyla unavena a neulehla. „Proč zase nejdeš spát?“ zívala, „budeš ponocovat jako včera? Co vlastně chceš?“ „Nevím,“ odpověděla jsem. „A co chceš ty, maminko?“ „Spát,“ řekla Sol krátce.
Počkala jsem si, až se jí rytmicky a hluboce zvedala prsa, a vytratila jsem se blíže k obludám. Přehrábla jsem písek ve stínu, abych se přesvědčila, že se nemýlím, že nemá jinou barvu, která by vypadala jako stín, a přemítala jsem, co dál. Pláň byla dlouhá, hladká, a prohánělo se po ní laskavé ticho. Sochy nestály všechny úplně kolmo k zemi. Vybrala jsem si jednu hodně zvrácenou zpět a šplhala jsem jí na temeno. Šlo to snadno. V jejím zvětralém povrchu se vždycky našel důlek pro špičku. Opřela jsem se o rty, vyšvihla na nos a po jeho kořeni na čelo, nejvyšší místo kolosu. Získala jsem krásnou vyhlídku. Seděla jsem pohodlně, opřena o kruh z rudého kamene, jeden z těch, které měly všechny hlavy na svém šišatém vrcholu. Růžová dálka mi působila bolení očí. Zavřela jsem je a zdřímla jsem.
Najednou stál dole chlapec. V levé ruce držel nějakou desku a pohyboval pravým předloktím. „Haló,“ zavolala jsem na něj. Ticho pouště mi vzalo hlas od úst a protáhlo jej do daleka k posledním kolosům. Chlapec zvedl hlavu. „Co tak řveš?“ zeptal se. „Nejsem hluchý.“
„Chceš vědět, jak jsem se dostala nahoru?“ lákala jsem ho. „Je to děsně jednoduché!“ A pomyslila jsem si, jaká jsem káča, bavit se takhle s každým klukem, kterého potkám. Ale já jsem se přece od doby Ostrovů s nikým nebavila! „Když je to jednoduché,“ ohrnul rty, „tak co mi to povídáš? Nemám čas na hlouposti.“ A jakoby nic si dál škrábal do své desky. Myslím, že jsem začala rudnout. Neměl ani ponětí o slušném vychování. Ten určitě nabíral hvězdice z talíře špičkou nosu a ničím jiným! Ten určitě kýchl, když měl přivonět k mandrúu!
„Sám děláš hlouposti, šašku jeden,“ zvolala jsem zvučně. Chlapec pomalu zvedl hlavu a já se mimoděk ohlédla po naší cestovní drúze. Líbil se mi, opravdu. Ještě žádný chlapec se mi tak nelíbil, ale to mnoho neznamená, já jsem si nikdy nikoho nevšímala. Ryšavec to byl, a hubený jako chrt. „Co koukáš, jako kdyby ti to nepatřilo ?“ řekla jsem. „Nikdo jiný tady přece není!“
Upustil desku a ještě jeden tenký předmět a začal se kývat k patám sochy. To bylo povážlivé, ó jé! Opřela jsem se vzadu dlaněmi a smýkala se zadkem po moudrém čele kolosu, zatím co on už šplhal od kolen k břichu. Převrátila jsem se, abych mohla šlápnout na veliké nehybné oko, a chlapec se sápal k bradě. Chtěla jsem mu utéci uchem, ale hrbolek pískovce se utrhl, něco mě palčivě dráplo do tváře, pád, úder, jiskřičky. Něco teplého a vlhkého mi stékalo po puse.
„Přece tady ještě někdo jiný dělá hlouposti,“ bručel nade mnou. „Dej ty ruce pryč, rozmažeš si krev po celém obličeji!“
Teprve teď jsem začala plakat, ale sama jsem cítila, že jen z leknutí, žádný opravdový pláč to nebyl. Kluk mi páčil ruce a já jsem je držela, jako by na tom záležel můj život. Pak mi je docela sprostě zmáčkl, až jsem bolestí vykřikla, hebká hmota mi otřela ránu a krev hned ztuhla.
Ozval se až za hodnou chvíli. „Jaké ty máš oči, děvče,“ řekl. Oslovil mě děvče, šašek! Posadila jsem se, už docela ve své kůži. „Starej se o své pačesy,“ odpověděla jsem, „česal sis je naposled na Ostrovech, a o své uši, které nikdy neviděly

hygienický kabinet.“ Byl opravdu hubený jako chrt, celý suchý, uzlinatý a jeho nosní dírky byly víc než pořádné. Skláněl se nade mnou, ohnutý jako luk, a hříva mu padala svisle dolů. Jak může někdo takový chodit po světě !
„Neprohlížej si mě, prosím tě, jako kdybych spadla z oblohy,“ řekla jsem. „Cos tady vlastně dělal?“ Vzpamatoval se a vystrčil nos vzhůru. „Obkresloval jsem maori. Víš, co jsou to maori? Maori je socha, na které jsi seděla.“
„Tak řekni rovnou kolos,“ usadila jsem ho. „Už mi napadlo, který chytrák postavil takové kusy zrovna doprostřed pouště, kde na stovky kilometrů kolem není nic než písek.“ „...říkají nevědomci,“ přerušil mě a ohavně se při tom tvářil. „Maori jsou pozůstatky kultury keeti, nejvyspělejší staré kultury Velkých.“ Opsal paží kruh a dodal: „Tahle poušť, jak tomu říkáš, byla jejich říše. Nebolí tě to?“
„Nedotýkej se mě,“ řekla jsem, „máš špinavé ruce. A kdy to bylo?“ Rozhodil svými klepety. „ Vykládat něco takového ženské,“ řekl, „je stejně zbytečné, protože si to nemůže ve své hlavě představit. Milánku, dejme tomu, že keeti vyhynuli před dvanácti tisíci lety, a kdybych věděl proč, ubylo by mi moc starostí. Počkej, přinesu si blok.“
Odkymácel se k místu, kde prve upustil desku, když na mne šel. Mohlo mu být dvanáct, podle chůze. Podle tváře víc. Vykládá mi tady nějaké nesmysly a já, blázen, místo abych utekla, sedím jako zařezaná.
To, co nazýval kresbou, mě překvapilo. Nikdy jsem neviděla nic takového. Na desce se šklebila právě taková socha jako ve skutečnosti před námi. Bohužel jsem svůj údiv nedovedla utajit, chlapec to viděl a začal zase vykládat: „Ty říkáš poušť, ale dole, a ne hluboko, leží bohatá země. Dokonce vystrkuje růžky. Podívej se, tam u toho maori, u překoceného, tryská z písku pramen vody, že jsi takovou ještě nepila, a u dalšího je pevná země tak blízko, že prachem prorážejí keře chal s jedlými plody, vždycky u sochy, pamatuj si to, oni je museli stavět na pahrbky. Když to obejdeš, najdeš tolik potravy a tolik vody, kolik potřebuješ k životu. To je podle tebe poušť, milánku?“
„Nejsem žádný tvůj milánek,“ řekla jsem. „Jsi moc dovolený a já už musím jít.“ On uvažoval dál: „Moc bohatá země leží dole. Kdyby se trošku hrabalo... Mám mnoho práce a nemohu se zdržet, ale jednou se vrátím a začnu hrabat. Možná, že budu muset... Určitě se vrátím, dřív nebo později…“
„...milánku,“ dořekla jsem. „Myslíš, že mi na tom záleží?“ „Možná, že ne,“ připustil, „to já jen tak, abys věděla, kde mě máš hledat.“ Otázala jsem se: „Proč bych tě měla hledat?“ Nevěděl, proč bych ho měla hledat a staral se docela zbytečně o můj šrám. Rána se rychle hojila, jak tomu nasvědčovalo příjemné svědění, ale kromě ní mě ještě trápilo svědomí. Představovala jsem si, jak je Sol vzhůru, jak mě hledá, jak se o mne strachuje. Který ďas mi napověděl, abych kluka nenechala na pokoji? Snad že jsme byli tak úplně sami dva? Nebo mě přilákala jeho ohnivá hříva? Samá kost a samá šlacha a samý sval, ten kdyby mě vzal do parády... Kdyby už Sol chtěla vystoupit z tmavé skvrny, z drúzy!
„ Vůbec mě nezajímají tvoji keeti,“ zdůraznila jsem, „kromě toho se musím vrátit k matce. Myslíš, že z nich ještě něco zbývá, po takové době, nebo že mohou mít nějaký význam pro tebe nebo pro mne? Není to čirá umíněnost, hrabat se v poušti nebo zhotovovat kresby ?“ Okamžitě přestal zkoumat můj šrám a rozkřikl se: „Duníš jako prázdný sud. Kdo tě má poslouchat?“ „Co je to sud?“ zeptala jsem se a on mávl rukou: „Jak jsi hezká, tak jsi pitomá. Ztrácím s tebou čas a nemám domalované nohy.“
Bylo to hrozné, jak mě urážel, ale já se nemohla odlepit. Přebírala jsem v dlani písek, uvažujíc, zda mu nemám hrst hodit do obličeje, ale při pohledu na jeho tvrdá ramena jsem pustila písek z ruky.“Maluj,“ řekla jsem, „budu se dívat, jak se to dělá. Víš, co mi napadlo ? Napadlo mi, jak asi ty sochy stavěli na nohy. Přece je nikdo nemohl uzvednout?“ „Láry fáry,“ řekl chlapec, „keeti měli docela vyspělou techniku, dokázali to hladce. Zajímavější je, že při takové technice ještě věřili na bohy. Ale ty asi nevíš, co to byli bohové.“
V té chvíli se, jak jsem se obávala, skutečně vedle drúzy objevila tenká čárka, Sol, a poušť přinesla její voláni. „Matka už tě hledá,“ poznamenal chlapec lhostejně, „běž k ní, ať nedostaneš výprask.“ Urazila jsem se. „Nedostávám výprask,“ řekla jsem. „Počkám, až domaluješ nohy.“
Odvedl mě tedy na místo, kde původně stál, a já napjatě sledovala tenký předmět, který jezdil po desce a zanechával za sebou stopu. Ale Sol volala stále naléhavěji. „Musím se vrátit,“ řekla jsem. „Myslil jsi to vážně, abych se za tebou někdy podívala? Já se jmenuji Bis, pamatuj si to.“ Ani nevzhlédl od desky a utrousil : „Dobrá.“ „A jak říkají tobě?“ „Do toho ti nic není,“ odpověděl, „utíkej k matce, milánku.“ Po cestě jsem nabírala, on si toho snad všiml a zavolal smířlivěji: „Říkej mi třeba Dan. A přijď, až ti bude hořet koudel!“
Později se na pláň sneslo na dvě stě létacích strojů a po chlapci nezbylo ani památky. Ještě se mi nechtělo pryč, uchýlila jsem se k maori, s kterého jsem spadla, dívala jsem se do jeho kamenných oči a pěstovali jsme, on a já, báječnou hru na mlčení. „Proč jsi tak zaražená,“ zvídala Sol, „zase něco slyšíš?“ Zavrtěla jsem hlavou. „Poslouchej,“ pokračovala matka, „nestála jsi prve s někým? Měla jsem takový dojem. Že je to tak? Jen si chvilku zdřímnu... Co ty všechno nestihneš!“
Ale sama nezůstala pozadu. Ze strojů, které přistály takřka najednou, se vyrojily skupinky výletníků, obcházely kolosy, Sol mě nechala být a připojila se k jedné z nich. Zanedlouho se vrátila v doprovodu nějakého muže. „To je Taz,“ představila ho, „má s námi stejnou cestu.“ Muž mě oslovil : „Stín tohoto kolosu půlí tvou tvář, půvabné a milé děvčátko, na část růžovou a tmavou, a váhám říci, která z nich je líbeznější. Patrně obě, a proto...“ Dál jsem ho neposlouchala. Měla jsem po náladě; za mými zády vybuchl zřetelný šustivý zvuk.
Obrátila jsem se k matce. „Než odletíme do Lesního města, můžeš mi prozradit, kdo sem postavil ty kolosy?“ „Nevím,“ odpověděla Sol, „zeptej se Bena.“ „A co asi představuji ?“ pokoušela jsem ji dál. Sol opět upadla do rozpaků a muž, Taz, se ozval místo ní: „Opravdu by bylo nejlepší otázat se Bena.“ Obdařila jsem ho zdrcujícím pohledem, takže, chudák, zmlkl. „Dobrá,“ řekla jsem matce, „nemám nic proti tomu, abychom se vydali na cestu.“
V Lesním městě nebyly obvyklé drúzy, nýbrž homole, tkvící těsně nad prostornými korunami borovic, spojené s nimi a navzájem pružnými schodišti a můstky, labyrintem, štědře poskytujícím neočekávané výhledy na sedm hůrek města s jeho jezery a potoky. Ben nám ochotně sehrál úlohu kastelána, takže jsem, neustále se opožďujíc za Sol a Tazem a stále hledána, poznala vývoj zvláštního a slavného koutu pevniny, který vznikl ve starých časech jako záštita před

tygry, ale postupem doby ztratil tento smysl a stal se velkou hrou. Přesto se před několika lety právě v Lesním městě objevil tygr, tentokrát umělý, a roztrhal na břehu Zeleného jezera na dva tucty dětí. To byl jeden z největších pasů, o kterých jsem slyšela. Přestože se nic takového nemohlo opakovat, alespoň myslím, že nemohlo, Lesní město ztratilo oblibu výletníků a obklopilo nás tři zasněnou samotou, v které se dobře dařilo mým vzpomínkám na setkání s Danem. Šustivý zvuk se po výbuchu na Pláni kamenných kolosů stáhl do pozadí, ale neopouštěl mě nikdy, jako mě nikdy neopouštěla matka a její nový přítel. Mohla jsem pobýt v Lesním městě ještě dlouho, mohla jsem se volně procházet po jeho můstcích a plošinách, nebýt Taza, jehož strojené řeči mě uváděly v zuřivost. Odsekávala jsem mu hrubě, vysmívala jsem se mu, měla jsem záchvaty zášti k Sol, když jsem ji slyšela také tak mluvit, až mi najednou povolily nervy a řekla jsem: „Pošli už toho pána pryč, Sol. Slyším zase šustění.“ Sol se lekla, chvíli šeptem hovořila s Tazem, ten zmizel a už se neobjevil.
Matka pak statečně snášela samotu, které nebyla zvyklá, a přemáhala se, kdykoli jsme někde narazili na společnost. Nebýt toho, že i po Tazově odchodu praskání suché trávy našlo trvalý příbytek v mé hlavě, byla bych se někdy musela hlasitě smát, když se Sol po svém městském způsobu dala obklopit houfem obdivovatelů a bavila se s nimi, vyznamenávajíc jedny a druhé trápíc nevšímavostí, až najednou plaše zjistila mou bledost a zanechala šašky stát. Však jsem se jí také později, na konci naší cesty kolem světa, v návalu přecitlivělosti omlouvala, a Sol, dočista zmožená mou nemocí, měla uslzenou tvář.
Bylo by snad zbytečné popisovat další cestu, když se takto pokazila. Škoda. Mohla jsem mít plný požitek z rozvalin betonového města Uhuuru, nejstaršího na světě, komického, a přece svým způsobem krásného. Jezero Bloom zůstalo mnoho dlužno své pověsti, třebaže jeho břidličnaté hladké dno oslnivě zářilo při neviditelném proudění spodních vod. To už se mi víc líbily pruhované studenovodní želvy, potloukající se na jeho březích. Osadu skákajících bláznů jsme vůbec nenašly, prý byla už před lety likvidována a nahrazena základní krajinnou hmotou, loukami a lesíky.
Na náhorní planině Kleem mi Sol poprvé ukázala Umělé, Benovy syntetické tvory, přesné kopie lidí. Žili tam v krásných malých drúzách a chovali se přátelsky, ale bála jsem se jejich neživých očí a nepřirozené chůze. „Proč je Ben tvoří?“ zeptala jsem se a Sol odpověděla: „Nevím.“ Za planinou, na druhé straně Jehlových hor, se už nepásla osminohá dupající zvířata, jak matka slibovala, nýbrž seděli tam opět v hloučcích Umělí, tentokrát bez úst; polekala jsem se a rychle jsme odletěly. Myslím, že ani Sol nebyla v jejich přítomnosti ve své kůži.
Sol navrhla, abychom si letěly odpočinout na Pomerančové ostrovy. Vedla stroj podle mého přání pomalu a nízko nad ploskými vrchy vln, jež se líně kolébaly. Toho dne bylo šustění v mých uších zvlášť zřetelné, ale (snad jsem si zvykala) neupoutávalo mou pozornost docela beze zbytku; stihla jsem ještě přemýšlet, nedbale a melancholicky přemýšlet, jako se nedbale a melancholicky povalovaly vlny pode mnou. Vracela jsem se na Pomerančové ostrovy, odkud jsem před časem vyskočila s chtivostí telátka. Obhlédla jsem svět, jak jsem si přála, a teď očekávám záchranu od vodního toboganu nebo od opeřených ještěrek? Konečně se ostrovy zhmotnily z pouhého růžového příšeří do proužku na obzoru, a sotva jsme se k ním přiblížili natolik, abychom mohli rozeznat podrobnosti, uviděli jsme, jak se v příčné aleji ostrova Hukoa procházejí Umělí. Jejich klátivá chůze je prozrazovala nad veškerou pochybnost. Po matečních krychlích nezůstalo ani památky, a tvorové, když jsme se sunuly nad vrcholy batanů, k nám udiveně vzhlíželi.
Tehdy jsem se zřekla svého předsevzetí a pověděla jsem Sol o návštěvě u otce. Matka dlouho kroutila hlavou nad setníkem, nad jeho oblečením a nad předmětem, který choval na kolenou. „Cože řekl?“ chtěla vědět a já jí musela opakovat podivná slova: „Můž býti“. „Bis, něco se ti zdá,“ mínila pochybovačně matka, „nevymyslila sis všechno? A uvažovala nahlas : „Kde mohl Lab přijít k někomu takovému? Říkáš, že si dal vyměnit mozek? Ano, naříkal si někdy na bolesti hlavy už na Ostrovech. Nu což, nebude dobře zeptat se na všechno Bena?“
„Ne,“ vykřikla jsem, „neptej se ho!“ Sol se na mne kose podívala. „Chceš před ním něco tajit? Stejně nás slyšel.“ Měla čtverec zasunut ve výstřižku šatů a mimoděk jej lehce přikryla dlaní. Jak se tvářil pod její útlou rukou? Zvykla jsem si na čtverec jako na předmět, který sice mluví a splňuje má přání, ale který se netváří. Přesto jsem teď měla nutkavý dojem, že alespoň po straně dělal obličeje. „Prosím tě, neptej se ho,“ řekla jsem, „on všechno zkazí.“
Proužek ostrovů za našimi zády zapadl do moře. Opřela jsem se pohodlně o křeslo a zkoumala jsem se zavřenýma očima svištění, zalezlé jako zvíře do mých ušních otvorů. Proč jsem to neučinila dříve? Když jsem se na zvuk plně soustředila, přestal být trapičem. Nyní jsem jej neslyšela, nýbrž viděla. Byly to jakési vibrující vlnovky, přicházející zleva, mimo mou hlavu, prostupovaly boltcem, lebkou, vířily v ní a na druhé straně vystupovaly v původní podobě. Ohlédla jsem se po matce. Jak je možné, že ona vlnovky nevidí? Ale sotva jsem odkryla oční víčka, zmizely, a místo nich se opět ozvalo šustění. Snažila jsem se zjistit, zda také šustění přichází odjinud a já jsem jen jeho membránou, ale zde to nebylo tak jasné jako u vlnovek. V každém případě se mi ulevilo. Kamínek v botě tlačil, ale věděla jsem, že je to kamínek. Měla jsem schopnost zachycovat vlny volně procházející prostorem. Vzpomněla jsem si na kvetoucí borovici, na mé prapodivné pocity pod ní. Něco jsem tam našla. Ne, nenašla, vrátili mi to, ale kde jsem to měla a kdy mi to vzali? Dobře jsem chápala, že vlnovky nejsou totéž. Přece... rozprostírám se jako suchá stráň, neusínám jako sosna. Vlnovky nejsou totéž, jsou nahý tvar něčeho. A jsou nepříjemné. Keeti, kdo byli keeti? Musím o nich něco vědět, vůbec musím něco vědět.
Sol vzdychala. „Co je ti, Sol?“ „Je to neštěstí, miláčku, tak mě to mrzí.“ „Co tě mrzí, Sol?“ „ Tvá... nemoc, holčičko.“
Rozesmála jsem se jasně a vysoko, slyšela jsem svůj smích někde nad hlavou. „Ale to není nemoc.“ „Co je to ?“ „Je to něco jiného. Ty mě máš ráda, maminko?“
„Mám,“ řekla Sol. „Mám tě ráda nějak víc, než vidím u jiných matek. Snad je to tím, že jsi poslední. Říkají, že jsi poslední dítě, víš ? Sama jsi viděla, že mateční krychle jsou pryč. Všichni tě mají rádi, Bis, i když se k nim chováš... nu, víš sama jak.“ „ To je pěkné,“ zlobila jsem se, „mají mě rádi, protože jsem poslední? Nic na mně tedy není?“. Matka mě rychle uklidňovala: „Ale je. Já ti to neumím povědět, víš?“
„Proč ještě vzdycháš, maminko?“ „Tak, vůbec,“ odpověděla matka, ta krásná mladá žena sportovního vzezření a hladké pleti.

Z nějakého důvodu se ještě před návratem do Otonaa chtěla zastavit na suché louce u borovice. Proti tomu jsem nic nenamítala. Kraj, kde ležela draha, byl rovinatý, pustý, borové hájky, které jsme tehdy viděly, jako by tam zabloudily cestou za něčím lepším. Přesto jej zdobila zádumčivost, vystupující z pustých travin jako pára.
Ale teď se uprostřed stepi pohybovala přímá a dlouhá oranžová čára, sunula se před námi a místo travin po sobě zanechávala lesklou plochu stejné barvy, jako byla sama. Když jsme se k ní blížily, šustění v mých uších nápadně zesílilo. Čára požírala trávu i borové háje, uhlazovala krajinu jako obrovský válec. Zblízka to nebyla čára, nýbrž val oranžových plamenů nebo rozžhavené hmoty, silný několik desítek metrů. Z nově vytvořené plochy se kouřilo. Prsty horka dosahovaly až k našemu stroji. Zpotilo se mi čelo a otřela jsem si je předloktím. Vystoupily jsme do větší výšky, abychom, bude-li to možné, vyhledaly naši sosnu, a po delším pátrání jsme ji našli přímo před námi. Právě se do ní zakusovala ohnivá zeď.
„Máme po zastávce," řekla jsem matce. „Teď se můžeme vrátit rovnou domů."
3
Město se zatím snad minulo s rozumem, i když navenek zachovávalo svou příjemně unuděnou tvář. Že k nám přišlo víc než šedesát hostí na první večírek a že Sol kvůli tomu musela spojit tři komnaty, dalo se vysvětlit právě tím, že slavnost byla po naši cestě kolem světa první. Ale jak pochopit, že počet našich návštěvníků den ode dne stoupal? Byly jsme tak zajímavé? Očekávalo se od nás duchaplné vyprávěni o cizích krajích? Kdepak, to se odbylo běžnými frázemi a také zmínka o plamenné čáře nevzbudila žádný ohlas. Pořad hostin zůstával, regule si podržely železnou platnost, jen všechno trvalo mnohem déle, vzhledem k ohromné tabuli. Vzájemné komplimenty se opakovaly a byly vynalézány stále nové, společenský styk šel zřejmě svou cestou. Proč tedy návaly u nás, a nejen u nás? Všimla jsem si, že některé okolní drúzy byly přebudovány, že se zvětšily, a také Sol zamýšlela požádat Bena o prostornější dům.
„Co se stalo, Sol?" tázala jsem se matky. „Proč jsou všichni neklidní pod svými maskami?" Sol mě tentokrát odbyla. Nezdá se jí, že by byli jiní než dřív, a o jaké masce mluvím? Pravda, došlo k menšímu pasu, proč by to zapírala, když o něm bláznivá Kum vypráví kdekomu, městem Beeli proletěl fialový oblak a strhl polovinu drúz, ale pasy bývaly i v minulosti, proč se tedy rozčilovat? Nestrašil mě Gur pády létacích přístrojů ? A stalo se něco podobného při naší veliké pouti po světě? Ovšem, že ne. Tak mluvila Sol, její argumenty byly věcné a přesvědčivé. Byla mi však nyní ve městě zase cizí, a kromě toho dodala: „Prosím tě, doufám, že nebudeš opakovat svou návštěvu u otce. Ze setníka, jak jsi ho vylíčila, opravdu nekouká nic dobrého. Kum se ptala Rose a ten se zachechtal."
„Kdo je to Ros, Sol?" Snažila jsem přemoci vzrušení, které mě zachvátilo při jménu Ros. Mluvila jsem hodně otráveně a Sol se chytila na vějičku. „Ale," řekla štítivě, „bláznivý hlídač ve Starých dějinách. Lidé tam dávno nechodí a on tam stále trčí, strašidlo."
Musím ještě poznamenat, že ačkoli mé břemeno, syčivý zvuk, ztratilo hodně na své děsivosti, přece jen mě mohlo čas od času dohnat k hysterickým záchvatům, ze kterých jsem se léčila dlouhým a opakovaným spánkem. Měla jsem za to, že ve městě slyším šustění silněji a neodbytněji, a vítala jsem každou příležitost podniknout výlet létacím strojem, když pěší procházky po městě se staly vzhledem k umělé trávě typu PP nesnesitelnými. Dosud jsem se cítila pokořena chlapcem u kolosu, jak jsi hezká, tak jsi pitomá, měl pravdu, vždyť já nic nevím a nikdo kolem nic neví: Zeptej se Bena. Vypravila jsem se ke Starým dějinám, jakmile mi k tomu matka dala první příležitost, to jest, jakmile odešla po návštěvách a nežádala, abych ji doprovázela. Brčálově zelený kráter značné rozlohy ležel asi hodinu letu za městem uprostřed luk a vyjímal se tam velmi cizorodě. Přistála jsem na jeho okraji, omšelém a mechem porostlém skalisku, táhnoucím se v mírném zakřivení daleko na obě strany, a začala jsem sestupovat příkrým svahem dovnitř. Podlehla jsem zrakovému klamu; dno kráteru, zarostlé hustou brčálovou zeleni, leželo patrně mnohem hlouběji, než se z výšky zdálo. Přesto jsem si umínila, že čtverce nepoužiji. Ale jak se pode mnou vynořovaly hrbaté kamenné pásy, příští vždy níže než předchozí, přestala jsem je počítat a zároveň jsem ztrácela naději, že se vůbec doberu konce. Do Starých dějin vedl nějaký přímý vstup, ale nevěděla jsem kde, a tím méně jsem měla ponětí, kde najdu hlídače Rose. Už mě bolela lýtka, už mě brněly nárty, a pod každou plošinkou se zaručeně objevila další na té cestě do pekla. Protože jsem se ani nechtěla zeptat Bena, kolik je hodin, snažila jsem se odhadnout čas sama. Vycházelo mi, že šlapu už dvě hodiny. Musela jsem zatroubit k ústupu, abych byla doma dřív než matka, a nepřejte si vědět, jaké úsilí mě stálo vrátit se pouze k místu, odkud jsem začala.
Ještě čtyřikrát jsem opakovala svůj pokus vejít do Starých dějin bez čtverce, a už bych ho byla použila, kdybych naposledy hned nahoře na obrubě kráteru nepotkala za jedním balvanem Rose, čelo proti čelu, nos proti nosu. Nedal na sobě znát žádné překvapeni, mohutný vlasatý muž, tolik nepodobný ostatním mužům svým větším vzrůstem a rozlehlým, jakoby kamenitým čelem.
Než jsem si stačila zchystat vysvětlení své návštěvy, oslovil mě: „Každého jiného bych se nadál, ale ne tebe, Bis. Jmenuješ se přece Bis? Co pohledáváš ve Starých dějinách, které pamatují posledního návštěvníka před padesáti obdobími tmy, kdy ještě období tmy byla, a dokud Ben nezavedl stálé denní světlo s barevnými proměnami ve městech?"
Vzpamatovala jsem se z údivu. „Odkud znáš mé jméno?" Rozhodně nevyhlížel jako nějaký bláznivý hlídač. Snad to nebyly nohy, na čem stál, nýbrž dva kůly, zapuštěné hluboko do země. Jeho vlasy měly ještě tmavší rudou barvu než moje, stejně zářily a padaly mu do čela tak, že div nezakrývaly dvojici hluboko zasazených dobrých očí.
Usmál se. „Neměl bych ti to prozrazovat, už tak jsi prý dost pyšná. Pověst o tobě, děvče (řekl děvče stejně jako Dan), kráčí po městech i po skupinách drúz. Líčení tvé podoby je tak výstižné, že jsem tě musel poznat na první pohled, a raduji se, že stojíš přede mnou." „I já jsem o tobě slyšela," řekla jsem. „Ano," souhlasil, „ale nic pěkného. Nemají mě rádi a pohrdají mnou, kdežto já je mám rád a pouze jimi pohrdám. Nejsem hlídač, jak ti jistě namluvili, prostě jsem se tu usadil. Ostatně ze mne mají spíše strach než co jiného, a mají ho právem, protože ode mne se mohou dovědět leda něco velmi nepříjemného." V té chvíli trpce stáhl ústa a dlouho, nepříjemně dlouho přemýšlel. Pak si mě důkladně prohlédl

od hlavy k patě a zdál se spokojenější, nejen spokojenější, dokonce nadšen.
„Něco máš na jazyku," zaskočila jsem ho, „ale rozmýšlíš se, Rosi. Ven s tím!" Zavrtěl hlavou. „Měl jsem, ale spolkl jsem to! Odkud jsi vzala oči, Bis? Hloupá otázka, myslíš si. Nuže, co tě ke mně přivádí? Ráda bys věděla, co to za stvoření bydlí v drúze tvého otce, že? Sneseš pravdu? Připadá mi, že jsi z rodu těch, kdo se po ní pídí. Nu tak tedy, schovej svůj černý čtverec pod kámen, ano, třeba pod ten trojhranný, a zapamatuj si jej dobře. Pojď se mnou! Podej mi ruku!"
Sotva jsem tak učinila, vznesli jsme se prudce vzhůru, ale ne mnoho, asi pět šest metrů, a pak jsme klouzali podél stráni ke dnu kráteru. Svah jsme nesledovali nijak přísně, spíše jsme zůstávali výše a výše, pak se náš let stočil ve vodorovný a nabíral na rychlosti. Postupně jsem přestala vnímat druh porostů dole, rozmazávaly se do neurčité zelené hladiny se světlejšími skvrnami a zanedlouho jsme připluli k Rosovu obydlí, k jednopatrovému domu s průhledně uzavřenými děrami ve stěnách. Dopadli jsme těsně před dům na břeh rybníčku, dopadli jsme tvrdě, jako by muž byl nepozorný nebo neobratný.
Hledala jsem, co se ve mně změnilo, co způsobuje lehkost, jež mě plní, jako šťáva plodů batanu plní sklenici, a shledala jsem, že neslyším šustění, že neslyším sebemenší stopu po šustění, a když jsem zavřela oči a soustředila se, nezahlédla jsem ani nejprotáhlejší vlnovku. Poprvé od příchodu z Pomerančových ostrovů do města, poprvé za čtyři léta bylo šustění mrtvo jako zamáčknutý hmyz. Tráva na břehu rybníka se potila průhlednými krůpějemi rosy; na potoce, vybíhajícím z rybníka, rytmicky poklepával dřevěný mechanismus, jehož soukolí poháněly hrubě přitesané lopatky; ty se ponořovaly do běžící vody. V křoví zvučně vykřikl pták, poskočil, zatřásl větví, a z paliček na jejích koncích se snesl mráček žlutého pylu. Pták se docela nic nebál, zvrátil hlavičku dozadu, natáhl krk a křičel, nedá se říci křičel, vyluzoval nějaký souvislý zvuk.
„Zkus také zazpívat," pobídl mě Ros. „Co je to zpívat?" otázala jsem se. „Myslíš vydávat takový zvuk jako pták?" Tu jsem v zátylku ucítila Rosovu těžkou ruku, která se trochu chvěla. Pak mě Ros uchopil za ramena, otočil k sobě a řekl: „Na co myslíš, Bis?" Odpověděla jsem: „Ach, myslím na to, že jsem se konečně zbavila šustění. Myslím na to, že nemohu vystát Bena, a nevím proč, nemohu vystát jeho trávu typu PP, jeho drúzy, jeho maškarádu. Ptám se, ačkoli jsem ještě dítě, proč jsem Bis, a ne někdo jiný, proč žiji, jaký to má smysl a zda je to k něčemu dobré. Ptám se, co chci, proč mám náklonnost dělat věci, které jiní nedělají, a nedělat ty, které jiní dělají."
Ros zabručel : „Vybarvuješ se, Bis. Pověst o tobě nejen nelhala, nýbrž kulhá daleko za pravdou." Vytáhl z kapsy své hrubé haleny čtverec, ale nikoli černý, nýbrž temně rudý. „Viděla jsi někdy toto?" „Ne," odpověděla jsem, „ale jeden čtverec je jako druhý, i když se navzájem liší barvou." „Máš pravdu jenom zčásti," řekl Ros. „Vezmi si ten čtverec pro cesty z okraje kráteru sem, zatím jen pro cesty, schovávej jej pod trojhranným kamenem a nikomu o něm nepovídej. Prozradím ti mnoho tajemství. Budeš ta, která opět uvidí hvězdy, zatím co já si nejsem jist, zda se toho dočkám."
Jako bych, zapadající už do slatin, nahmatala náhle stezku. Napoprvé mě Ros sice brzo vypoklonkoval, abych doma nedostala vyhubováno a abych nevzbudila podezření, ale měla jsem ho navštívit co nejdříve, jak jen budu moci.
„Především," pravil Ros, „ti vyložím dějiny, a začneme hned příště." Dny se vlekly pochodem beznohých a Sol nevycházela z domu. Stále přijímala známé, klesla už docela do obvyklého způsobu života, a dokonce mě nutívala, abych se nedržela tak docela stranou. Ale to bylo jediné dědictví mých útrap. Šustění se sice v městě okamžitě vrátilo, bylo však slabší, a nadto jsem mu nevěnovala žádnou vážnější pozornost. Když pak mě, asi po týdnu, který se opravdu převalil jen s největší váhavostí, matka zanechala zase jednou samotnou doma, vystřelila jsem z města největší rychlostí. V domě u rybníka mě Ros očekával už velmi netrpělivě.
„Naslouchej pozorně," řekl, „jedinému správnému podání dějin světa, neboť bez nich sotva porozumíš tomu, co se odehrává." A přešel okamžitě k výkladu, který mohu podat jen ve zhuštěné formě.
„Na počátku," pravil Ros, „byl povrch Lucie pokryt ve své úplnosti mělkým mořem. Vnitřní pohyby prohnětly pak kůru planety do větších výšek a větších hloubek a v tom čase pevniny začaly vystupovat. První se vynořil ostrov Mabi, po něm pevnina Sheet, dále Žluté ostrovy, Pomerančové ostrovy, podkova Dlaat a konečně pevnina Otonaa. Větry a deště započaly na skaliscích své hlodavé dílo, a též vody, vyvěrající z podzemí a dychtící vlít se do vod větších. Tento věk nazývá se Horký a v jeho průběhu vzniklo uzpůsobené rostlinstvo a živočišstvo. Trval několik desítek miliónu let. Po něm následoval Chladný věk. Z názvu samého vyplývá, že se vyznačoval poměrně nízkými teplotami; kromě toho byl kratší. Většina rostlin a zvířat na jeho počátku vyhynula, zbylé se přizpůsobily. Mezi jinými vyhynulo též několik kmenů Aafi, o kterém soudím, že se mohl vyvinout v inteligentní bytost, ovšem inteligentní bytost o šesti končetinách. K Chladnému věku se víže legenda, vzniklá arciť mnohem později, nazvaná O zpupném kozlu Maa, který potrestal slunce a zahubil svou matku. Její jádro tvoří vlastně fantastický výklad příchodu Chladného věku. Kozel, povýšený na boha a vyhnaný pro svou zpupnost ze společenství, odvalí svými nezničitelnými rohy slunce.
Chladný věk byl vystřídán málo zajímavým věkem Teplým, a ten opět Mírným. Konec Teplého věku, poměrně nepatrné období padesáti tisíc let, bylo doprovázeno velmi temperamentními úkazy tektonickými, především vysunutím mocného kruhového valu ve středu Sheetu, tak zvaného Prstenu, obmykajícího rozsáhlá území lesostepního charakteru.
Prsten sehrál vynikající úlohu ve vývoji lidstva na Lucii, neboť, jestliže shledáváme naleziště předčlověka typu prvého až sedmého více méně roztroušena po obou hlavních pevninách nebo dokonce po Žlutých ostrovech, a zase naopak pozůstatky sídlišť už zřetelně lidských, byť nejprimitivnějších, takřka po celé planetě, pro prvního člověka v přesném smyslu slova si musíme dojít do lesů Prstenu.
Na ostatní zemi se rozšířil ponejvíce kůň Chmee, zvíře udivující svými civilizačními sklony, ladností a jistou mírou inteligence. Tento sudokopytník má na svědomí vášnivé přestřelky mezi vědci poslední fáze věku Písma. Vyskytli se totiž extrémisté, přísahající na to, že nelze vyloučit kvalitativní přeměnu koně Chmee ve vyšší bytost. Nu, já bych na to nepřísahal, ale nesporná je věc jiná, že se nepřehledná a jakoby jedním organizátorem do družin rozdělená stáda právě volně a bez ostražitosti popásala kolem řek Sheetu, když se jednoho dne, přesněji jednoho staletí, přehouply přes

hřebeny Prstenu tlupy krvežíznivců, zalehly nejbližší prostory a začaly koně bez otálení vyvražďovat. Kdo byli ti vandalové? Není těžké uhodnout, že to byly bývalé opice, vyzbrojené nyní kyji. Netrvalo dlouho a Chmee ztratil naději stát se pánem světa. Zůstalo ho několik ubohých stádeček. Tím by také asi končila první, tak zvaná Němá perioda dějin Lucie, obsahující, abychom si vše zopakovali, čtyři věky nestejné délky, totiž Horký, Studený, Teplý a Mírný.“
„Zdá se ovšem,“ pokračoval pak Ros, „že náhlé a v jistém smyslu impozantní osídlení kontinentu zaplatil pračlověk nejen ztrátami, nýbrž také zpomalením vývoje, nebo ne jeho zpomalením, ale obrácením do nejvlastnějších a trošku temných síní. V následujícím tisíciletí (a ještě v několika potom) nepozorujeme nic, co by nasvědčovalo pokrokům ve způsobu obživy, soužití, bydlení a ve věcech ducha. Má to jednoduchou příčinu. V Prstenu panovaly podmínky takřka skleníkové, kdežto do okolních končin bily údery větrů, na malá území padala bez výstrahy mračna vod. Zkrátka, sotva člověk vytáhl paty z Prstenu, země mu ukázala krutý los. Stále předpokládám, že v jedinci nebo v druhu je určité sumární množství vitality, jež je ovšem proměnné vzhledem k času. Nyní byla veškerá vitalita spotřebována pouze k přizpůsobeni novým podmínkám, k uchováni života, a tak v začátcích periody Písma zaznamenáme jedině použití ohně.
Další kroky, z nichž ovšem každý značí tisícovky let, nás přivedou k nejmenšímu ze tři Zelených zálivů na severu Sheetu, a tu staneme překvapeni. Setkáváme se s Velkoústým lidem, jemuž podle zpráv panoval nejprve smělý Ta, po něm Tal, dále Talm a konečně Talme. Jistě jsi pochopila, že se ve starých dobách tvořila jména panovníků prostým přidáním hlásky ke jménu předchůdce. Tento zvyk se udržel velmi, velmi dlouho. Talme to byl, kdo založil Visuté město, opřené o pobřežní pískovcová skaliska a mezí ně vpletené. Zavedl tavení měkkého modrého kovu, spojování batanových kmenů ve vory a účinné pěstování výživné šedesátilisté rostliny. A dále, Talme to byl, kdo Velkoústému lidu vštěpoval nauku Tří umění, totiž Umění dýchat, Umění zdržovat kouzlo a Umění hníst látku. Z těchto tří umění bylo poslední ceněno nejvíce. Jeho devátý stupeň prý Talme nikomu neprozradil, leda kameni, který dobře skryl. Konec nadějného Velkoústého lidu přivodilo po nějakém eruptivním výbuchu moře, když jedinou, zato však třicetimetrovou vlnou spláchlo Visuté město, dopřávajíc pouze deseti nebo dvaceti jedincům, aby unikli.
Jsou rovněž záznamy o jiném kmeni Velkoústého lidu. Ten měl sídlo v Prašné pahorkatině a spíše se, hnán nějakou horečkou, potuloval v těch krajích. Jeho vůdkyně, nazývající sama sebe Velkou, proslula spojením bystrého rozumu se slepou krvelačností. Velká musela být rozháraná žena, avšak její vážnost dostupovala neslýchaného stupně a do jejích záměrů nikdy nikdo nenahlédl. Dlouho brousila po hřbetech a vrcholcích, až konečně sešla dolů, přivedla své těžce ozbrojené muže k nejbližším lovištím pokojného lidu, který zmasakrovala a z pozůstalých učinila otroky. Tak položila základy kultuře Tmavých velkoústých, první opravdu veliké lidské kultuře.“
„Jistě ti, děvče,“ pokračoval Ros, stále mě nazývaje stejně jako kdysi Dan, „nemohlo ujít, že jevištěm nejstarších dějin byla výhradně pevnina Sheet, dnes neobydlená lidmi, dnes působiště Benovo. Není divu, vždyť první spolehlivě prokázané přeplutí oceánu uskutečnili až koncem první třetiny periody Písma nolitští rybáři, vlečení obrovitým mořským ještěrem. Až do této události panovalo přesvědčení, že pevnina Sheet je vlastně celý svět, že nic jiného není. Muži v pytlích, zabývající se věcmi ducha, přísně trestali každou úchylku od dogmatu.
Abychom dohonili stopy, jež nám každou odbočkou unikají a jež od říše Velkoústých dělí úctyhodná rozloha, připojím ještě ve stručnosti, že říše, pokud byly, měly mnoho společného s jakýmkoli ovocem,a když dozrály, padaly nebo byly urvány. Sotva Velkoústí přestali být barbary, sotva jejich pozemky, jejich nauky a jejich písma, sotva to vše nabylo ušlechtilého tvaru, přivalily se od pouštních končin hordy kočovníků na svých křivohřbetých zvířatech a obrátily vniveč všechno, co páchlo kulturou. Pak se přivandrovalci spojovali s otroky, sami zjemnili a sami podléhali nájezdům kmenů surovějších. Tak kmen za kmenem, národ za národem a říše za říší, vše klesalo do hlubin a není čeho litovat; vždyť na povrchu zůstávaly chvalitebné stíny předešlého a účinně oplodňovaly vzcházející pokolení.
Tou dobou byly už pahorky Sheetu provrtány štolami a vyvrhovaly kovy, tou dobou se kouřilo z lesklých kuželů, ze špicí těchto hutí prýštila pevná lesklá hmota, na cestách drkotaly povozy, hladinu moří čeřily rozměrné ploché vory. Rozšířilo se pět druhů písma a tři druhy číselných soustav a vešla ve známost Uurutova slavná věta: Součet čtverců nad odvěsnami pravoúhlého trojúhelníka rovná se čtverci nad jeho přeponou. V přímořském Saalu psal své světské verše jednooký Noha, psal je všemi pěti druhy písma a přijímal dary krásných Nolitek a unikal inkvizici Mužů v pytlích, používaje stejně své výmluvnosti jako licoměrnosti.
Když se lidstvo ocitlo v takovém rozmachu a otroci, dočista vyždímaní ze všech sil, se začali váhavě sjednocovat ke vzpouře, urovnala všechno náhlá epidemie Páchnoucí nemoci, která v desíti dnech vyhubila co se dalo. Choroba, prudce nakažlivá, projevila se nejprve pronikavým sirnatým pachem z úst a ponechala nešťastníkovi sotva hodinu, aby se připravil na dlouhou cestu. Vymřela přímořská města. Vory se neplodně kolébaly u sloupů. Vymřely vesnice při pobřeží. Nákaza postupovala do vnitrozemí jako smrtelný dech oceánu. Zdálo se, že dějiny světa skončily.
Ale příštího jara, s čerstvým větrem, připlulo do mrtvého Saalu podivné plavidlo, zhola nepodobné dosavadním plochým vorům, plavidlo s vysokými boky a s palubou. Městem počali obcházet vysocí cizí mužové, opatrně se vyhýbající mrtvolám lidi a hyen. Přivezli sebou vozy a zapřáhli do nich zvířata s dlouhým krkem, lamy. Křižovali Sheet a hledali, kde se co hýbe. Vypadá to neuvěřitelně, ale hýbalo se. Našli se mužové a ženy, kteří katastrofu, každý v jiném místě a zoufale opuštěni, přežili. Živili se vším možným. Je pozoruhodné, co všechno dokáže člověk v čas nouze sníst. Vozy, bystře tažené lamami, svezly pozůstalce do Saalu, kde bylo připraveno dost pokrmů, aby nabyl sil každý, kdo strádal. Sotva sto zachráněných vyslechlo řeč nejvyššího z vysokých, bylo jim rozjeti se opět po krajích dosud neprozkoumaných a konat také dílo milosrdenství. Po roce odplula ze Saalu flotila sta vorů. Na každém se plavil jeden prvotní nalezený a lidé, které si sám obstaral. Vory vedl cizí koráb a mířil před nimi cestou proudů k protilehlému pobřeží Otonaa.
Kde se vzali vysocí lidé a co měli v úmyslu? Řekl jsem ti už, že jejich ústa byla dost velká? Musíme se na skok vrátit k Zeleným zálivům, k mořské vlně, jež pohltila visuté město, musíme se vrátit k uprchlíkům. Byl mezi nimi Talmeův

prvorozený syn, mladík nadměrného vzrůstu a nevyčerpatelných sil. Tento sotva dospělý muž řekl, když se přestal třást poslední z jeho lidí: Vím, kam otec ukryl tajemství devátého stupně. Povedu vás do jiné země. Učinil, jak slíbil, převezl (dávno před nolitskými rybáři) zbytek kmene do Otonaa, založil tam dosti tajemnou kulturu Vysokých. Ti se po mnoha staletích vrátili, právě včas pro ony osamělé a zoufající.
Vysocí muži spěchali. Ještě na lodích rozvinuli svitky papíru s Čarami a znameními a volali k sobě prvotní nalezence, volali je jednoho po druhém, při čemž jejich plavidlo provádělo obratné manévry, aby se dostalo k bokům vorů. Ukazovali prvotním nalezencům dlouhými hranoly na svitky, mezi čáry a znamení, vymezovali budoucí okrsky Otonaa a zapisovali do nich jména Pověřených. Tehdy zpustlými a vousatými tvářemi mužů probíhal drobný třas a oči se vzněcovaly chtěním. Vory přirazily k nízkému a lesnatému pobřeží pevniny. Zde byly připraveny nejpotřebnější předměty, odtud vyrazili Pověření, sledováni zástupy mužů a žen, k vykázaným místům, aby tam mýtili prales a vysoušeli močály a hynuli a rodili se.
Velcí zmizeli brzo po přistání. Nikdo z nových nevěděl, kde je hledat. Ale sotva byla podle návodu země srovnána do polí, sotva přivezené zrno vyrazilo nad zem a vytáhlo se a vyschlo do barvy vosku, objevili se Vysocí v blízkosti chatrčí, Pověřený jim vyšel vstříc a poslouchal, co Vysocí poroučejí. Co poroučeli Vysocí? Vysocí žádali takřka všechno obilí, které se urodilo, žádali zvířata, na kterých by obilí mohli odvézt. Jen Pověřenému nechali víc, než co stačilo k nouzi. Následovalo mnoho bojů, intrik, vražd a vzpour a Vysocí se usmívali. Zdálo se, že všechno předem dobře promyslili. Jejich armády byly výtečně ozbrojeny. Jediný Vachu na severu pevniny jim stiskl čelo do vrásek a se svým divokým lidem připravil skvostným armádám řadu porážek, než se ho podařilo otrávit darovaným náramkem z jedovatého kovu. Jinde se však Pověření záhy oddělili od druhých nalezenců (takový byl zřejmě plán Vysokých), obklopili se pomocníky a zbudovali tvrze, odkud vládli. Znovu se objevili Muži v pytlích. Přicházeli do tvrzí neozbrojeni, se znakem Stromu v rukou, vedli k Pověřeným dlouhé lichotivé řeči, byli přijímáni na dvory a šířili mezi lidem učení o kouzlu Stromu.“
„Milá Bis,“ pokračoval Ros, „dosud není známo nic nebo takřka nic o Kotlině vysokých, jimž se jinak říkalo keeti. V dobách, kdy se lidé ještě zabývali historií, vznikly tu a tam nejvýše nějaké dohady, ale nic víc. Vysocí totiž jednoho dne zmizeli a Kotlina nebyla nalezena dodnes. Vykládalo se, že z ohromných zásob obilí, shromažďovaného každoročně z celé pevniny, vyráběli množství jiných látek a že zahynuli uprostřed svých výzkumů. Jiní opět tvrdili, že keeti žili nanejvýš neřestně a že se podle nějakého jejich učeni zahubili sami, když dosáhli dna požitků. Ale tyto smyšlenky nic neznamenají. Jediná seriózní kniha o kultuře keeti, napsaná před osmi sty lety, byla zničena v pozdějších válkách. Proč jsi tak neklidná? Nezajímá tě mé vyprávění? Nebo k němu chceš něco dodat?“
„Ne, ne,“ ovládla jsem se, „až skončíš, Rosi.“
Takto mnou upravená Rosova zpráva o lucijských dějinách by čtenáře zápisků mohla svádět k domnění, že ji Ros podával souvisle, hladce, ba nudně. Nic takového. Co si čtenář přelistoval za několik chvil, trvalo ve skutečnosti téměř rok. Musela jsem po Rosově boku prošlapat polovinu kráteru, kde bylo vše znázorněno v původní podobě, ovšem značně sešlé, dokonce ztrouchnivělé. Ben se o Staré dějiny nestaral, Rosův přítel červený čtverec nebyl na takové věci uzpůsoben, a tak se oprav dostávalo z Rosových zručných rukou jen tomu, co hrozilo konečným rozpadem. Byl Ros hlídačem kráteru proto, že tam občas uvedl něco do pořádku? Rozhodně to popíral. Nemohl se prý dívat na škodu, která vzniká a jejíž rozsah nelze dohlédnout. Ovšem tak rozsáhlé muzeum, jakým byly Staré dějiny, potřebovalo péči celé legie mužů. Model Saalu, přímořského města, zhroutil se na příklad tak důkladně, že jsem v něm jen stěží mohla poznat bájné středisko civilizace. Byl také zhotoven z horšího materiálu, kdežto motyky nevolníků keetiské říše se zachovaly znamenitě, jako by nebyly původní, jako by nebyly tak strašlivě staré.
Zejména mě okouzlila rekonstrukce koně Chmee, umístěná na poněkud exotické pastvině poblíž vstupu do kotliny, udržovaná Rosem zcela láskyplně a s protekcí. Model se pohyboval, totiž pásl, natahoval krk přirozeně jako čistokrevník a dokonce stavěl uši, když se k němu někdo přiblížil. Podrobovala jsem velkému zkoumání oči toho koně, ale nikdy jsem v rejstříku jejich výrazů nenašla ani jedinou stopu strojenosti. Ten kůň! Ten musel být srdeční záležitostí mnoha moudrých a nápaditých lidi, a pokud by záleželo jen na muzeu, přetrvával věky spíš než bytosti mnohem pozdější. Vracela jsem se k němu, kdykoli to bylo možné; zejména kvůli němu postupoval výklad dějin světa pomalu, mnohem pomaleji, než vysvítá z tohoto textu.
Jak jsem uvedla, Ros odmítal jakékoli vysvětleni nových událostí bez dokončeného kursu historického. Přesto mi náhoda pomohla ve věci setníka. Ros právě lepil dohromady palác vládce z doby dynastie Maree, dílo se mu nedařilo, hromoval, a jeho dozor nade mnou znatelně ochabl. Tehdy jsem mohla popustit uzdu své lehkovážnosti a toulala jsem se v těch staletích bez nějakého systému. Viděla jsem pozoruhodné věci: Vůz, který vlastní silou jel po pružných pásech, dům se stromem na špici, tedy kostel, jak jsem vyrozuměla z vysvětlivek, malou kulatou věc, již nazývali míč, jinou věc, jejíž jméno jsem už zapomněla a která s rachotem vypalovala tříštivé válce, a opět jiný předmět s pákou; tomu se říkalo pumpa. Byl tam biograf, značně primitivní předchůdce dnešního snění, byly tam modely ohavných zvířat, krys, viděla jsem stejnokroje vojáků a úředníků, popravčí stoly, porodní křesla a jiné.
Stalo se, že jsem v trudném zamyšlení prošla březovým lesíkem a za ním jsem stanula před rozlehlou holou budovou. U vchodu do budovy nehnutě trčeli dva vojáci s vysokými beranicemi a s puškami u nohou. Bála jsem se jich, byli zhotoveni velmi dobře, ale přece jsem s bušícím srdcem zamířila do brány a branou na dvůr. Tam se uprostřed odehrával výjev, na který dodnes nemohu zapomenout. Mezi dvěma řadami vojáků ležel na zemi jiný, do půli těla svlečený. Obličej mu nebylo vidět, leda že bych byla figurínu otočila, ale do krve rozbitá záda, křečovité ohnutí krku a celková nehybnost prozrazovaly, že právě klesl nebo docela skonal. Co ho dohnalo tak daleko? Nemusila jsem dlouho přemýšlet. Vojáci v obou řadách drželi v rukou pružné hole; těmi ubožáka bili. Umělec zachytil jejich obličeje, jejich gesta, a zjistila jsem, že zatím co krajníci zírali tupě před sebe nebo se hrozili svých činů, ti prostřední, ti s napřaženými holemi, ti, kteří právě bili nebo se k tomu chystali, činili to bohužel s docela zbytečnou vervou a dokonce s krutostí,

nepochopitelnou u mužů stejných, jako nešťastník. Nemohla jsem obřadu porozumět, byla bych potřebovala Rosův výklad, ale najednou stál přede mnou setník Munke, opravdu, setník Munke v úzkých červených nohavicích a bílém fráčku, na hlavě cylindr s pernatým chocholem. Setník patřil k muzeu, to jsem pochopila okamžitě, byl zpodobněn, jak se zaklání samým smíchem a jak se plácá do stehen, ale přesto jsem se polekala a běžela jsem branou ven, co mi stačily síly. Dva strážci stále ještě němě vzdávali čest.
„Dobře ti tak," durdil se Ros, „máš víc poslouchat." „Nejsi se mnou spokojen, Rosi?" tázala jsem se nevinně. „Mně už jde opravdu hlava kolem ze všech říší a vládců, ale pořád ještě nevím, proč nemohu snést Bena a jak si mám počínat, kdybych někde potkala setníka živého. Udělej výjimku, prosím, budu potom hodná."
Ros se dal uprosit. Ros se dal vždycky uprosit, právě proto trval výklad dějin dlouho. „Musela bys Bena znát," bručel. „U něho jsou Staré dějiny také, víš, ale v jiné podobě. Tvůj setník je tam přepočten na vzorec, receptura, souřadnice a tak dále, stejně tomu nerozumíš, smrskl se prostě na vzorec a je uložen v Z-buňce; právě tak je uschováno všechno ostatní. Náhodou mi historie se setníkem potvrdila, že Ben ještě nezrušil archív, a to jsem moc rád, protože on je schopen jakékoli hlouposti." „Teď už vůbec nevím, o co jde," postěžovala jsem si. Ros mávl rukou, jako by ho obtěžovala včela. „Tvá vina, Bis. Nemáš pospíchat. „Pak zvýšil hlas a začal z úplně jiného soudku: „Setník je pas, rozumíš? Prostě pas. Ben vyrábí Umělé, viděla jsi je sama. A protože není konec konců nic jiného než stroj, vyrábí je k obrazu lidí. Na víc nedovede se svou oslovskou kombinatorní metodou přijít, genialita nebo zkratka by na něj byly příliš. Objevil, že lidé nejsou dokonalí, a proto vyrábí dokonalejší, ale v témže vývojovém směru."
Zpozoroval, že zoufale kroutím očima, ale nedbal toho. „Nevidíš žádnou souvislost? Musíš si lámat hlavu, děvče."
„Rosi, Rosi, buď hodný," prosila jsem. A Ros se dal uprosit. Ros se dal vždycky uprosit. „ Vždyť není nic jednodušššího. Na jedné straně Bena máš archív se vzorcem setníka, na druhé sektor výroby Umělých. A přijde to, čemu říkáme pas, čili krátké spojení, chyba, kiks, výroba se napojí na archív místo na nový vzorec a z Bena vypadne setník Munke místo normálního Umělého." Myslím, že jsem po těchto Rosových slovech zapomněla zavřít pusu. Ros se smál, trpce a ošklivě se smál. „Napadlo mi to hned," pokračoval, „jak jsem slyšel vyprávět Kum o hostu tvého otce. Setník Munke je Umělý jako dělo. Má mnoho společného s tím zvířetem, které týralo vojáky před dvěma tisíci lety, ale ne to hlavní."
Tehdy jsem Rose opouštěla ve špatné náladě. Zůstalo příliš mnoho hádanek, které mi odmítal objasnit, ale především jsem si odnesla kapku nějakého odporného slizu, který jakoby na mne skanul z hloupých Umělých. Zrudla jsem při vzpomínce na to, jak si mě Munke u otce prohlížel. To tak, vyměnit mi mozek! Abych s nimi ještě začla kamarádit, ne?
K dovršení všeho jsem přiletěla domů později než Sol. Čekala v hale a tvářila se pohoršeně. „Odkdy mě podvádíš, miláčku ?" tázala se. „Neslibovala jsi, že zůstaneš doma ? Můžeš mi prozradit, u které kamarádky jsi tentokrát byla na návštěvě?" Hrozně mě rozčilila. „U žádné,""přiznala jsem drze. „Pokrok je, že nelžeš," řekla matka, „víc mi nemáš co povědět?" Pohodila jsem hlavou. „Ne." Kdybych se byla v tu chvíli dokázala ovládnout a vzala Sol kolem krku a odprosila ji, byla bych si ušetřila mnoho nepříjemností. Já hloupá! Stačilo si vyškemrávat samostatnost kousek po kousku, výlet po výletu, a hodně, hodně vyprávět, ale byla jsem toho schopna? Krátce a dobře, matka mi zakázala chodit ven, leda že by to bylo v doprovodu Red.
Utekla jsem při první příležitosti. Svěřila jsem se Rosovi a Ros vážně pokyvoval hlavou. „Konečně," řekl pak, „kdyby bylo nejhůř, červený čtverec ti pomůže. On umí víc než létat, ale musíš být opatrná. Hlavně do něho nemluv, dokud není černý čtverec za mezí slyšitelnosti, to je pět metrů. Nepoužívej ho zbytečně, protože může selhat. Později ti vysvětlím proč. Ale východ z drúzy ti zřídí obratem."
„Mám pro tebe zprávu," dodal pak po odmlce. „K Lucii se z vesmíru blíží loď, stejná loď jako před rokem. Tentokrát má dvoučlennou posádku. Receptura vyhovuje, ale tomu stejně houby rozumíš, a ostatně, loď zase uvízne u Bena na Sheetu. Raději se budeme věnovat Věku pilného kovu, ano?"

A neotřesitelně pokračoval ve výkladu dějin. „Věk pilného kovu," pravil, neohlížeje se na to, jak mě poslední zprávou znepokojil, „následoval v podstatě po keetiské kultuře. V podstatě, co značí v podstatě? Značí to, že přeskakuji období Roucha. Snad se k němu ještě vrátíme, ale kdybychom se nevrátili, nevznikla by celkem žádná škoda. Jsi unavena? A přece jméno, které nyní vyslovím, bylo na počátku Věku pilného kovu uctíváno téměř jako samo Kouzlo. Maree byl podvodník, dlužník a chvástal. Jeho velikost nesporně uzrála teprve v Obráceném jehlanu, velmi nepohodlném vězení na severním pobřeží. Maree odtud uprchl ještě se třemi kumpány a prošel napříč kontinentem, sestrojil loď, uloupil čtyři lehkomyslné ženičky a spolu se všemi šťastně přeplul moře k zemřelé pevnině. Tam je džungli provedl k Dusnému pohoří. Zvolené místo, travnatý soutok tří říček, o sto let později nepostačovalo a město Maree se svými pecemi a pilami a tkalcovnami prorazilo soutěskami do roviny a cesta k němu byla ucpána povozy s najatými kolonisty a pochybnými existencemi, které pravnuk Mareesch bez výběru přijímal. Ale kdo si vzpomene na Mareeovo bláznovství, s nímž vyplatil ještě pod přístřeškem z proutí, a hned prvního dne, třem zlodějům a čtyřem běhnám po jednom opalizujícím kroužku se slovy: „Toto je vaše mzda. Budete pro mne pracovat?"
Mnoho měst jako Maree bylo zdviženo v údolích Sheetu a stejně tolik jich bylo spáleno nebo rozbořeno během válek s Pověřenými. Pramen Věku, Dusné pohoří, zůstalo však dobře chráněno a stále zajímavé pro letopisce největších bitev, zatím co Pověření slábli a nakonec jeden po druhém putovali do stejného Obráceného jehlanu, kde druhdy seděl Maree.
Ještě je zajímavé, že opalizující kroužky, časem značně zdokonalené a různých hodnot, vymizely poměrně brzo. Staly se totiž abstraktem, zaznamenávaným pouze do listin a knížek, které všichni na Sheetu (a později i na druhém kontinentu) nosili stále u sebe. Zvláštním vývojem válek s Pověřenými se přihodilo, že dynastie Maree, sama se vždy podrobujíc jediné osobě, vládla neomezeně celé Lucii, a vládla pomocí listin a knížek.
Vědci a básníci obestřeli zakladatele legendami, lidová podání chválila jeho odvahu a spravedlnost. Dynastie tak

spočívala mimo jiné na učení o Mareeovi, na učení, které přežvykovaly milióny.
Nesmíme zapomenout, že Maree měl dva syny. Jeden se stal dědicem a pokračovatelem, druhý hrobařem rodu. Mareel se nepohodl s otcem. Uprchl, neboť to byl jediný způsob, jak zůstat naživu, a dlouho se skrýval ve vápencových slujích, než našel druhy a založil sektu Nezávislých. Nezávislí nejčastěji sedávali kolem ohňů na hřebenech hor, a protože měli kolem sebe kamenité planiny, nad hlavami hvězdy a v údolích zahlédali světla měst, dobírali se co nejhlouběji sil, jež řídí chod událostí. Tím chci říci, že Nezávislí byli zprvu spíše filosofové a nejobratněji si z nich vedl právě Mareel. Obsah jejich nauk, jakkoli by nás zajímal jako preparát jasnozřivého ducha, předvedeme si raději o něco níže v jeho praktických důsledcích. Nyní si povězme, že Nezávislí by byli pravděpodobně zůstali ještě dlouho neškodnými zahaleči, kdyby si dynastie dole v kraji nepočínala s takovou úporností, pokud se týkalo opalizujících kroužků. Mezi dělníky se totiž našlo mnoho divousů a nezkrotných, kteří dobře nesnášeli skřipec listin a knih, a raději prchali mezi hlídkami uniformovaných do horských strží, než by Mareeům dali za pravdu, že jim spravedlivě poskytují mzdu. Propadám jisté bezradnosti, že - jistě také vlivem tvé netrpělivosti - líčím dost kuse a neobratně něco, co trvalo staletí, a co obsahovalo tisíce podivuhodných příběhů. Nuže, zprávy, přinášené do hor uprchlíky, dávaly Nezávislým za pravdu. Dávaly jim za pravdu tak důkladně, že se kolona (dávno po Mareelově smrti) rozhodla k boji. Provedla to tak, že se rozešla a dala po jednotlivcích najmout do různých továren a různých měst. Její příslušníci se stali hnutím proroků a vůdců. Jen velmi málo z nich, velmi málo odhodlaných mužů a žen se dočkalo rozhodné chvíle. Hynuli dříve na popravčích stolech. Ale někteří přežili.
Tehdy důmyslný inženýr vynalezl brnivý budič. Sotva sňal poslední výkres se svého rýsovacího prkna, dal se ohlásit u vládce a stoupal pak s roličkou v podpaží po pěti schodištích Mareeschlaova paláce do pánova kabinetu. Ten, vysoký a suchý jako prut, zalistoval v aktech s přivřenýma očima. Když skončil, otevřel trezor, vytáhl znak Stromu, tepaný v zeleném kovu, a připjal jej inženýrovi na klopu. Za několik neděl mohl pak kterýkoli odpočívající dělník pocítit nesnesitelné brnění, stoupající páteří k mozku. To byl budíček dělníků, to byl jejich nezbytný průvodce, kdykoli si založili ruce, to byl mechanický a neoblomný katan. Mareeschla ubral na mzdách. Knížky vykazovaly konta, o nichž nestálo za to mluvit. A brnění bylo nevyzpytatelné. Jako chobotnice táhlo dělníky ke strojům hned o třetí hodině ranní, hned v neděli, uprostřed fotbalového zápasu. Mareeschla přeháněl. Nedostávalo se mu obezřetnosti už dříve, a nyní teprve ne. Tak se stalo, že jednoho dne Nezávislí vedli davy, sotva se potácející pod plnou činností brnivého budiče, přímo k centrále stroje, ve vlnách klesali palbou a vyčerpáním, zabraňovali svými těly druhům v cestě nebo jim pomáhali stoupat výš, když skupina, vedená Nezávislým, jménem Taat, přeťala kabely, napájející budič, a Mareeschlaova říše byla v prachu.“
Ještě Ros stačil vyslovit: „Tak započal poslední, tak zvaný Šťastný věk periody Písma...“ a už jsem se mohla těšit z jeho zmatku. Snad by bylo úplně zbytečné připomínat, že i tento krátký odstavec dějin Lucie trval bezmála měsíc, a jestliže váhám naplno říci, co Rose vyplašilo z příběhů epochy, na kterou se srdečně těšil, tedy je to neodolatelné nutkání ztratit alespoň pár slov o prostředí.
Tehdy mě totiž Ros vzal s sebou do hnědého jednopatrového domu s průhledně zastřenými děrami ve stěnách, do svého příbytku v lůně Starých dějin, do komnat se sochami a reliéfy, na které jsem stonala. Už před několika dny jsem si od svého velkého přítele vyprosila papír a tužku. Kreslila jsem po Danově vzoru, jak jste jistě vyrozuměli, utrácela jsem vzácnou hmotu bez ambicí, jen tak, ale Ros, který se vždycky dal uprosit, trpěl mé řádění shovívavě. Nejen to, Ros byl zdvořilý. Odebral mi pár listů, kutil s nimi něco, to jest vkládal je do pevného rámu a věšel je po stěnách pokoje, který nejvíc miloval, do pokoje s tak zvaným jeho „Životním reliéfem.“
Když byl Ros, ten báječný a vytrvalý pedant, přinucen přerušit své vyprávění, záviděla jsem mu právě dočista na život a na smrt, a to kvůli jediné scéně „Životního reliéfu“, té prostořeké, kde byla znázorněna Radost. Právě jsem si říkala, že něco takového nemohu nikdy dokázat. Ta vzepětí, vůči nimž jsem patrně vždycky zůstávala slepá, ty podrobnosti, kterých jsem si nikdy nepovšimla. Tak velice mě skličovaly Rosovy výtvory. A když Ros, nazlobený, že lelkuji, že nemám smysl pro spravedlivou posloupnost, náhle nastražil své plachty uší a přestal vnímat, nač se vymlouvám, urazila jsem se jen na chvilečku a pak jsem se bavila jeho vzrušením. Poslouchal, neslušně dlouho poslouchal červený čtverec, který k němu zabrebentil z kapsy oděvu, přiložil si jej k uchu, nemohl jej utrhnout od boltce, a když se mu to přece podařilo, vypadal divoce a promlouval nesrozumitelně.
„Toto jsem čekal ze všeho nejméně,“ pravil, „zní to jako sen a jako nesmysl zároveň. Nevěřil bych, že mohou být příliš chytří, kdyby to tak zatraceně věrohodně nevypadalo. Šestkrát je Starý lapil a předal Benovi a pokaždé vězeli na Sheetu jako moucha v pavučině, ale dnes se někdo utrhl. Milá Bis, musím ti oznámit, že jeden z našich dvou špenátových se spustil v neznámém aparátu na pobřeží Otonaa a nevyčkal přistání své rakety na Sheetu. Teď ale musíme něco udělat, děvče.“
Připadalo mi, že se Ros zbláznil, ale nenamítala jsem nic, už proto, že mě nechával příliš dlouho na suchu pokud jde o raketu, blížící se z vesmíru. Pro pořádek bych měla přiznat, že jsem nechápala nic z Rosových mimolucijských výkladů, a že jsem si nedovedla představit žádný jiný svět, než který jsem poznala při své okružní cestě. Ale nedovést si něco představit, to ještě neznamená, že v to nevěříme, ba právě naopak, vždycky jsme nakloněni bláznivinám, alespoň pokud se nám blíží dvanáct. Kdybych se jen měla podřeknout, co všechno se mi zdálo při slově vesmír! Představovala jsem si hrozně hlubokou díru, ze které leze netopýr, nebo zase něco, co je těsně vedle nás, ale má svébytný svět a žije samo pro sebe, myslím, že na nic jiného jsem nepřišla.
„Co to znamená špenátoví, Rosi?“ ptala jsem se. Ros se na mě v tu chvíli podíval jako na hloupějšího spolupracovníka a brblal, že receptura je kompletní složeni rakety, pokud jde o prvotní strukturu, a že Starý už šestkrát nezpozoroval jiný rozdíl než v maličkosti, patrně ve stravě posádky, a tentokrát že letci snědli nejspíše špenát se sázeným vejcem, ale dosti opepřeným, kdežto poslední, jedenačtyřicetičlenná výprava měla v žaludku obalovaný řízek s nápadně omaštěnými brambory. „Tak to tedy neznamená nějakou nápadně jinou charakteristiku jejich počínání?“ chtěla jsem

vědět. A Ros se mohl dělat moudrým, protože odvětil: „To ne, ale nápadné je, že jeden z posádky opustil raketu v přístroji, jehož složení sám Starý teprve počítá.“
„Přišel čas,“ pokračoval Ros, „abych ti, děvče, prozradil, že všechno nemohu. Jsem na černém pásku Benově. Jestliže však oni nám takto vycházejí vstříc, bylo by škoda, kdyby opět upadli do Benových tenat. Víš, co z toho vyplývá?“
„To zdaleka nevím,“ řekla jsem, pozorujíc scénu, Radost‘, „protože jsi mi tak málo vyložil, Rosi. Ale dovedu si představit, že v tvých plánech mám sehrát nějakou úlohu. Dejme tomu, mám přivést špenátníka k tobě. Nemýlím se? Obstaráš všechno další sám? Budeš pak pokračovat v dějinách Šťastného věku, jehož začátek jsi sotva nakousl?“
Málokdy jsem viděla Rose tak rozdurděného jako po tomto výroku. Ros, který zatím s vyvaleným břichem spočíval na pohovce uprostřed pokoje, se ihned vztyčil a začal přecházet po komnatě. „ Vždyť já si nedělám na nic nárok,“ křičel, „mně je všechno úplně jedno! Vylézej si z hnízda, vylézej! Spadni! Ty netušíš, jak je každý náš krok střežen!“ Rozčilil se docela zbytečně, protože jsem mu vždycky rozuměla lépe než tentokrát. Především jsem své otázky myslila vážně a bez podtextu, který si Ros domýšlel podle svého obrazu. A za druhé, opakuji, brala jsem návštěvu z tak řečeného vesmíru jako zajímavou příhodu, ale nesnovala jsem žádné plány kolem jejích následků, už proto, že mé zkušenosti s harampádím světa, s Benem, s mým viděním vlnovek a s mou nevoli k životu, jaký vede třeba Sol, nebyly uvedeny na společného jmenovatele. Nechápala jsem prostě smysl toho všeho a nečekala jsem, že by tento muž mohl změnit chod událostí. Ros mě tedy docela křivě podezíral z vlastních záměrů. Nezlobila jsem se, byl přece pořádně přiveden z míry.
„Co bych měla udělat, Rosi?“ zeptala jsem se ho co nejsmířlivěji.
„Ptáš se příliš brzo, děvče,“ pravil Ros, který se skutečně uklidnil. „Především ještě nevím, zda odvážlivec přistál zdárně, a dále mi není známo, jak vypadá a jaké má úmysly. Připadá mi, že se skrývá před Benem, to jsem již naznačil. Hleď, musím se přece jen předběhnout, třebaže bys měla znát alespoň něco o Šťastném věku. Prostě, kromě Bena existuje ještě jeden řídící mozek, totiž Starý, který má na starosti mimořádné události, jako třeba tuto poslední. Když Starý vypátral vesmírnou loď a stanovil kurs její plavby, bylo na něm, aby se postaral o bezpečnost Lucie. Provedl to úplným rozborem struktury hmoty rakety a zjistil, že na palubě nejsou útočné prostředky většího rozsahu. Proto podle programu navedl raketu k přistání na Sheetu, kde už se posádky ujímá jedno zvláštní oddělení Benovo.“ „Hlásil Starý Benovi také přistání druhého muže?“ tázala jsem se. „Právě že ne,“ řekl Ros spokojeně. „Ben a Starý jsou totiž na štíru, a to je jen velmi zdvořilý výraz pro boj, který spolu vedou. Právě k pochopení jeho příčin bys musela vědět více o minulosti a o zákonech. Spokoj se s tím, že Starý nehlásil nic, jen raketu.“ „Nemusel hlásit ani raketu,“ namítla jsem.
„Prosím tě,“ děl Ros otráveně, „vždyť nic nevíš. Starý předpokládá, že to udělat musí. Je to přece umělý mozek a má svůj program. To jen lidé si dělají všechno naschvál. Stroje válčí podle jiných pravidel. Starý se vzepřel tam, kde ho program přímo nezavazoval. Chceš-li něco vědět, Starý se mě ptal. Má takové zařízení, že se ptá, když je na pochybách. Starý je totiž ještě dílo lidí, kdežto Bena už vynalezl jiný mozek. Zkrátka a dobře, Ben o cizím tvoru dosud nic neví, ale zato bych o něm chtěl vědět já, a to pokud možno všechno. Vypravit se za ním nemohu, obávám se, že Ben po mně pase.“
„Provedu to já,“ souhlasila jsem. „Není zlý? Neublíží mi? Kde ho najdu?“ Ros rozpřáhl ruce na znamení, že chci vědět víc, než mi při nejlepší vůli může říci.
Toho dne jsem kráter opouštěla s pocitem, že nudná historie skončila, že skáču rovnýma nohama do opravdového dobrodružství, které mi nepopřeje času k bezcílnému posedávání na mezi, vedle pasoucího se koně Chmee. Mile známé končiny údolí se kolem mne semkly, když jsem se nízko nad zemí loudala ke kameni, bukové lesíky se přátelsky šklebily zelenými tlamami, tu a tam vyplázly jazyk vysoké stromy, nebo na mne zamrkalo slepé oko rybníčku. Nemohla jsem se k nim otočit zády, třebaže se mi chtělo snít o vesmíru a o hvězdách, o kterých Ros mluvil, ačkoli je nikdy neviděl. Zdálo se mi bezcitné neodpovědět na pozdrav korunám bříz a zatočila jsem se kolem nich v kruhu. Teprve potom jsem si pospíšila ke kameni a odtud domů.
Sol sice seděla v hale, ale ve stavu fixace. Přestože neviděla ani neslyšela, přešla jsem kolem ní po špičkách a zapadla jsem rovnou do hygienického kabinetu. Chtěla jsem podstoupit kúru, abych mohla s jasnější hlavou promyslit všechny okolnosti. Přihodila se mi však nevysvětlitelná věc. Sprchy a páry kabinetu jako by postupně smývaly obrazy, ulpělé v mé mysli, všechny ty pruhované želvy v jezeře Bloom, hordy chlupáčů, přeskakující skaliska Prstenu, zhroucené stavby modelu Saalu, Rosovu lví hřívu, ale také borovici uprostřed modrých pěchav a raketu se špenátovými tvory. Vzpomínky, o kterých jsem se domnívala, že jsou pevné, uplývaly se stružky vody, jako by je na mne někdo pouze namaloval. Roztekl se setník Munke, zmizel tobogan na Ostrovech, necítila jsem dávný první vítr, nic, jen nepochopitelný a bolavý prázdný otvor, ukrytý někde ve mně. Kde?
Zároveň se na mne sesypaly jakési včely, hejno dojmů. Co bolelo, co se mi klubalo z hrudi? Co mne chtělo roztrhnout? Co mě tísnilo v podpaží, co v podbřišku? Mé tělo se zbláznilo, volalo nahlas sborem míst a končetin. Na chvilku se mi zatočila hlava, a když mě spolkl masážní válec, vykřikla jsem nevolí, neboť při jeho pohybech všechny ty nesmysly vyvrcholily a kromě toho se někde vespod ozvalo neznámé mučivé nutkání. Sotva jsem vydala onen nespokojený sten, činnost kabinetu ustala; tak byl uzpůsoben. Vylezla jsem z válce a prohlížela jsem si jej s velkou nedůvěrou.
Zároveň vrazila do kabinetu matka. Probrala se už ze snů a kabinet ji upozornil na můj výkřik barevným signálem. Stála jsem před ní rozpačitá ve své nahotě. Klopila jsem zrak. Styděla jsem se. Když Sol vyslechla, co se mi ve válci stalo, neuměla si to nijak vysvětlit a nenašla žádnou obdobu. „Leda,“ začala a zarazila se. „Neslyšela jsi žádné zvuky? Jaké? Nu, takové zvláštní, hned bys je poznala.“ Neslyšela jsem žádné zvuky, jen monotónní bručení kabinetu. „Zase nějaká nemoc tedy?“ zhrozila se Sol. „Držíš se příliš doma, miláčku, měla bych tě častěji vozit na výlety.“
Tak se všechno obrátilo k dobrému. Válci jsem se sice vyhýbala a nemohla jsem se zbavit divné nespokojenosti, kdykoli jsem míjela vstup do kabinetu, ale za čas význam příhody upadl, zvláště také proto, že muž z vesmíru prý přistál na Písčitém pobřeží, zmizel Starému z dohledu a bylo potřeba něco udělat. Překonávala jsem se. Sol se nemohla vynadivit návalu družnosti, který jsem dávala najevo. Obnovila jsem přátelství s holčičkou Red. Ta mě zavedla do větší

dětské společnosti, kde jsem sice zůstala nejmladší, ale kde mě přesto obskakovali, div si chodidla neprošoupali. Musela jsem se smát především klukům. Ti ztichli, kdykoli jsem otevřela ústa, přestože jsem z nich vypouštěla nejčastěji banální hlouposti; pak se jeden přes druhého zadrhnutým hlasem snažil pronést něco omračujícího. Snášela jsem trpělivě jejich psovské pohledy a zvala jsem je o překot do našeho domu.
Po několika večírcích, kde jsem se vyznamenala, mi Sol dovolila pořádat s mými novými přáteli i delší výlety. Hned napoprvé jsme se vypravili k moři. Zaplavala jsem si jen několik temp, a zatím co ostatní tropili hlouposti v dunách, pátrala jsem podél břehu. Dny se střídaly, čas utíkal, dětem se už nechtělo létat každý den stále jen k moři, a jediným výtěžkem mého hledání byl konflikt s dvojicí Vyřazených, s nepříčetným dědkem a mladou ženou, která mi mohla být sympatická, kdyby se k nám nechovala tak nepřátelsky. Spor vyvolala samozřejmě Red. Posmívala se starcově třasu, napodobovala jej a měly jsme co dělat, abychom zmizely před kamením, které po nás divoška začala vrhat.
Vracívala jsem se zemdlená, Ros se stával čím dál tím nervóznějším, a třebaže jsem podle jeho rady pročesávala pásy krajiny při pobřeží a potom také hlouběji v pevnině, po cizím tvoru nebylo ani vidu, ani slechu.
Zvláště Red se na výletech tvářila unuděně. Zamanula si tak trochu se mnou soupeřit, ačkoli jsem se snažila nezavdávat jí k tomu příčinu. Zvlášť často jsme se přely o ochrannou stěnu, bez níž se Red bála,kdežto mně připadala krajina bez zvěře pustá, a myslila jsem také trochu na neznámého. Přiznávám ovšem, že stále méně. Jak veliká byla pevnina! Do kolika směrů se mohl podít se svým létacím přístrojem! A nevymyslil si ho Starý? Nebo dokonce Ros?
Asi dvanáctého dne po srážce s Vyřazenými jsme tábořili na planině Meel u řeky Vuo, poměrně už hluboko ve vnitrozemí. Ostatní si hráli, mne už nebavilo dočista nic. Ležela jsem pod stromem, myslím, že to byl platan, vtom chlapci vykřikli a ukazovali doprostřed toku. Tam se valil předmět, podobající se jedné z figurín Starých dějin. Poslala jsem Bura a Loma, dva nejoddanější, aby přemohli svůj strach a věc přinesli.
Muž byl živ, černovlasý, se zakrnělým nosem a temnou pletí. Úder stěny ho šokoval. Musela jsem použít malé lsti, abych ho vyprostila z Benových drápů, a udělala jsem to ráda, protože jsem na první pohled poznala hosta z daleka. Třebaže potom tvrdil, že je omilostněný Vyřazený, nezmýlil mě. Jak jsem ho bez podezření dětí dostala k nám do drúzy, vylíčil už Řehoř sám. Za zmínku ještě stojí, že téměř ve městě se zřítil stroj, letící těsně před námi, a že jsme jen o chlup unikli pasu.

kapitola třetí
1
Nyní kolem mne čas běžel jako hřebec, kterého má váhavost stačí zadržovat jen málo. Strašné byly noci, půlily se do snů a do suché práce mozkového aparátu. Ve snách jsem zažíval kosmickou sklíčenost a probouzel se uprostřed tišiny zpocen, abych pak bez hnutí ležel na lucijské křivé pohovce a řadil k sobě dedukce jako kostky domina. Krásná byla rána, umělá rána, organizovaná všemohoucím Benem, ta změna barev, kterou jsem vyhlížel z lůžka, obklopeného neurčitě ohraničenou plošinkou.
Několik minut se ráno prolínalo s nocí. Najednou všecko vzdálenější zesivělo a zbělelo, jako někde v mlze na horách. Ale tato mlha v sobě neměla nic skličujícího a špičaté drúzy okolních domů z ní vystupovaly s čistým bílým majestátem. Ranní atmosféra se dala dost hrubě přirovnat k onomu zvláštnímu světu nad pozemskými mraky, k bezbřehému řásnění oblačných chuchvalců, které odjakživa bývalo spojováno s představou andělů v bílých košilích, a ve mně vždy, když jsem se s libelkou ocitl nahoře, indukovalo pocit naprosté očištěnosti. Drúzy budily dojem něčeho nehmotného, jak volně stoupaly z par, snad sloupu blýskavého kouře, ale nedal se jim upřít celistvý tvar.
Pak se hodinu za hodinou barvy střídaly a bylo opravdu těžko určit zřídlo jejich změny. Snad počalo padat z výše jen lehké, ocelově modré nasvícení, snad stěny drúz a listí stromů a stébla trávy samy sáhly do barevné klaviatury, na kterou byla má pozemská sudidla příliš jednoduchá. Byl bych řekl, že po modré následovala siena, ale v té jsem sám rozeznal nejméně šestnáct odstínů, a ještě jsem si nebyl jist, zda moje vnímavost není jinak zařízena, neboť Sol měla právě sienovou hodinu nejraději a tvrdila, že se barvy lomí po velmi krátkých intervalech, asi po dvou vteřinách. Proto bude nejlépe vymezit jen hlavní vrstvy a říci, že dnem procházel zástup světel modrých, sienových, oranžových a žlutých a nahnědlých, kdežto k večeru začaly drúzy žlutě světélkovat do prostředí rumělkového, a ještě později okolí rudlo a černalo do jakési pekelné variace, do umělé noci. Ben znamenitě kuchařil s barvami, nikdy jsem nepostřehl, že by se opakoval, i když zachovával hlavní spád od bílé k rudé a černé. Ale daleko znamenitější byl v pěstování vůní. Rovněž o nich se těžko dalo říci, odkud vycházejí. Obytné prostory sice mílely s velkým taktem, sotva se však člověk blížil od středu pokoje k oné záhadné čiré stěně, za niž ležel parčík se stromy a květinami, nabíral první stopy vůní a na konci místnosti je mohl čichat docela zřetelně. Já mám náhodou příslušný smysl slušně vyvinutý, třebaže se nemohu rovnat Lucijanům, a tak jsem se bavil vůněmi, které jsem ze Země znal, vlhkým pachem jetele, tupou vůni merlíku, dotěrným šimráním mydlice, vůní orseje, kakostu, heřmánku a pachem rmenu, poznával jsem podběl, vičenec, řebříček, fialku, rozchodník, ocún, komonici, třešni i chrastavec. Bylo těch známých vůní nespočítaně, ale ještě víc by se jich bylo mělo slušně představit, když se mi loudily do plic.
Co v noci?
Jen tenkrát, jen poprvé, když mě Bis přivezla domů a když jsem musel čelit určité nevoli její matky, která se ovšem téměř obratem zcela ve zdejším stylu přebarvila v procítěné pohostinství, jen tu noc jsem prospal klidně jako na dobré staré pěnové gumě v Živohošti a zotavil jsem se hlubokým spánkem, kterým se prý vracíme do nicoty, z níž se kdysi vyloupl náš krystalek, oddechl jsem si tou malou smrtí. Ale po prvním dnu, po prvním lenošivém chytání velikého lucijského života spadla opět černá, a tu jsem náhle tkvěl osamoceně uprostřed vesmíru, daleko od hvězd. Uvízl jsem tam bez ochranné dužiny rakety, bez šumění krve ve spáncích a snad vůbec bez tělesnosti, jen holé vědomí, roztékající se v plynových komponentech, a přece si samo sebe uvědomující, jen nezvučná touha, sevřená zimou. Věda odmítla názor, že by kdekoli existoval středový bod člověka, ale v umělých lucijských nocích, na křivém lůžku, byl ten bod cítit

jako hrot kružidla. Hrozná vzdálenost od posledního mikrometeoritu, jako nejchudšího příbuzného života, ta hrozná vzdálenost a neutišitelný stesk, věřte, potil jsem se na celém i těle a vyl jsem jako pes, dokud jsem se vlastním hlasem nevzbudil a nevysvobodil z trestného snu. Otíral jsem tedy pot a pro zbytek noci se mi všechno zdálo lepší, než dát se znovu týrat. Črtal jsem paraboly úvah o Benovi. To byly zatím mé nejjasnější chvíle, to byla má pracovní doba na planetě Lucii. Nevěděl jsem dosud, co by se za nehet vešlo, a nevěděl nic, zdálo se mi, ani nikdo jiný. Sol? Pro tu Ben existoval a mohl jí splnit každé přání. Bis? Bis zmizela. Leda Prorok na břehu moře. Stařík tvrdil, že Ben je zlý, že přijde a starým ohněm ožehne světélkující města. Takové balady se zase nehodily mezi kostky mého domina. Byl jsem povinen s nimi počítat, ale nechtěl jsem na nich stavět, jako jsem nechtěl stavět na veletuctu jemných přístrojů, odpočívajících v cellule, které by mi byly leccos objasnily. Věděl jsem, že při hostině v lese by začala tancovat ručička indikátoru „vržené energie“, že by s jemným bzučením kreslil transograf. Měl jsem dost času hloubat o podstatě zázraků, totiž o strukturální přeměně hmoty s nutnými dodávkami a odvody energie a ochlazováním a regulací teploty, technické principy, ano, i multipolární skupinový počet, který stál v pozadí, to vše bylo jasné na první pohled, jen technologie ne, a energetické zdroje, ukazující nejspíše na vyřešení anihilace. Ale, probůh, nechtěl jsem takhle začít! Nechtěl jsem neuměle napodobovat speciální výpravy s jejich měřícími kanóny! Nechtěl jsem tentokrát napsat „Některé poznámky k metodám interferenčního zahřívání“ a tak dále, potřeboval jsem se dovědět úplnou, jednotnou a základní prapravdu o Lucii, potřeboval jsem sáhnout nahým prstem logiky na tepny záhadného Bena a hmatat od začátku do konce provázek svého příběhu a cítit trošku opojení.

Když jsem si takto umiňoval, co všechno nebudu a nesmím, věděl jsem tím méně o Benovi, tušil jsem leda poslední článek jeho malíčku. Zato jsem dost snil v neurčitých a jakoby lepkavých obrazech, týkajících se sice Lucie, ale spojených s mým vlastním životem dřívějším; tento svazek se mi zamlouval i bez dřímotného pitomění, docela střízlivě, neboť toto mohla být pěšina poznání, tady mohly struny ladit anebo vrzat! Vůně maliní, a co obnáší odpočívat u maliní? Je to určitý stav, trvající hodinu nebo dvě, podle toho, kolik máme času, a vůně představuje kotvu, hozenou ke dnu paměti, vyrývající tam naše hodinové nebo dvouhodinové jsoucno z dvanáctého srpna roku dva tisíce čtyřicet čtyři, místo činu malinový plot na suchém vršku v Nové vsi pod Pleší. V bezmyšlenkovité siestě promlouvá stav, zakuklení všeho prožitého, suma myšlenek a dějů, ladně složených v regálech a nevyrušujících nás pobízením k jalové činnosti, suma citů smířených a nebouřících. Tento stav promlouvá jen za ticha, má slabý hlas a každý nápad jít na oranžádu do hostince jej překřikne a každá připomínka zítřejší schůzky abiturientů jej umlčí. Odpočívat u maliní může značit retardační moment v našem příliš bujném poklusu, v jiném případě třeba vyčerpanost po hádce nebo lásce s malou ženičkou s kaštanovýma očima a mateřským znamením na čele, tedy jiný stav, kde ovšem vůně je totéž, co po nevhodném slově údiv nad vlastní hrubostí. Klus pokračuje, klus je něco jako fabule, následuje jiný stav, stav s nasládlým pachem žabince, buď opět zadržené jsoucno nebo verš básníka, který nás někde udeřil nad otevřenou knihou, odpoutáme se po hodině nebo po dvou, neboť jsme vektor někam namířený a stále někam musíme. Ale paměť nezapisuje pohyb a klus, ty nemají kotvu, do paměti padají stavy, řítí se do ní jeden po druhém jako zrna hrachu, jeden s vůní, jeden s hudbou, jeden s hebkostí cizí pokožky, jen stavy zůstávají, pohyb si nepamatujeme, pohyb prchá z našeho života, jako by s ním nikdy neměl nic společného, vždyť je to jen síla, posunující nás z jednoho stavu do druhého.

Sprcha vůní, kterou dští Ben každého dne, vyvolává duchy; pět vteřin trvá maliní, pět vteřin výtažek z Nové Vsi pod Pleší. Slabý? Jak u koho, jak je kdo senzitivní. Já mám Kamilovu školu. Pět vteřin trvá žabinec, jezírko v konvalinkovém háji u Klíčan. Přejde střemcha, přejde hloh, přejde mateřídouška, život na přeskáčku. A spousta neznámých vůní, stavy možné nebo budoucí, rozhodně tajemné, a tajemství vábí.

Bojím se dohadů, zavádějí. Ale teď nestavím domino, teď sním v neurčitých a lepkavých obrazech; mohu, co chci. Oni, Lucijané jako Sol, jsou stokrát citlivější než nejlepší žáci doktora Kamila a mé zážitky jsou vůči jejich nejspíš pětitunovým bucharem. Záplava barev, jež se neopakují, lexikon vůní, jež jsou také každá jiná, jemná tykadla senzibility, přímo viditelná na Solině tváři, málo pozemské činnosti, musím tohle udělat, mám na tohle chuť, ten Bořek je syčák, málo dějů, ale běžící pás stavů, tedy pomalování jalových ploch, stálá zjitřenost, co to je? Je to intenzívní žití, čas na lopatkách, nekonečný, dlouhý a velký život.

Bláznil jsem? Pravděpodobně. Bránil jsem se spánku a měl jsem pro to dobré důvody. Být zdráv, napadlo mi, být tak zdráv Ale přát si zdraví snad znamená, že jsem nemocen? Je nespavost nemoc? Nespavost z rozumu, ze strachu před spánkem? Co mi ubližuje? Nahuštěný, drásavý den? Nebo dříve, během cesty od moře venkovské růžové světlo, nikdy neustupující černotě, jež je, zdá se, přirozeně nutná?

Utíkal jsem se také na Zem, čistě jen tam, bez zřetele na všechno, co následovalo po odletu. Bořek Valenta, můj černý pudl. Neuvědomoval jsem si žádné známky stárnutí, dokud mi tohoto člověka nepřivedla do cesty aféra U Kybernů. Našel mě v Karlíně, procházel jsem se podle vody, ze starého stadiónu hřímalo rozčilení stotisícového davu, v klubech za řekou létali bílí panáčci za tenisovými míči, dokonce si vzpomínám, že to bylo o velikonocích, a zastavil jsem se u rybáře, který zřejmě lovil ponejprv v životě. Seděl nad svým elektrickým prutem, vesele s ním poškubával a přitom neměl zaražen uzemňovací kolík. Upozornil jsem ho na závadu, ale zůstal ke mně otočen zády, a teprve když jsem odešel, zavolal: „Profesore!“ Jeho žraločí hlava s očima posazenýma daleko od sebe, téměř u uší, byla dostatečně známá z tisku. „Profesore,“ pokračoval Valenta pobaveně, „nejde přece o ryby. Čekám na vás. Prý víte, kdo zkazil ty elektroniky. Dovolíte, abych vás doprovodil ?“ Nechal klidně prut na břehu a zavěsil se do mne. „Hleďte, vykašlete se jednou na svou akademickou humanitu, vydejte nám toho člověka.“ Nevodím se rád s muži pod paží a Valenta i jeho žurnál mi byli odjakživa protivní. „Jděte si laskavě po svých,“ řekl jsem, „nevím nic, a kdybych věděl, byl byste pravděpodobně poslední na řadě.“ Valenta se zasmál jako pouťová klapačka a stisk jeho lokte zesílil. „Prosím vás, děláte jako kdybychom žili ve středověku, jako by mu chtěl někdo ublížit. Potřebujeme něčím osvěžit čtenáře. Je to na revanš.“ Teď jsem se zasmál já. „Nepřeskočilo vám v hlavě ? Co dnes chcete někomu nabízet ?“

„Ale," řekl Valenta ležérně, „ještě se občas něco najde, jen vás trochu víc znát. Nepovíte, profesore, že? Tak na shledanou a promiňte. Prosím vás, jaká závada byla na tom prutu? Ano, uzemňovací kolík. Buďte hodně zdráv, profesore."
Příští pátek přilétlo potrubkou filigránské psaní, zhotovené pečlivou ženskou rukou a podepsané mně neznámou paní Villequierovou, pozvání. Nevím, proč jsem do Barrot skutečně letěl, do vily v modřínovém lese, z paní Villequierové se vyklubala příjemná starší dáma a dům měla skvostně zařízený, ne pokud jde o nákladnost, ta je ostatně pro každého libovolná, ale pokud jde o jedinečný a velkorysý vkus. A hlavně les, vůně modřínů, včely, vůně medu, vosková vůně medu.
Myslil jsem tedy v předlouhé lucijské noci na dům v Barrot, abych utratil čas, který se nedal rozžvýkat jinak, a z toho je vidět, že jsem si nevybíral příjemné vzpomínky, ba skoro vždycky naopak. Kámen, olezlý bahnem, na něm krev z ukopnutého palce, pětka ze zeměpisu za přítoky Otavy a zase čvachtavý sníh, recepční stožár na Bobích lukách a rande s Irenou; to mi asi hodně leželo v hlavě.
„Jistě jste byl udiven mým dopisem," mínila paní domu v Barrot, ačkoli jsem její domněnku nemohl potvrdit, dostával jsem totiž obden všelijaká pozvání. „Jsem ráda, že jste nelitoval času, a pokusím se o malou revanš." Slovo revanš. Na terase za vilou rozkládal rukama Kieseretzky, náčelník třetí expedice na Lucii. Lucie, malé říznutí hranou papíru, čvachtavý sníh, kdo do mne tak dobře viděl?
Vzpomínky ještě nedělaly tečku za mým vnuceným nočním pořadem, ještě nesvítalo, ještě se nezačaly vznášet špice drúz. Těsně před rozbřeskem jsem obyčejně z vyčerpání usínal. Kosmická sklíčenost mě před ránem vynechávala, ale zato jsem měl hlavu plnou krátkých děsivých snů, jako bych právě dočetl detektivku. Stál jsem v koloně otrhaných mužů, šourajících se k rozkročenému vojáku. Voják měl brýle a chirurgickou masku přes obličej. Věděl jsem, že ukazuje palcem nalevo nebo napravo, nalevo k táborům, napravo ke komínu, z něhož se valil hustý sladký dým. Sunuli jsme se k němu a on držel palec k levé straně, všichni se vraceli domů, na mne však vykřikl a smýkl mnou z řady. Napřáhl celou paži směrem ke komínu. Přišli mi blahopřát přátelé, nesli kytice a lahůdkové koše, voják z jednoho vytáhl kýtu šunky a potřásal mi rukou. Domlouval se s mými druhy, ještě jim něco chybělo, a už to nesli, vidle, obrovské vidle, těmi mě napíchli a vrhli do plamenů. Stál jsem na kraji železniční magistrály a čekal na istanbulský expres. Byl jsem si jist, že zastaví, až zamávám, a už se v dálce objevila světla. Tlumeně sykly brzdy, v lesklé černi uzavřeného vozu jsem uviděl svou rozcuchanou hlavu. Byl to pohřební vlak s velkým nápisem Cimetiére Central - Erzindan. Jeho řídící kabina zívala prázdnotou. Dveře se otevřely. Můj plán někdo změnil. Místo abych jel rychlíkem do Istanbulu, měl jsem mrtvé odvézt dál, na světový hřbitov v Erzindanu, a tam jsem za sebe musel najít jiného řidiče. Dlouho jsem bloudil po hřbitově, rovných brázdách, které se mravenčivě nadýmaly, až jsem potkal zubního lékaře Vosáhla z knínské nemocnice. Vosáhlo vrtěl hlavou, utíkal mi a já věděl, že teď padesát let nikoho nepotkám, pronásledoval jsem ho dlouhými liščími skoky, ale lékař zmizel.
Takové sny mi ještě dodaly. Probudil jsem se každé ráno slabší, než jsem byl předchozí večer. Snažil jsem se zbavit zákalu, který mi potáhl mozek a filtroval všechny dojmy, odnímaje jim kouzlo a ponechávaje jen holou fyzikální nebo chemickou podstatu. Nechutnaly mi pokrmy, které pro mne Sol s takovou péčí volila, převalil jsem v ústech několik lžic a odešel jsem je vyplivnout do ústrani, abych neurazil hostitelku. Jednou jsem doufal, že bych se mohl cítit lépe po použití sprchového systému, ale po lázni mi tak hučelo v uších, že jsem pokus raději neopakoval.
Vnímal jsem barvy a vůně z čím dál tím větší dálky; stalo se, že jsem neslyšel, na co se mě Sol ptala, usínal jsem uprostřed dne, v chůzi nebo ve stoje, a dostával jsem v této nepříhodné pozici záchvaty kosmické samoty, byly od případů k případu prudší, a kdybych byl mohl, byl bych odprosil letce, jimž jsem přezdíval hysterických starých panen. Když jsem několikrát upadl, poručila mi Sol, abych nevstával z lůžka. Tím se už dočista smazal rozdíl mezi dnem a nocí, trpěl jsem ustavičně. Pak se stalo, že jsem sice procitl ze spánku, ale otevření očí nic nezměnilo na okolní vesmírné tmě. Oslepl jsem. To vyvolalo největší neklid Sol, která mi naléhavě cosi navrhovala. Nebo to nehovořila se mnou ? Asi ne, protože jí někdo odpovídal. „Kchee," tvrdil ten druhý rozhodně, „ne!" A ještě opakoval: „Kchee, kchee!" Civilizovaná lucijština se lišila od Prorokovy ve výslovnosti. Žena, která se přela se Sol, měla možná Bisin hlas, ale neviděl jsem ji. Sol opět něco dlouho žádala a Bis odpovídala: „Ne." Měl jsem na ni zlost, vždyť Sol jistě chtěla pomoci nešťastnému Vyřazenému, kterého jsem tady představoval. Napínal jsem sluch jak jsem mohl, ale bez výsledku. Jen jsem se zbytečně vyčerpal.
Konečně jsem rozměnil poslední drobné svých tělesných a duševních sil. Bořil jsem se pomalu do kašovité hmoty nedefinovatelné barvy. Ztratil jsem zbytek smyslu pro rovnováhu, měl jsem dojem, že kloužu dolů, i když ležím; najednou se dostavilo dlouhé a bolestné vrhnutí a pak, jako by někdo stisknutím páky zarazil běžící film, ztuhnul přede mnou obraz smutných modrých a rezavých živohošťských skal a já jsem v nich zmizel. Malá dlaň mě hladila po čele. „Mataal' goo," říkal hlas. Nerozuměl jsem. „Probuď se!" Vztyčil jsem se. Někdo mluvil česky? Ale ne, to jsem znovu začal chápat řeč rusovlasého děvčátka, které mě teď vtlačilo nazpět do pohovky. Jak to, že jsem mu rozuměl, když bylo tak cizí, bílé, s velkým nosem a antracitově černýma očima? Díval jsem se vytřeštěně na holčičku. Usmívala se starostlivě, jako nad panenkou. Zavřel jsem oči a rychle jsem opět zvedl víčka. Holčička tam byla stále, smála se s rozevřenými rty, pod nimiž se blýskaly dvě řady zoubků, bílých kamenných koníků. „Už je ti dobře?" ptala se.
Musel jsem si ještě odpočinout. Kdosi mi roztrhal list paměti na drobné kousky, které teď vítr honil v kruhu kolem mne. Natáhl jsem se pro první. Tlustá asistentka našeho ústavu si vaří čaj ve skleněné retortě. Voda bublá kolem spirály, asistentka si otírá brýle. Jiný. Moskva, Puškinovo muzeum. Davy ve strakatých letních šatech plynou kolem obrazů a já se nemohu odloučit od Te arii vahine. Arii? Nepodobá se to řeči dívenky? Ale... arii je tahitsky. Jsem na Tahiti. Jsem zase ve Vaitoto. „Vaitoto?" vrtí hlavou děvče. „O? Kche tuut. - Co? Nerozumím." Znovu se skácím na podušku, nejde to. Lůžko vedle mne se prohýbá, malá si přisedla. Přejede mi několika prsty přes obličej. „Spi," říká, „odpočiň si." Její pleť vydává příjemnou kořennou vůni. Zavírá mi ukazováčkem oční víčka a znovu mě pobízí, abych spal. Ale já se

bojím spát a nevím proč. Skrčím se blaženě pod přikrývku, kterou na mne položila.
Stojím na startu běžeckého závodu. Tribuny stadiónu, poznávám jej, je to trojský, ale stojí pod horami s blyštivými vrcholy, jsou naprané hlavami, červenými jako jablka. Držím v ruce kolík a mám ho donést do cíle před tlustým soupeřem, nacpaným do temného trikotu. Po hlavách v hledišti přeběhne vlnění, to jsme začali běžet. Druhý mi dusá těsně v patách, nemohu mu uniknout, ať se namáhám sebevíc. Napadá mi: Co kdybych skákal, jako skáčou antilopy ? Už se vznáším, ale odrazil jsem se víc, než jsem měl v úmyslu, letím ve výši střechy tribun a musím roztáhnout ruce, abych přistál klouzavým letem. Černého jsem nechal za sebou, dav vyjekl a tleská. Ještě jeden skok, dva, tři, dopadám k cíli. Předseda sportovní rady v bílém slamáku mě tam očekává, dlouho nesrozumitelně mluví, pak přistupuje blíž a v odměnu mě hladí po čele.
„To jsi ty, Bis? Jsem opravdu příjemně překvapen.“ Hledím na její krk, dlouhý po matce, ale ještě ušlechtilejší. Brada jí dětsky ostře vystupuje z kůže, ne vzdorovitá, ne umíněná, ale přece pevná brada, nyní hodně natažená před obličej. Párek rtíků, stisknutých k sobě, a silných, bože, to děvče bude mít plné rty. Uhrančivá kukadla, strach se do nich podívat, jako díry v černém nebi. Čistokrevná klisnička, čistokrevná, nezkrotná. Teď mě pozoruje láskyplně, jako bych se jí narodil.
"Jak dlouho jsem spal, Bis ?"
„Dohromady tři neděle,“ odpovídá Bis, „jednou ses probral a nepoznals mě. Kde jsi byl ?“ „Nevím, snad nikde.“ Bis svraští čelo. „Sol už se chtěla obrátit na Bena. Seděla jsem u tebe... jak ti mám říkat?“
„Opravdu jsi u mne seděla?“ Bis se usmívá. „Opravdu, ale teď už jsem sama hrozně unavená, půjdu si lehnout. A potom, potom někam musím odejet. Odkazuji tě matce. Nejdříve tě nerada viděla, to víš? Lidé se Vyřazených štítí. Ale teď na tebe trpí... jak ti mám říkat?“
„Říkej mi Ty, který ses narodil, když přiletěla poslední růžově černá krychle,“ navrhl jsem jí. To ji přimělo k výbuchu veselí a několikrát opakovala dlouhé jméno. Zívla. „Už jdu spát, opravdu. Nebudeš se bát? Sol přijde brzo, nemohla se dočkat, až se probudíš.
2
Konečně držím v ruce tužku a pokrývám arch papíru velkým, nalevo skloněným písmem. Zde počíná má reportáž, má zpráva, zde je její první věta: Jednou v září roku dvoutisícího šedesátého za pěkného chladného rána jsem se pokoušel o vychytralou štiku, usazenou v polovině zátoky Mastníku, chtěl jsem se jí dostat na kobylku, když mě tak dlouho vodila za nos, chtěl jsem ji vytáhnout dřív, než se to řízením osudu povede některému z Pražáků...
Rozdvojil jsem se. Pozoruji a dýchám, hovořím se Sol. A druhou částí, vklíněnou do prvé, nikdy ji neopouštějící, čekám na mokvavém břehu živohošťské zátoky. Je konec zábavy. Nadešla trapná a nepříjemná práce polykání tvrdých tvarů nedávné minulosti; připadám si jako had, který hltá hranatou kořist. Přišlo to stejně, jako přichází nepříjemnost nebo dobrá zpráva, z řady faktů, běžným pohledem neodlišovaných, náhle jako voják jeden vystoupí a pohne se kupředu; dosud vás od něho dělí libovolná plocha, ale on se přibližuje a nabývá kalkulovatelných rozměrů, je tu a máte s ním co dělat. Sotva jsem se, řekl bych v Bisině náručí, vzchopil z lucijské nemoci (nevím dosud, jak ji nazvat a v čem vězela), dotkl se mě docela lehce nápad, že už bych měl začít sestavovat zprávu. Později se přiblížil, nabyl kalkulovatelných rozměrů, a dále se ve mně zahnízdil jako vřed, byl jsem jím posedlý.
Sol, na kterou jsem teď byl odkázán, nemohla pochopit slova tužka a papír, pro něž jsem ostatně nenašel lucijské výrazy. Neporozuměla ani namáhavé gestikulaci a chtěla ovšem zavolat Bena. Měl jsem plnou důvěru, že pro Bena je všecko maličkost, jistě by mi byl vyrobil pravou kohinoorku číslo dvě a půl a třeba maršovský velín, ale mínil jsem si ještě ponechat inkognito. Když nebyla tužka a papír, chtěl jsem se spokojit i s nějakým pokročilejším způsobem zaznamenávání; neuspěl jsem však ani v tomto bodu. Nezbylo, než se podívat na pobřeží k cellule. To tak, nejprve divadelní gesto, odejít nahý po čáře příboje, a pak přijít s prosíkem pro tužku a papír! Ale nebylo vyhnutí. Měl jsem hledat ložisko grafitu, plavit grafit a sušit jej do hůlky? Měl jsem se pídit po papyrusové rostlině, rozemílat ji a tlačit v tenkých plátcích? Bezpochyby bych to dokázal se značnou ztrátou času. Soudil jsem i nadále, třebaže mě poštívali čertíci, že mělo nějaký smysl, začít s holýma rukama, že tužka a papír, pro něž se vrátím, jsou vedlejší a pomocné.
Sháněl jsem se ovšem po Bis, kterou jsem neviděl od probuzení. Uprostřed drúzy je hala. Hala, na rozdíl od pokojů, je i zrakově oddělena od parkového okolí; uzavřena sama do sebe dělá dokonce trošku morbidní dojem. Jsou v ní nasvíceny pouze vchody, jinde leží přítmí. Tato tmavá a celkem spoře vybavená místnost má důležitou funkci, jestliže se chcete setkat s někým z obyvatel domu. Do pokojů se totiž bez pozvání zásadně nechodí. Posadíte se prostě do lenošky a čekáte tak dlouho, až se dotyčný objeví. V našem pozemském chvatu by takové zařízení vypadalo krajně neprakticky, ale nezapomeňme, že tito šťastlivci skoro nikdy nespěchali, že zde akce nebo pohyb byly řídkým zjevem. Na druhé straně máte jistotu, že jste každému vítáni. Kdyby totiž s vámi nechtěl hovořit, nesešel by do haly. Jediná komplikace nastává tehdy, když nečekáte na toho, kdo právě vstoupil. V takovém případě jednoduše nevstanete z lenošky a věc je vyřízena. Lucijský způsob styku obyvatel domu zaručuje krajní vzájemný respekt a plný klid každého jednotlivce.
Právě když jsem sháněl Bis, prošla halou několikrát za sebou její matka. Nevnucovala se, to ne. Vždyť jsem Bis očekával déle než dva dny,a zbytečně. Asi byla na cestách, o nichž se zmiňovala při mém probuzení. Vypadalo to, že budu muset vzít zavděk Sol. Proto jsem se také vztyčil, když se znovu objevila v pronikavém žlutém světle levého vchodu.
Hned jsem postřehl něco neobvyklého v jejím chování. Do haly spíše vběhla než vstoupila, u vchodu se zastavila a zírala do přítmí. V světélkujících tmavě šedých šatech vypadala nádherně. Musím ovšem vyloučit nos. Nos měla velký jako všichni Lucijané, ale já si už na jejich nosy zvykl tak, že mi můj vlastní připadal nedostatečný. Byla to věc zvyku. Neptali se mě chlapci na louce pod platany, proč mám zakrslý nos? Nuže, vynechme nosy, nemluvme už o nich. Sol ztělesňovala tvář Lucie. Sol vypadala pokaždé jinak. Neměla jedinou tvář, která by, pokud jde o výrazy, oscilovala

kolem jediné osy; Sol měla něco bytostně svého a jediného, ale to kmitalo kolem mnoha různých podob, objevilo se to jednou v pohybu ramene, podruhé ve zvláštní rezignované chůzi a jindy v bezmyšlenkovitém pohledu na nehty, kdežto celkové vzezření se proměňovalo tak hluboce, jako barvy dne nebo vůně. Proto tvrdím, že Sol v sobě zhmotnila nevyzpytatelnost svého světa. Lišily se velice, matka a dcera. Bis umíněně setrvávala ve své skvělé a stálé kráse, nezapadala sem, přísahal bych, že se na Lucii zřítila odjinud nebo byla vypěstována v osamělém zámku na špici nejvyšší hory, kde rozmlouvala jen sama se sebou, Sol byla zase nadměrně přizpůsobivá. Když mluvila nebo jen seděla se mnou, přijímala bezděky můj výraz tváře, má gesta, můj způsob vyjadřování, přijímala to všechno příslušně zředěné a já jsem jásal, pociťoval jsem cosi jako vlastenectví a hrdost na nedokonalou kouli se šesti pevninami, abych pak tváří v tvář zrcadlové čistotě Bisině všecek chlípl a znejistěl.
Sol tedy velmi slušely světélkující tmavě šedé šaty, když se upřeně dívala do přítmí, a musím připustit, že jsem ji hned nepoznal, jako jsem ji ostatně nikdy hned nepoznal. Trošku mě vždycky vylekala. Nechtěl jsem se zatím setkat s jejich hosty nebo s cizími lidmi, dokud se nezdokonalím v městské řeči a dokud neobrousím různé hrbolky, jež by mě mohly vyzradit jako Vyřazeného. Proto jsem nevycházel z drúzy, před Solinými velkými společnostmi jsem se uchyloval do svého pokoje a v hale jsem hlídal fosforeskováni stropu, které vždycky napřed ohlásilo prolínáni létacího stroje.
Teď vstoupila neznámá žena; přitiskl jsem se do křesla, dokud neudělala vláčný pohyb paži a neprozradila se jím jako Sol. Teprve potom jsem hbitě vstal, pokročil ji vstříc a nabídl jí paži, aby mohla sestoupit z tří nevysokých schodů. Musel jsem si Sol předcházet, vzhledem ke svému záměru, a také proto, že přijala do svého domu Vyřazeného, o němž ještě velmi málo věděla.
„Sol, dnes bylo velmi krásné ráno, dnes bylo jedno z nejkrásnějších jiter, jaká jsem zde viděl. Dnes se mi zdál bílý opar velice slavnostní a špice drúz jím pronikaly vzhůru tak snadno, až to ve mně zanechalo silnou vrstvu pokory. Cítím se velmi tichý, velmi tichý a malý, a jsem šťasten, neobyčejně šťasten, že jsem tě potkal krásnější než jitro.“
Vyslovil jsem plynule a se slušným přízvukem složitý lucijský kompliment, který mi podle obsahu i formy šel od srdce, ale Sol se otázala překvapivě krátce: „Neviděl jsi Bis?“
Když jsem dal na srozuměnou, že ne, udělala něco ještě překvapivějšího, odešla totiž rychlým krokem pryč, zřejmě do dívčina pokoje, a vrátila se za malou chvilku ještě víc rozrušena. Usedla, vlastně se zhroutila do lenošky. Nic nechápaje, následoval jsem jejího příkladu a ve vedlejším křesle jsem namáhavě sbíral střepy naučené lucijské etikety, jež vzala za své při Solině lidském strachu o dceru. Pokračoval jsem v konverzaci. „Musím ti prozradit, Sol, jak mě na výsost uspokojují neustálé proměny vzduchu, světla, předmětů, barev a vůni. Jistě vás zbavily pojmu, kterému my venkované říkáme nuda, jistě vás udržují ve stavu stále svěžesti a musí mít podíl na tvé kráse, Sol, i když právě tobě je nejméně potřeba nějaké pomoci. Raduji se nad bohatou proměnlivostí, neboť tak by měl jednou vypadat náš...“ a nyní jsem se zarazil, málem jsem vybreptal svůj původ. Zajíkl jsem se také ze špatného svědomí, chtěl jsem sice dělat poklony, ale upřímně, a zatím jsem si nebyl úplně jist tím, co prohlašuji. Sol využila přestávky. “Opravdu tady nebyla Bis ?“ zeptala se proti vší konvenci znovu.
Odpověděl jsem: „Skutečně tady nebyla. Vezmeš-li však na pomoc černý čtverec, snadno zjistíš, zda ti Bis musí dělat starosti.“ Položil jsem jí tak nástrahu. Navzdory tomu, že jsem na Lucii žil již víc než měsíc, ba ještě déle, seznámil jsem se blíže jen se čtyřmi lidmi, totiž s Prorokem, Nosatou, Bis a Sol, a z těch plná polovina, Nosatá a Bis, nějak příliš často kladly prst na ústa, jakmile byl čtverec nablízku. Nosatá byla po matce suuko, svým způsobem štvanec, její počínáni bylo tedy plně ospravedlnitelné. Dívence Bis jsem neviděl za kulisy, a tak mě zajímali ostatní. Stále jsem se nemohl ubránit dojmu, že strach ze čtverce se vyskytuje velmi zřídka, ba zcela ojediněle, ale neměl jsem to potvrzeno ničím, kromě chování dětí na louce; děcka úplně vyjeveně přihlížela balamucení Bena.
Sol padla do léčky. „Nepoužiji černého čtverce,“ řekla. Pozoroval jsem ji, pokud přítmí dovolilo. Byla teď ztělesněné zoufalství. Při trošce neosobnosti nebo cynismu mohlo být zajímavé, jak vlastně vypadá zoufalství. Znal jsem je sice trochu z obrazů a soch, ale tam nebylo zobrazeno zoufalství, nýbrž zoufalí lidé. Sol přestala být předmětem, stala se vlastností v lučebně čirém stavu. Bohužel to nemohu nijak popsat, musel bych použít obvyklých prostředků a nejvýš bych obtížně porodil všední obraz. Také jsem ji nemohl dlouho neosobně nebo cynicky pozorovat. Byla mi ve svých obavách blízká.
Neslušelo se, abych vyzvídal, ale neporušila Sol etiketu první? Rozpakoval jsem se jen chvíli. „Proč se bojíš o Bis?“ Po této větě se ke mně Sol pootočila a váhavě opakovala: „Proč?“ Vstala a několikrát zamyšleně prošla halou. „Konečně,“ odhodlávala se, „konečně bych tě měla varovat také, připadáš mi ze stejného těsta jako Bis. Došlo k nebezpečnému pasu. Slyšel jsi někdy o umělém tygrovi? Je to velké, černě žíhané zvíře s převislými tesáky, napodobenina někdejších přírodních dravců. Většinou pronásleduje dnes už jen některé Vyřazené. Ty, který jsi se narodil, když přiletěla poslední růžově modrá krychle, nejsi ty sám suuko?“ Odpověděl jsem podle pravdy, že nejsem. Sol se uklidnila po náhlém podezřeni až příliš snadno a pokračovala: „Byli jsme zvyklí, že se zvíře potuluje jen v pustých končinách, a tam jsme se proti němu chránili stěnou. Dnes ráno se vyskytl uprostřed města. Ještě brousí okolo drúz a řve a škrábe na jejich stěny. Nevycházej z domu, příteli s dlouhým jménem, tobě mohu dát výstrahu, ale Bis, kde je Bis ? Ta opět ráda chodí po parcích, dlouho to nedělala, děsil ji zvuk stébel, ale teď zase lelkuje mezi stromy a keři. Kde jen může být?“
Uklidňoval jsem ji : „Má přece u sebe čtverec a může kdykoli uniknout. Může se vznést do výše pěti metrů a tropit si z tygra posměšky.“ Sol se smutně usmála: „Neudělala by nic jiného, máš pravdu, rozhodně by tygra chtěla z bezpečí šimrat ve vousech. Jste opravdu z jedněch vajec, vy dva, je to patrné z tvého nápadu.“ „A stěna, což stěna ?“ domlouval jsem jí dál. „Může zvíře skolit stěnou. Nestrachuj se ničeho,Sol. Tvá dcera je bystrá a duchapřítomná, jistě by ji hned napadlo, co si počít. A mám za to, že není ve městě, její dlouhá nepřítomnost tomu nasvědčuje.“ Sol si několikrát za sebou oddechla; odplavala hlavní vlna úzkosti. „Což o to,“ řekla o poznání veseleji, „máš pravdu, ale je nejspíš u Rose, a ocitla se tedy z bláta pod okapem. Rozhodně ji zavřu, nesmí mi z domu. Já jí ukážu, takhle mě děsit.“
Tím se vytvořila situace příhodná pro můj návrh. „Sol,“ řekl jsem nevinně, „ty si potřebuješ odpočinout od starostí,

které, jakkoli jsou zbytečné a pramení z přílišné svědomitosti, přece jen dovedou člověka řádně unavit; já zase už příliš dlouho trčím v domě a rád bych se podíval tak trošku ven. Co bys říkala malému výletu ? Dejme tomu k moři ? Někam k místům, z nichž jsem se vypravil do nového života ? Nerad bych se setkal s pěstounem, stýskalo by se mu pak tím více, ale přece jen... aspoň pobřeží..."
Sol škubl na rtech poslední povzdech a zahleděla se na své jiskřící šaty. „Musela bych se převléci a trochu upravit. Předpokládám, že chceš opravdu letět k pobřeží, a ne jen zde v lenošce o tom snít ?" „Ano," odpověděl jsem, „chci tam letět a chci tě rozptýlit." Sklonila bohatě načesanou hlavu na stranu a ocenila mou zdvořilost kratším pohledem. „Jsi podivuhodný muž, příteli s dlouhým jménem." „Je to jméno dlouhé," přiznal jsem, „ale mezi Vyřazenými nijak zvláštní. Ostatně mám ještě jedno, naučím tě je vyslovovat." Sol mi pokynula, zmizela ve dveřích hygienického kabinetu a já čekal, dlouho jsem čekal. Může se zdát podivné, že jsem se náhle chystal ven z drúzy, když jsem se tak dlouho držel v ústraní, ale jednak jsem musel pro tužku a papír, jednak při zdejším způsobu dopravy nehrozilo nebezpečí, že bych se s někým setkal, a konečně, i kdyby k tomu došlo, cítil jsem se už slušně připraven v jazyku i ve zvycích. Jen nos, ten nešťastný zakrslý nos!
Vylétli jsme špičkou drúzy a pod námi se otevřelo město. Bylo úplně modré. Nebe bylo modré, drúzy byly modré, i když v jiném tónu, modraly se i stromy a trávníky. Kupodivu, neshledal jsem jejich modř nijak odpornou. Přestože jsem se po dlouhém čase osvobodil z drúzy a byl bych se měl ve smyslu Jouhého školy oddávat citovým požitkům, co požitkům, hodům, ba úplné zabijačce, zapletl jsem se do jakési hloupé úvahy o tom, že se změny barev musí dít nasvícením, protože není znám modrý chlorofyl. Ale na pobřeží rostly stromy a keře hnědé. I na Zemi existují hnědé rostliny a dýchají si docela klidně. Když jsem dospěl na tuto výši svého pojednání, poznal jsem, že bude dobře neživit se nikdy v životě botanikou.
Zatím co se mi několik minut modré město zdálo menší, než posledně v světélkujícím hábitu, a co jsem začal nějakým koutkem mozku přemýšlet o další hlouposti, zda totiž modrá barva opravdu budí menší a sevřenější dojem, Sol se k něčemu chystala a pak mě překvapila: „Jak se tedy jmenuješ druhým jménem?" Cesta nám dobře ubíhala, zmizela městská obloha a zavládlo známé růžové světlo. Sol se učila hlásku „ř". Nejdříve příliš protahovala samohlásky mého jména, vycházely ji široké jako stodola, ale to si odvykla poměrně nejdřív. Slovo Řehoř obsahuje nejtěžší oříšek češtiny, a hned ve dvou vydáních. Sol si usilovně lámala jazyk bez potěšitelného výsledku. Zase jsem si všiml jazyku Lucijanů, opravdu, byl značně delší než náš, i když Solin nevyhlížel tak nestvůrně jako jazyk Nosaté. „Řekni mi to ještě jednou, a pomaleji," žádala Sol, „ještě jednou, ještě." „Už je to skoro ono," namlouval jsem jí, chtěje se zachránit. „Není, vím, že není," odporovala zanícená Sol. „Chšechochš.. Ano? Chšehochš? Velmi se mi líbí tvé jméno, Zhehochši." Pluli jsme rychle a ve velké výšce. Sol ochabla ve svých pokusech a já se bezmyšlenkovitě díval dolů. Pravím-li bezmyšlenkovitě, míním tím bez nějakých zvláštních myšlenek, protože jsem zatím sbíral látku k běžné lucijské konverzaci, k tomu druhu zábavy, který předčí snad jen Angličané svými hovory o počasí. Chvilkami se mi zdálo, že nehybně vězíme v ovzduší, a že se jen otáčí povrch planety pod námi, povrch Lucie se spořádanými lesy, s lučinatými prostranstvími a s bezcestím, z této výše docela snesitelným. Diky značné výšce se rozšířil náš výhled. Zaujal mě ostře zelený masiv na obzoru. Poněkud připomínal jícen rozsáhlé sopky, ovšem zelené, která tedy kdysi musela dštít zelenou lávu nebo možná zelenou minerálku. Na Lucii bylo všechno možné. Obrátil jsem se k Sol a zjistil jsem, že je rovněž nějak zaujata kráterem. „Kdo je to Ros?" zeptal jsem se.
„Jak sis právě teď vzpomněl na Rose ?" podivila se Sol upřímně Skutečnost byla taková, že jsem Rose vůbec nepustil z hlavy a chtěl jsem se o něm dozvědět o chloupek víc, jak jen to nebude příliš nápadné. „Jen tak, náhodou," řekl jsem. Počítal jsem špatně. Sol řekla: „Opravdu?" A zatvářila se nedůvěřivě a dívala se jako uřknutá na kráter. Dala mi na srozuměnou, že porušováni společenských pravidel je u konce.
Dál jsme letěli pokud možno ještě rychleji, až dočista zmizela Benova režie, totiž uspořádaná krajina, a začaly k nám zamračeně vzhlížet hory, na svazích ochlupacené, nahoře pusté, a za horami teklo růžové světlo na skořicové háje mezi dunami a konečně na vypouklou plochu povědomé barvy. Na písečné pláži, za trojúhelníkovitým výběžkem háje, jehož stromy měly křivé, propletené větve, hustě poseté tuhými lístky, na místě, kde moře šplounalo ke kolenům a odkud si odneslo hrad s věží, propadla Sol chvilkové zádumčivosti.
„Naposledy jsem se koupala v moři před šesti lety," řekla, „na Pomerančových ostrovech. Pak jsem o tom vždycky jen snila." „Proč?" podivil jsem se. Při mé náklonnosti ke koupání v moři mi stěží šlo na rozum, proč by se někdo dobrovolně vzdával radovánek s vlnami, zvláště takovými, jaké poskytuje jablečná šťáva, hustá voda lucijských oceánů. Počítal jsem: Cesta nám trvala dvě hodiny, žádné velké přípravy, expres hala-pláž. U nás jsou fandové, kterým stojí za to pro jedno odpoledne u moře tahat libelku z garáže, ve Kbelích přesedat na tryskáč a ve Stralsundu opět na giro. Když se chytne dobré spojení, trvá to stejně dlouho jako tady, ale koupeme se v chladné vodě a spěcháme. Na Jadran se létá o hodinu déle a do Pacifiku nestartuje z Prahy víc než jedna raketa denně. „Proč ?" divil jsem se znovu. „Snění je pohodlnější," řekla Sol. „Pohodlnější a po všech stránkách lepší. Myslíš, že teď polezu do vody? Ani nápad. Pojď, sedni si vedle mne, vezmi mě za ruku a uvidíš." Štěstí" mi přálo. Co jsem se nastaral, jak získat volnou chvíli, a hle!, Sol mi sama přihrává. Prokombinoval jsem všechny možnosti, ale tato nejjednodušší mi nenapadla. Očekával snad někdo, že se Sol bude vláčet dva tisíce kilometrů, aby zůstala dřepět v písku na břehu a pouze si představovala koupání? Zbývalo jen vyvléci se ze snění. „ Tvá nabídka je velkodušná, Sol, slib mi, že ji neodvoláš, protože jsem si nic jiného tak nepřál, jako snít spolu s tebou. Ale není mi ještě tak dobře, abych mohl podstoupit složitější nervové pochody, vždyť jsem teprve nedávno vstal z lůžka, vždyť mě už sama cesta dosti vyčerpala. Prošel bych se raději podél břehu a zavzpomínal."
Sol mě politovala. „Neutečeš mi ?" tázala se. „Nevrátíš se ke svým?" Ujistil jsem ji, že bych napřed musel zešílet, abych se zbavil jejího pohostinství (jehož ovšem užívám příliš dlouho a důkladně), a Sol si kroutivým pohybem hýždí vyhloubila pohodlný důlek, opřela se, zamávala mi na pozdrav a ztuhla. Byl jsem poprvé svědkem fixace. Sol seděla

v důlku toporně, jako mrtvola, a měla také tak otevřeny nehybné, nevidoucí oči. Dal jsem se do rychlé chůze k hájku. Své dva stromy jsem poznal hned, ani jsem nedoufal, že je tak rychle najdu. V lesíku ležel ostrý sladký pach. Začal jsem hrabat a na čele mi vystoupily kapičky potu. Ano, vstal jsem teprve nedávno z lůžka, cítil jsem se velmi slabý. Přesto jsem hrabal jako fena, rukama i nohama, nedbaje bolesti a závrati, hrabal jsem rychle, dokud jsem nenahmatal tvrdý předmět, vrchol celluly. Přesvědčil jsem se, že je to ona, a vítězně jsem nad ní seděl s dechem na krajíčku, mokrý po celém těle. Odpočinul jsem si u vědomí, že uvolnění horního víka nebude žádný problém. Skutečně nebyl. Rozhlédl jsem se kolem. Pokroucené pně trčely na svých místech, za těmi by se těžko kdo skryl. Písek vydával slabounký pukavý zvuk, místy se přesypával, jak pod nim pracovali pouštní krtci, mrštná, na palec dlouhá zvířátka.
Uvnitř celluly všechno zapáchalo. Nejprve jsem si to neuměl vysvětlit. Aparát sice šest neděl odpočíval v písečném hrobě, ale což i s tím nebylo počítáno? Nevětral se skrze písek? Nebyl zařízen pro všechny případy? Nu, příčina zápachů spočívala mnohem blíže, než jsem se domníval, totiž v mém vlastním čichovém orgánu. Ten hnusný, nesnesitelný smrad byl zcela pozemského původu, byl v cellule odjakživa, byl materiálu celluly vlastní. To já jsem na Lucii přivykl jiným čichovým strukturám!
Snad právě zápach zavinil, že mi všechna zařízení připadala cizí, podivná, příliš hmotná, neohrabaná. Jenom regenerátor! Zíral jsem s nechutí na kisničku velikosti dospělé lidské hlavy. Zapustili ji do podlahy jen z poloviny, tvořila tam protivný, neústrojný hrbol. Ben by si s ní jistě lépe věděl rady. Stiskl jsem tlačítko u skříně a trogitová průhledná roleta vylétla vzhůru. Co to je, tahle trumpeta, tahle křídlovka? Byla to pistole na gama záření, účinná zbraň. Ale v mých očích nenašla milost. Bral jsem do ruky jeden předmět za druhým, zkoumal jsem je, potěžkával, a vyjadřoval se o všech nelichotivě. U krabice pilulek s příchutí vepřové pečeně mě jalo pokušení, jemuž jsem odolal jen s vynaložením veškeré vůle. Ale co mě zachránilo? Řekl jsem si: Stejně by chutnalo jako zkysaný tuřín. Vyhledal jsem papír, vešlo se ho tři sta listů do jedné hrsti, vzal jsem si dvě tužky, a zbývalo jediné, spojit se s Honzou.
Oko vysílačky zůstávalo slepé. Kdyby mě byl Honza volal, zářil by v něm zelený kroužek. Měl bych po tomto zjištění, ke kterému jsem ostatně došel ihned po odklopení víka celluly, podle všech pravidel zblednout, zamyslit se a pak rozvíjet horečnou činnost, ale já jsem vůbec nezbledl. Předpokládal jsem to, dokonce mě popadla pýcha, že se můj odhad potvrdil. Honzíček nevolal. Co asi dělal, že se nesháněl po kamarádovi? Měl jsem o tom svou představu. Je však ještě brzy, abych ji prozradil. Rozhodně jsem o svého pilota neměl strach. A nepokusil jsem se uvést v činnost vysílač celluly. Naopak, zavřel jsem skříně a šplhal jsem z aparátu ven. Počínal jsem si nesvědomitě, připouštím to, ale železná pravidla o chování na výpravách jsme přece zahodili okamžikem, kdy jsme se dohodli pracovat každý na svou pěst. Bez rizika není výhry. Věřil jsem pevně své domněnce o Honzovi a nepokládal jsem se za náčelníka šedesátičlenné výpravy, který musí mít všechno mnohonásobně zajištěno. Tušil jsem tvar příběhu, který se odehrával, byl jsem si jím jist, a modeloval jsem jej lehkou rukou žáčka. Ano, spustit vysílačku, a měl bych Bena na krku, ani bych nedoběhl k Sol.
Zahladil jsem po sobě stopy a kráčel jsem křepce k pláži, vyproštěn konečně z pozemských pachů; nadýmal jsem hrudník vonným vzduchem a vstřebával jsem všemi póry okolí.
Jak krásně bylo na Lucii, na hvězdičce kvartánských snů!
Zčista jasna jsem si vzpomněl na tygra, cože to Sol o něm měla za řeči? Pěkné nadělení, mít tygra na náměstí! Nějak rychle jsme to zamluvili, především mou zásluhou, potřeboval jsem Sol získat pro cestu k moři. V souvislosti s objevením tygra ve městě mohly se naskytnout zejména dvě otázky. Předně, do města zabloudil nějaký suuko a tygr ho pronásledoval. Za druhé, stal se omyl. Chlapec na palouku přece tvrdil, že Ben dělá chyby. Žádný suuko nepřišel, ale tygr ano. Taková nepříjemnost se může stát i nejlepšímu elektroniku, znal jsem dost příkladů z domova. Složitější stroje se ovšem samy opravují. Nemůže trvat dlouho a tygr bude likvidován. A kdyby nebyl, nikomu se nic nestane, jakmile příhoda vejde ve známost, stačí přece stisknout čtverec. Jen mně by se mohlo stát, jen mně. Musím si opatřit čtverec, musím si opatřit samostatnost.
S tímto závěrem jsem dorazil k Sol. Ještě chvilku setrvávala ve fixaci a poskytla mi tak čas k vykoupání, ke starým hrám. Zase jsem se vozil na vlnách, na těch pohodlných koňských hřbetech, zase jsem vyplivoval vodní tříšť, která vždy zaskočila má otevřená ústa, opět jsem se nechal vyvrhovat na jemný prach pláže. Sol zamrkala, do jejího těla se vrátil život a vydali jsme se na zpáteční cestu. Překvapila mě, když si začala sama pro sebe opakovat mé jméno. „Chšechochš, Chšechochš, Zhehochš, Zhehož," opakovala si vytrvale, zatím co já jsem držel ruku v kapse na papíru a tužkách.
„Zhehoži," oslovila mě najednou, „nevěděla jsem, že máš vlasy na prsou i jinde. To všichni Vyřazení? Měla jsem z tebe strach."
Nerozuměl jsem jí ani za mák. Co ona věděla o chlupatých prsou ? Spal jsem i v drúze vždycky oblečen. „Nezapírej, Zhehoži," smála se Sol, „viděla jsem to." Spráskl jsem ruce. „A kde, propána ?" „Když jsme se koupali," odpověděla Sol klidně. „Nejdříve jsem se tě bála, ale pak ses mi líbil. Naši muži jsou po těle úplně holí, a tys vypadal jako... nu jako zvířata z Jehlových hor."
"Ale vždyť jsem se s tebou vůbec nekoupal!" odporoval jsem.
„Nebo snad vidíš i ve fixaci ?" Soliny oči jen hrály, ohromně se bavila. „Ne ve fixaci, ale ve snění. Snila jsem přece o tom, že se koupeme spolu. A viděla jsem tě s vlasy na prsou i jinde." Právě teď, když se snažím podat celkem podřadný příběh, mám největší potíže s převodem dialogů do češtiny. Použité slovo „vlasy" je hrubě nepřesné, ale ještě nepřesnější by bylo, vložit Sol do úst slovo „chlupy". Pro oboji existuji v lucijštině docela jiné výrazy, kdežto Sol řekla ziivi. Ziivi v podstatě značí vlasy, avšak se silným humorným akcentem.
A tu se musím přiznat, ještě dokud je čas, k elementárnímu nedostatku všeho, co o Lucii píši, totiž ke své neschopnosti porozumět plně lucijskému jazyku, a k ještě větší neschopnosti tlumočit jej v jakékoli pozemštině. Chápete, že nejde o pár dialogů, nýbrž o vidění tohoto zvláštního světa, neboť přece myslíme ponejvíce ve výrazech. Nuže, lucijské výrazivo je neskonale širší a mnohotvárnější než naše. Vyniká přemírou intenzivních slov úzkého, a tím zacílenějšího významu, přemírou synonym, což jde tak daleko, že abstraktnější pojmy pouze přežívají a nepoužívají se v hovoru.

Nikdy jsem na příklad neslyšel slovo strom, nýbrž jen několik set slov, vyjadřujících jednotlivé druhy stromů, a dokonce také jejich stáří a tvar. Maane znamená veliký a rozložitý platan středního věku, kdežto tentýž strom v útlejšÍm vydání se jmenuje úplně jinak, tatoo. Lucijská věta je pružnější dokonce než česká, nemá ustálený slovní pořádek. Proto dá někdy velikou práci i zdejším rodákům rozluštit nekonečné variace středně dlouhého souvětí. Lucijština se vyvinula tak dalece, že je schopna vyjádřit i nejdrobnější záhyby svého světa. A protože, když chybí literatura, mocná sjednocující a třídící síla jazyka, je takřka nemožné osvojit si její obrovský, pavučinově jemný masív, dochází nutně k tomu, že se každý Lucijan pohybuje v okruhu svých individuálních výrazových prostředků, a lucijština, překonavši svůj kulminační bod, rozpadá se jako jednotný jazyk. Ještě si jakž takž rozumějí. Zatím.
Dá rozum, že jsem se naučil jen nejnutnější, vzato z tohoto hlediska. Ale co je horší, připadám si, když píši tyto řádky, jako bych chtěl kuchyňským nožem obkreslit pérovky Gustava Dorého. Snažím se, o tom vás ujišťuji, aby odpovídaly alespoň hlavní kontury.
V každém případě, ať už s vlasy, nebo s chlupy na prsou, Sol mi prostřednictvím svého snění viděla pod oblek, a tato její schopnost byla na pováženou. Což kdyby se někdy týkala jiných tajemství! Po celou cestu domů potěšeně tlachala o svém objevu. Před městem jsme začali potkávat jiné stroje a netrvalo dlouho, museli jsme se zařadit do kolony. Požádal jsem Sol, abychom vybočili z proudu a zůstali stát poblíž jedné křižovatky. Té jsem si všímal podrobněji, ale protože jsme viseli už nad krajními sektory města, bylo všude kolem křižovatek, jako by jich nasypal z nůše. Bezbarvé létající stroje, desetitisíce svištících bublin, unášející někam a odněkud nohaté postavičky, zadrátovaly prostor jako elektrické vedení, protkaly jej jemnou černou krajkou, protínaly se v uzlinách a chvěly se na pozadí karmínového prostěradla nebe.
Sol se zakuckala smíchem. „Líbí se ti to, Zhehohži, dělá to dobře tvé vlasaté hrudi ? Jsi tak milý, když poulíš oči na obyčejné křižovatky! Ne, nezlob se, máš jistě pravdu. My je zanedbáváme. Prohlédl sis někdy dobře svoje oči ? Vidím se v nich jako v zrcadle, ale co je uvnitř, co je na druhé straně?“
Neodpovídal jsem. Stmívalo se. Město počalo světélkovat a pavučiny vzdušných drah se roztékaly v černající báni. Díval jsem se na jednu ze zbylých ostřejších přímek, vystřelených do nebe. Umělá tma hlodala na jejím obrysu. Náhle byl viditelný její konec, soukal se k nám, vracel se jako malý černý pták, uvázaný na struně, která se zkracuje.
Na druhé straně, uvnitř mé paměti, ležela v hlubinách světla Montreux a noc přetékala skvrnami hvězd; seděli jsme s Bertem na vývodu naftové cisterny, hřály nás paťaté ovčí kožichy. Vracel jsem se z Barrot a přítel mě zdržel na noc ve své chatě. Berta jsem měl bezelstně rád, ulevovalo se mi v jeho přítomnosti a všechno se mi zdálo jednoduché.
„Opravdu musíš na tu Lucii? Ptám se hloupě, viď? Pokusíš se mi vyložit, proč tam musíš ?“ Bert byl jasný člověk, zamilovaný do dětiček, které vychovával. Jak jsem mu měl odpovědět? Vznešeně? Velkými slovy o puzení vyletět ke hvězdám, jež je citovým průmětem poslání lidstva? To by si byl Bert nezasloužil. „Ale,“ řekl jsem, „upletl jsem si na sebe takový bič. Nejdřív jsem jen klukovsky bláznil. Udělal jsem tu chybu, že jsem se o Lucii příliš staral, něco ve mně uvízlo a pak se vrátil Weinberg, to víš, záhada, žížaly a radary, to nejde dobře dohromady. Mám rád tajemství, chytil jsem se. Doktoři by mi našli paranoiu, chorobnou umíněnost, dovedu si udělat diagnózu i bez nich. Jsem zaměřen docela jinak, samozřejmě, ale na Lucii musím, jinak ten balvan neodvalím z cesty a nikdy nevypočítám Janderovo číslo pro skupinu P.“ „Hm,“ protáhl Bert, „poslouchej, Řehoři, mně se stává, že si s některým fakanem nevím rady, a čím víc o něm přemýšlím, tím méně mu rozumím. Pak se pustím do něčeho jiného, hodně odtažitého, třeba do Desmoulinsovy poetiky, a jedno jediné slovo z ní mi pomůže v první věci. Není to s tebou taky tak?“ Bert si poposedl. „Fuj, roura začíná studit. Pojďme spát.“
„Zhehohži, ty mě neposloucháš,“ naléhala Sol, lenivě spočívající v poduškách přístroje. Měla pravdu. Konec přímky k nám ještě nedospěl a čára sama ztloustla, propadala se do černoty a ta ji úplně spolkla. Mušky drúz pod námi fosforeskovaly silněji. Některé silnější světelné kmity dopadaly na trávu parků a na koruny jejich podivných stromů, a já jsem v lucijské noci cítil, že Bert měl pravdu, že někde kolem obchází stín rovnice, kterou hledám.
3
Opět jsme seděli na pobřežním písku a moře nám jazýčky tříště olizovalo chodidla. Svíral jsem v hrsti tužku, chtěl jsem s ní provést pokus. Vstal jsem, setřásaje zrnka písku, a vznesl jsem se do vzduchu proti běžícím vlnám, tomu nepokojnému stádu s bílými hřívami a chvosty, letěl jsem dál od břehu, na větší hlubinu. Sol za mnou volala, ale nenásledovala mě, pročesávala si vlasy. Zaťal jsem se do hladiny jako plochý kamínek. Barva vody stále připomínala jablečný mošt, ale jak jsem se nořil hlouběji, proplouval jsem vrstvami různě tónovanými. U kamenitého, lepkavými rostlinami pokrytého dna se dala stěží prohlédnout. Napínal jsem zrak v inkoustovém přítmí. Tužku jsem stále třímal v pěsti. Z nosu mi volně unikaly bublinky vzduchu, ale nespěchal jsem. Chtěl jsem skrýt tužku co nejlépe a zajistit ji těžším předmětem.
Mé tělo se účelně vlnilo, bylo náhle dokonale přizpůsobeno hloubkovým plavbám, zásoba vzduchu v plicích mi připadala nevyčerpatelná. Pomalu, s požitkem, jsem se sunul nízko nad dnem, nad bodláky, které se mě dotýkaly, ale nezraňovaly. Asi dvacet minut trvalo hledání. Pak jsem tužku vsunul do škvíry, kde bydlil červený ježek, a přiklopil jsem ji železnou destičkou, rezivým zbytkem, ztraceným v moři. Ježkovi jsem ponechal průchod. Když byla tato práce hotova, vznesl jsem se prudce k hladině a cestou k břehu jsem provozoval hry delfínů, ponořováni do vody a dlouhé skoky vzduchem. Posledním z těchto skoků jsem stanul před Sol. Skončila česání a upravovala si něco na lesklých modrých plavkách, příhodně harmonujících s rozpuštěnými kadeřemi. „Můžeme se vrátit, Sol,“ řekl jsem.
Procitl jsem v klubovce haly. Před fixací jsem se do ní pohodlně rozložil a v téže poloze jsem se našel po snu. Když jsem tak sám ochutnal nejpopulárnější lucijskou zábavu, musel jsem dát Sol za pravdu, že snové požitky jsou mnohem bohatší, než jsem se mohl domnívat. Jen používané slovo sen mi skřípalo. Regulovaný a úplný systém dojmů na určité téma měl mnohem více styčných bodů s normálním vědomím než se snem, a jestliže se od prvého v něčem viditelně lišil, pak v tom, že člověku splňoval všechna přání, bez ohledu na okolnosti a na přírodní zákony. Před začátkem fixace

jsem vytáhl z kapsy tužku a schoval ji v dlani. Chtěl jsem ji u sebe mít i ve snu, a to se podařilo. Poté jsem tužku schoval pod železnou destičku na mořské dno. Sol se probudila zároveň se mnou a rozhlížela se ospale po prázdné hale. Ale teď poutalo mou pozornost docela něco jiného. Tužka. Ještě jsem se neodvážil rozevřít dlaň a paží už běžel signál, že mě hrot tužky píchá pod kořen palce. Ano, byla na svém místě a vyryla mi do pokožky malý fialový bod. Hlučně jsem si oddychl. Levou dlaní jsem si přejel vlasy, mokré nikoli od mořské vody, nýbrž potem. Hodně na tom záleželo, abych tužku zase našel, záležela na tom celá srozumitelnost lucijského světa. Jaké bych si mohl opatřit vysvětlení, kdyby tužka zmizela, kdyby skutečně odpočívala u červeného mořského ježka? Naštěstí, nepřestoupil jsem hranice chápání. Ben na přání organizoval umělé sny, organizoval je velmi přesvědčivě a snadno. Poděkoval jsem Sol za hluboký zážitek, a ani jsem nelhal. „Nemohu zapomenout na dokonalý soulad barvy tvého koupacího oděvu s pokožkou a s vlasy, Sol," připojil jsem. Avšak Sol řekla: „O jakém koupacím oděvu mluvíš? Nic takového neznám. Cožpak se někdo koupe v šatech? Nevím," a vyslovila špatně mé křestní jméno, „zda ti ještě nejsem dlužna několik informací. I když dva lidé sní společně a o nějaké společné věci, dejme tomu o koupání v moři, přece mají jejich sny různý obsah podle představ a přání. Snad také podle zvyklostí. Jste-li vy, Vyřazení, zvyklí máčet oděv, přisoudil jsi to ve snu i mně."
„A ty, Sol: tvůj sen?" zeptal jsem se. Sol se zamračila. „Zhehohži, jsi podivuhodně inteligentní člověk a rychle se přizpůsobuješ, ale prosím tě, pamatuj si, že je velmi nezdvořilé vyzvídat obsah cizího snu." Pořádně mě zchladila a naše zábava pak vázla. Byl bych chtěl Sol dál zpovídat, vždyť podle všeho trávila ve snění velkou část svého času, a vůbec, měl jsem důvody přisuzovat lucijskému volnímu snění značný význam; potřeboval jsem alespoň částečně vniknout do této říše. Zatím jsem hloupě narazil. Záleželo mi na obsahu Solina snu, ale též na jeho podstatě. Zřejmě šlo o nějaký způsob přímého vlivu na vyšší nervovou činnost, působení velmi komplikovaného, a odtud nebylo daleko k domněnce, že i jiné jevy, na příklad změny barev a vůní, mohou být vyvolávány nikoli v objektivní skutečnosti, nýbrž v mozkovém systému. I odtud bylo možno jít dále, k problémům obrazů, soch a reliéfů, a ptát se po jejich objektivní existenci. Musel jsem vzít v počet, že jsou pouze nahrány na páscích a vysílají se. To snad ještě nezavánělo mystikou, ale bylo jí to rozhodně dost blízko. Ne že bych se bál vstoupit do tohoto labyrintu, vzdělání jsem snad měl dostatečné; co mi však chybělo, byla znalost jakýchkoli faktů. Takto jsem nejvýš mohl běhat za hypotézami jako kluci za draky na provázku.
Zaradoval jsem se, že oklikou přes umělecká díla přece jen něco vyzvím o snění. Přešel jsem několikrát po ztemnělé hale. „Co vidíš na reliéfu vedle prostředního vchodu?" obrátil jsem se k Sol a ukázal jsem na předmět, který mě již déle zneklidňoval a na němž jsem nemohl rozpoznat kromě skupin hrbolků, úseček a křivek nic určitějšího. Doufal jsem zároveň, že jsem našel můstek, přes který budeme moci přejít z trapné zamlklosti. Sol vstala a přistoupila blíž.

Ještě jsem stihl sledovat její chůzi, co zase prozrazuje. Neprozrazovala tentokrát nic a já jsem si zřetelně uvědomil, že Sol je pro mne od určitého okamžiku, snad od prvního, skutečného výletu k moři, dočista neproniknutelná. Kdy jsem ji chápal, ať jen z maličké části? U lůžka, dokud mě ošetřovala, a v hale, kam chodila hledat Bis. Musel jsem si přiznat, že sotva jsem se s ní trochu seznámil a ztratil první dojem, hrubou, ale jistou konturu, dával jsem se vést jednotlivostmi a unikl mi celek jejího zjemnělého a složitého organismu. Nyní bych už nerad opakoval lehkomyslný popis, podaný výše, nechtěl bych podepsat výroky o její nadměrné přizpůsobivosti, nechtěl bych podepsat vůbec nic o Sol. Vím já, co dělala ve snu?
„Co na něm vidíš ?" opakoval jsem, míře ukazováčkem jako pistoli na ozdobu. Přitom jsem si nebyl jist, co vlastně chci slyšet. Má mi Sol po lopatě vyložit smysl obrazce nebo svůj poměr k němu? Otázka byla formulována mnohoznačně. Nejspíš šlo o Sol. Jaký je to vůbec člověk? Je podle Pavlova typ myslitelský nebo umělecký nebo vyrovnaný ? Jak jsou tyto typy na Lucii rozvrženy, kam patří Bis a kam ostatní? Na Zemi jsem míval spolehlivou pomůcku pro případ, že bych nevěděl kudy kam. Říkal jsem si: Co tenhle člověk chce, o co usiluje, jaký je jeho životní motiv, často skrytý a zapíraný, motiv, ano, to je správné slovo, hned jsem si je oblíbil, ovšem nikoli ve smyslu osudovém nebo estetickém, nýbrž dynamickém. A téměř u každého jsem našel hledané, někdy to byly trosky starých hradišť, jako vůle po moci nebo rezignace a čekání na druha, který by pomohl narýsovat životní řečiště, jindy jsem vykutal minci, která se objevovala už po věky, ale již teprve komunismus mohl očistit a rozhojnit, totiž vůli po tvoření, motiv, kterým se člověk teprve odděluje z fauny. Ano, u mnoha záhadných lidí jsem jej našel, zjednal jsem si jasno a málokdy jsem se musel opravit. Metoda však žalostně selhala u mé nynější hostitelky. Nedopídil jsem se žádného motivu. Mé síto bylo příliš řídké. Sol mezitím vyslovila mé křestní jméno a řekla: „Dopouštíš se omylu. Reliéf nemá znázorňovat něco určitého. Slouží pouze jako podklad a vykládáme si jej, jak právě potřebujeme, tedy, pokaždé jinak, jinak teď a jinak za hodinu. Dokonce se výklad nikdy neopakuje, reliéf je přece dosti často vyměňován." Tu jsem byl zase jednou přiveden z míry. Upřímně řečeno, pohlížel jsem až do této chvíle na reliéf bez zaujetí. Připomínal různé naše módní směry, tu směsici talentů a šarlatánů, všechny s velkými hubami a všechny obklopeny živnou hradbou snobů. Ale toto ? Polotovar v umění? Ne dílo, ale otázka nebo pobídka? Ne tvůrce a konzument, nýbrž oba dva umělci? Milióny a stamilióny umělců.
Šťastná země, Lucie. Jak bych tě nazval? Jak bych vyjádřil mikroskopickou slitost reality a snění, to neustálé, ani na vteřinu neochabující blýskání zhmotnělé fantazie?
Přitáhl jsem si křeslo blíže k oválu, abych se mohl soustředit. Pokoušel jsem se vyrýžovat něco kloudného, ale ať jsem se vrtal zrakem v reliéfu sebedéle, nevycházelo mi nic než hrbolky, úsečky a křivky. Zlobilo mě to. Jednou - kde jen visí Goghova louka s vlčími máky, nemohu si vzpomenout - jednou jsem seděl před tímto málo známým plátnem a také se mě nechtěl dotknout prst pohody; pamatuji si, že v sále nebyla lavice a musel jsem si ji přinést z vedlejšího. Díval jsem se do máků deset, dvacet, třicet minut, a nic. Chtěl jsem se pomalu sebrat a jít. Najednou na mne káplo. U všech všudy, byla snad střecha děravá? Nebo prasklo potrubí? Nahoře se křenil čistý žlutý strop bez poskvrnky, a přece pršelo. Div

jsem si neohrnul límec, na hlavu mi dopadaly zvučné kapky. Přepršku ustala právě tak náhle, jako začala, a teprve potom jsem zpozoroval, že pocit mokra přišel z obrazu. Déšť na něm nebyl hned viditelný; po silnici vyšlapovala selská žena v nařasené suknici, ale překračovala malinkou, stěží rozeznatelnou kalužˇ. Vytrval jsem u máků a mohl jsem se nadýchat skvělého, deštěm očištěného vzduchu.
Sol shovívavě čekala, s čím přijdu od reliéfu. Ze záhadné pohnutky křivila ústa. Beztaktností jsem to u ní prohrál, alespoň prozatím. Vzdálili jsme se. Zatoužil jsem sedět takhle s holčičkou, byla mi srozumitelnější a opovrhovala konvencemi. Opravdu? Nevyměnil jsem s ní ani třetinu slov, ve srovnání se Sol. Vyhýbala se mi trošku nebo neměla čas nebo jsem ji nezajímal. Mohla se také hněvat, že stále vyhledávám Sol, ale jak jinak, když sama byla pořád v prachu a přicházela do haly jako naschvál, právě aby nás zastihla, jak si něco umlouváme?
Holá větev javoru se třemi čerstvými, ještě do vajíček zavinutými lístky na konci. Hlaveň kulometu na trojnohém podstavci. Po pravé straně rozpadlá zídka a čerstvě omítnutá zvonice. U strojní pušky leží dvě postavy v šedozelených mundurech, třetí v pokleku tiskne obličej k hledáčku, mačká spoušť a z konce hlavně vyskakuje žlutý ohýnek. Dole pod kopcem se zralým obilím brodí figurky, dvě nebo tři se zvracejí v klasickém gestu umírání. Před nimi lezou ocelové krabičky, jedna vybafla z kanónu, javorová větev s listy se divoce kýve. Vlevo prskavka granátu, velká masitá tvář s přilbou, zbrázděná úlekem a bezmocností. Doširoka roztažené zornice. A pach výbušniny, horký políček přes tvář.
Zamrkal jsem. Starý bitevní výjev vzal za své, na reliéfu jsou zase hrboly a čáry. Dokud jsem měl v paměti zjevení, porovnával jsem kompozici obrazu s reliéfem, s jeho tvary. Neodpovídala v tom smyslu, že by třeba z přímky se mohla vyvodit zídka a z hrbolku opět zvonice; součásti reliéfu byly rozloženy docela jinak a celek tedy sloužil jenom jako impuls, jako udice, lovící v mé představivosti nebo paměti. Také jsem nenašel žádnou stopu logiky. Kde se vzala válečná scéna a proč právě ona?
Vrátil jsem křeslo na místo. Usedl jsem vedle Sol a přehodil jsem si nohu přes nohu. „Co ty vidíš na reliéfu, Sol?“ zeptal jsem se bezelstně. Ouvej, zase klopýtnutí! Sol odpověděla: „Byl jsi dlouho na mořském pobřeží a v lesích, příteli. Snad bude dobře, prostuduješ-li si lépe naše zvyklosti. Ptám se tě snad já, proč jsi bledý a proč si hladíš nos, sotva jsi odstoupil od ozdoby? Jsi mi příjemný, Zhehoži, ale jsou věci, které se prostě nedělají. Vnímání obrazů, soch a reliéfů je ryze osobní záležitost a na dojmy se nikdy neptáme. Mluvíme o nich sami, pokud chceme, ale to se stává výjimečně.“
„Děkuji ti, Sol,“ řekl jsem s nutkavým pocitem, že tvrz Lucijanovy osobnosti je nedobytná. „Musíš mi mnohé prominout, neboť opravdu neznám městské způsoby, ačkoli je chci plně respektovat. Jak jsi správně připomněla, žil jsem příliš dlouho mezi rybami a orly a vepříky ulibú, jejichž obyčeje se pronikavě liší od lidských. Dovolíš mi přece jednu otázku ? Nebo je to vůbec zakázáno?“
Sol přimhouřila oči a rozvažovala. „Myslím,“ ozvala se pak, „že v tvém případě bude dobře se vyptávat, seznámíš se rychleji se vším potřebným a vyhneš se nebezpečí, že na některém z večírků uděláš chybu. Ale ptej se jen na to, co ti mohu říci.“
Slíbil jsem, že si vše promyslím a že si připravím mnoho otázek. „Zatím jednu, Sol. Týká se snění. Sníš často? Kolikrát denně?“ Kdoví, co čekala. Očividně se jí ulevilo a ochotně pravila: „To je pokaždé jiné. Někdy desetkrát, někdy jenom jednou za den, podle chuti. Dá se říci, že často. Dokonce příliš často, jak tvrdí Bis. Bis ovšem nesní vůbec.“
Jak se stává i na Zemi, ta, o které byla řeč, právě vstoupila do haly. Měla na sobě stejnou sukénku a blůzku, v které velela dětské tlupě na mýtině, a stala se mi proto obzvlášť milou. Sol se nikdy nevracela k použitému oděvu. Nehledíc na můj potěšený obličej, dívka se nezdála být spokojena, že sedíme v hale. Sol to také okamžitě zaregistrovala. „Nu ovšem, miláčku,“ řekla s patrnou jízlivostí, „jsme zde. Míříš zase k Rosovi? Bohužel, nepůjde to ani dnes, ani jindy. Chceš znovu pokoušet strop, až zmizíme z haly? Je uzavřen, spolehni se, a bude uzavřen tak dlouho, dokud tě nepřejdou tvé bláznivé nápady.“
Bis se otočila na podpatcích a odešla. Nahoře se ozvalo prásknutí, to Bis tak zacházela s dveřmi. Dělala to pokaždé, nejen ze zlosti, a mně nikdy nešlo na rozum, jak to dokáže, když se otvírají a zavírají automaticky. Mně dnes nevěnovala ani pohled, zato já ji měl stále před sebou, štíhlou jako jedli, s planoucíma očima. A čím dál jsem si ji v mysli vybavoval, tím víc jsem nabýval podivného a neodůvodnitelného přesvědčení, že její nelibost platila pouze matce, že se mnou chtěla hovořit, a nikoli uprchnout komínem drúzy, který, jak přece věděla, byl pro ni uzavřen.
Rozhodl jsem se besedu se Sol co nejvíce zkrátit a čekat na děvčátko. Řekl jsem: „Ještě dvě, teď už opravdu poslední otázky, Sol. Nemohu ti zabírat tolik času a sám bych se též rád vykoupal v kabinetu. Dá se snít jen v hale, nebo kdekoli, na příklad v létacím stroji? A jsou ve snech lidé takoví jako ve skutečnosti ? Jednají stejně?“ „Snít se může všude,“ odvětila Sol bez rozmýšlení, „podmínkou je ovšem fixace. Lidé bývají jiní než ve skutečnosti. V tom je podstata snu, že splňuje něco, co ve skutečnosti není. Ben všechno dobře zařídí, je spolehlivý.“ Sol se mi omluvila, chtěla si odpočinout, a já jsem, osvěžen výtečnými lázněmi, setrval nějakou dobu v úpravně kabinetu. Ležel jsem zachumlán do vatovité hmoty, do obalu z cukrové pěny, a lámal jsem si hlavu s Bis. Něco podivného se odehrávalo kolem lesklovlasé dívenky, kterou jsem si zamiloval. Když ponechám stranou, že mě zachránila z řeky, zůstává ještě způsob, jakým mě uvedla k matce a jakým ji nabádala k obezřetnosti před Benem. „Tento muž,“ pravila Bis, „se nedopustil ničeho jiného, než že se narodil jiné ženě, než jsi ty, Sol. Žena patřila k Vyřazeným, což on ovšem nemohl vědět, když se dobýval na svět, jinak by byl jistě neprojevil žádné úsilí. Nemohl tušit, že přichází mezi bídné a zavržené. V něm kolovala jiná krev. Ten, komu on sám říká otče, ho nezplodil. Poslouchej dobře, maminko, podnět k jeho životu dal jiný, městský muž, jehož jméno není známo. Ví se o něm jen, že měl nepatrnou černou tečku na horním rtu, znamení, které podědil také náš host, podívej se.“
Měl jsem namále,abych nedal najevo údiv. Pyšná dívka,která si mě v lese ani nevšimla a během letu mě pozorovala jen tajně, věděla o znaménku menším než tečka nad i. Bis pokračovala: „Ten městský člověk zabloudil k pobřeží náhodou, při výletu, a zaslechl tam Zvuky zároveň s onou Vyřazenou. Dítě, které se ji narodilo, žilo potom s matkou a s jejím

druhem, svým pěstounem, ale lišilo se od jiných dětí stále výrazněji. Upadlo ještě na nos a zůstalo poznamenáno i v podobě, když navíc po otci získalo nezvyklou barvu vlasů. Chlapec dospěl, dnes je mnohem starší než ty nebo já a nikdy se nemohl smířit s životem Vyřazeného. Vypravil se do města hledat pravého otce a s jeho pomocí požádat Bena, aby napravil svůj pas, aby ho zařadil mezi normální lidi. Byl to přece pas, spojit muže z města s Vyřazenou. Našla jsem ho hladového a zubožděného dlouhou cestou, kterou konal po svých nohou. Chtěla bych, aby zůstal naším hostem, dokud si nezvykne na město a na civilizaci, dokud nenajde otce.“
Bojím se, že jsem na dvanáctileté dítě zíral s otevřenou pusou, když vykládalo tuto lež jako věž a když mi sestrojilo výmluvu, na jakou bych se byl nikdy nezmohl. Matka ji přijala, jak jsem již poznamenal, s trochou nevole, která se brzo obrátila ve velkorysé a soucitné pohostinství. Dobrá, Sol historii spolkla, ale já? Co jsem si měl myslit já? Po celou dobu cituplné řeči se na mne děvče nepodívalo a později se k ní nevracelo. A když jsem byl se svým původem natolik srozuměn, že jsem se i před Bis zmiňoval o příhodách ze života Vyřazených, udělala na mne takový kukuč, že jsem okamžitě přestal. Dala mi na srozuměnou, že jí nemusím nic vysvětlovat, ale že si nepřeje, abych lhal. Bis to byla, kdo nade mnou bděl tři neděle a kdo odvrátil Sol od úmyslu léčit mě s Benovou pomocí. Vděčil jsem jí za všechno podstatné, a přitom se mnou kloudně nepromluvila. Až dnes, dnes snad chtěla.
Vrátil jsem se z kabinetu do haly a čekal jsem v nejtemnějším koutě. Zakrátko se opravdu objevila Bis, nahlédla jen opatrně, a teprve když se domnívala, že je místnost prázdná, sestoupila po schodech dolů. Mimoděk jsem se v lenošce přikrčil, dýchal jsem krátce a bezhlučně. Nevypadalo to, že by mě dívka hledala, spíše naopak. Mou přítomnost nepostřehla, ačkoli pozorně naslouchala a pátrala ve tmě. Pak se po špičkách přikradla blízko ke křeslu, v němž jsem se skrýval. Uviděl jsem ostrý obrys její postavy, jak se sklonila, jak zvedala s podlahy obdélníkový předmět. Že se jedná o poklop, mi napadlo, až když z otvoru vyvanul poněkud chladnější vzduch. Bis v něm zmizela, víko zapadlo a všechno bylo jako předtím, v hale přišeří a několik žlutě nasvícených vchodů s reliéfy po stranách.
Použiji slabšího výrazu. Řeknu, že jsem zůstal překvapen. Nade mnou se překulily věky, ocitl jsem se na tajemných pevninách Edgara Alana Poea. Ale neztrácel jsem čas a začal jsem hledat, jak bych otvor otevřel. Brzo jsem našel výstupek, jehož stisknutím byla cesta do neznáma volná.
V svislé šachtě jsem nahmatal příčle. Jejich pevnost mě uspokojila a počal jsem opatrně sestupovat. Chtěl jsem za sebou přitáhnout poklop, ale ten se zavřel sám. Brzo jsem přišel na způsob, jak klást chodidla nejtišeji a nejjistěji, zatím co Bis v hloubce bezstarostně tropila hluk. V studeném proudění vzduchu jsem dostal chuť kýchnout, stiskl jsem si nos a dobře to dopadlo. Hrome, Bis měla styl, to se muselo nechat. Šachta se v pravém úhlu obrátila do horizontály, musel jsem si dávat pozor, abych nevrazil hlavou do stropu. Měl jsem trošku praxe ze starých dolů, kterých jsem tucet prolezl, a tak to šlo; nedohonil jsem Bis ani jsem ji neztratil, najednou kmitlo světlo, východ ven. Přitiskl jsem se k oblé stěně, vyčkal jsem, až Bis zvenku uvede vchod do původního stavu, až se kousek vzdáli. Výstupek, stejný jako nahoře v hale, jsem našel v rohu příklopu a byl jsem pod modrým nebem, uprostřed skupiny keřů ozdobného parčíku, dost daleko od drúzy.
Bis rychle odcházela. Pustil jsem se za ni. Bujné hlohovité keře a stromy s nízkými korunami mi poskytovaly schovávačky. Tráva mi připadala vyschlá, šustila hlučně pod nohama, její zvuk byl daleko slyšitelný, takže jsem musel zvedat nohy jako čáp. I teď, jako v každé komické situaci, do které jsem se na Lucii dostal, jsem si vzpomněl na Mudharja, na vousatého akademika, jak by se smál, až by prskal. Věru, škoda, že kamery zůstaly v cellule, mohl jsem dědka potěšit. Rozumějte, Mudharjo není zlý, máme se dokonce svým způsobem rádi, ale jsme různé temperamenty a mně se protiví jeho archaický katedrový přístup k vědě. Podle něho bych měl uschnout za stolem pracovny, když jsem se jednou zakousl do skupinového počtu, a ne honit čapí chůzí dvanáctiletou lucijskou holku. Jenže já jsem právě teď pevně držel provázek příběhu, všechno, co jsem podnikal, mi připadalo svrchovaně správné; přihořívalo.
Tak jsme urazili dobré tři kilometry, bolela mě lýtka a nezáviděl jsem čápům, že tohle dělají celý život. Viděl jsem město Otonaa zase z jiné stránky; nyní nebylo ani příjemné, ani krásné, asi jako když labuť vyleze z rybníka a ukáže pár hnusných tuhých pařátů. Ben stavěl město pro pohled shora při velké rychlosti, toto byly nedbalky.
Bis zmizela v trnkovém houští; šustění, s nímž si prve nedělala problémy, umlklo, a po chvilce se dívka vznesla vzhůru. Uskočil jsem za kmen, ale docela zbytečně. Bis vylétla strmou křivkou, rychle se zmenšovala, a než jsem si mohl protřít oči, zmizela docela. Bylo po stopování.
Jsou dva způsoby, jak si člověk v takovém případě může počínat, aby neodešel úplně s prázdnou. Buď popustit uzdu fantazii a splétat vlákna pravděpodobného příběhu, nebo jít na věc empiricky. Rozhodl jsem se pro obojí. Nejdříve, kolik je hodin? Asi k jedenácté, podle finále modrých variací. Jiný prostředek jsem neměl po ruce. Něco na způsob hodinek Lucijané samozřejmě neznali, k čemu?
Dobrá, hodina sem, hodina tam, bylo k jedenácté. Šel jsem si prohlédnout místo, odkud Bis nastoupila cestu vzduchem. Na malé mýtince v houští jsem nenašel nic zvláštního. Prolezl jsem ji po kolenou a ohmatal, otlačil jsem si kolena a popíchal prsty, to všechno kvůli pořádku, bez nějakého očekáváni. A když se ukázalo, že tato detektivní metoda přinesla jen hubený výtěžek, obrátil jsem se k logice a k fantazii, ke dvěma sestrám, jedné blond a druhé černé, a ty jsem nechal pracovat.
Procházel jsem se sám a sám po lucijském hlavním městě, nechtělo se mi domů ani nikam jinam, jen brouzdat v suché trávě, aby ty dvě sestry mohly pracovat. Upřímně řečeno, příliš jsem Bis nechápal. Co pořád měla proti Benovi, který jí a jejím družkám daroval nejlepší možný život? Sám jsem byl okouzlen neustálým klidem, tím volným a šťastným kolébáním. Život Lucijanů až příliš připomínal dubnový vítr, do kterého jednou vyjdete z domu, nastavíte mu tvář a pocítíte prostě blaho žít. To Rolland řekl, že přítomnost je štěrbina, kterou se budoucnost vlévá do minulosti? Bubnujte, bubny, trubte, trumpety, naše budoucnost je skvělá, naše minulost slavná! Ale dnes, co dnes? Malujeme si příští úspěchy a nad tím, co jsme nechali za sebou, svítí luna, ale dnes, v tuto hodinu, teď? Vzpomínáme, nebo kujeme plány. Není žádné teď, sami jsme štěrbina, cedící svět. Zadrž, Bis, závidíme vám třepotání plachet, které vás neopouští!

Zrušili jste posloupnost času. Ať žije teď!
Tak jsem našel černý čtverec. Ležel v trávě poblíž tajné šachty do Solina domu, okázale zrcadlil nebe, v této chvíli už sienové, spočíval pohrdlivě na proschlém drnu, připraven sloužit tomu, kdo ho zvedne. Náhodou rozumíme něco výjimečného, ale pohlédněme každý na svá. uplynulá léta, kolik náhod nám přišlo na pomoc a kolik jich něco zhatilo! Náhodou ztratil nějaký Lucijan černý čtverec a já se náhodou stal nálezcem. Bis? Ovšem, že ne Bis, která. mi ulétla a musela letět s Benovou pomocí, čtverec ztratil někdo jiný, ať si teď Ben zaznamenává mou dráhu na jeho konto! Uchopil jsem čtverec do ruky a představil jsem si létací přístroj. To stačilo, abych v téže vteřině seděl na průzračné měkké podušce a pomalu stoupal vzhůru. Ověřil jsem si, že se letoun řídí pouze myšlenkami, jakýmisi vektory, určujícími směr a rychlost. Dováděl jsem nad městem jako skopec, až zmizela siena a obloha začla zelenat. Správnou drúzu jsem poznal bez obtíží, přistál jsem u konce šachty a vrátil jsem se domů stejným způsobem, jakým jsem unikl. Večer mě Sol pozvala do paláce snů. Procházel jsem se s ní (mysle neustále na svůj čtverec) mnoha dlouhými sály, kde polovina návštěvníků už seděla v klubovkách ztuhlá, a druhá bloudila ze schodiště na schodiště a z komnaty do komnaty. Pestrý dav se živě bavil, někde se teprve předlouhými komplimenty navazovaly známosti, v jiném případě se partneři už dohodli na společném snění a hledali volná křesla. Byl cosi jako burza, ten palác snů. My dva jsme budili pozornost, Sol svou krásou a já tmavými vlasy nebo zakrslým nosem, obklopovaly nás hloučky zájemců, lichotících nám zevrubnými proslovy. Se skupinou veselých mladých lidí jsme konečně vyhledali menší salónek, uchopili se za ruce a zmizeli za stěnou představ. Podle mého jsme si hráli s míčem v pískovišti pod nachýleným skaliskem. Co snili ostatní, nevím.
4
„Do paláce snů už nikdy nepůjdeme," řekla Sol a nervózně luskala prsty. „Vyčítám si, že jsem tě tam zavlekla. Doufala jsem, že bys tam mohl potkat otce, ale po včerejšku tě nechci vystavovat nebezpečí." Přirozeně jsem byl krajně zvědav, ale tvářil jsem se lhostejně a neodpovídal jsem. Kdykoli jsem kladl otázky, měla navrch, sotva jsem však vydržel mlčet, stávala se Sol hovornější a leccos prozradila. „Mně se tam líbilo," poznamenal jsem proto suše, přehodil jsem si zase jednou nohu přes nohu a ujistil jsem se, že mám čtverec v kapse. Sol namítla: „Nemluvím o snech, byla jsem spokojena. Ale přihodil se pas, skupina dvaceti lidí zůstala ve fixaci."
„Třeba jsou to jenom řeči," usmál jsem se. „Přemýšlím o něčem jiném, Sol, o vašem způsobu výchovy dětí. V našich zaostalých..." Sol mě na tomto místě přerušila: „Nech děti dětmi, Žehoži, jde o něco vážnějšího. Byla to včera skupina v sále vedle nás a zůstala ve snu skutečně. Ty vůbec nechápeš, co to znamená. Oni se už nevrátí, až do smrti zůstanou sedět v křeslech." Měl jsem na jazyku pár frází, že mohou být sny, ve kterých by člověk docela rád uvízl nadosmrti, a že vlastně na tělesné schránce nezáleží, ať si tedy sedí v paláci snů. Spolkl jsem je a udělal jsem dobře. Sol si nezasloužila posměšky, byla opravdu vystrašena, a nedivil jsem se jí. Nerad bych si věčně věků hrál s míčem v pískovišti. Člověk mohl poměrně snadno docílit, aby se mu nic takového nestalo, totiž nesnít. Ale při Solině návyku? Když se vezme v počet, že na snění byla zbudována dobrá polovina jejího dne?
„Kdysi nás strašil Gor," pokračovala, „nevěřili jsme mu. Ale za poslední měsíc se tento pas opakoval víc než pětkrát. Kromě toho není k dostání polévka s nadívanými ráčky. Žádala jsem ji a ona se prostě neobjevila. Co to všechno má znamenat?" Uklidňoval jsem ji: „I nejlepší mozek dělá chyby, milá Sol, ale opravuje je pomocí zvláštního zařízení. Nemyslím, že by spáči zůstali v paláci snů až do smrti. Dnes nebo zítra se vzbudí. A polévka také bude, jsem si tím jist. Kromě toho, kdyby se pasy příliš množily, kontrolní sektor podá informaci ústředí a to zjedná nápravu podstatnější reorganizací. „Mám-li mluvit pravdu, nenadchlo mě, že gigantický a všestranný Ben trpěl stejnými nedostatky, jako naše elektronické krcálky, ale souvislost byla logická a dokonce mi tajemného lucijského dělníka přibližovala. Lucijské pasy vyskytovaly se u nás zcela běžně, i když ve skrovnějších měřítcích, řekl bych v pokusných stadiích. Že při nich docházelo k nehodám a přes všechna bezpečnostní opatření k neštěstím, pokládali jsme na Zemi za přirozené, kdežto rozmazlení Lucijané museli být přivedeni z míry, ti motýlové, ty květinky.
Před obědem jsme se vrátili k tématu dětí. „Chtěl jsem ti vylíčit, Sol, jak mnoho času stráví rodiče s dětmi u nás, v našich zaostalých poměrech. Budují nejprve svou autoritu, nacházím v tom mnoho dobrého a snadného, učit děti prostřednictvím příkazů, a spatřuji v takovém systému pokus vychovat dítě k svému obrazu. Naproti tomu vy se dětmi nezabýváte téměř vůbec, dáte je hlídat Benem, aby se nespálily o něco horkého nebo neřízly o něco ostrého, a sami s nimi jednáte jako s dospělými, se vší vaší kurtoazií. Ponecháváte jim nekontrolovanou svobodu osobního vývoje, a najednou volíte prostředek u nás Vyřazených dávno nepoužívaný - domácí vězení. Poradila jsi mi jednou, Sol, abych se méně ptal, ale mozek mi otázky klade a pochybuji, že bych byl spokojenější, kdybych na ně nehledal odpověď. Jsem stále ještě ubohý Vyřazený."
„Ty tak jsi ubohý," řekla Sol. „Styděla „jsem se ráno při tvém kázání. Začínáš kázat, víš o tom? Teď opět. Měl jsi pravdu, s Benem. Hovořila jsem málem jako Bis, ale ty máš pravdu, musela jsem to uznat. Jsi vzdělaný," a teď se Sol podařilo vyslovit jakési ‚ř', „jsi vzdělaný, Řehoři, skoro by člověk nevěřil, že jsi žil tak dlouho jen mezi kraby a vepři, ale něco jsi přece zaspal. Co je to vychovávat dítě? My říkáme jednoduše mít dítě a jistě je nesmyslné dávat dítěti jakékoli příkazy. Mám dítě a dítě vyrůstá, to je vše. Co je to domácí vězení? Poprosila jsem Bis, aby se po nějakou dobu nevzdalovala z drúzy bez mého doprovodu. Myslíš, že jí něco chybí? Má přece čtverec!" Pustil jsem se cestou, kterou jsem se nechtěl dát, cestou vyptávání a debat, ale tentokrát jsem v ruce držel trumfy." Tvá výpověď obsahuje několik rozporů, Sol. Vylož mi tento: Jestliže Bis doma nic nechybí, proč se pokouší utéci ?"
„To je něco jiného," řekla Sol. „Bis navštěvuje Rose. Existuje něco, co nedovedu dobře vyjádřit, je mi úzko, když pomyslím na její známost s Rosem, mám o ni strach, že dělá něco nebezpečného." Sol na mne upřela úpěnlivý pohled, který jsem nemohl vydržet a uhnul jsem před ním. Věnoval jsem pozornost špičce jejího měkkého střevíce. „V pokoji nemůže dělat nic nebezpečného, Sol?" otázal jsem se. „Stěží," řekla Sol. „Jak to?" podivil jsem se. „Nemůže snít? Napadá mi, po tvé dnešní zprávě, že se snění nemusí vždycky vyplatit." Sol pochopila. „Věděls hned, kam míříš," řekla

pohněvaně, „nemohl jsi to říci rovnou?“ Zvedla se a odběhla do Bisina pokoje.
Mařenka Hrubá neměla celá tolik krásy, kolik Sol v jedné dlani. Nechci tím tvrdit, že by se u nás nenašly hezčí ženy než Sol, i když necháme stranou spornou otázku nosu, jistě by se našly, viděl jsem jich nespočítaných, ale Mařenka mezi ně nepatřila. Na sportovkyni ze Živohoště mě poutalo něco jiného, charakter obličeje. Když pánbůh plácal Mařenčinu tvář, muselo to být večer. Dal ji víc fantazie než uměřenosti. A musel být z práce vytržen, protože jí ponechal nedokončený, pouze napovídající výraz. Na Mařence mohl každý nechat oči, i když vedle seděla dokonalejší žena, a to pro umíněnou naléhavost její tvářičky. Ovšem, takto jsem mohl uvažovat pouze prvních pár dní. Potom se do mne její podoba silně vsákla a pouhé její vyvolání způsobilo, že se mi jaksi zastavoval krevní oběh; byl jsem zamilován. Proti Mařenčině zemitosti byla Sol jakoby utkána z mlhy a ztrácela v mých očích, byl jsem zkrátka zaostalý pozemšťan.
Mařenka se starala o tělesnou kulturu obce. Nikdo ji tím nepověřil a nikomu neskládala účty, ale pracovala dobře a respektovali ji i starší občané. Vedle ní pohybovali se v Živohošti i systemizovaní učitelé fyskultury. Chodili k ní na radu, třebaže Mařence nebylo ani šestadvacet. Mařenka trávila většinu času obcházením domácností. Pomáhala obyvatelům sestavovat režimy tělesné kultury. Tak jsem se s ní seznámil i já, jenže mne nenavštívila, nýbrž pozvala do ordinace. Byla tehdy u nás nová, vrátila se z Philadelphie. „Tady máme našeho slavného profesora,“ řekla, aniž zvedla hlavu od promítací desky, „račte vedle do šatny a přijďte se mi ukázat v plavkách.“ „Udivujete mě, slečno,“ odpověděl jsem, „a kromě toho nemám plavky.“
Nemohla pochopit, že jsem si nepřinesl plavky.“Visí tam ručník. Nic jiného vám nemohu nabídnout,“ prohlásila. Když jsem se pak před ni objevil v nezvyklém úboru, vyvalila oči. „Byla bych přísahala, že jste asthenický typ. Vždyť vy znáte víc než já. Podle deltového svalu byste měl mít za sebou Jamagatu.“ „Tak jest,“ uklonil jsem se, „jsem vám k službám.“ Spřátelili jsme se a ona neváhala svěřovat se mi. „Nemohu naučit Podrazila dýchat. Chtěl byste mi nějak nenápadně pomoci?“ Za několik neděl jsem byl horký jako kolejnice a Mařenka odměnila mou píli společnou vyjížďkou na oslavy Říjnové revoluce a letmým novoročním polibkem. Jakmile si však byla jista, že sleduji ještě jiné zájmy než obecné, držela se zpátky.
Měla ustavičně známosti, vždycky s přespolními, abych tak řekl. Řítila se jako meteor do krátkých lásek, které vyšuměly zároveň s vypitým vínem a zanechávaly po sobě trpkou pachuť. Ukončovala je rázem a nevracela se k nim, zvedajíc se vždycky nedotčena ze svých vlastních trosek. Mařenka byla citový gejzír, tryskající štědře na všechny strany, kromě mé. Proč jsem na ni přesto tak houževnatě lpěl? To bychom museli vést dlouhé rozhovory o lásce. Doufal jsem, že nějaký klíček je v Mařence schován přece, jinak by mě tak nevyznamenávala, i když v záporném smyslu slova. A láska, když se očistí z vlastnictví, je totéž jako poznání, roste srážkami s protiklady a jejich překonáváním. Skutečné cítěni se nikdy natrvalo nedá pohltit navyklými reakcemi.
Zatím co jsem se takto utěšoval, éterická Sol, poražená ve srovnání s předmětem mé náklonnosti, přisupěla nazpátek do haly.,, To už přestává všechno,“ volala, „Bis není k nalezení. Že ta žába někudy zmizela? Ale kudy? Dům je hermeticky uzavřen.“ Vnikla ještě na můj popud do hygienického kabinetu, který, jak jsem očekával, zel lesklou prázdnotou.
„Domnívám se, že přeháníš,“ řekl jsem. „Nechceš ji uvázat za nohu? Odpusť, že se vměšuji do vašich věcí, ale jsi nespravedlivá, Sol. Nepouštělas ji ještě před nedávnem na velmi dlouhé výlety do pustin? Nemohla ji i tenkrát stihnout katastrofa, na příklad v letu? Opakuji, že tě příliš rozrušila včerejší příhoda v paláci snů, přisuzuješ přílišný význam ojedinělým událostem, které ostatně neskončí tragicky, uvidíš. Kromě toho obracíš na ruby celý váš systém zacházení s dětmi, nediv se, že Bis to nemůže hned pochopit a vzpouzí se. Musí se vzpouzet, vždyť jsi už vychovala osobnost.“
Sol ohrnula ret. „Řečníku. Odpouštím ti, že se vměšuješ do našich věcí, ale nemohu ti odpustit, že to činíš, když jim nerozumíš. Víš, kdo je Ros ?“ Teď se Sol chtěla rozpovídat a bylo na místě předstírat nezájem. „Nevím,“ odpověděl jsem, „ale to snad na věci nic nemění.“
„Mění,“ pravila Sol příkře. „Ros je šílenec, který vylákal už několik dětí do své chatrče ve Starých dějinách, a tam jim napovídal takové nesmysly, že jim šla hlava kolem a mluvily ze spaní. Naštěstí děti samy přestaly navštěvovat kráter. Ale Bis, víš jaká je. Ráda naslouchá všemu, co je dost nehorázné, a nikdo na světě ji neodvrátí od něčeho, co si zamanula.“ „Proč se tedy o to pokoušíš?“ namítl jsem.
„Mlč už chvilku, Řehoři.“ Sol teď v rozčilení vyslovila mé jméno docela přijatelně. „Ros je syn Galův a ten prý byl předsedou Kruhu nezávislých, spolku, který žil na podkově Dlaat a něco připravoval proti Benovi. Tak dlouho Bena poštívali, až se jim pomstil; potopil Dlaat se vším všudy. Zůstali právě jen Gal a nějaký Tib, kterým se právě narodily děti a oni s nimi byli na Pomerančových ostrovech. Ros je pěkný kus klacka, dej si říci, páchne čertovinou. Ano, zdalipak nepáchne čertovinou, jak Bis zmizela? Toho jsem se musela dočkat.“
„Není nic jednoduššího,“ řekl jsem po úvaze, „než zaletět k tomu Rosovi a řádně mu vyčinit. Chceš-li, rád tě doprovodím a poskytnu ti ochranu.“ Nemínil jsem svůj návrh ani tak vážně, jako mě zajímala Solina reakce. Vábilo mě spíš vypravit se za mužem sám.
Byl jsem přece šťastný výherce černého čtverce a dokázal jsem s ním už pracovat. Mimochodem, čtverec mi poskytl víc rozkoší, než kdysi dědova knihovna v podkroví vily v Živohošti, kam jsem si tajně, s pomocí paklíče, zjednal přístup. Dnes ráno jsem snil, prohlížel jsem si pevninu Otonaa od hlavy k patě, město po městu, její lučinatá bezcestí, její háje, ležící na pomezí civilizační oblasti, její nepochopitelné žluté plochy, hladké jako stůl a jakoby z pružné umělé hmoty. Zdálo se mi o domácnostech Lucijanů a viděl jsem, že jsou vždycky v něčem stejné a v něčem se liší. Všichni se šťastně kolébali tím pomyslným dubnovým větrem, v jejich životech a domech slavilo své orgie umění, čekali na sebe v halách, plných příšeří nebo pronikavého světla, rozmlouvali spolu většinou bez potřeby něco si sdělit, jen tak, pro radost z řeči a z vybroušeného jazyka. Pozoroval jsem je, jejich převalování z boku na bok, plné zdlouhavosti a změn, tak rychlých a častých, že přestaly být změnami a spletly se v jediný řetěz nekonečného líného snění. A sám jsem upadl do téhož rozpoložení, prožívaje každou minutu osud někoho jiného, plný různobarevných drúz a parčíků a pokojů se stereoskopickými obrazy. Strávil jsem velmi krásné dopoledne. Mohl jsem všechno, sám část Benovy

všemohoucnosti, jen jsem se vyhýbal snění o Zemi, abych k sobě neupoutal pozornost univerzálního mozku. Mohl jsem všechno, viděl jsem dnes ráno Lucii, a proto mi Soliny výlevy připadaly jako šaškovská čepice. Nicméně, Ros vzbudil můj zájem, byl bych toho člověka rád viděl sám, ale nevěděl jsem, kde ho hledat. Odtud můj návrh. Sol zavrtěla hlavou. „Kdepak, to nepůjde. Ještě nikomu, kromě dětí, se nepodařilo vidět Rosovu chatrč. Kráter je chráněn, čtverec tam přestává pracovat. A pěšky? Ztratili bychom se v divočině, která tam bují." Zatvářil jsem se pochybovačně. „Čím by mohl být chráněn? Cožpak Ben nedosáhne všude?" „Sama nevím, jak je to možné," odpověděla Sol. „Ben by nám pověděl, ale v tomto případě se bez něho raději obejdeme. Kdo ví, jak daleko zašla má nezdárná dcera."
Bis se stále nevracela, ačkoli jsme s obědem čekali do první hnědé barvy. Po jídle jsem se cítil trochu unaven, šel jsem si odpočinout. Hodlal jsem prospat hodinku nebo dvě, abych byl navečer svěží. Měla se konat hostina pro několik Soliných známých, kteří zítra odlétali na karneval do Solunie. Toto město radovánek nemělo se Sol nic společného, i když ve svém názvu obsahovalo její jméno.
Sotva jsem se natáhl na lůžko a odpočítával ovečky, abych rychleji usnul, stála nade mnou paní domu. Nejdříve jsem váhal na ni promluvit, myslil jsem, že snad už spím, ale pak jsem se přece zvedl na pravý loket a tázavě jsem na ni pohlížel. Vypadala už docela vyděšeně. U všech všudy, konvence byla na Lucii tuhá, ale nachomýtl jsem se vůbec k něčemu jinému než k pokládání pravidel na lopatky? Stalo se něco s dívkou?
Sol mluvila šeptem. „Řehoři, nevycházej teď z pokoje, prosím, nemluv nahlas a nebouchej s ničím. Buď docela tiše. Odvedu je někam." S těmi slovy odběhla z místnosti.
Nejprve jsem se musel trošku vzpamatovat. Zamžikal jsem několikrát, abych se ujistil, že mne smysly neklamou, a pak jsem se nehlučně zvedl z pohovky. Nesměl bych mít Valentovu školu, abych si dal něco zajímavého ujít. Místnost jsem překonal po špičkách, nic v ní nevrzalo, ale chodbičkou jsem se sunul při stěně, ztělesněný fantom. Pak jsem, jak to nazývají zápasníci, šel do parteru, plazil jsem se co nejblíže k břitké hranici světla, tak, abych zůstal nepozorován a sám viděl do haly. Okolnosti byly pro mne krajně nepříznivé. Nasvícení vchodu mě tlouklo do očí, znemožňovalo mi přizpůsobit se šeré hale.
Teprve po určité době jsem mohl rozeznat siluety tří postav, sedících v lenoškách. Jedna patřila Sol, druhá nějakému cizímu muži. Nejzajímavější, třetí, mě přivedla v úžas. Rozložitý, nadměrně urostlý chlapík měl na hlavě cylindr s chocholem, měl vousatou bradu a byl nacpán do fraku s úzkými nohavicemi. Co to měl v klíně? Musel jsem se kousnout. Tenký dlouhý předmět, nápadně připomínající pušku. Bezesporu, na kolenou mu ležela předovka, model 1841.
Zatím mlčeli. Konečně se ozvala Sol. Hlas jí mírně přeskakoval. „Když je to tak, Labe, pojďte dál. Nezůstaneme přece v hale. Jistě byste něco pojedli." Nato zachrčel ozbrojenec něco jako: „Oooch, áaano." Uhodil pažbou pušky o zem, až to zadunělo, a začal se zvedat. Sol vstala rychleji než on a ukazovala na vstup do místnosti, kde se obyčejně jedlo. Poslední odešel ten, kterého oslovila jménem.
Sledovat trojici dál nemělo smysl. Vystavoval bych se příliš nebezpečí, že budu prozrazen. A Sol mě skrývala, to bylo jisté, měla plno strachu. Vrátil jsem se nespokojeně na přikázané místo. Ospalost mě přešla, jako když švihne proutkem. Zase jednou zbraň! Co na tom, že muzeální kousek, bez lesku, možná rzivý, neschopný použití, ale zbraň na Lucii! Mimoděk jsem opakoval pohyb z celully, potěžkání pistole na záření, a sám jsem se zasmál nad dětským gestem. Objevil jsem svou krvežíznivost, své dřímající pudy. To je divná rozkoš, kterou muži pociťují při sevření pažby, ač se desítky let nikde nebojovalo, to je křeč prstů málem chlupatých, tisknoucích kyj, meč, píku, mušketu!
Netušil jsem, že mohou na Lucii přežívat rezervace starověku. Nebo tak vypadají celé země ? Nesmysl, to by odporovalo zákonitostem společenského vývoje. Maškaru vytáhl Lab z rezervace. Nebo se dostavili první hosté karnevalu? Nu, polekaná Sol by mi prozradila víc, k obvyklým hostům se chovala přece trošku jinak.
K večeru něco zabubnovalo na čirou stěnu drúzy. Nejprve jsem ani nezvedl hlavu, tak mi v ní ležel mušketýr, vnímal jsem jen povědomý zvuk, který mi pokaždé přinášel úlevu. Po nějakém čase jsem svraštil čelo. Déšť? Kde by se tady vzal déšť? Šel jsem ke stěně. Proti drúze se šikmo vrhaly kolony těžkých kapek, nárazem se rozlétaly a ujížděly dolů, předhánějíce jedna druhou. Oblohu omrzely barevné hry. Těžce se kabonila a plivala dolů. Přitiskl jsem se nadšeně k oknu. Ptejte se, co mi na Lucii chybělo! Doma jsem si pořídil zvláštní oblečení do deště, jen abych mohl při prvních krůpějích vyrazit po navigaci k Moráni, pak ještě dál k Nouzi a strmě nahoru mezi stoleté jedle. Tam byl les jako kostel, se sloupovím a oltáři. Minul jsem Katovnu, na kterou se pozapomnělo, ohýbala se do země jako babička a člověk by se nedivil, kdyby zevnitř vylezl zakuklenec se širočinou, od Katovny loukami a smrčím nazpátek, teplé kapky mě plácaly přes nos, ochutnával jsem je a vyháněl jsem vodu z obočí, ptejte se, co mi chybělo! Vždyť zdejší tráva si déšť také zasloužila, chřestila už jako kostlivec.
I když Sol ani návštěvníky nebylo slyšet a zvuková izolace drúzy nikdy nepropouštěla případné bzučení hygienického kabinetu (jako jediný mechanický hluk v domě), sotva začalo pršet, jako by se bylo všechno okolo zarazilo a ztichlo. Proudy kapek zesílily natolik, že rachotily jako těžká nákladní auta, a poněvadž se také zvedl vítr, unášel je a práskal s nimi o stěnu v matných vlnách. Pěkná kulisa k jednání Sol s ozbrojencem! Dne vůčihledně ubývalo, zároveň s lijákem padala k mému údivu tma. Okolní domy odpluly, blikaly na mne z dálky křivými světly jako rybářské šalupy. Přestával jsem vidět park, byl jsem si jen jist, že poryvy větru otrhávají stromy a lámou jejich větve. Co dělat? Nechtěl jsem zapnout osvětlení, dokud byli oba muži v domě, a bez světla jsem nemohl pracovat na zápiscích. Měl jsem hlad, tentokrát mi rychle vytrávilo. Odlepil jsem se od stěny a usedl na lůžko. Liják byl stále prudší. Scházela k němu jen pořádná bouřka, fialové nože blesků. Čekal jsem, že přijde, ale místo ní bouřily jen vody, naléhající na drúzu. Zdánlivě jsem se ocitl ve skličující situaci, ale neměl jsem víc strachu, než bylo nezbytně nutné. Před ulehnutím jsem ohradil postel řádkou křesel, abych nezůstal úplně na ráně, a šel jsem spat s myšlenkami na Bis, kde se asi schovala před nepohodou a jak se jí vede. Nezaplaví voda šachtu? Jak je uspořádán podklad sadových ploch? Vsákne se déšť nebo zůstane nadlouho stát v kalužích?

Celou noc mě trápil hlad. Několikrát mi silně zakručelo v břiše, bylo to zřetelně slyšet po celé komnatě. Teprve k ránu jsem se odhodlal vstát a použit nalezeného čtverce. Objednal jsem si pošeptmu pár jakýchsi sucharů, potřených krémem a obložených zeleninou. Žvýkal jsem je za zvukového doprovodu průtrže mračen, která bez oddechu pokračovala. Jídlem jsem úplně setřásl chuť spát. Přecházel jsem po pokoji, kroužil jsem kolem stolu jako družice, řídě se ve tmě jen návykem.
Ani tentokrát jsem se nepoddával tísni, ale zato mi napadaly různé trapné okamžiky z minulosti, především terasa vily v Barrot, seznámení s Kieseretzkim. Podal mi tři vysoko zdvižené prsty, ten nafoukaný osel. Přehlédl jsem je a lehce jsem se uklonil, ne jemu, ale celé společnosti. Kieseretzki zbrunátněl vzteky. Ovládl se, pokračoval však ve vyprávění s daleko menší ochotou a brzo skončil. Po několika duchaplnostech, které na sebe vystřelovali pánové, rozvalení na lehátkách, jsem věděl, s kým mám tu čest. Tahle kumpanie se hrabala v lejnech světa, na mou věru. Přežrané sobce, nemající příležitost umístit jinak svou perverzitu, zajímala především „architektura pohlavního pudu na kosmických trasách“, „tendence vzájemné nenávisti během dlouhých plaveb“. „Je pravda, že katastrofa Tonneletu byla způsobena časově nevhodnou souloží pilota s lékařkou výpravy?“ tázaly se dámy. Za hodinu jsem měl jejich plácání plné zuby. Jediný, kdo z nich za něco stál, byl právě Kieseretzki, a ten se v Barrot ocitl rovněž na pozvání. Pokusil jsem se o smír, ale otočil se a odešel beze slova. Teprve na procházce v modřínovém lese se mi vrátila nálada. Uvědomil jsem si, že stačilo vidět na vlastni oči člověka, který na Lucii byl, aby se otevřela stará rána. Ten, kdo zosnoval mé pozváni do Barrot, mířil dobře. Ráno jsem odletěl k Bertovi do Montreux.
Při pěší túře kolem stolu mě zastihl ranní jas. Zároveň přestalo pršet. Bílé páry už dostávaly barvu slabého mléka. Park zůstal utopen ve vodě, která neměla kam odejít. Vypadal teď jako rýžové pole: špinavě šedá hladina a z ní vystupující trsy. Zrcadlový odraz drúzy stál nehybně, vítr také práskl do bot. Bohužel, denní světlo také obnažilo mou situaci. Sol se neukazovala a já jsem neměl vycházet z pokoje. V týle mi seděla únava. Teď už bych viděl na psaní, ale nemohl jsem se soustředit. Opíral jsem se čelem o stěnu a hleděl jsem tupě ven, na zátopu, na překocené stromy, na pohárky čajových růží, stěží se držící nad vodou. Sol za mnou nepřišla až do večera. Chtěla mě vyhladovět? Už jsem toho měl dost. Rozhodl jsem se, že se budu stravovat pomoci svého vlastního čtverce. Tentokrát jsem jej nešetřil; uspořádal jsem si malou hostinu, která mi vrátila optimistické výhledy. Klidně jsem rozžal světla a rozložil jsem po stole zápisky. Pracoval jsem dlouho do noci, plné rudých a černých záblesků.
Ani příštího jitra se hostitelka neobtěžovala ke mně do pokoje. Ale jak jsem byl zase nosem přilepen na stěnu (odhadoval jsem, kolik vody se odpařilo), zašimral mě vzadu na krku něčí pohled. Rychle jsem se otočil. Místnost byla prázdná. Závěs u dveří se zvolna kýval. Přeběhl jsem pokoj a vpadl do chodbičky. Zdálo se mi, že slyším spěšné kročeje na schodech do haly, a přikradl jsem se co nejrychleji k oslnivému obdélníku vstupu. Dole se ozvalo tiché cvaknutí. Přejel jsem si dlaní stehno, čtverec byl v kapse. Už jsem věděl, kolik uhodilo. Klidně, bez plížení jsem sestoupil do haly a poklekl na podlahu v místě, kde mělo být víko šachty. Jak jsem si klekl, zatočila se mi hlava. Polohlasem jsem zaklel. To by mi scházelo, recidiva nemoci. Ale myslím, že to byl jen chvilkový nával krve do hlavy. Nešikovně jsem tápal po výčnělku. Hledal jsem jej déle, než poprvé.
Ukázalo se, že vodorovná chodba je zatopena do výše kolen. Bis přede mnou hlučně rozstřikovala páchnoucí splašky. Když otevřela poklop ven, vnikla do chodby nová vlna studené vody a vystoupila mi téměř k pasu. Brodil jsem se čím dál tím obtížněji. U východu mi bylo jasné, že s podzemní štolou máme konec. Kalná hladina stála o dobrých deset centimetrů výše, než spodní obruba šachty, a pohybovala se s velkou chutí přes práh dolů. Když jsem otvor zase zakryl, unikaly od škvír bublinky na znamení, že se chodba plní vodou sice pomaleji, ale přece.
Bis běžela napříč parčíkem. Odložila všechnu opatrnost a nedbala, že její oděv je víc mokrý, než suchý. To se mi nechtělo. Vyjmul jsem z kapsy čtverec, zabořil jsem se do podušek létacího stroje a oblétával jsem běžící děvče velkým obloukem asi metr nad vodou. Hra na schovávanou pokračovala v motorizovaném vydání. Bis mířila ke známé houštině. Konečně se ztratila mezi prutovím a v následující chvíli vyrazila téměř kolmo vzhůru.
Byl bych rád věděl, s čí pomocí Bis letí. Můj stroj jí totiž sotva stačil. Nabírali jsme čím dál tím větší rychlost, už to muselo být přes tisíc kilometrů v hodině. Dole se namodralé město zálibně pozorovalo v hladině deště. Rychle uplývalo stranou a my jsme stoupali nad bezcestím, které se mi zdálo suché. Pršelo jen v Otonaa? Bis mi pomalu a vytrvale unikala. Myslil jsem úporně na rychlejší let, mlaskal jsem na čtverec jako na koníka, ale ať už Ben nemohl nebo ať skutečně zrychloval let stroje, Bis zvětšovala svůj náskok. Nepřipouštěl jsem si nic z kulového vrchlíku, ve který se proměnil povrch planety, jen jsem upřeně zíral na malou barevnou skvrnku před sebou a přál jsem si letět rychleji. Netrvalo dlouho a z obzoru se vysoukal brčálově zelený proužek, masív, který Sol nazvala Starými dějinami. Teď jsem úporně přemýšlel. Nekončí Benova pravomoc u kráteru? Jak v tom případě dopadnu? Bis se očividně řítila přímo do středu, mohla však mít něco jiného, než Benův aparát. Temperament jejího letu tomu nasvědčoval. Kdybych ji bezhlavě následoval, hrozilo mi zřícení nebo náraz na neviditelnou ochrannou stěnu. Představil jsem si velmi intenzívně brzdění, a skutečně, musel jsem se rukama zachytit o přední kryt, abych se neuhodil. Nicméně, plul jsem už nad kráterem. Tlak, pudící mě z podušek, neustával. Pokračoval jsem v cestě jen váhavě a k mému překvapení žlutě oblečené děvče letělo jen nějakých čtyři sta metrů přede mnou. Po minutě nebo dvou začalo klesat. Okamžitě jsem se propadl téměř k vrcholkům listnatých stromů. Ztratil jsem přitom na okamžik vědomí, tak prudký byl můj pokles. Přístroj zatím nehybně stál nad korunami. Uvedl jsem jej opět do pohybu směrem ke žluté skvrně, snášející se pomaleji a pomaleji. Les odskočil někam stranou, sunul jsem se nad kleč, pak nad loukou. Nedaleko se zableskl rybníček. Přistál jsem na kraji březového háje. Kvetly tam sasanky a plicník, tráva byla vlhce pružná, žádné kašírované stvoly, žádné šustění. Podařilo se, co jsem neočekával. Pronikl jsem ochrannou stěnou kráteru. Nebo žádná taková ochrana neexistovala a Sol mě strašila. Na břehu rybníčku stál dům, učiněný rodinný domek z Tichého údolí u Roztok. Hnědá omítka, dvoudílná okna, poschodí a mansarda, venku kůlna a pletivový plot. Scházel leda Alík nebo Brok. Nevěděl jsem, zda Bis dopadla právě u tohoto domu, ale bylo to pravděpodobné.

Vtom jsem uslyšel slavíka. Nikdy předtím se mi nepodařilo slyšet jeho tlukot, musel jsem letět na Lucii, abych si to dopřál. Zpíval vytrvale a šplhal se do výše po osnově svých not. Slavík se pozná hned, přivádí člověka z konceptu. Neodvažoval jsem se ani pohnout, protože seděl v křoví pár kroků ode mne, a byl jsem šťasten, že žiji, že mám plný a zajímavý život. Až se vrátím do Živohoště, určitě přiletí slavík a bude zpívat zrovna v naší zahradě. Pak budu mít něco za sebou, budu se povalovat, kdežto tady musím konat, a konat je to nejtěžší, lidské.
Schovával jsem se v roští na kraji březového hájku po celou dobu, co tloukl slavík, a ještě potom, když se unavil a váhavě odletěl. Nespouštěl jsem zrak z domu a z jeho okolí. Nikde se nic nehýbalo. Lesní prst voněla, byla stejně jako u nás složena z trochy uschlého listi, z mechové drti a z dřívek. K sousední bříze tulil se vytáhlý špičník.
Po chvíli vyšel ze dveří domu mohutný ryšavý muž. Odemkl branku, která zaskřípala, a kráčel po hrázi rybníka k háji, kde jsem se skrýval. Šel najisto, přímo ke mně. Nemělo smysl pokračovat ve hře. Odhrnul jsem pichlavé větévky a vystoupil jsem mu vstříc.
Ros se lišil od ostatních Lucijanů především čelem. Jeho čelo bylo dost výrazné, aby pro ně člověk zapomněl na všechno ostatní. Pro pořádek uvádím, že byl statného vzrůstu a všechno na něm bylo trošku silácké, i kostnaté paže, i nápadné uzlovité klouby, i vlasy, i drsné vzezření. Především však čelo, sevřené shora a se stran rezavou hřívou, jako bývá hrbolatá mýtina obklíčena stromy. Bylo divoké a neústupné a neuspořádané. Prohlížel si mě také a vypadal, že se na mne zlobí, že mi nedůvěřuje předem, ať řeknu a udělám cokoli. Později mi Bis tento dojem vyvrátila, Ros prý, když jsem se před ním objevil, nasadil vlídnou tvář, ale tehdy jsem se na jeho zevnějšek rozhněval a mlčel jsem. Mlčel jsem podrážděně, uvědomoval jsem si to a nenacházel jsem žádné obstojné vysvětlení. Tak jsme proti sobě stáli jako dva jeleni v říji.
Ros vyrazil první. „Buď vítán," zahřměl, „proč zalézáš do mlází jako liška a nezvoníš u mého domu? Nehledáš-li mne, proč přicházíš do Starých dějin? Hledáš-li mne, žiji tam v domě, a ne v noře." Bis pak tvrdila, že Ros se mnou laškoval, ale to se mi nezdálo ani dost málo.
„Mám důležitý vzkaz pro svou přítelkyni, holčičku Bis," odpověděl jsem proti své vůli rovněž popuzeně. „Spatřil jsem ji nad městem, a protože věc spěchá, chtěl jsem s ní promluvit. Nemohl jsem ji dostihnout a tak jsem se dostal až sem. Zamýšlel jsem vyčkat pod stromy, až od tebe odejde." Ros se posměšně zeptal: „V čem spočívá tvá zpráva pro Bis ?"
„Je určena jí a nikomu jinému," řekl jsem.
Ros mi pokynul, abych ho následoval. „Kde jsi nechal černý čtverec?" obrátil se ke mně po cestě. Zahrabal jsem čtverec ke kořenům břízy, poblíž špičníku. To Rose uspokojilo. Opět zaskřípěla branka. Ros za námi pečlivě zamkl.
Hned vstupní místnost na mne silně zapůsobila. Nábytku a vůbec praktických předmětů v ní bylo pomálu, ale zato plno soch. Všechny něco představovaly, byly však na hony vzdáleny našemu pojetí figur. Jedna, vytesaná ze zvláštního lesklého kamene, zpodobňovala černý čtverec. Nemohl jsem se ubránit dojmu, že čtverec je mým nepřítelem. Nazval jsem sochu „Zlý čtverec". Vyskytovala se v prostorném salónku ještě v několika provedeních, nikoli snad různě zdařilých, nýbrž jinak uchopených. Každý ten čtverec byl jinak zlý: jeden spíše zlomyslný, druhý úlisný, třetí krutý. Pak jsem vedle největšího čtverce viděl sochu lidského nervu. Poznal jsem nerv okamžitě, ale jak se tvůrci podařilo vdechnout soše elegii, cosi z památníků padlých, mystický smutek skloněných praporů z rudého mramoru?
Uprostřed příštího pokoje čněla až ke stropu socha drúzy. Zachovávala stroze tvary skutečné budovy, ale bylo jasné, že v ní žijí blázni a hlupáci. Jakživ jsem neviděl tak směšný kámen. V rohu, několik metrů opodál, jsem našel milostný motiv, ale jaký! Dvojice Lucijanů, muž a žena, oba v roztoužené kompozici s určitým vláním volných šatů, nakloněni k polibku, žena s lidsky přivřenýma očima, ale on s jakýmsi rádoby milostným vzezřením, špatně od lidí odkoukaným, jež se splétalo se strojovým úšklebkem. Dosud otřesen, kdykoli si vzpomenu na toto splynutí milenky s robotem, pravím: Bylo to strašlivé. Ona živá, muž mrtvý.
Ros, jestliže on byl sochařem těchto podivuhodných kousků, byl jistě veliký ve svém ničitelství. Čeho se dotkl, změnil ve strašidlo, v plaza, v čarodějnici. V nejlepším případě v náhrobek. Vymodeloval sice koně, popásajícího se ryzáka, který v člověku budil stesk nad něčím dávno ztraceným a byl prostý a milý, ale hned vedle se mhouřilo krhavé oko, zřejmá sublimace Benovy vševědoucnosti. Měl bych vyjmenovat ještě celou řadu pomníků nebo karikatur, ale nemohu to učinit, protože jsem ponejvíce stál u milenců. Jak vyslovit, co všechno jsem pochopil? Jak říci, že to bylo veliké a jednoduché? Ros stál s nadřazeným úsměškem opodál. Nemohl jsem ho vystát, chlapa. S tajnou nadějí, že se co nejdříve k sousoší vrátím, jsem se vydal po schodišti do prvního patra a obr mě spokojeně následoval. Přímo proti schodům střežili dva strojoví fauni otevřený vstup do dalšího sálu. Zde byl kolem dokola přímo do zdi zhotoven velkoryse pojatý reliéf, znázorňující, jak bylo patrno na první pohled a jak se to dělávalo také u nás doma, život člověka od kolébky do konce. Napadlo mi, že jsem se ještě nezajímal o smrt Lucijanů, a pospíšil jsem si ke konci. Tam, docela správně, zela mezi smrtí a zrozením hladká modrá stěna. Vlevo plynulo několik rozčepýřených obláčků, lehkých a ospalých, jako bývá me lehcí a ospalí po dobré zábavě, která se protáhla přes noc, plynuly a zvolna se rozpouštěly v hluboké a prázdné modré stěně; takový zase bývá spánek po dobré a hlučné zábavě.
To mi vrátilo dobrou míru. Ano, ovšem, hluboký spánek po dobré zábavě! Ale kdo hnětl reliéf? Ros, ten zlotvorce, ten nelítostný, bestiálně upřímný morous? Opravdu? Z nástěnného obrazce vyvěralo víno, jako by prýštilo ze studní, kdyby byl svět správně uspořádán. Najednou se mi nechtělo jít od konce k začátku, nýbrž naopak. Jako první rodila matka za asistence zástupu mladých žen, které, a ostatně ona také, se rozpustile usmívaly, vykládaly si při porodu nějakou anekdotu. Na dalším reliéfu už holčička čurala do šustivé trávy a stál u ní malý chlapec a se zájmem přihlížel, jak to slabé pohlaví dělá. Už jsem se uculoval. Vedle matka vyplácela děvčátko, které rozbilo džbán; přiběhl psík, olizoval kaluž vína a potácel se na slabých nožičkách, zatím co vzadu, v domě, se opilý otec a opilý syn škrábali na lůžko, každý z jiné strany, jeden neobratněji než druhý, a smáli se na celé kolo.
Následovaly podobné bujaré výjevy, některé ani nelze dobře vyzradit bez újmy na mravnosti. Jen akty milování zabíraly celou jednu stěnu a vynikly pestrostí, jako nic jiného. Tlouštíci hodovali a popíjeli, štípali ženy do zadků,

vousáči, skrytí za vrbičkami, pozorovali mladé dívky při koupání. Obrátil jsem se k Rosovi: „Snad sem Bis nemá přístup?“ Ros řekl: „Bis má přístup kamkoli. Tento pokoj je její nejoblíbenější a tráví zde spoustu času.“ „Potěš bůh,“ řekl jsem.
Hromadilo se mi množství otázek, ale Ros patřil k lidem, vůči nímž se mě zmocňuje bezhlavá antipatie, a raději bych si dal zakovat ústa, než bych byl projevil příliš zájmu. Na chodbě, kam jsme se museli vrátit dveřmi, jimiž jsme vešli, viseli dřevoryty s vesmírnými tématy, prozrazující slušnou znalost struktury galaxie. Zajímavé bylo, že Lucijané si rovněž spojovali hvězdy do obrazců zvířat a ptáků, i když jiných a jinak pojmenovaných.
A Ros opatrně, jako by otevíral mřížoví svatyně, stiskl kliku vysokých dubových vrat a vpustil mě do největší z místností. Červený běhoun tlumil mé kroky po palubové podlaze. Daleko vzadu, na obílené stěně, spočíval jediný, patrně hlavní obraz celého domu, který byl spíše galerií než útulkem. Ros zůstal vzadu, pohupoval se na špičkách, snad čekal, že klesnu na kolena a začnu se modlit. Nebo si zase hrál s úsměškem. Ohlédl jsem se ještě jednou, pozorněji. Ne, nic takového. Měl vážný, skoro nábožný obličej a zdál se být nespokojen, že otálím. Co to vyznamenával? Jakou perlu lucijského malířství?
Blížil jsem se k oleji v obyčejném dřevěném rámu a viděl jsem, že jej malovalo dítě. To se vždycky pozná. Třeba jsou moderní obrazy hodně podobné dětským, přece jen se na druhých pozná nezkaženost. A toto byl nezkažený obraz človíčka, kráčejícího mezi obrovskými zlatými těly drúz a vedeného přáním objevit buď tajemství budoucnosti, nebo chcíplého psa, kterého by bylo možné pochovat. Chlapeček měl Bisiny rysy a v očích dva černé otvory do nebe. Snad dívčin příští syn? Pevně kráčel za svým psem mezi nesmyslnou mašinerií barevných proměn od bílé k sieně a dál, drúzy se od něho odvracely, ale on si jich nevšímal a nevšímal si jiných zázraků, které sice zpodobněny nebyly, ale mluvily z nesmlouvavých stop štětce, rozvířivšího vzduch: Zázraků ozdob-polotovarů a žlutě nasvícených vchodů hal, zázraků proměnlivých žen, mužů, hledících k vrcholům vlastních pupků, zázraků Benových létacích strojů a stolů hojnosti, zázraků Rosů, kteří uzlovitými bicepsy drtí všechno jsoucí a dané. Překvapovalo mě, že malíř ve své upřímnosti odsoudil dočista všechno, matku, otce a dokonce Rose. Plátno také ohromovalo jako práce Rosovy, učitel se nezapřel, bylo bombastické, ale mělo poezii, jako ji má písnička složená jen tak, a ne s přihlédnutím k malým autorským právům, nedovedlo fixlovat, protože dítě umí jen špatně fixlovat. Určitě to byl dětský obraz. Stál jsem před ním jen tak dlouho, dokud jsem strunu udržel napjatu, a pak jsem se vzdálil. Kývl jsem na Rose a tím jsem mu schválil umístění plátna, které mělo být o samotě, ne v galerii, mezi technicky dokonalými pracemi velkého muže. „Nevěděl jsem, že Bis maluje,“ poznamenal jsem, když si Ros připravoval velký tepaný klíč. „A jak,“ děl Ros pyšně.
S dívkou jsme se setkali na chodbě. „Konečně,“ řekla Bis, které Ros něco šeptal. „ Ty mi neseš zprávu, Řehoři ? Jak je tedy dobré, že Ros nechal o něco déle vypnutou ochrannou stěnu kráteru.“ A zamrkala na mne.
5
„Dobrá,“ pravil Ros, „konečně jsme pohromadě a mohu začít. Bude vám to připadat paradoxní, ale pochmurný stav našeho lidstva je způsoben tím, že se tak pachtilo za vyšší dokonalostí. Tempo, to bylo zázračné slovíčko, hej!, jen rychleji! Stále jsme spěchali a obyčejně jsme měli mnoho důvodů spěchat. Co se otáčelo rychleji než něco jiného, bylo prohlašováno za lepší, a právě tak všechno, co dokázalo způsobit vyšší teplotu, tlak, napětí, sílu, tření a záření. A jak lidé vynalézali věci stále dokonalejší, přišli i na takové, které byly rychlejší než jejich nohy, silnější než jejich paže, jemnější než jejich hmat a citlivější než jejich vlastní zrak a sluch. Je logické, že také objevili stroje, které byly přesnější a rychlejší než jejich mozky. Zalekli se toho? Ach ano, někteří. Ale jiní se radovali a tleskali rukama. Co bylo rozhodně nemyslitelné? Nemyslitelný byl jakýkoli pokus o zastavení vývoje dalších strojů, které by se opět rychleji otáčely a způsobovaly ještě vyšší teplotu, tlak, napětí, sílu a záření, a zejména takových, které počítaly a kombinovaly za lidský mozek.
Soustavy strojů, založené na takovéto vyšší dokonalosti, nemohly už být řízeny ničím méně dokonalým, jestliže měly vůbec pracovat. Soustava je ovšem pouhé abstraktum, ale dosaďme za ni třeba dopravu létacími přístroji. Při počtu pětadvaceti milionů startů a přistání v hlavním městě Otonaa za jediný den připadá na každou vteřinu 280 operací, a to neberu v úvahu navedení strojů od drúz na dráhy, které je daleko složitější, než start sám. Doufám, že si vůbec neumíte představit pouhou jedinou operaci za vteřinu, pokud byste ji měli provádět sami ? Ano, v takovéto soustavě už lidský mozek nemá místo, avšak kdyby bylo potřeba vyřadit myslící stroj umělý, vzdušná doprava se zhroutí. Volím úmyslně hodně jednoduchý příklad, ačkoli nepochybuji, že větší zájem vzbuzuje polévka s nadívanými ráčky, nejoblíbenější pokrm našich spoluobčanů. Kolik talířů denně příslušný myslící stroj servíruje? A jaký proces předchází, než v talíři omočíte lžíci? Kolektor, neboli jak se říká, černý čtverec, pouze přetlumočí vaše ležérně vyjádřené přání ekvivalentnímu útvaru na Sheetu, kde na každých sto kolektorů existuje dešifrátor. Dešifrátor, slyšíte? Mohu vám prozradit, že vůbec neumíme správně lucijsky, protože „polévka s nadívanými ráčky“ zní vlastně XYZ 3 217 C 38, při čemž první tři písmena udávají souřadnice objednávajícího a poslední dvojčíslí žádanou teplotu polévky, kterou ovšem určuje jen málokdo a kolektor proto dosazuje automaticky průměrnou hodnotu. Když je váš neumělý výrok takto převeden do srozumitelného jazyka, vrátí se kolektoru a odtud putuje do kontrolního sektoru. Kontrolní útvar vytáhne vaši kartičku, pravím kartičku, ačkoli se jedná o složité zařízení, kde je zachyceno všechno o vás, od jakosti poslední stolice, až po vaše názory. Objednávka se porovná s kartičkou, aby se vědělo, zda můžete obdržet 3 217 C 38. To dobře znají děti, kterým Ben odpírá druhý dort, jestliže už týž den jeden snědly. Dejme tomu, že kontrolní sektor nenamítá nic proti vaší polévce. Pak ji tedy obdržíte. Stačí maličkost. Kontrolní sektor propustí číslo do recepčního sektoru, který v Ústřední receptuře zjistí hmotnou strukturu polévky s nadívanými ráčky a její tvarové souřadnice, právě tak jako strukturu a tvarové souřadnice talíře. Tím se poměrně jednoduchý výraz XYZ 3 217 C 38 rozšíří na půlstránkový vzorec, který ani já sám neznám zpaměti, ale zato je odeslán přímo do distribučního sektoru a uvedou se v činnost trojbodová zrcadla, která vám zhotoví polévku přímo na stole, eventuelně i se stolem.
Bojím se, že bych vás příliš nadchl pro Bena, kdybych vám obšírněji popisoval mašinerii, pracující k vašemu nasycení,

zatím co se nad stolní deskou vznáší matný obláček. Tolik asi obnáší jedna polévka. Připočtěte si, prosím, naši přebujelou žravost, našich sto až dvě stě přání denně," znásobte to počtem obyvatel. Buďte upřímní: má v takovém systému ještě co pohledávat náš mozek, ten půvabný, ale zapomětlivý a krajně neseriózní orgán? A nezhroutí se valem všechno, kdyby měly být umělé mozky vyřazeny?
Ptáte se, kam mířím? Chci vám vypočíst cenu, kterou zaplatíme za toto pohodlí. Usmíváte se: Proč by vůbec nějaký mozek musel být vyřazen? Proč vám stále připomínám tak málo lákavý motiv?
Sledujte mě ještě okamžik. Svého času stály na Sheetu paláce a laboratoře, nesoucí společné označení Centrum vývoje umělých mozků. Pracovníci ústavu vykonali mnoho pro plnou automatizaci svého bádání. Vykazovali se stále většími úspěchy a odcházeli jeden po druhém do soukromí. Tak se stalo, že mohl z paláce odejít poslední vědec. Zamkl za sebou dveře a nechal stroje pracovat, totiž vyvíjet jiné, dokonalejší mozky. Ty pak (viz můj úvod) vyvíjely ještě lepší mozky a samy je uváděly do chodu a vypracovávaly program vývoje. Trvalo to stovku let v úplné pohodě. Vědec, který zamkl Centrum, zatím zemřel. Jeho následovníci chodili občas na inspekci a viděli, že si mozky vedou velmi dobře, a později viděli, že už sami stěží rozumějí tomu, co mozky dělají. Potom se někde zapovídali, dlouho v Centru nebyli, a náhle byla Lucie bez člověka, který by novým mozkům třeba jen trošku rozuměl. Přesto všechno bylo v nejlepším pořádku, kdo chtěl láhev koňaku, mohl ji mít. Přilétla v krásné barevné krychli až do bytu, dokud Ben nepřišel na něco lepšího, na výrobu koňaku transformací jiné hmoty přímo na místě. Časem se zapomnělo, kde Centrum je. A pak se zapomnělo, že vůbec je.
Ještě okamžik. Co se zatím přihodilo v Centru, které nepřestalo být, přestože lidé zapomněli ? Byl vyvinut mozek, určený pro nějaké vyšší řídící místo, a ten mozek projevil zvláštní zálibu. Rád vyřazoval a opět zapojoval jiné mozky. Nejprve vyřadil, abych tak řekl, svého otce. Ne, žádný otcovrah, on svého vynálezce opět zapojil, ale v jakémsi jiném postavení. Otec mu zobal z ruky. Po této úspěšné zkoušce se milý mozek spustil v širším měřítku a zakrátko řídil celé Centrum. Nemá smysl bádat, co tím zamýšlel. Zatím poněkud upravil program Centra. Ústav nyní produkoval a na různá místa dosazoval mozky, které novému vedoucímu projevovaly vděčnost. Jak by ne, když na něm závisely. Nyní musím připomenout, že další rozšiřování působnosti mozku (a on svou působnost skutečně rozšiřoval), probíhalo pouze neviditelným jiskřením v tranzistorech a poloorganických buňkách. Po souboji, trvajícím celá léta, stal se kořistí dravého mozku dokonce sám hlavní mozek pro řízení běžných záležitostí (to znamená výroby a zasílání potravin, stavby domů a podobných všedních úkonů), a to i se svými energetickými zdroji, se všemi anihilačními středisky. Nu, snad jste uhodli pirátovo jméno. Ano, je to Ben, laskavý Ben, chovající malé děti a podávající jim mateřské mléko, je to Ben, náš živitel, náš lapiduch, náš vševěd.
Zbýval Starý. Jméno druhého nejmocnějšího mozku není náhodné. Je opravdu starý, prastarý, sestrojil jej onen poslední vědec, který pak zamkl bránu Centra. Starý dostal na starost obranu proti možným náletům z vesmíru, proti zemětřesení, výbuchům sopek, dopadům příliš velkých meteoritů a srážkám s kosmickými tělesy, prostě, proti všem mimořádným a neočekávaným zjevům. Starý má k dispozici všechno, od nejvýkonnějších energetických středisek, až po zbraně strašlivého účinku. Starý je veliký, důkladný stroj, poctivá práce, žádný šmejd.
Ben několik měsíců přemýšlel, než se s ním pustil do boje. Získal jakousi výhodu, než Starý správně zařadil jeho agresi mezi mimořádné a neočekávané zjevy, tedy mezi úkazy, kterým podle svého programu má čelit. Po prvním útoku přišel Starý o čtyři tisíce tranzistorových bloků a dvě anihilační střediska, ale jeho základní síla zůstala neotřesena. Proč tedy s Benem neskoncoval, proč neuvedl do chodu zářiče, které by Bena během několika vteřin rozpustily do podoby krupicové kaše? Ach, v tom je to neštěstí. Starý má zaprogramovánu jednu důle-žitou směrnici pro své počínání. Nesmí narušit řízení běžných záležitostí. Nedivte se, k vůli sebevětšímu meteoritu nesmí být zastaveno podávání polévek s nadívanými ráčky. Nesmí být porušena činnost Bena, činnost úhlavního nepřítele. Jak vypadá boj? Chtěl bych jej vidět, ty obchvaty, ty překvapující noční útoky, ty ústupové manévry! Starý stojí, nastavuje hruď a ruce má založeny na břiše. Ben do něj buší, Ben jej okusuje kousek po kousku.
Trošku nerovný zápas. Starý podlehne. Už teď citelně ochabuje. Bude vypnut, a pak znovu uveden do chodu v dokonale podřízeném postavení. Taková je smrt a takové je znovuzrození umělých mozků. U lidstva však nebude znovuzrození. Nevidíte, že mizí všechno, co bylo? Mizí příroda, i to, co vytvořili lidé. Ben si zvykl působit na naše smysly bez nějaké podstatnější vnější reality. Všechno kolem nás se stává lží a snem a my sami se stáváme lží a snem, stáváme se chodícími a rozmlouvajícími sbírkami náhradních součástek, které vyrobil Ben. Mnozí dokonce obdrželi umělé mozky a patří tak spíše na Sheet než k nám. Na rovinách se množí města Umělých, o nichž nevíme, proč tu jsou a jaké mají poslání. Neznáme Benovy záměry. Víme jen, že vraždí, zatím příležitostně. Víme, že si za nás vytvořil náhradu. Na pevnině válcuje step a lesy do holé oranžové plochy. Nebude taková celá planeta? Blíží se šero, přátelé. Jak si Ben bude počínat, až zmůže svého soka? Vítám tě, člověče ze Země. Bis mi zazlívala váhavost, s kterou jsem se připravoval k našemu setkání. Žádala, aby tě směla přivést hned, aby tě mohla pozvat. Uklidňoval jsem ji. Chtěl jsem, abys viděl Lucii svýma vlastníma očima. Zkoušel jsem, zda si všimneš dějů, které po špičkách přešlapovaly v Solině obydlí. Dnešní pronásledování Bis je svědectvím, že tvůj rozum je stejný jako náš. Bis ti nastražila u východu z šachty čtverec. Poprvé jsi jej nenašel a pokus se musel opakovat. Ne-vzdával jsi se. Cítil jsi náš znepokojený tep a ubíral jsi se správnou stezkou. Tak jsem to chtěl. Byl jsem velice spokojen, když jsem tě zastihl před křovím, protože jsi prokázal, že jsi náš, že smýšlíš stejně jako my."

kapitola čtvrtá
1
„Ani nápad," řekl Řehoř a opakoval: „Ani v nejmenším." Seděli jsme na hrázi rybníka a já jsem během Rosovy dlouhé řeči, jejíž obsah jsem ovšem napřed znala, vyhledávala špičaté kaménky a házela jsem je na hladinu, následující vždy přesně do středu kola, které vytvořil předešlý. Když jsem už neměla po ruce nic jiného, lámala jsem stébla trávy a

vrhala je tam, kam prve oblázky. Pohybovaly se na vlnkách s velebnosti lodí a jakoby strnuly, když Řehoř tak stručně zvrátil Rosovy naděje. Zároveň se mi naskytl zajímavý pohled na mého starého přítele. Vypoulil oči, což mu dodalo idiotského výrazu, a počal si bezradně žmoulat palce. Vždycky při svých výkladech polemizoval s neviditelným protivníkem, hádal se s ním úspěšně a prudce, ale teď, když zaslechl první větu nesouhlasu, celý schlípl. Ještě kratičce doufal, že se přeslechl (já také), ale výraz Řehořovy tváře ho vyvedl z omylu.
„Ani nápad," řekl Řehoř znovu. „Jsi velký umělec, Rosi, a velcí umělci obyčejně bývají na štíru s logikou, jakmile ji chtějí zapřáhnout do jiného povozu než do svého. Tvé vyprávění je hodno spisovatelova pera nebo tvého dláta. Je to krásný příběh, plný fantazie, a hodí se výtečně k ukrácení dlouhé chvíle. Přál bych si slyšet jej při zmíněné láhvi koňaku, nebo raději při třech lahvích. Ale takto, střízlivý? Dej pokoj! Je v něm navršena chyba na chybě. Mohl bych se chytit hned tvých prvních slov, svérázné, ale hluboce nesprávné úvahy o příčinách stavu, který nazýváš pochmurným. Mohl bych, ale té nudy! Těch šarvátek pro věci podřadné! Unavili bychom se dříve, než bychom dospěli k jádru věci. Skočme raději rovnýma nohama do proudu! Ty mlčky předpokládáš, že Starý je z nějakého důvodu dobrý, kdežto Bena dáváš do klatby. Proč?"
Ros na něj hleděl naprosto ohromeně. Ústa měl pootevřená a bloudila mu v nich špička jazyka. „Jak to?" vypravil ze sebe po Řehořově přímé otázce, „přece..." Nezmohl se na nic jiného. Bylo mi ho líto. Zdržoval se po celá léta v kráteru sám se svými dějinami a sochami a se svým přesvědčením, ohrožovaným jen krotkým fiktivním soupeřem, kdežto Řehoř, na kterého jsem se ostatně hněvala, Řehoř, úlisný a hladký jako had, učinil spornou hned věc, o které jistě Rose nenapadlo ani přemýšlet. „Dejme tomu," řekl Řehoř, nedávaje na sobě znát nic z toho, co viděl, „že je všecko tak, jak říkáš, že je Ben lupič. Nepoužil bych toho slova, protože kategorie, správně oceňující jednání lidské, musí žalostně selhávat u strojů. Vezměme prostě v úvahu, že vyřazoval jiné mozky a podmaňoval si je, že o totéž usiluje v případě Starého. Jde zřejmě o centralizaci řídicích funkcí. Ale, Rosi a Bis, nejsou v tom případě vaše vlastní mozky právě takoví piráti? Nedělají po celá tisíciletí totéž? Jak je známo každému studentu medicíny, dnešní lidský mozek vznikl právě tím, že pomalu soustřeďoval funkce, rozptýlené do jiných nervových ústrojí. Věru nevím, proč bych se měl na Bena horšit, jestliže jedná v souladu se zákonitostmi, jež pokládám za obecné. Až se vrátím na Zem, budu o tom vyprávět svému příteli profesoru Nesvadbovi, a ten bezpochyby obohatí kybernetickou vědu, jejíž je Benova činnost skvělou ilustrací. Podle mého jedná Ben správně, když si chce Starého podřídit. Paralelní existence dvou velkých mozků není natrvalo myslitelná, spatřuji v tom pozůstatek doby, kdy nad oběma stál mozek jiný, lidský. Máš pravdu, že Ben zvítězí, a bude to tak v pořádku."
Nepopřál Rosovi ani chviličku ke vzpamatování, ačkoli řadil své věty pomalu a nechával je dostatečně odeznívat. I později jsem se mnoho napřemýšlela, proč jsme, Ros i já, zůstali tak omráčeni. Řehoř nepřednášel, Řehoř nás tloukl svou logikou jako palicí. Po každé ráně jsme zůstali ležet.
„Dále," pravil Řehoř, „mlčky předpokládáš, že Ben chce zničit lucijské lidstvo. Nejprve odstraňme slovo „chce", jinak se nikam nedostaneme. Stroje nechtějí, nýbrž pracují podle programu, který si vyšší kombinatorikou mohou samy vypracovávat, a to je něco zcela jiného než chtít, i když nás mohou mýlit stejné projevy těchto dvou různých vlastnosti. Ben nezná zvůli ani fantazii, nezná bláhovost, náhlé vzněty, sebeovládání, pohlavní nutkání, touhu líbit se, nenabídne vám polovinu posledního krajíce chleba, nebude hrát va banque; je spořádaný kancelářský oficiál. Pracuje podle programu, opakuji, a třebaže si program vypracovává sám, jaktěživ nepřijde na to, že by jeho vůdčí osou mohl učinit něco jiného, než bylo kdysi vloženo do prastarého programu původního. On je veliký rozpracovávač, ale až do konce se bude řídit směrnicí, kterou jeho předchůdcům vtělil některý z dávno zemřelých vědců. Nepochybuji o tom, že smysl této směrnice je stálý pokrok, rozmnožování všeho, zdokonalování. Vsadím se s vámi, že pravou příčinou války se Starým je okolnost, že u Starého po větší část doby zahálejí energetická centra nepředstavitelného výkonu, která by, lépe využita, přivodila ještě větší hojnost. Benovy ekonomické útvary musí zuřit nad takovou nehospodárností."
Slyšela jsem v jeho slovech neklamný železný zvuk pravdy, to drnčení, dávno ne tak příjemné, jako violový tón Rosových legend a pohádek, ale neústupné. Zažila jsem to poprvé. Nemohla jsem se teď podívat na Rose. Srdce se mi trošičku rozbušilo, jak se bortila klenba hotové představy, jak z ní pršely střepy, jak šlehaly vzhůru špičky ohně, otvírajíce prostor pro nové myšlení. Holý rozum se zvedal a narovnával jako ramenáč, zbavený konečně provazů, jimiž jsem ho sama svázala. Byla jsem zvědava, zda teď neuslyším šustění, ale ticho s námi sedělo jako čtvrtý ze společnosti. Chvíli jsem si kousala ret. Stébla, ty malé plachetnice, se zvolna vzdalovala od břehu. Když jsem narovnala hlavu a podívala se od hladiny rybníka vzhůru, nebyla jsem už Rosovou žačkou a nechtěla jsem se bít za jeho věc. Cítila jsem naléhavý dotyk svobody.
Přesto jsem se právě já zastala teorie, kterou Řehoř tak snadno přelomil. Tázala jsem se: „Jak potom, Řehoři, vysvětlíš úkazy, které by spíše svědčily o Benových špatných úmyslech? Jak vysvětlíš pasy? Žijeme v ráji, máme se ukrutně dobře a nic nám nechybí. Proč se tedy tu a tam někdo zřítí z výše osmi tisíc metrů? Proč se po městě toulá umělý tygr? Proč lidé zůstávají vězet ve snech jako v pavoučí síti? Proč se hlavní město proměnilo v bahniště? Proč oranžová čára válcuje střed pevniny a místo stepí a lesů za sebou nechává rovnou plochu? Proč není k dostání polévka s nadívanými ráčky? Proč přišel na svět setník Munke? Ach, ty o něm ještě nic nevíš. Proč městem Beeli proletěl fialový oblak a strhl polovinu drúz? Odpověz mi, proč se počet pasů zvětšuje, a to nikoli rovnoměrně, nýbrž podle nějaké jiné křivky? Proč Ben pronásleduje Vyřazené suuky? Proč pomalu nikde v civilizovaných oblastech nenajdeš přírodní trávu, ale vždycky jen šustivého zmetka? Proč vůbec Ben vytváří Umělé? A proč se na Lucii přestaly rodit děti a krychle na Pomerančových ostrovech zmizely, jako by už nikdy neměly chovat malé děti, a proč jsme dosud já ani žádný z mých známých nenašli mladšího chlapce nebo děvče, než jsem já? Proč jsem poslední dítě na Lucii? Vylož mi to svou teorií a já budu spokojena."
Vedle mne se pohnulo Rosovo mohutné tělo. Poznala jsem, že se Ros vzchopil a že na mne nadšeně hledí, ale nevrátila jsem mu pohled. Vzdalovala jsem se od něho mílovými kroky a styděla jsem se za to. Z křoví, kde se před několika

hodinami ukrýval Řehoř, zakřičel zvučně pták. To jistě na mne. Teď mi patřilo všechno, letěla jsem jako vichřice.
Řehoř dosti dlouho mlčel, a když se konečně ozval, bylo znát, že trčí vzadu za svými myšlenkami, že nejde s tím, co říká.
„Nevěděl jsem... netušil jsem...“ Odehrál tak jako polámaný kolovrátek pár zkažených taktů, než začal doopravdy.
„Opravdu jsi poslední? To se věc dostala hezky daleko. Abys rozuměla, Bis, tvé otázky nemají jednoho společného jmenovatele, nýbrž dva. Valnou většinou jde o chyby, které se vyskytují u každého složitějšího mechanismu, a nelze jim přisuzovat žádný jiný význam než ten, že je zapotřebí pracovat na zdokonalení onoho stroje. Ale výroba Umělých, a zejména zastavení porodů... to je jiná. Poslyšte, aby bylo jasno, netvrdil jsem, že máte všechno v pořádku. Hájil jsem jen zásadu, že řídícím mozkům nelze přisuzovat úmysly, že jsou pouze schopny pracovat podle programu. Vzpoura strojů? Zahoďme tuhle romantickou literární veteš.“
Řehoř si odkašlal a důkladně plivl do rybníka. Položil si ruku na rameno, jako by ho rozbolelo. „Může být jiná vzpoura strojů, horší, a bojím se, že to je váš případ. Co se stane, když Benova vývojová oddělení objeví lepší způsob dopravy zboží než v barevných krychlích? Je zastavena výroba krychlí a zboží se vyrábí přímo na místě, jak nám to vylíčil Ros. Co se stane, když Ben vynalezne trávu s lepšími ukazateli než má přírodní ? Ve městech se budují sady s umělou trávou. A což když Ben nebude spokojen s lidmi? Což když má lepší? Je to vyloučeno? My ovšem takové přirovnání vůbec nepřipustíme, lidský duch, tradice, vědy, umění, láska, a tak dále, ale je Ben vybaven takovými měřítky? Nikoli, vy jste pro něj především konzumenty, a jistě konzumenty vrtošivými. Vy od něj žádáte informace, jinými slovy, dokazujete svou nevzdělanost. A hlavně, jste náchylní k nemocem, žádáte od něho náhradní žaludky, náhradní játra, náhradní nervy, náhradní štítné žlázy, vy jste se dali tak vycvičit, že se milujete pouze na zapískání. Co s vámi? Příslušný sektor všechno propočítá, uvede do provozu zkušební Umělé, a oni se vykáží lepšími parametry. Je rozhodnuto. Ošklivé pomyšlení, že ?“
Tu procitl Ros. „Nedokazoval jsem to od začátku? Neblíží se konec? Pravím ti, člověče, Starý nám nemůže pomoci, ale ty ano. Máš zbraň? Máš, vím jakou. Jdi, jdi k Benovi a vystřel na něj dostatečně velký náboj, jdi, dokud je čas. O to jsem tě chtěl žádat za sebe, za Bis, za miliony lidí mrtvých, živých i nenarozených.“
Aniž jsem věděla proč, připadalo mi, že mluví jalově. Představovala jsem si, co by následovalo, kdyby se mu Řehoř podvolil. Zajímavé bylo, že ještě včera jsem Rosovy vývody pokládala za zcela správné a vůbec jsem si nemalovala obraz světa po Benově zániku. Ale teď ano, teď ano. Zřícené pavučiny nad městem, létací stroje v troskách, všechny naráz, bez varování. Hermeticky uzavřené domy bez východů, mlčící klimatizační zařízení, smrt udušením. Jiskřící barevné rakve milionů. Hlad a žízeň pro ty, kdo zůstali venku a kdo se nezřítili. Volná cesta do zchoulostivělých organismů, zelená ulice mikrobům; nemoci, pach nepochovaných mrtvol. Těla v rozkladu, ležící v umělé trávě, na kterou padá nekonečně dlouhý déšť, kalná hladina stoupá a těla s ní, nadmuté bárky mrtvých, a krouží po Lucii v truchlivém tanci.
„Ne,“ zvolala jsem.
„Slyšíš?“ obrátil se člověk z vesmíru k Rosovi. „Ona si také představuje, jak by vypadal váš svět. Neudělám nic takového, a ani nemohu. Tvůj Starý Bena chrání, příteli, proměnil bych se v páru, než bych stačil zvednout zbraň. Proč jste to dopustili? Proč jste se vzdali vlády nad věcmi? Ty vykládáš paradoxy, váš stav je způsoben vyšší dokonalostí, za kterou jste se pachtili. Povídačky! Díky jim sedíš po desítky let v tomto pohodlném domě, modeluješ sochy a oháníš se dlátem, zatím co jsi měl chodit mezi lidmi a burcovat je.“
„Zadrž, prosím tě. Mlč chvíli,“ požádala jsem ho uprostřed řeči. Řehoř vypustil z úst vzduch, určený k dalšímu hubování, a nejistě čekal, co bude dál. Najednou jsem měla nad oběma muži vládu. Proč? Nevěděla jsem sama, ale brali mě vážně a zmlkli, když jsem je k tomu vyzvala. Snad si uvědomovali, že slova nejsou všechno. Potřebovala jsem klid. Pracoval ve mně pár jemných rukou, očišťoval mě od zřícenin, od těch vnitřních, a rovnal do přesného hranolu vyřčené zprávy, které ovšem ve mně změnily skupenství a promíchaly se navzájem v jednu tuhnoucí hmotu. Sledovala jsem, jak se pak ruce zvedly od toho, co zformovaly, a nechávaly vše podléhat rozličným žíravým esencím. Pak uchopily nějaká vrátka a otevřely je. Zavanul chlad, jehož vlivem jsem se nepatrně zachvěla. Přicházel zvenčí, od hladiny rybníka a vlhkých kamenů. Ruce otevřely jiná vrátka, hned vedle. Ne, byly to desky, dlaždice. Odpadávaly jedna po druhé, už jsem neměla čelo, spánky, hruď, záda. Ztratila jsem se. Na místě, kde jsem dříve byla, visela v určité výši hrst cizích myšlenek a okolo províval vzduch. Voda se dosud čeřila. Škvírami mezi kameny hráze prolézaly trsy trávy a houpaly zardělými šišáky květů.
Za okamžik jsem se vrátila, dlaždice bezhlučně zapadly na svá místa, ruce se rozplynuly a zmizela také hmota. „Ani jeden, ani druhý nemáte pravdu,“ řekla jsem mužům, „právě jsem se o tom přesvědčila. Události se rychle blíží, ale zanechají po sobě malý kousek života. Vy oba víte, co chcete dělat. Víte to špatně. Já znám pravdu, ale nevím, co mám dělat. Mlčte už, nepřete se. Je tak podivné, že sedíme na hrubých kouscích rozdrcené skály u zkalené vody. Jsme prostí, není v nás ani stopa podivuhodného (neboť to sami nejlépe víme), a přece se tváříme jako mísy, zachycující postup zákonů. Je to skoro k smíchu, nezdá se vám?“ „Ano, je to všechno k smíchu,“ souhlasil Řehoř, „protože vlastně vůbec nezáleží na našem smíchu nebo nářku. Pokládám za úplně lhostejné, jakou grimasu si nasadíme, a smích ještě nejvíc ujde. Navrhuji, abychom se smáli při všem, co chceme podnikat. Ale Ros nám odešel. Nevšimla sis toho? Kde jsi bloudila, Bis?“
„Ros se vrátil do domu?“ ptala jsem se. „Ano,“ řekl Řehoř, „odešel tiše a sklíčeně. Je velmi nešťastný, a nedivím se mu. Stěží chápu, jak muž, na němž ležela odpovědnost, mohl všechno promrhat v pouťových stáncích soch a malůvek. Bylo tak snadné zachovat si moc nad Benem! Stačilo k tomu dvacet průměrně inteligentních lidí a špetka trpělivosti. Ještě před dvanácti léty to stačilo, v roce tvého narození, dokud se Ben pevně nerozhodl vyrábět Umělé. Teď bude váš úkol mnohem těžší. Kdybyste tak alespoň...“ a na tomto slově Řehoř zůstal stát, jako by dobře nevěděl co alespoň, nebo jako kdyby to nebylo pro mé uši.
„Ty se mýlíš, Řehoři,“ řekla jsem, „mýlíš se, a já ti nemohu tvou chybu dokázat, protože myslím jiným způsobem než ty.

Nemohu najít výrazy, které by chápal někdo jiný než já. Nemám v úmyslu se s tebou přít. Což kdybych se zašla podívat za Rosem?“
„Ano,“ odpověděl Řehoř, „jsi pozorné a citlivé děvče, Bis. Jdi se podívat na Rose a já počkám.“ Ochotně ustal a já jsem z jeho sebejistoty nabyla dojmu, že má nějaké plány.
Všechny dveře v domě byly otevřené. Stály nad prkennou podlahou na prst vysoko. Dříve byly na chodbách prošlapané koberce, ale Ros je jednoho dne polil petrolejem a spálil. Prkna natřel tmavou hnědí, která teď místy odprýskávala. Šla jsem najisto do malého mansardového pokoje, kde Ros obyčejně hloubal. Přede dveřmi jsem se zastavila, ačkoli byly pootevřené. Slyšela jsem hluboké oddychování, jako by Ros spal. Ale nespal, seděl v křesle u psacího stolu a hlavu držel v dlaních. „Rosi,“ oslovila jsem ho potichu. Neodpověděl.
Udělala jsem těch pět kroků ke stolu. Co chce Řehoř podnikat? - myslila jsem si. Ros nedával najevo, že ví o mé přítomnosti. Měl hlavu skloněnou tak hluboko, že se nosem téměř dotýkal stolní desky. Dýchal dlouze a s mnoha šelesty. „Rosi,“ řekla jsem znovu a podruhé jsem si uvědomila, jak velice jsem zvědava na Řehořovy záměry. Jaký byl Ros křehký, že se dobrovolně označil za poraženého. Nijak to neladilo s jeho konstrukcí. V čem teď vlastně vězelo jádro hádky mých dvou rytířů? První tvrdil, že Ben chová zlé úmysly, a druhý to popřel. Oba připouštěli, že ať s úmysly nebo bez nich, Ben se s námi chystá špatně naložit. To je všechno? Opravdu?
Bylo mi, jako kdybych chytila do dlaně svatojánskou mušku. Teď jsem se dívala na ubohý výtěžek debaty, jejíž věty třaskaly jako barevné rachejtle. Ale Řehoř něco chystá, kdežto Ros složil hlavu na stůl. V Rosově mansardě se ze stěn a ze škvír podlahy valilo beznadějné ticho. Ovšemže byla podstata rozepře v čemsi jiném, než jsem si před několika vteřinami myslila, ale přepjala jsem dnes svou strunu a teď jsem nebyla schopna posoudit vůbec nic. Zdálo se mi, že se mi v hlavě motají konce myšlenek těch dvou, že se zaplétají v beztvaré klubko. Nechala jsem toho úplně.
„Rosi,“ řekla jsem a zatřásla jsem trochu jeho ramenem. Muž se napřímil tak prudce, až pod ním zapraštěla židle. Udělal pohyb hlavou směrem ke mně, chvíli tak setrval a pak se pomalu odvrátil. „Jdi domů, Bis. Nech mě o samotě,“ pronesl namáhavě a s chrapotem. Domlouvala jsem mu, dokud se i mne nezmocnila malomyslnost. „Odpočiň si, Rosi, přijdu tě navštívit co nejdříve,“ řekla jsem nakonec.
Rozhodla jsem se, že se trochu osvěžím v prvním patře, u „Životního reliéfu“; že se tam trochu začervenám. Neměla bych se tak dalece zpovídat, ale poslední dobou mě znepokojovaly nemožné hlouposti. Táhla jsem jako můra za světlem k „Životnímu reliéfu“, k jeho některým scénám. Co tam ti šašci tropili! Nahý ochlasta držel ženu kolem pasu a víno ze džbánu ji lil přímo na prsa. Jinde zase tři ženy podivně zápasily s mladíkem, čtvrtá na něho ukazovala a smála se na celé kolo. Tady se mi vždycky vehnala krev do tváří a stála jsem jako strnulá. Zlobila jsem se na sebe, že mě z reliéfu neupoutává nic jiného, než tyto výjevy, ale nemohla jsem si pomoci a příště jsem zamířila rovnou k nim. I dnes jsem obešla pár obrázků a říkala jsem si, jak hluboko jsem klesla, že už sem dokážu jit takhle cílevědomě, jsem asi zvrhlá. Ale čím víc jsem si nadávala, tím rychleji se mi spravovala nálada. Objevila jsem také něco nového. V trnitém keři se objímali chlapec a dívka, ona byla zvrácena zpět do křoví a chlapec ji záda podpíral paží, trny se jim zarývaly do rukou, dívce vytryskla krůpěj krve, které si však nevšímala. Nevím proč, ale musela jsem si vzpomenout na svůj pád s kolosu, jak mi Dan otřel ránu hebkou hmotou, a v tom okamžiku jsem zrudla víc než kdykoli jindy.
Na zahrádku jsem vyšla s úplně jasnou tváří. Řehoř si to vyložil tak, že se mi podařilo Rose uklidnit. „Staroušek je v pořádku,“ bručel si a zvědavě po mně pokukoval. „Tys kouzelnice, Bis. Můžeme se vrátit do města? Mám čtverec schovaný tamhle v lese. Víš, že jsem jeho nález pokládal za pokyn štěstěny? Neměli jste mi nic prozrazovat, zkazili jste mi radost.“
„Abys věděl, Řehoři,“ řekla jsem křepce, „dítě štěstěny jsem já. Já jsem ten čtverec opravdu našla, a už dost dávno. Doufejme, že nepatřil nějakému ještě podezřelejšímu elementu než jsi ty.“ Řehoř řekl: „Takový by se stěží našel.“ „Ó ne,“ odporovala jsem, vzpomínajíc zase na Dana, „náš svět je pln překvapení.“
Řehoř si mě změřil. „Poslouchej, Bis, odkud jsi vzala takovou náladu ? Ty máš něco za lubem, přiznej se.“ Řekla jsem: „Já ne, ale ty. Pokud jde o mne, mám v hlavě dokonalý zmatek. Když jsi začal tady u vody mluvit, domnívala jsem se, že slyším železný zvuk pravdy. Pak se mi něco pohnulo v lebce a zavrhla jsem vás oba, tebe i Rose. A teď nevím vůbec nic. Když se pokusím myslit na něco vážného, začínám se smát. Jsem blázen, Řehoři, vezmi to na vědomí a nebav se se mnou.“
„Můžeš mi ještě něco vysvětlit, než se zbláznís docela?“ ptal se Řehoř. „Jak vůbec přišel Ros ke známosti se Starým?“
„O tom vím jen maličko,“ odpověděla jsem, „ale musíme zůstat stát, protože jsme skoro u lesa a tam Ben poslouchá zpěv ptactva. Ros a Starý se zasnoubili skrze červený čtverec. Ros měl otce a ten měl zase otce a tak dále, jak to už chodí. Někdo z Rosových předků měl Starého na starosti a uděloval mu prostřednictvím červeného čtverce příkazy. To ovšem bylo v době, kdy Lucii spravovala Rada, to znamená hezky dávno. Ros nějak červený čtverec podědil. Stačí ?“
Řehoř mě chytil a přitiskl mi rty na čelo. „Aby nestačilo,“ volal ztřeštěně, „tak čtverec původně uděloval příkazy ? A druhý, tvůj?“ „Samozřejmě také,“ řekla jsem, „ale teď už ani slovo. Právě jsem zbláznovatěla dočista.“
Dal mi ještě jednu pusu a letěli jsme do Otonaa. Cestou jsem si začala zpívat. Napodobovala jsem ptáka, který odpoledne křičel u Rosova domu, a Řehoř tvrdil, že lidé zpívají jinak. Naučil mě píseň, ale napřed si ji v hlavě převedl do naší řeči, aby čtverec příliš nenatahoval uši. Teprve později mi ji pověděl česky. Píseň zněla:
Inu, měl jsem pěknou holku,
jménem Majolenku,
mít.
Však jsem tu holku nedostal
a starou bábu jsem si vzal.
Nad městem převzal Řehoř řízení a vedl stroj k okraji zcela jiného distriktu, než kde si koupala paty naše drúza. Nic nedbal mých tázavých pohledů a za posledními domy spadl tvrdě jako janek, až se pod námi voda rozšplíchla na

všechny strany. „Pozdravuj matku," přikázal mi, „a brzo se ukaž. Na tomhle místě uvidíš stavení, o jakém se žádnému Lucijanovi ani nesnilo." Nechtělo se mi domů. Potulovala jsem se nad zatopenými loukami, ve kterých se lesklo višňové stmívání. Sáhla jsem si na hruď. Prsa mi rostla čím dál tím rychleji, teď už to bylo jisté; také mě nepatrně pobolívala. Dýchala jsem tak volně, jako bych byla jen tunel, kterým běží vítr.

2

Řádnému chodu mého vyprávěni chybí několik poznámek, týkajících se Laba a setníka. Máte, doufám, v živé paměti, jak mě setník vystrašil v Labově obydlí a jak jsem později upalovala před jeho figurínou. Ale když vyšlo najevo, že krasavec je pouhou hříčkou krátkého spojení mezi tranzistorovými bloky, jeho prestiž silně povadla. Nadto mi Ros udělal malý výklad o schopnostech červeného čtverce jakožto ničivé zbraně. Poznala jsem, že nosím v kapse prostředek k rychlému zpopelnění libovolných předmětů a osob. Protože, jak se samo sebou rozumí, hájení Bena se vztahovalo pouze na řídicí útvary, ale nikoli na drobné členy, mohla jsem uspořádat autodafé pro celou legii Umělých, setníka nevyjímajíc. Tím bylo dáno, že jsem na své bývalé strašidlo začala pohlížet svrchu. Dokonce jsem nevylučovala možnost navštívit otce a přesvědčit se, zda u něj setník ještě bydlí. Bylo to zbytečné. Obě stvoření našla drzost obtěžovat Sol v naší vlastní drúze s návrhem, který byl dříve směšný než fantastický. Vracela jsem se tehdy domů šachtou, bylo to v den, kdy mě Řehoř poprvé bezvýsledně sledoval. Sotva jsem maličko nadzvedla poklop, zarazily mě cizí hlasy. V prvém jsem bez obtíží poznala Laba. Druhý hřímal jako vzdálené silné zvíře, nemohl to tedy být nikdo jiný než ofrakovaný šašek.

Měla jsem starost, jak zajistit víko v poloze, která by mi umožňovala nerušeně a pohodlně poslouchat. Pustila jsem se jednou rukou příčky, stáhla jsem si střevíček a zasunula jsem jej co nejblíže k ohebné liště, k ose otáčení poklopu. Dosáhla jsem toho bez nejmenšího šramotu.

„Budu vás ve všem poslušen," povídal právě setník Munke, „neboť nesmím odejíti ničeho nepořídiv." A hlučně se vysmrkal. Lab řekl: „Ano, ano, u nich je zvykem vyčkávat v hale, dokud někdo nepřijde." Znělo to zkroušeně, jako by se Lab před druhým styděl, že nebyl přijat s větší pozorností. Seděli tedy v hale sami, bez Sol. V nastalém tichu jsem se pokoušela luštit setníkovy věty, ale buď jsem ještě nebyla plně soustředěna, nebo byly vůbec nesrozumitelné, nechápala jsem skoro nic. Zachřestil kov. Munke si pohrával s dlouhým předmětem, od něhož se nemohl odloučit ani ve svém novém poslání. Toho tvora bylo vůbec pořád nějak slyšet. Jednou podupával těžkou botou, podruhé hlasitě přemílal sliny, jindy luskal prsty nebo se pleskal do brady, ale hlavně často mlaskal, což ve mně nevzbuzovalo ani tak hnus, jako údiv.

Setník řekl: „Ještě jednou vám slibuji, pane, že ani slovem cíl naší návštěvy nevyjevím, dokud se vám to nebude viděti užitečným. Ale povězte mi pravdu, věříte-li, že panna sama ničeho nepochopí? Nebo vaše ctěná choť? Což nevydadí, přijmou-li nás, svůj dům pomluvám zlých jazyků?"

Lab bez rozmýšlení odpověděl: „Co se týká pomluv, jsem si jist, že váš originální zevnějšek vzbudí mnoho závisti. Kéž by mi tak Nejvyšší propůjčil alespoň něco z vašeho oděvu, na příklad cylindr! Kéž bychom tak Sol mohli vylíčit, jaká příležitost přichází do jejího domu s vaší osobou! Kdyby jen trochu viděla, slepá! Těch rebelií při večírcích, které pořádá, a kvůli maličkostem! Ano, není káva, není worcesterská omáčka, není mandrúu, nejsou houpací koně, ale pro koho nejsou? Povězte, setníku, vyhoví vám Sektorový, když jej požádáte o tisíc šálků kávy?"

Setník se rozesmál a tloukl něčím o zem. „Kávy? Třeba i desetkrát tolik! Ale já kávy nepiji. Ohavná břečka, ta káva." Lab řekl: „Nu, ale paní Sol... té nesmíte odmítnout." „Ó, paní bude mít kávy, kolik jen chtíti bude, i panna. Malá porušení Druhého sektorového jsou mi vhod. Jen ať nejsou kvíčaly a chléb Graham! Setník Munke dokáže opatřiti svou rodinu hojností všeho! Jen více takových porušení!"

Napínala jsem sluch, aby mi nic neuniklo, ale musím přiznat, že ačkoli mi setníkova lucijština nepřipadala tak nesrozumitelná jako zprvu, přece jsem nemohla postihnout smysl rozhovoru. Jaká káva, což není káva? Vzpomínala jsem, kdy jsem naposled pila mokka, ano, někdy dávno, snad před půl rokem. Ale že by káva nebyla? O tom Sol nic neříkala. Setníkova rodina? Nevznikl Munke pasem? Pomyšlení, že by vousáč mohl mít někde družku nebo děti mě tak rozveselilo, že jsem div nevyprskla. Můj úkryt přece jen nebyl tak pohodlný, abych se v něm nezačala ošívat a abych na příčli nepřešlapovala. Ale chtěla jsem stůj co stůj vydržet tak dlouho, dokud se mi nedostane nějakého vysvětlení. Nejvyšší, Sektorový, Druhý sektorový, tyhle hádanky jsem nechtěla jen tak pustit z hlavy.

„Jen ať nejsou langusty, náhrdelníky a sádlo," pokřikoval dále setník hromovým hlasem, „tím spíše mi panna přízni nakloněna bude. Všemi poklady ji obdařím, náhrdelníky a náramky, brožemi a prsteny ze zeleného kovu." „Tak tak," kýval hlavou Lab, „poruchy vycházejí vstříc vašim úmyslům, velectěný pane setníku, štěstěna stojí při vašem řízném vojáctví. A což až bude zmožen úkladník ? Nerozhodne se Nejvyšší skoncovat všechno rázem? To nevíme. On váhá, ač náš Sektorový a Bod ekonomiky na něho silně naléhají. Jeho nekonečná laskavost šetří to ničemné a rozmařilé plémě. Až vám Bis odpoví ano, viďte, že budou ona i její matka povzneseny mezi Nové?"

„V to doufám," zachrochtal Munke. Tak tedy, pomyslila jsem si, Lab ani setník se nevzdali. Budou žádat, abych vstoupila do žluté hmoty a vrátila se z ní s umělým mozkem. Šašci! Proč mi nedají pokoj? Neudělám to nikdy. Zabiju setníka, spálím ho na hromádku popele, kterou rozhrabu špičkou boty. Mám zabít také Laba? Tolik let je tomu, co jsem se k němu obrátila o pomoc, a on ze mne chce učinit totéž, co je sám.

Zároveň, co jsem takto tiše zuřila, stihla jsem ještě uvažovat o novinkách, které pro mne vyplynuly z této náhody. Říkají si mezi sebou: Noví. To znamená, že my jsme Staří? Já jsem Stará? Umínila jsem si, že zde zůstanu navzdory křečím v nohou, dokud se nedovím víc.

Vtom se ozval Solin slabý výkřik. Nejspíše vstoupila do haly a zastala tam podivné hosty. Harašení znamenalo, že oba Umělí vstávají. Jmenovitě setník tropil obvyklý kravál se svou puškou a pronikavě mlaskal. Musela jsem se vyrovnat s pokušením vyhlédnout otvorem. Zajímalo mě, jak se tváří matka. Poznala setníka podle mého popisu? Má strach?

Nebo se zlobí? „Myslím," pronesl zatím Lab obřadně, „že je dnes třiatřicátý tyrkysový den, a že tedy Bis slaví své dvanácté narozeniny. Přišli jsme ti, Sol, já a můj přítel, vynikající činitel, setník Munke, složit poklonu. Pozveš-li nás dál (a v to z celého srdce doufáme), uspořádáme malou oslavu, jejíhož řízení bychom se při dnešním nedostatku různého zboží nejraději ujali sami." A setník zaburácel: „Přijměte důkazy mé nejhlubší oddanosti, vzácná paní."
Neviděla jsem, co provedl, ale Sol znovu vykřikla. Po chvíli mlčení, hustého jako lepidlo, ozvala se ustrašeně matka: „Bis nemá dnes narozeniny, je tomu půl roku, co je měla. Nejsem oblečena, abych vás přijala." Zmlkla a po hale se zase rozložilo zaražené ticho. Setník zapomněl mlaskat, ale skusoval, což vydávalo skřípavý zvuk. Konečně řekla Sol : „Hned se vrátím." A odběhla.
Setník začal Labovi vyčítat, že se popletl v datu mých dvanáctin. „Takto je vše zmařeno, pane! Nehledě na to, že jsme zde mohli státi o půl roku dříve, skutečně v den pannina narození. Pokazil jste co jste mohl, pane! Věru jsme se dobře neokázali. Jak se omluvíme? Ne, pane, vy nejste vinen! To mé srdce, o němž jsem se domníval, že mě neošálí." Setník Munke konečně zvučně mlaskl. Už jsem se bála, že zapomněl, jak se to dělá. S rostoucí nevolí jsem naslouchala výlevům jeho syntetického srdce. „Vždyť já..." zajíkl se setník, „rákoska, ručnice, mizero! Nazpět! Dolů! Nabíjeti! Oheň! Kasárenský dvůr, pane, byl mou chůvou. A náhle tvor, aj, zde jest slovo, které jsem dlouho hledal, líbezný, jemný tvor. Nechť sobě cokoli, pane, myslíte, dlouho jsem se utěšoval sny, kterými mě Sektorový štědře častoval. Dosti, pravím! Ožením se s vaší dcerou, pane, kdybych měl vše roztlouci!"
Často jsem později uvažovala, jak bych si počínala v případě, že by o mně takto mluvil člověk, nikoli Umělý. Lekla bych se strašlivě a měla bych pocit, že mě ohmatává studená a slizká ruka, že se proti ní nemohu nijak bránit. Vytrhla bych střevíc zpod desky, která by dopadla na své místo se zřetelným klapnutím, sešplhala bych dolů, do vodorovné chodby, a v jejím koutě bych dlouho a úporně zvracela. Pak bych odpočívala, čelo opřeno o tvrdou stěnu štoly, snažíc se zapudit odpornou chuť v ústech a v nose. Chtělo by se mi znovu vrhnout, ale neměla bych už co a hrdlo by se mi stahovalo v prázdných křečích. Odhodlala bych se, že setníka zabiji, že špičkou boty rozhrabu jeho popel. Řádila bych beze smyslů, kdyby takto o mně hovořil vousatý oplzlec jako setník Munke. Ale musel by být lidského rodu.
Začínala jsem si právě uvědomovat, že se ve mně napíná struna, která ostatní dívky neznepokojuje, že jsem v čemsi jiná, že se do mne vloudil divoký horký kamínek, k němuž jsem kupodivu nepociťovala žádnou zášť, nýbrž naopak, hýčkala jsem jej, i když mi připravoval podivné chvíle. Nemohla jsem najít žádný důvod, proč si kamínek vyvolil právě mne, ale byla jsem mu za to někdy vděčna a s radostí jsem se oddávala rozechvění, které živil neznámý zdroj. Setník by byl pošpinil tuto nejmilejší hračku a musel by vzít za své ještě téhož dne. Ale když o mně snil živoucí zmetek? Zhmotnělý vzorec? To se povedlo!
Poslouchala jsem nevzrušeně dál. Lab se div nepřetrhl, jak setníka ujišťoval o svém pochopení. „Samozřejmě, samozřejmě," opakoval a chtěl ještě něco rozvádět, setník mu však pokaždé vpadl do řeči s novými tirádami na mé půvaby a na své nebohé erární srdce, které se docela nevhodně spustilo a teď žádá, aby strašný setník málem lezl po kolenou.
V nejlepším byli pánové vyrušeni Sol. Matka, jak jsem si domyslila, využila zmatku v ležení Umělých a varovala Řehoře. Teď se vrátila. Řekla bez potěšení: „Když je to tak, Labe, pojďte dál. Nezůstaneme přece v hale. Jistě byste něco pojedli." S tím živě souhlasil především setník. Uhodil puškou o zem a pak už bylo slyšet jen mlaskání, které se vzdalovalo po chodbě do salónku.
Tak jsme se Sol dostaly ještě pozoruhodnější návštěvu, než byl Řehoř. Lab a setník se zdrželi několik dní. Dávno jsem se vrátila z kráteru po památném sporu Řehoře s Rosem, Řehoř už u nás nebydlil, stavěl si ve čtyřiasedmdesátém distriktu svou neobyčejnou budovu, ale Umělí se u nás drželi jako namazáni lepem. Zabrali si hořejší pokoj a setník se tam stravoval ještě mimo společné obědy. Krájel a žvýkal velké, do zlaté barvy upečené ptáky, které neváhal brát do rukou a trhat na menší kousky; okusoval stehýnka a každé sousto zapíjel z hliněného korbele. Hezké, že? Ale kromě těchto nectnosti oplýval ještě mnohými jinými. Smrděl, jinak se to nedá nazvat, po česneku a tabáku. Nepoužíval hygienického kabinetu. Měl špinavé nehty, jimiž si čistil škvíry mezi zuby. Zřejmě byl zhotoven naprosto věrně podle někdejšího živoucího vzoru.
Můžete se ptát, proč jsme je oba nevykázaly z domu. Váhám říci, zda měla Sol před setníkem spíš bázeň, či ošklivost, přesto však mu nedala ani slůvkem na srozuměnou, že bychom jej viděly raději někde jinde než u nás. To proto, že já jsem oba k prodloužení návštěvy výslovně vyzvala. Sol přitom vytáhla obočí do neuvěřitelné výšky, vysílajíc ke mně pohledy jako nebozezy, ale setník už radostně skřípal zuby a Lab měl dlouhý děkovný projev o „neočekávané laskavosti své milé dcery".
„Dobrá," řekla jsem, „máme k vám pouze jednu prosbu. Velice rády vás uvidíme přes den, obáváme se však, že se o večerech nebudeme moci zbavit nepříjemných společenských povinností, s kterými bychom vás nerady obtěžovaly." Toto byl gambit. Věděla jsem, jak Sol lpí na svých hloupých večírcích, a bylo mi jasné, že se na žádném z nich setník nemůže objevit, jestliže i nadále stojíme o své hosty. Kdybych Sol zkazila slavnosti, našla by si už způsob, jak setníka vystrnadit, a já bych přišla o zábavu. Při tom, jak byli do morku kosti umělí, pánové mi porozuměli velice dobře a při prvních variacích karmínové barvy se nám omlouvali, prý jsou unaveni. Pitomové!
Jednu přednost setník Munke bezesporu měl. Kde jsem jen dříve žila, v jakých sférách jsem se pohybovala, že jsem nevěděla, jak daleko zatím pokročily Benovy pasy? Lab měl tehdy v hale pravdu: Ben odmítal dodávat kávu, worcesterskou omáčku, mandrúu i houpací koně, kvíčaly, chléb Graham, langusty, náhrdelníky a sádlo. Ale navíc ještě čtverec mlčel, když byl požádán o polévku s nadívanými ráčky, o nový reliéf, o květiny, hovězí na divoko, kabelku z paralinu, pepř, citrusový mošt, pánské spodky, líčidlo na ústa a vejce. Sol si mě opět velmi podezíravě změřila. když jsem projevila tak okázalý nedostatek informací. „To máš ze svých věčných toulek," řekla, „jednou se zase vrátíš za dva dny a nebudeme mít ani dům."
Uvedený seznam se každým dnem rozrůstal překvapivě rychle. Neviditelná ruka s dětskou hravosti a bez logiky

vypínala zásobování jednotlivými předměty i celými skupinami potravin a šatstva. A lidé? Přesvědčila jsem se na večírcích (zatím co setník dřepěl v přiděleném pokoji a protahoval koudelí hlaveň své pušky tak úporně, až opravdu ztrácela rez, nebo hrál s Labem v karty), že hosté reptají a že mají největší chuť právě na tournedos á la Rossini nebo na mléko nebo na krém fiil, zkrátka na všechno, co není k dostání.
Nuže, náš dům stoupal ve společenské ceně. Sol podávala dvojitou kávu a každý host si jako výslužku mohl odnést balíček sádla. Gor, když viděl naše možnosti, rozpačitě požádal o spodky a dostal jich tucet. Nemohla jsem ani vidět batanové výhonky, které se musely servírovat každý večer, protože hosté se střídali a přicházeli stále noví, vykazující se nejrůznějšími doporučeními, ačkoli něco takového nebylo vůbec zapotřebí. Polovina pokojů padla na prostory nové jídelny pro dvě stě osob a byly bychom měly pomýšlet na stavbu nového, většího domu.
To všechno setník. Sám vyvržen do pokoje, obstarával stohy potravin a nadšením se tahal za vousy, kdykoli jej Sol požádala o třicet houpacích koní nebo hektolitr mléka. Sol, které byl vrozen velký smysl pro zdvořilost, mu říkávala: „Vy máte zlaté srdce, pane setníku.“ A mně po straně šeptala: „Kdy už konečně vyženeš ta strašidla? Všechno tady páchne česnekem, i to žrádlo. Divím se, že na to ještě nikdo nepřišel. Ale... Teď by snědli i h...o, jen kdyby nebylo k dostání.“
Ano, Sol se tehdy vyjadřovala poněkud volněji.
Opravdu. Proč jsem dovolila, aby se Umělí k nám nastěhovali? Proč jsem je každý den znovu zvala? Dala jsem se obměkčit vousáčovým úpěnlivým mlaskáním? To bylo tak. Hned po vyslechnutém rozhovoru Laba se setníkem, než je Sol odvedla do salónku, vytáhla jsem se z otvoru a plížila jsem se tiše jako sbor duchů do nejhořejšího, zúženého prostoru domu, nad pokoj, do něhož jsem pány chtěla usadit. Červený čtverec mi pomohl zřídit ve stropě trychtýřovitou průduchu, zamaskovanou ornamentem. Tudy jsem chtěla pozorovat, jak si Umělí vedou, když jsou o samotě, tady jsem se chtěla cvičit ve starolucijštině a dovídat se věci, které bych pak prozrazovala Řehořovi nebo Rosovi. Ale plán mi vyšel jen z části, a ještě z té menší. Dírou jsem viděla pouhou němohru. Nepodařilo se mi odstranit zvukovou izolaci. Ruku jsem klidně vstrčila až do pokoje, ale zvuk neprošel. Neuměla jsem si vysvětlit, proč Starý najednou selhal, vždyť jsem přece výslovně řekla, co potřebuji. Ledaže mu také začínalo harašit v hlavě. Už nějaký čas jsem měla dojem, že slábne. Pokus jsem opakovala vícekrát a z různých stran, ale vždycky bez úspěchu. Mohla jsem sledovat, jak si pánové hoví s nohama na stole, ale neuslyšela jsem ani slovo.
I tak jsem nespěchala na setníkův odchod. Studovala jsem jeho zvyky a porovnávala jsem je se svou představou o skutečném setníku Munke. Došla jsem k závěru, neprokazatelnému ovšem, že se Umělý od zemřelého vojáka liší, ne snad v prokazatelných maličkostech, ale v čemsi podstatnějším, snad bytostném. Později jsem se dověděla, že Umělí nemají v lebce mozek, nýbrž zprostředkující aparaturu, že jejich jednání je řízeno přímo ze Sheetu. Odtud také nepatrně pomalejší reakce, zvlášť v pásmech, od Sheetu značně vzdálených. A ve vesmíru by vám odpověděli na pozdrav za dvě léta.
Zajímal mě také Lab, můj bývalý otec. Patřil do nějaké jiné kategorie než setník, nebo ne? Domnívala jsem se, že ano, a sice z hlediska Umělých do nižší. Snad takové zdání vyvolávala jeho kromobyčejná podlízavost vůči Munkemu, která jako by byla inspirována ještě více neznámým kodexem chování než vlastní vůlí, i když jistě také sám vydatně usiloval o setníkovu přízeň. Lab nikdy neusedl, dokud to neudělal jeho představený, ochotně mu podával, pro co se setník natáhl, a v kartách nejspíše prohrával. Jistě se mnou souhlasíte, že za takových okolností mi byl ještě více k smíchu než setník sám, kdežto Sol se mu vyhýbala a odmítala na něj pohledět. Patrně se jí chtělo zvracet při pomyšlení, že s tímto tvorem mě kdysi počala. Nevím také, zda Labova podřízenost Munkemu nebyla dána možnými lidskými pozůstatky, na příklad kostí bércovou.
Když tak rozverně líčím oba hosty, chci, abyste věděli, že jsem nezapomínala na nutnou opatrnost. Snad jsem přeháněla, ale střežila jsem všechny jejich pohyby, vždycky připravena stisknout červený čtverec a proměnit oba v hromádky popela; na noc jsem se chránila zvláštní stěnou okolo lůžka, kterou mi pořizoval Starý. Vždyť se jistě nevzdali svého plánu učinit mě setníkovou nevěstou, kdežpak! Služby, o něž jsme je žádaly, museli pokládat za důkaz příznivého vývoje věcí. Zdánlivě se jim dařilo. Benovo zásobování se rychle blížilo stavu, který se dal označit jako zmatek, a Sol se na setníka obracela čím dál tím častěji. Protože jsem se k němu chovala ne sice vyzývavě, ale dosti blahovolně, získával rychle sebevědomí a nečervenal se už tak panicky jako dříve.
Pokusila jsem se vylíčit svoje nové zážitky Rosovi. Spěchala jsem k němu poměrně brzy, asi za čtyři dny po jeho sporu s Řehořem. Branka byla pootevřená. Právě tak domovní dveře. Vyskákala jsem po schodech jako koza. Dostala jsem náhle strach o velkého muže a podivovala jsem se, proč mě nenapadlo už dříve, že by se mu mohlo něco ošklivého stát. Do jeho pracovny jsem vrazila bez zaklepání. Na první pohled se zde nic nezměnilo, Ros dokonce seděl u psacího stolu v téže poloze, v jaké jsem ho zanechala, hlavu v dlaních, lokty opřeny o desku stolu, v té klasické poloze hlubokého zamyšlení. Jen trochu seschl, zdál se mi menší a méně hřmotný. Neodpovídal stejně jako minule. Pokoušela jsem se do něho mluvit, třásla jsem s ním, ale docílila jsem opět jen toho, že mě požádal, abych odešla. Neposlechla jsem. Bez ohledu na to, zda mě poslouchá či ne, vylíčila jsem mu události v našem domě. Ani se neobrátil, spíš se ještě hlouběji propadl do své židle. Opouštěla jsem ho nevesele.
Zato Řehoř, ten si vedl! Místo, kde se usadil, bylo zdaleka k rozeznání podle velkého sběhu zvědavců. Dovedete si představit, že ještě nebyl hotov? Dosud u nás stavba drúzy trvala nejdéle půl hodiny, a Řehoř nebyl u konce ani po týdnu! Však se také jeho dílo drúze velmi málo podobalo. Když jsem se proklestila mračny létacích strojů, obklopujících ve tvaru polokoule staveniště a po celé hodiny nehnutě visících ve vzduchu, spatřila jsem dosti rozlehlý skalnatý ostroh, jehož temeno bylo obehnáno zubatou zdí.
Uvnitř ohrazeného prostranství byly ve veselém nepořádku nastavěny budovy křivolakých tvarů, jedna větší, druhá menší, přilepené k sobě, nebo zase naopak od sebe dost vzdálené. Ze všech mě zaujaly především dvě. První předstihovala svou výškou (nikoli plochou půdorysu) největší dům města. Protože jí dosud chybělo zastřešení, dala se určit síla stěn. Odhadla jsem, že nejsilnější stěna mohla mít ke čtyřem metrům. Nejblíže k věži přiléhalo další stavení,

rovněž dosti velké, s hotovou střechou, z jejíhož středu vyčnívala vzhůru věžička, zakončená koulí. Snášela jsem se mezi hradby k úpatí velké čtverhranné věže a zaznamenala jsem, že i clonou létacího stroje proniká temný zvuk, který mnohonásobně zesílil, když jsem se postavila na nohy a zrušila letadlo. Hluk byl patrně příčinou, proč se lidé v ostatních strojích neodvažovali blíže. Mně nepřipadal nijak výhrůžný, spíš dělal dojem, že se někdo obrovský namáhá a funí přitom.

Najít Řehoře nebylo snadné. Bloudila jsem po jednotlivých nádvořích a kolem hradeb, málem jsem spadla do okrouhlé díry, podle mého strašně hluboké. Nevím, proč jsem si nechala teprve nakonec palác s vížkou. Měl několik, snad pět poschodí s prostornými sály, dosud prázdnými, v nichž se hlasitě rozléhal každý krok. Řehoře jsem nejprve zaznamenala podle sluchu. Jeho hluboký, maličko skřípající hlas přibíral na tempu v úsilí někomu vynadat. Byl to černý čtverec, s kterým se můj přítel přel.

„Dovedeš si představit tu barvu nebo ne?“ povídal do čtverce z bezprostřední blízkosti. „Myslím na ni usilovně a přesně, proto bych si vyprošoval další paskvily. Tohle je ředkvička, a ne český polodrahokam, chytráku.“ Čtverec cosi tiše bručel známým jednotvárným způsobem. Řehoř se rozhněval. „Tak mi propoj Sektorového a spolu se víckrát nebudeme bavit.“ Uviděl mě a mrštil čtvercem do kouta. „U nás by si nevydělal ani na slanou vodu,“ řekl a ukázal bradou na čtverec, „je to nádeník. Ale snaží se, člověk nesmí hned chtít všechno. To bys neřekla, co já mám za potíže. Víš, že si nemohu pořádně vzpomenout, jak ten Karlštejn vlastně vypadá? Nejdřív jsem vyhloubil studnu na místě, kde měl být parkán, pak jsem zapomněl na Ústupek, udělal jsem o hlásku víc a ve vnitřním zařízení už plavu docela. Jak se máš, miláčku? Co mi povíš? Kde bychom se mohli na chvilku posadit? Hotová je jenom síň manů, pojď, zavedu tě tam. To, na co koukáš, je kaple svaté Kateřiny, moje pýcha. Připadám si jako Tomáš z Mutiny.“

Vypadal moc pěkně, mohla jsem na něm oči nechat. Držel se zpříma jako svíce, svaly mu pod kombinézou jen hrály, tmavý ve tváři pod čepicí hustých černých vlasů, věčně cenil zuby a smál se očima. Prohlížela jsem si ho docela neomaleně. Odpustila jsem mu zakrslý nos. Někam běžel nebo rozlomil skálu nebo ohnul železný prut. Myslila jsem, že začne každou chvilku vysílat, tak připomínal anténu pod vysokým napětím. Způsobil, že jsem musela myslit na Dana, ale sám byl ještě pěknější. „Cítíš se dobře, viď, Řehoři,“ řekla jsem. „Ó ano,“ odpověděl, „cítím se jako člověk, kterému se něco daří. Tak podívej! Síň manů! Tu jsem měl jakž takž v pamětí, kdežto vzadu se trošku mučím. Poslouchej, Bis, všimla sis, jak Ben odfukuje, když musí jednou dělat něco pořádného? Nediv se, on musí zastupovat v jedné osobě tesaře, kameníky, zedníky, sklenáře a všechny branže až po mistra Teodorika! Nestůj přece! Posaď se na toto nádherné křeslo! Máš na něco chuť? Budu tě kazit, vypijeme spolu sklenici vína, co říkáš? Ale to musím dojít pro čtverec. Seď a já budu hned zpátky.“

Odplul. Přinutil mě, abych se za nim otočila. Nemohla jsem mu upřít zvláštní moc přivádět druhé z míry, ale ne ve zlém, asi tak, jako kdybyste dlouho jeli po jedné koleji a on vám bez ptaní přehodil výhybku; najednou jste se ocitli v neviděné krajině. Teď jsem se nedivila, že jedním mávnutím ruky rozházel kostky, které jsem stavěla podle Rosova návodu, aniž se namáhal získat mě pro svůj názor. Řehoř jen osvobozoval, nic nevtloukal do hlavy, a působil tak všude, kudy prošel.

Nazpět byl skutečně v minutě. Držel prst na ústech jako kdysi já. Objednal víno, které Ben promptně dodal na dubovou desku stolu v těžkých stříbrných pohárech, a odnesl čtverec za roh. Naučil mě, že se před prvním douškem má ťuknout jedním pohárem o druhý, a pak jsem ochutnala neznámou tekutinu rudé barvy. Měla nahořklou chuť, nenašla jsem v ní zalíbení, ale pila jsem ji Řehořovi pro radost. „To víš,“ postěžoval si Řehoř, „zámecké to není.“ A vyčkával, až se začnu zpovídat. Kupodivu jsem nejdřív vysypala úplný seznam jídel a předmětů, které nám Ben odpíral, jako kdyby mi ze všeho nejvíc na světě záleželo na marinované rybě boa. Řehoř mě nechal mluvit a mlel rty, jak zpracovával víno. Skončila jsem celá udýchaná a on se divil: „Jak to, že nedá? Musí dát! Všechno jde, podívej se kolem sebe! Myslíš, že se mu dvakrát chtělo stavět brány a kaple, o kterých neměl ani tušení? Ať funí, ať se prohýbá! Někdo by mi jistě vědecky vysvětlil podstatu hluku, který vydává, ale pro mne jednou funí, a hotovo. Všechno jde, jen my jsme málo vytrvalí, nebo jsme hloupí.“

Souhlasila jsem s ním, že zvuky kolem hradu se opravdu nápadně podobají dechu námahy, ale pokud šlo o mléko a vejce a podobně, vrtěla jsem odmítavě hlavou. „Rozhodně nevyhoví. Sol to zkoušela nejednou.“ A teprve teď jsem se dostala k vyprávění o setníkovi. Řehoř se ohromně bavil. Dokazoval mi, že Umělí sami potvrdili správnost jeho teorie. „Neřekli výslovně, že jde o poruchy v druhém sektoru? Tvá zpráva je zajímavá, děvče. Vy nemáte, Umělí mají, v druhém sektoru jsou závady - a čáry máry fuk! - to značí, že první sektor obhospodařuje Umělé a druhý vás. Pozoruhodné zprávy! Máš tušení, co u vás otec a ten zupák pohledávají ?“ Cíl setníkovy návštěvy jsem zapřela. Snad jsem se trošku styděla, snad jsem se bála, že Řehoř půjde a zakroutí Munkemu krkem.

Víno se mi zvedalo do hlavy. Rozveselila jsem se a Řehoř mi připadal důvěrně známý, známější než Sol, která se kdesi houpala zároveň s okolními drúzami. Nechybělo mnoho a byla bych Řehořovi vyžvanila všechna tajemství, i scénu u kolosu maori. Řehoř mě zkoumal, jako bych byla skleněná. „Ty jsi rozkošná pijanka, Bis,“ řekl, „točí se ti hlava, viď?“ Přikývla jsem tak hluboko, že jsem málem porazila pohár. „To je z vína,“ uklidňoval mě Řehoř, ačkoli jsem byla daleka nějakých strachů, „objednám ti kávu. Máš teď ještě dvakrát větší oči, Bis. Kdybych byl mladší, zamiloval bych se do tebe marně, nešťastně a pěkně.“ „Proč nešťastně?“ provokovala jsem ho a zděsila jsem se toho, co říkám. Ale Řehoř nenaletěl. „Však ty víš proč,“ řekl mnohoznačně a já jsem rázem byla v obraně. Co věděl o plání kolosů? „Hned zařídím kávu,“ připomínal si Řehoř. Přeslechl, že jsem kávu uváděla v seznamu. V náhlé zlomyslnosti jsem si odsedla od stolu a čekala jsem, až se zesměšní. Strop se kýval jako kluzák na moři. Řehoř šel za roh. „Dvakrát turka,“ ozval se vzápětí jeho hlas, nyní panovačný.

Čas kapal po vteřinách a já byla proti své vůli vzrušena. „Ta káva nebude?“ zeptal se Řehoř. „Čekám půl minuty, pak žádám Sektorového.“ Nevzrušeně odpočítával od jedné do třiceti. „Sektorového!“ Řehoř se procházel v Benovi jako ve vlastním domě. Zaslechla jsem monotónní brumlání čtverce, který se opět vymlouval. To už byl úspěch. S námi se

čtverec vůbec nebavil. Řehoř chvíli poslouchal a pak Sektorového přerušil. „Kávu, ne kámen. Kameny jsem chtěl prve, teď chci kávu. Není? Poslyšte, já toho mám právě dost. Kdybyste byl trošku do kšeftu, dáte si ty dva šálky poslat od Prvního sektorového. Má je nebo ne? Vy nevíte? Proč se s vámi vůbec bavím, když nic nevíte? Nejste už příliš dlouho na svém místě? Kolik? Vidíte, možná, že už nestačíte. Byl byste tak laskav a přepojil mě na okruh Nejvyššího?“
Za pár okamžiků se Řehoř vrátil se dvěma šálky vřelé kávy. Nebylo jí už třeba; vystřízlivěla jsem. „Samozřejmě moka, a ne turek,“ povídal Řehoř, „ale člověk musí něco prominout. Jestlipak víš, co je pro Bena charakteristické? Vyvinul lepší tvory než jsou lidé, ale vůbec mu nenapadlo, že by je mohl zbavit tak hrozného neduhu, jako je požívání stravy. To potvrzuje, že Ben nemyslí v našem slova smyslu. Pouze kalkuluje. Nezná zkratku, není genius, je oficiál.“
Káva byla výtečná. Řehoř se zatvářil starostlivě a radil mi, abych si na naše hosty dávala dobrý pozor. „Uhlídej se ještě pár dní, Bis, než dostavím Karlštejn. Já jsem se asi zbláznil, z ničeho nic dávám dohromady hrad. Vidíš, co dělají potlačené vášně. Nejspíš jsem chtěl být stavitelem hradů, minul jsem se s dobou o pár století, a teď se hojím na planetě, která za nic nemůže. Uhlídej se pár dní, než budu mít všechno pod střechou, pak tě budu potřebovat. Ben si odvykl poslouchat. Musí se to zase naučit. Tečka.“
Vyprovodil mě na nádvoří a při pohledu vzhůru svraštil čelo. Letadla zvědavců stála mnohem níže, než když jsem na hrad přibyla. Co nevidět se mohli spustit docela a běhat Řehořovi po palácích a kaplích. „Pozdravuj Rose, nezapomínej na něho,“ řekl Řehoř na rozloučenou.
Doma čekala sprcha v podobě matky. Její vzhled sám o sobě dosvědčoval, že jí neprospívají hrátky s Umělými. Sol měla nezdravou barvu, nápadnou i v nedostatečném osvětlení haly, kde na mne čekala. Seděla nikoli v křesle, nýbrž na opěradle, a kopala špičkou do podlahy. Z této pózy jsem vyrozuměla, že tentokrát nebudu hubována kvůli výletu k Řehořovi (ostatně jsem si vybojovala jistou svobodu), nýbrž že Sol tíží něco jiného.
„Chtěla bych s tebou mluvit, miláčku,“ pravila matka, „kam bychom tak nejlépe šly?“ Navrhla jsem, nevím proč, hygienický kabinet. „Ano, ten potřebuji,“souhlasila Sol bez rozmýšlení. Otevřely jsme vstup do kabinetu a padly jsme do padesátky různých lázní a záření. Sol překvapilo, když jsem odmítla použít masážního válce. „Nedělá mi dobře,“ odpověděla jsem na její tázavý pohled a sklopila jsem oči, jako bych byla něčím vinna. Nahoře v odpočívárně, ještě než jsme se zavinuly do hmoty, odstoupila Sol kousek ode mne a požádala mě, abych se dvakrát nebo třikrát obrátila. Pak jsme ležely na elastických deskách a Sol šeptem řekla: „Propána, Bis, jaká se z tebe dělá krásná ženská.“ Dojalo mě to a nevěděla jsem proč. Zvrátila jsem se naznak celá červená. Ale viděla jsem teď Sol ve stropním zrcadle, mohla jsem porovnávat naše těla. Solina vysoká ňadra s maličkými kužely na vrcholech, její pás, který dával naději, že se málem dá obemknout dvěma dlaněmi, její plynulá a vznosná stehna, a vedle moje vychrtlá postavička s naběhlými prsy.
„To je nesmysl, Sol. Nevyrovnám se ti ani v nejmenším.“
Naše zraky se potkaly na amalgamové ploše zrcadla. Nevydržela jsem to. „Já se stydím, maminko,“ řekla jsem. Sol si sáhla na čelo a vrazila přitom do mne loktem. „Bis, řekni mi pravdu. Proč jsi nechtěla vlézt do masážního válce?“ Mlčela jsem a zrudla jsem ještě víc. Sol, která mě vytrvale pozorovala v zrcadle, váhavě pokračovala: „Možná, že tě zbavím zmatku, ale mohu se také mýlit. Neměla jsi ve válci nějaké pocity, víš, docela zvláštní pocity, jiné, než všechny ostatní?“
Neodpověděla jsem. Zavřela jsem oči, snad jsem myslila, že tím také přestanu slyšet. „Tak je to tedy,“ šeptala Sol, „proto máš sklon k výstřednostem. Budeš nešťastná, miláčku, budeš v životě velmi nešťastná. Vykvetla jsi zbytečně. Když jsem byla ještě velmi mladá, starala jsem se také o mnohé, do čeho mi nic nebylo, mezi jiným o to, proč jsou ženy hašteřivé, proč nosí pod ňadry zlobu na muže a proč jsou to ony, kdo dávají podnět k odchodu z Pomerančových ostrovů. Totiž, máme všechny dohromady, s matkami a babičkami, delší a citlivější paměť, a ta sahá do věků...“
„Vím to, maminko,“ přerušila jsem ji, „nikdo mi to neřekl, a přece to vím. Proč jsi se mne jednou ptala na Zvuky? Já neslyším žádné Zvuky, ale je mi, jako kdyby mě něco volalo. Jak se vůbec stalo, že lidé potřebují Zvuky, že se bez nich nechovají tak...“ Sol vzpomínala se sevřenými rty.
„Lidé se dříve milovali bez Zvuků, ale žádali je, aby byli více vzrušeni, žádali je stále častěji, žádali je stále. A pak už bylo milování bez Zvuků nemyslitelné,“ řekla.
„Ale to znamená,“ vykřikla jsem, „že nejsou vinni jenom muži, nýbrž vy také. Cítíš to, co já, Sol? Bojíš se válce a všech pohybů, které by tě příliš roznítily? Bojíš se mužů?“ Sol se falešně zasmála, její hlas se odrazil od stropu a spadl zpět na nás. „Nemáš se čeho bát, Bis,“ zvolala také. „Máš pravdu, jsem už vychladlá samička a necítím nic, leda slabý a prchavý závan z dálky, který hned zmizí, aniž člověk zrovna potká některého z těch utřinosů.“
Zlostně se převalila na bok zády ke mně. Mlčela a já ji odpovídala právě tak. Z únavy jsem začala dřímat a snad jsem dokonce nějakou dobu spala. Probudilo mě něco velmi neobvyklého. Sol mluvila, ale střídavě vyššími a nižšími tóny. Sol zpívala jako pták v kráteru, opravdu, Sol zpívala docela jako Řehoř svou Majolenku, ale pomaleji a jednotvárněji. Sol zpívala:
„Spi, mé narozené strachující se srdce, jež jsi přilétlo z dálky, když hranice šera zatáhla smyčku mlčení a já jsem v lukách mlčela přebytkem života, který jsem najednou v sobě cítila slabě klepat, jako by se mě dotýkal prst ze světlých hlubin prostoru nahoře a nepatřila jsem muži, bez vlády a bez síly mlčícímu vedle a oddychujícímu, jako by byl přemístil horu, který však neučinil nic, než že vymrštil klubko svého konce a nyní propadal tupé prázdnotě, zatím co já jsem rozmlouvala s tebou, srdce, jen spi. A věděla jsem, že jsi někdo cizí, kdo sem jen zabloudil a navštívil mě na několik desítek let, aby neželel mého odchodu, to vše jsem věděla najednou, nepřebírajíc zrnko po zrnku, podobala jsem se vševědoucímu kouzlu starého stromu a šuměla jsem jako on rozložitou korunou, šuměla jsem tím jediným smyslem života a jeho nutného pokračováni, byl mi k smíchu muž bezvládně spočívající vedle mne a je mi k smíchu dosud, ta hračka, a ty spi, mé narozené a strachující se srdce.“
Kabinet jsme opouštěly nepříliš osvěžené, Sol ve velice pěkných přiléhavých večerních šatech s obnaženými zády, já v dlouhých kalhotách a bundě, na kterou jsem se už delší čas chystala. Byla jsem ráda, že se mi podařilo ji sehnat a

umiňovala jsem si, že ji hned tak neodložím. Byla jsem skoro v hale, ale Sol mě za rukáv vtáhla nazpět.
„Bis," řekla chvatně, „je to hloupost, ale mám ti vyřídit, že tě ten ofrakovaný žádá o ruku. Prosím tě, pošli je do horoucích pekel, ale rychle, ať máme už jednou čistý vzduch. Lab do mne hučel přes hodinu, sliboval hory doly. Doufá, že se při veselce sveze, že budeme čtyřlístek. Myslíš, že nás setník nezastřelí tím svým verglem? Neměly bychom mu jej někam schovat?" Musela jsem ji trošku rozcuchat, když byla tak načesaná. „Konečně!" volala jsem. „Prý budu nešťastná, a já už mám nápadníka. Neboj se, maminko, všechno zařídím. Pověz pěkně setníkovi, že jeho, Laba a tebe zvu na zítřek k řece Waan."
Vyrazili jsme při první sieně, setník s umytýma ušima a srdečným mlaskáním. Jakožto ženich seděl vpředu vedle mne, zatím co Lab, který svůj úspěch dosud nepovažoval za jistý, líčil matce slasti budoucího soužití. Setník po mně po očku pokukoval a dělal: „Mňam, mňam." Drbal se ve vousech po celý let a každou chvíli jiným způsobem.
Řeku Waan vám musím pochválit. Byl to prudký tok, naléhající vší silou na obrovské balvany a tříštící se o ně v duhovitých gejzírech. Jeho strmé údolí se místy rozšiřovalo do travnatých louček. Na jedné z nich jsme přistáli. Uložila jsem matce, aby spolu s Labem připravila pohoštění a odešla jsem se setníkem na procházku. Sotva jsme rodičům zmizeli za prvním ohybem, pokusil se Munke vzít mě za ruku. Udělala jsem co nejudivenější obličej a řekla jsem: „Je to moje ruka a ráda ji mívám volnou. Nebude vám to vadit?" Jak jsem očekávala, setník zpitoměl a pár vteřin vydával nesrozumitelné polozvuky.
„Líbí se vám na břehu, pane setníku ?" otázala jsem se. „Já bych raději vylezla do skal touhle pěšinkou." Setník mě poslušně následoval po kozí stezce. Zvonil přitom o kameny botkou pušky, kterou nesl sebou. Měl to jednou naprogramováno, a konec. Jistě si ji bral také do postele. Nemusela jsem dlouho pátrat po vhodném místě. Cestička se najednou vzpříčila tak, že jsme museli lézt po čtyřech, při čemž setník funěl silněji než Ben při stavbě hradu, a když jsme překonali poslední čedičové výstupky, stáli jsme na plošině, zabíhající do hloubi útesu, který pak nad ní stál úplně kolmo. Pamatuji si, že uprostřed plošinky kvetl šípkový keř.
Umístila jsem setníka opatrně tak, abych neublížila šípku, totiž k samé patě skaliska. Můžete mi věřit, že jsem si počínala klidněji než protřelý vrahoun? Když nevěříte, nechte tak. Dala jsem ruce do kapes. V pravé jsem nahmatala červený čtverec. Poznal se snadno, vroubky na jeho okrajích byly hlubší než u černého. Ten ostatně odpočíval pod přikrývkou dole u řeky. Pohladila jsem čtverec palcem, jako bych jej prosila, a řekla jsem: Nuže, setníku…
Setník před mými zraky poslušně roztál. U nohou mu vyskočil ostrý bílý plamínek, do něhož se propadl i s puškou. Šlo to rychle. Nestačil ani dát najevo překvapení. Jeho popel pár vteřin řeřavěl, vychladl a bylo po všem. Proti svému původnímu plánu jsem do něj nekopla, třebaže se Munke odvážil na mne myslit. Vrátila jsem se na loučku a řekla jsem Labovi: „Prosím tě, co je to za nezdvořáka, ten tvůj kamarád? Docela sprostě mi utekl a mám dojem, že jsem ve směru, kam běžel, zahlédla nějakou ženskou postavu."
Sol bez mrknutí dodala: „Opravdu, Labe, přišel zase čas, abychom se rozloučili."
3
Uchýlily jsme se na hrad Karlštejn a Řehoř nám mohl oplatit pohostinství, kterého dříve požíval v naší drúze. Byl to můj návrh, abychom se nevracely domů, a ukázal se správný, třebaže mnohem později. Sol fňukala; těšila se, jak náš dům řádně vyvětrá, a jak se volně rozloží na pohovku. Podvolila se jen proto, že jsem ji strašila setníkovým zmrtvýchvstáním, které se nedalo vyloučit.
Řehoř zatím udělal velké pokroky ve svém díle a přijal nás velmi vlídně. Zařídil nám královskou ložnici, ovšem po svém, takže jsme spaly pod těžkými duchnami. I jinak bylo na hradě jen skrovné pohodlí. Za pár dní jsme byly celé polámané a plné všelijakých modřin, kůže nás svědila, protože Řehoř striktně odmítal vestavět do paláce hygienický kabinet, a my jsme se mohly umývat pouze v obyčejné vodě. Sol chtěla domů. Po delším jednání uvolil se hradní pán postavit vedle věže Voršilky obyčejnou lucijskou drúzu a tam jsme se usadily k oboustranné spokojenosti.
Vypravila jsem se za Rosem. Rozhodla jsem se, že mě tentokrát tak lacino neodbyde, že mu řádně promluvím do duše. Letěla jsem hned z nádvoří strojem červeného čtverce. Nevím, co mu scházelo, ale už start postrádal obvyklý temperament. Letoun se vznášel váhavě a nad výšku jednoho kilometru už vůbec nešel. Mohla jsem jej zaměnit prostředkem Benovým, a jestliže jsem to neudělala, pak ne z tvrdohlavosti, nýbrž z přání prozkoumat, zda závada je jen chvilková, či trvalejšího rázu. Pro všechny případy jsem měla připraven černý čtverec. Snad bych stačila, ujišťovala jsem se, v případě havárie přesedlat na jiného koně.
Nedaleko za městem začal letoun ochabovat a ztrácet výšku. Snášel se protáhlou křivkou, takže jsem nepoužila nouzového opatření a vyčkávala jsem, co bude dál. Fialově kvetoucí větve mehoú škrábaly o podlahu přístroje a přede mnou se zablyštěla hladina rozlehlejšího jezera. Abych neskončila koupelí, pomyslila jsem na přistání, a tehdy Starý reagoval. Dotkla jsem se země v pruhu vysoké ostřice, lemujícím spolu s hustými vrbičkami břeh jezera. Toto místo bylo na pomezí oblasti barevných proměn. Zleva nastupoval zelený přísvit, kdežto ve směru mé cesty neochvějně vládl růžový den. Hranice mezi nimi nebyla určitá. Voda jezera odrážela právě neutrální našedlé pásmo, které bylo v kouzelném souladu s prostou okolní přírodou. Vlhký vzduch, vypařující se z lučin, se dal velmi dobře dýchat a já jsem přivítala nucenou přestávku v letu. Zalezla jsem na suché místo do houští a spala jsem s otevřenýma očima. Den se bez úsilí valil svou cestou. Vděčně jsem mu to schvalovala, neboť jsem nechtěla nic jiného.
Z úkrytu mě vypudila hlučná společnost, která přistála na břehu, sice stranou, ale ne tak daleko, aby mě nevyrušovala. Mrzutě jsem se zvedala, když jeden muž opustil hlouček a šoural se k jedinému písečnému jazyku v okolí. Chtěl se vykoupat. Protože malá pláž byla na pět kroků ode mne, schovala jsem se znovu, abych si ušetřila trapné zdvořilostní řeči. Mezi větvemi jsem viděla, jak muž shazuje oděv. Já se prostě v poslední době musela pořád červenat. Kousla jsem se do rtu. Řekněte, nebyla jsem káča? Abych nemusela otevřít pusu, stala jsem se svědkem toho, jak se nahatý muž protahoval, jak poklusával na místě, jak švihal nohama vzhůru. Konečně se začal osmělovat, hrabat palcem nohy ve vodě. Uvědomila jsem si, jak jsem zpustla. Toto jsem přece viděla už stokrát; proč jsem najednou přivedena z míry?

Mužova hlava konečně brázdila vodu v dost slušné vzdálenosti od břehu, abych mohla opustit své místo. Červený čtverec jako by nabral sil; vynesl mě do výše, ze které jsem mohla přehlédnout celé jezero, a pohnul se původním směrem. Bylo to zvláštní. Měla jsem dojem, že to není jeho letadlo, nýbrž on sám, kdo mě táhne kupředu.
Za čas se příhoda opakovala. Opět jsem ztratila výšku a opět jsem musela přistát, tentokrát na kamenitém pahrbku, kde z osamělých trsů trávy zvědavě vykukovaly kopretiny. Let přestal být letem, připomínal spíše skoky, dlouhé několik desítek kilometrů. Ale vytrvávala jsem, a třebaže jsem se zdržovala, nový způsob cestování mě začínal bavit a bádala jsem vždycky v mlžinaté ploše před sebou, kam asi dopadnu. Počítala jsem čas. Ve městě už musela řádit ametystová barva, ne-li karmín. Let se neúměrně protahoval, a ještě ke všemu stroj plul čím dál tím pomaleji; kulhal na obě nohy. Jen proto, že se na obzoru objevil masív kráteru, nevzdala jsem se svého předsevzetí.
Měla jsem velké štěstí, že jsem se tak plazila. Namířila jsem podle svého zvyku přímo do středu kotliny a někde za okrajovými skalisky se ozvala rána. Průhledná stěna stroje se prohnula až k mému obličeji a ztratila čirost. Začala jsem klouzat nazpátek a dolů. Mléčná kapka, ve kterou se letoun změnil, dopadla na rozsochatou obrubu kráteru. Nijak jsem si neublížila, jen jsem chvíli musela sbírat dech. Propustila jsem stroj a začala jsem zkoumat, jak se dostanu k Rosovi, když je kráter chráněn stěnou. Bylo mi jasné, že Starý už trojčí také, že chrání dolinu i před svými vlastními stroji.
Zkusila jsem projít pěšky. Měla jsem štěstí. Suchým klacíkem, který jsem ulomila, abych nedostala ránu, jsem sice stěnu nahmatala, ale pouze od pasu výš. Ochrana nepřiléhala až k zemi. Protáhla jsem se mezerou, dosud trošku zhlouplá od nárazu a od brnění, které dřevem částečně proniklo; sešplhala jsem několik metrů a na dolejší terase jsem si poručila nový stroj. Byl právě tak líný jako předchozí. Musela jsem si počínat obezřetněji. Protože jsem si nebyla jista, co Ben teď dokáže uvnitř ochranné stěny Starého, klouzala jsem dolů těsně podél skalisek, která ovšem byla nepříjemně ostrá, a pád na ně i z těch dvou metrů by byl skončil obstojnými pohmožděninami. Ulevilo se mi, když jsem pod sebou měla mírnější svah. Vlekla jsem se Starými dějinami nad jejich pralesy a močály, nad exotickými pláněmi žbluňkající horké země, kolem obrovských přesliček a nad osadami nevolníků. Konečně jsem se propracovala k březovému háji, za nímž ležel kout s domem a rybníkem, kout, kde jsem se - doufejme, že provždy - zbavila šustění v uších. Domnívala jsem se, že bude prozíravější přistát na tomto odvráceném kraji, a, projít březovým hájem pěšky. To jsem také udělala. Rostlo tolik hub, že jsem o ně zakopávala; neměla jsem na ně pomyšlení.
Mnoho záleželo na tom, jaký výhled se mi otevře, až zvednu poslední větev, která mi ve výši hlavy ležela napříč jako závora. Nevím, kde se vzal pach nebezpečí, který mi nosem vnikal do těla. Vycházel z mrtvého listí? Nebo z pryskyřice, stékající v slzách po jemném bílém hávu pňů? Zdálo se mi uvnitř háje, že se za mnou mihlo cosi lesklého, ale to mohl být klam, přestrašenost. Věděla jsem o mnoha tvářích lesa a o jejich závislosti na očích, které se dívají. Ale pach, ten pach!
Pak jsem větev zvedla. Rosův dům stál na břehu rybníka zcela lhostejně, jako by chtěl zdůraznit, že byl postaven někým nezúčastněným už dávno, před věky, a že mu nic není do našich strastí. Hladká voda přesně kreslila jeho obraz a z protějších lesů se kouřilo. Jedna slunečnice v Rosově zahrádce se nakláněla přes plot. Chýlila těžkou hlavu k zemi, ale plaňky jí v tom bránily. Na okamžik jsem podlehla dojmu, že je vše při starém, že Ros na zavolání vyjde a pohostí mě. „Vypadáš unaveně, miláčku.“ „Měla jsem dlouhou cestu, letadlo mě zlobilo, Rosi. A hájem jsem přišla sama, nechala jsem za ním čtverec, je černý, nevěřím mu.“ „Nevěř černému čtverci, Bis, je zlý.“
Nic takového. Musela jsem sama a se strachem projít brankou, otevřenou dokořán. Už posledně nebylo zamčeno, ale tentokrát jsem se z neznámého důvodu vyděsila a stoupala jsem po schodech s trnutím v šíji. Ros nebyl doma. Nenašla jsem ho ani v pracovně, ani v ložnici, ani v žádném ze sálů. Dotkla jsem se prstem sochy čtverce. Na bříšku ukazováčku mi zůstala stopa prachu. Ros byl velmi pečlivý, pokud šlo o jeho práce, a nyní se už dobré tři dny nestaral o čistotu. Jinak jsem nenašla viditelnější stopy nepořádku. Lůžko měl ustlané, na stole uklizeno.
Docela zbytečně a bez chuti jsem zašla k „Životnímu reliéfu“, spíš pro pořádek a pro ujištění, že Ros není někde tam. Pokoj byl opět prázdný, ale na reliéfu, právě v místech, kde se u trnkového keře miloval jinoch s dívkou, po jejíž paži běžela dolů kapička krve, právě tam byl na stěně přilepen dopis, napsaný písmem a řečí, kterých používal Řehoř.
Teď jsem ještě zřetelněji vtáhla do plic pach nebezpečí, který byl v domě silnější než venku, a prokazoval, že nepochází ani z listí ani z pryskyřice. Dlouho jsem se nerozmýšlela a strhla jsem dopis se zdi. Čtením jsem se nezdržovala. Ros přece odešel, mohla jsem o tom pochybovat? Na chodbě jsem zaváhala. Nohy mě jaksi bez povelu, samy od sebe, chtěly nést do podlouhlé místnosti s červeným běhounem a s jediným obrazem, totiž s mým, chtěla jsem si jej odnést, ale zavrhla jsem ten nápad a dala jsem se po schodech dolů.
V přízemí jsem se opět rozmýšlela, zda mám vyběhnout hlavním nebo zadním vchodem. Rozhodla jsem se pro druhý, ale to už jsem strachem docela bláznila. Cloumala jsem dřevěnými dvířky do dvora, než jsem objevila, že se nejdřív musí odsunout zástrčka. Dvůr byl zcela obklopen kolnami a dřevníky. Jen docela vzadu k sobě boudy nepřiléhaly těsně a vzniklá mezera byla přehrazena třemi tyčkami. Přes ty jsem začala lézt. Jak je těžké šplhat přes plot pro někoho, kdo to neumí! Roztrhla jsem si ovšem bundu, na které jsem si tolik zakládala, a je podivné, že jsem při všem uvažovala, dá-li se rukáv nějak spravit.
Za dřevníkem se plošina, na které byl dům zbudován, zlomila ve sráz, končící v mokré louce. Pustila jsem se ke hrázi rybníka a pod ní k lesu. Musela jsem překonat potok, vytékající z rybníka. Raději než na shnilou lávku, vkročila jsem do studeného proudu. Za potokem jsem se dala do běhu. Pach mi seděl za zády a nijak nepolevoval. Hráz se ztratila v lese a já také. Ale než jsem se schovala mezi stromy, podívala jsem se krátce k domu. Z druhé strany tam přicházela kolona Umělých, vedená rytířem s chocholem na hlavě a se spuštěným hledím. Za rytířem pochodovalo stejným krokem asi padesát mužů, nesoucích menší oranžové krychle. Zajímavé bylo, že jsem, já šašek, v tom okamžiku dostala hlad. Ale jaký hlad! Velký dutý nebozez se mi provrtával od žaludku vzhůru jícnem a klesl a znovu stoupal, doprovázen bolestí ve spáncích a třesením nohou. Člověk někdy dělá věci, které by sám nejméně čekal. Já neměla na práci nic lepšího, než odkopnout kámen, ležící před mou pravou špičkou. Zůstalo po něm holé místo; jedna žížala, připravená o domov, se

okamžitě začala soukat hlouběji do země. Tak se i žížaly dotkly dramatické události, odvíjející se ve světě.
Zalehla jsem do mlází tak, abych viděla dům a sama zůstala nepozorována. Také hloupost. Měly ji na svědomí oranžové krychle Umělých. Kdyby byli přicházeli bez nich, rozhodně bych prchala, dokud by mi stačily síly. Ale zvědavost mě zdržovala. Záhy měla být ukojena. Rytíř zavelel a Umělí počali skládat krychle ke zdem domu. Nevím, zda si Rosovo obydlí změřili, ale krychle jim vyšly nachlup přesně. Rytíř (co proti němu byl setník!) se zřejmě nezdržoval prohlídkou domu, nebo ji vykonal už dříve. Odstoupil na hráz a spolu s ním ostatní; nepatrně pohnul kovovou paží, a vysoká zeď oranžových plamenů obklopila dům. Požár ustal tak rychle, jako se zvedl: místo domu zůstala na zemi narýsována hladká oranžová plocha.
Říká se, že jistota není hrozná, ale mně se nijak neulevilo, když se oddíl Umělých, vedený rytířem, dal do běhu, a to docela bezpečně přímo na mne. Nejprve jsem se pokoušela uniknout rychlostí. Té bylo málo při mé hrůze. V lese jsou větvičky, bodající do kůže a hrozící očím, jsou tam spadlé větve, s kterými se musí zápasit jako s hady, je tam rozkošné maliní a ostružiní, svazující kotníky, jsou tam jámy, do kterých se padá po hlavě, a jsou tam kopřivy, pálící do tváře. V kopřivách jsem se zastavila, ani ne tak proto, že bych nemohla dál; hlavně jsem klopýtla o kořen mohutného akátu. Jestliže jsem ještě před chvílí nemohla pochopit, jak mě Umělí vystopovali, nyní jsem se o takové malichernosti přestala starat. Zaryla jsem se nosem do země a kopřivy konaly svou práci. Jejich chloupky mi vrostly do pokožky a žahaly mě ranami malých bičíků. Očekávala jsem praskání haluzí, rychlé a neohrabané kročeje honců, a rozpočítávala jsem naději. Snad jsem mohla být mezi půlmetrovými stonky přehlédnuta. Představovala jsem si, jak se kolem řítí železné obludy a jak zlostí vyplivují oheň. Zamkla jsem ústa, aby z nich nevyšlo ani jedno znamení bolesti. Na cloně spuštěných víček se volně probíhal reflex, žíznivé oranžové plameny. Ležela jsem bez pohnutí. Snad nepluli vzduchem? Vykroutila jsem hlavu tak daleko, abych měla opatrný výhled. Akáty na mne přátelsky kývaly, že nic neprozradí. Počechral je vítr a smetl dolů obláček bílých plátků. Zvedla jsem se na lokty. Probírala jsem jeden strom za druhým, ale žádný se při kraji kmene neleskl. Lokty mě pálily víc než tváře. Váhavě jsem se posadila, stále připravena na ránu. O několik kroků vpravo stála ve stružce čistá voda. Připlazila jsem se k ní a kopřivy se přitom lámaly s hluchým třeskem. Vpletla jsem si jich několik do vlasů jako maskování a naklonila jsem se nad stružku. Ukázalo se, že jde o studánku. Voda se v ní tlačila od písčitého dna vzhůru a vířila drobná zrnka.
Voda mi vrátila obraz. Spatřila jsem děvče v modré bundě s roztrženým rukávem. Pátrala jsem v jeho tváři a ono v mé. Skláněla jsem se, až jsem děvče políbila. Vážila jsem na rtech chlad pramene. Když jsme tak zůstaly samy dvě, připadlo nám všechno šílené. „Co tady chceš?“ zašeptala jsem a ona se mě ptala na totéž. Pak řekla: „Nevymýšlíš si? Nejsi bláznivá Tereza? Existují vůbec Ros a Řehoř?“
Děvče zkřivilo ústa a nahými zuby si prokouslo ret. „Co je ti?“ tázalo se. Z měkkého těla mu vystoupila do očí kalná rouška a zatáhla je. „Co je ti?“ opakovala jsem. „Právě teď?“
„Ano, pravděpodobně. Určitě,“ odpověděla. Něco vzdáleně dunělo za horami, něco mi chybělo. Nebo přebývalo ? To dunělo její srdce, ale z mých prsou vystupovalo a zvětšovalo se. Znovu se zašklebila s potemnělýma očima. „Bolí?“ ptala jsem se. Přikývla. „Moc?“ Opět přikývla. „Krev?“ chtěla jsem vědět. „Asi.“
Zavřela oči a ztratila se mi. Oranžová zeď šlehala vzhůru. Měla zase oči dokořán, velké a černé. Zornice se jí chvěly a krčila směšně nos. „Vždyť ti Sol říkala, že to přijde,“ povídala. Nalehla na levou paži a prsty druhé ruky vsunula pod límec bundy. Tam se mi tepny stahovaly a nadouvaly pod údery krve. Začala se chabě usmívat. „Čemu se směješ? Že už nejsme děti, že jsme mladé ženy?“ Přiblížila se k mé tváři a přitiskla mi na rty svá chladná ústa. I přitom se usmívala, viděla jsem teď zblízka, jak se jasní její žilkami protkané bělmo. „Bolí?“ „Ano,“ řekla jsem a ona se smála.
Namočila jsem si obličej a natáhla jsem se na záda vedle studánky. Teď mi všichni mohli být ukradení. Oči jsem nechala otevřené, ale odpočívala jsem v blažené slepotě. Spustila jsem se pod hladinu své vlastní teplé tůně a nikdo za mnou nemohl. Říkala jsem si slovo žena. Klíčilo a nadýmalo se, bylo stále prostornější. Žena. Připomínalo mi velikou náruč, uzavírající spoustu mrštných tvorečků, kteří v ní vesele rejdili a nic nenamítali proti svému vězení. Připomínalo mi mnoho barev, ale jen těch teplých, především kanárkově žlutou nebo rumělku. I medúzu mi připomínalo. Matka medúza, proč ne? Proč jsem si dříve medúzy ošklivila? Slunce, které jsem dosud neviděla, je rozhodně také ženského rodu. Je to obrovská kanárkově žlutá koule. Žena je klid, teplo, ustrnulé na místě.
Nahoře ve stromech zarachotil vítr. Neochotně jsem se probrala z polospánku. Nade mnou, na samém konečku akátové větve seděl čížek a kýval se spolu s ní. Podíval se na mne, rozhněvaně odstrčil větévku a odletěl šikmo vzhůru. Vstala jsem, ještě s kopřivami ve vlasech, a snažila jsem se uhodnout směr k zahrabanému čtverci. První bolesti mě přešly, ale v podbřišku jsem cítila horečku. Uvědomila jsem si, že mám v kapse kalhot červený čtverec, a ohmatala jsem jej. S ním bych Umělým neunikla, ale pronásledovali mě vůbec? Protože jsem se nedokázala orientovat, vystoupila jsem pomalu vzhůru, jen těsně nad špičky akátů a bříz.
Kdepak, to nebyl sen. Lesklí muži kroužili ve vzduchu nad celým hájem. Spadla jsem na zem, jen to bouchlo. Přece jen mě prve u domu zahlédli, možná když jsem vstupovala dovnitř; přece jen mě honili. Pustila jsem se cestou ke čtverci, pomalu, od stromu ke stromu, s očima na stopkách. Občas nahoře přelétl stín, a tehdy jsem objímala pně bříz, jako by to byly dlouho neviděné sestry. Měla jsem víc štěstí než rozumu. Nikdy mě letec nezastihl na otevřeném prostranství. Ale nemohla jsem se spoléhat, že jenom létají. Bylo jich dost, aby uhlídali hájek.
Přivítala jsem pruh černé houštiny. Půda v něm byla bažinatá a bořila se pod nohama. Zula jsem střevíce, beztak už promočené, a nesla jsem je v ruce. Byla jsem v pěkné šlamastyce, když se to tak vzalo. Při liknavosti Starého jsem se musela pokusit utéci Benovi s jeho vlastní pomocí, jeho letounem. Jak dlouho mu bude trvat, než si oba fakty spojí? Bolesti se mi vrátily, a ke všemu se kolem začaly rojit velké modré mouchy. Najednou jsem stála ve vířícím muším oparu. Nevěděla jsem, zda jsou jedovaté a zda bodají, zatím se nechovaly nepřátelsky, ale nedaly se odehnat; byly jich tisíce a přiváděly mě k zoufalství. Proklesťovala jsem se křovím, které mi uštědřovalo větší výprask, než kdy jaké dítě dostalo, a na jeho konci jsem málem porazila Umělého, který tam stál a žalostně se rozháněl rukama. Přivedla jsem mu

mouchy na krk a ony se mu chvíli věnovaly, právě takovou chvíli, jakou jsem potřebovala k malému náskoku. Běžela jsem vzrostlejším lesem a nedbala jsem bzučícího vřetena; skákalo se mi špatně přes překážky, ačkoli jsem v nohou objevila určitou lehkost.
K okraji lesa zbývalo překonat menší mýtinu, která se celá zaplnila mušími roji; Umělý tak měl zakrytý výhled. Současně se však na planince zablesklo, zář se chvilku potulovala ve větvích, pak spadla k zemi a já jsem se dívala čistým a vonicím lesním vzduchem, zbaveným much, jak se Umělý žene ke mně. Listí bylo všude okolo pokryto silnou vrstvou mrtvých much. Umělý si pomohl rychle, opravdu.
Ale já také. Když už natahoval ruku, upadl do svého popela jako nedávno setník Munke. Na létání byl Starý všelijaký, ale pálit ještě uměl znamenitě. Uklidnila jsem se. Netvrdil Ros, že si červený čtverec může dát k přesnídávce celou legii Umělých?
Zase nějaká moucha mě šimrala na krku, hmátla jsem po ní, abych ji odhodila, ale nebyla to moucha, nýbrž slunéčko sedmitečné. Děkovala jsem v duchu Benovi, že pracuje tak precizně, že když jej Umělý požádá o zničeni much, nezahubí také na příklad slunéčko. Berušku jsem naštěstí nezabila. Spočívala mezi mými prsty bezvládně, ale když jsem ji položila na dlaň, začala vrtět nožičkami a snažila se převrátit na ně. Pomohla jsem jí, ona dolezla na kraj dlaně a zřítila se dolů. Neměla jsem čas hledat ji.
Chodila jsem po kraji háje, hledajíc drn, pod který jsem schovala čtverec. Během nějakých dvaceti minut jsem napočítala dost létajících Umělých, ale žádný z nich nezahlédl mne. Ben se choval záhadně. Nemohli se mezi sebou domluvit? Neviděli výboj, který zabil mouchy? Natropili jsme, já a můj pronásledovatel, málo hluku? Myslím, že by se byl Řehoř hodně nasmál, pozorovat to všechno. Prostě blázinec. Pas na pas.
Když jsem konečně vyhrabala čtverec, zabodla jsem se do oblohy jako nůž. Na rychlosti všechno záleželo. Dosud Benovi nedošlo, že mě zároveň veze a honí, ale jak dlouho záruka platila? Nyní se situace obrátila: Kdyby vypověděl Ben, zachytil by mě v pádu Starý. Jestliže ovšem... by Ben nevolil účinnější prostředek... Dosud jsem věřila, že iniciativa k honičce nevychází z ústředí, že jde o primární reakce Umělých.
Zjistila jsem, že má drzost nezná mezí. Požádala jsem totiž Bena o zrcadlo devadesát centimetrů dlouhé a třicet široké. Zavěsil je na mé přání do stroje tak, abych viděla dozadu bez otáčení. A zrcadlo ukázalo dvacítku Umělých, kteří se za mnou řítili největší rychlostí. Vedl je rytíř; byl v této nezvyklé situaci velmi interesantní.
Vzpomínala jsem usilovně na tvar zakřivení ochranné stěny, aby mi přesně vyšel manévr. Podle toho, jak se můj pochroumaný stroj celkem bez velkého nárazu skulil na okrajové skály, když po první srážce klouzal po stěně zpět, musel být poloměr kulového vrchlíku značný. Musela jsem si tedy dávat velký pozor, ale v případě úspěchu by byl efekt tím větší. Při divokém tempu letu se boky kráteru rychle blížily. Zpomalila jsem, abych Umělé dostala těsně za záda, abych v nich vzbudila vášeň, jestliže ji byli schopni. Rytíř měl zakryté hledí. Správně, byl v boji. Upravila jsem směr tak, že jsem teď mířila asi dvacet metrů nad skály, a když jsem byla těsně před místem, kde jsem tušila stěnu, zlomila jsem let ostře dolů, k roubení, na hranu skal. Brzda, konec. Uhodila jsem se hlavou o kryt stroje, ale ne tolik, abych upadla do bezvědomí.
Proto jsem mohla s potěšením přihlížet tragédii stíhací čety Umělých. Samozřejmě nestačili tak rychle opravit kurs a narazili do stěny. Jako první zahynul rytíř. Srážku samotnou jsem nestihla vidět, ale letoun ztratil průzračnost a mléčně zbarvená a zprohýbaná kapka se zřítila na první terasu. Tam vrak zaváhal, než se překulil přes okraj a zmizel v propasti. Rytířovi poddaní se ubírali stejnou dráhou, jenže rychleji a víc rozbití. Z toho jsem poznala, že velitel nejdříve reagoval na změnu letu.
Provlékla jsem se pod koncem stěny a dívala jsem se za Umělými, dokud nedoznělo poslední řinčení. Stáhla jsem bundu a otírala jsem si obličej, dýchajíc ještě velmi trhaně. Byla bych ráda viděla tu druhou. Dostalo se nám pěkné kanonády v první den našeho ženství.
Rosovu obálku jsem neroztrhla ani v létacím stroji, tentokrát zase konkurenčním. Chtěla jsem si ji donést domů. Sol jsem nezastihla a byla jsem ráda. Potřebovala jsem trošku klidu. Lehla jsem si v pokoji na pohovku a luštila jsem Rosovo hranaté písmo. Milá Bis, stálo hned pod horním krajem tlustého papíru, jsem si jist, že dopis ukládám na správné místo. Měla jsi mnoho trpělivosti se starým mrzutým mužem...
Když jsem rozluštila poslední řádku, přeložila jsem list na dvakrát, vsunula jsem jej do kapsy a začala jsem si hrát se šaškem. Doufám, že jste nezapomněli na mou nejmilejší hračku?
4
Seděli jsme v audienční síni a Sol hubovala: „Pročpak pořádně nejíš? Do všeho jen dloubneš a necháš ležet. Mám dojem, že ti tvé výlety nijak neprospívají. Jak dlouho jsme na tebe dnes čekali, co myslíš? Už bychom byli dávno povečeřeli sami, nebýt Řehořovy trpělivosti. Nemohl se bez tebe obejít, když má tak slavný den.“
Rozhlédla jsem se po haluzně, již nazývali audienční síň, zamračila jsem se na Řehoře a řekla jsem: „Některé moje cesty způsobily všeobecný užitek, nemyslíš, Sol? Na příklad ta k řece Waan.“ Sol okamžitě zmlkla a já mohla uvažovat, proč je mi dnes Řehoř se svou optimistickou tváří tak protivný. Umínila jsem si, že mu nic nepovím o dobrodružství v kráteru ani o Rosově dopisu. A když ležel na stole další chod, nějaká pozemská specialita, odkrojila jsem jeden kousek a schválně jsem jej převalovala v ústech tak dlouho, až se Sol znechuceně odvrátila. Řehoř kynul spokojeností jako těsto, nevšímal si ničeho a já jsem zůstala sama s dopisem.
Měla jsi mnoho trpělivosti se starým mrzutým mužem, psal Ros, kterému jsi působila tolik radosti, a který ti jen střídmě mohl oplácet. Další lichotky by asi nebyly v našem stylu, proto k věci. Pokud se pamatuješ, rozcházeli jsme se s Ř. ve dvou bodech. Předně tedy k pohnutkám Benova jednání: Připouštím, že má Ř. pravdu. Je v tom kus kruté logiky, že se proti nám obrací směrnice, kterou jsme mozkům dali. Za druhé jsme se přeli o to, co dělat. Dost podivný spor. Oba jste svorně odmítli kruté oběti, které vyplývaly z mého návrhu. Ale víte o něčem lepším, přesněji řečeno, ví to Ř.? Domnívám se, že nějaký projekt má, ale nechává si jej pro sebe. Nepoctil mě důvěrou. To je jeho věc, a ne moje.

V jednom se ošklivě mýlí, v odhadu tempa. Není zdejší, Bis, on nepamatuje doby, kdy k pasu docházelo jednou za tři léta, on nechápe, že se řítí lavina. Není to jeho vina. Opakuji, není zdejší, pracuje nasucho, chřestí kostmi, aniž viděl maso a pleť. Dobrá, pokusím se. Vydám se mezi naše potrhlé spoluobčany, kteří tančí na pokraji stínu, budu je obracet k prostým úkonům, jako je obživa vlastními silami. A kdyby přece bylo pozdě, na tobě spočívá odpovědnost přemluvit Ř. k tomu činu. Poznal jsem, že mnoho dokážeš.
Potud Ros. Přiznám se, že při prvním čtení, dole v drúze u Voršilky, jsem nijak nerozebírala obsah listu. Nejprve se mi ulevilo. Ros nebyl unesen ani nic podobného, odešel ze Starých dějin sám. Opustil dům včas, jak jsem se přesvědčila. Ale hlavně jsem Rose odprošovala za své pochybnosti o něm. Ten starý rétor! Jak psal věcně, jak se držel zpátky s výlevy citů! Kdepak poraněná ješitnost! To by tři čtvrtiny dopisu zabralo ospravedlňování a plané řeči. Uznala jsem, že Ros neseděl s hlavou v dlaních ze vzdoru. Prostě přemýšlel, zaplétal jedno očko do druhého a nechtěl žádné ztratit. Když došel na konec, naškrábal v cizí řeči vzkaz a opustil dům, v němž strávil většinu života, opustil své dílo, udělal za ním čáru.
Ještě teď, když jsem přežvykovala kuličku tuhého masa, zbarvilo mi tváře zahanbení. Příliš brzy jsem byla s Rosem hotova, příliš brzy jsem se stavěla na vlastní nohy! V té chvíli mi letecký souboj u skal uplaval daleko zpátky, někam k vodnímu toboganu na ostrově Roota; rytíř se stal postavou z bájí.
A zlobila jsem se na Řehoře, sice nespravedlivě, ale hodně. Dokonce jsem natahovala uši, zda také alespoň trošičku nemlaská, to by se mi bylo hodilo! Pán však byl slušně vychovaný, nezavdal mi žádnou příčinu k posměškům a já se vztekala ještě víc. Matka mu živě vykládala nějaké hlouposti a on zdvořile čekal s vidličkou u úst, až nedostatek dechu přinutí Sol k přestávce. Pak způsobně nechal maso zmizet uvnitř a rozkousával je stěží pozorovatelnými pohyby čelistí, šašek.
Poklidil se stolu sám. Měl takové způsoby. Učiněný královský číšník. Zmizel s obrovským podnosem, který nesl ve výši ramene jednou dlaní. Pomyslila jsem si, že by nám mohl nabídnout víno. Měla jsem dnes nárok se trošku namazat, když jsem se vypracovala na hromadnou zhoubkyni Umělých.
Sol si mě prohlížela, jako by mě chtěla namalovat. „Nepřihodilo se ti něco, Bis?“ „Ale ano,“řekla jsem nedbale, „však víš, co asi. Potřebovala bych pár praktických rad.“ Sol si dávala příliš velkou práci s výrazem pohoršení nad cynismem tak mladistvým, takže jí Řehoř, přicházející s dalším tácem, zavřel ústa, než mě stačila pokárat.
Rozestavil poháry a já jsem zaznamenala libý zvuk vytahované zátky. Řehoř obřadně naléval bílé šumivé víno a připadal mi teď o něco málo sympatičtější. Jenomže chtěl rozhodně pronést řeč.
Pravil: „Připíjím sladké Lucii a sladkým Lucijankám.“ Nechal doznít všechny hradní ozvěny a Sol se na něj dívala s velkou nedůvěrou. Po zábavě v hygienickém kabinetu jsem si ji trošku zjednodušovala. Představovala jsem si, že obsah její vlasaté hlavy je nyní asi tento: Sladkým Lucijankám... řeči se mluví a voda teče... ty se, chlapečku, ke sladkým Lucijankám vůbec nemáš.

„Přes několik - ehm - nedostatků,“ mluvil Řehoř dál, „je naše důvěra v budoucnost neochvějná. Poslyšte, děvčata, sedíme v síni hradu českých králů. Postavil jsem jej jako hmotné svědectví této důvěry. Mám za prokázané, že Ben je vaším služebníkem. On poslouchá, když se mu přikazuje. Vy jste jen jaksi pozapomněli přikazovat. Věříte, že měl recepturu a souřadnice hradu někde zapsány a že Karlštejn běžně dodává? Jistě ne. Věříte, že znal recept Panache blanc, které právě pijete? Ani v nejmenším. Ale vyrobil všechno a zvyká si. Můj čtverec klade stále menší odpor, je zkrocen, a totéž čeká čtverce vaše i všechny ostatní. Na zdraví krotitelů!“
Nechápala jsem, kde se v něm nabralo tolik lehkomyslnosti najednou, ale poháry zařinčely a šampaňské bylo skvělé. Sol zírala na Řehoře tak upřeně, až jsem dostala strach, že Řehoře magnetickou silou a s velkým svištěním přitáhne a spolkne. Měla jsem čím dál tím větší chuť ztropit skandál. Zatím jsem se spokojila dalším pohárem vína, které jsem si sama nalila. Překypělo a utvořilo na stole miniaturní rybník.
„Připíjím,“ hřímal Řehoř, „na pevnost tohoto hradu. Je zbudován na solidní skále a žádná zeď nezůstala ošizena. Proč jsem nepolevil, proč jsem nenahradil ani poslední přístavek kulisou? Jde o symbol soudržnosti našeho plemene, v níž nesmí být kulis, jde o celistvost úsilí, které se budí a vyvíjí. Jde o nezdolnost života. Třetí sklenku na nezdolnost života!“
Vylila jsem ji do sebe a strop se začal mírně houpat. Lišáku, neoklameš mě, to se točí moje hlava. Ale také poháry se rozeběhly po stole; uháněly k druhému konci. Zamžourala jsem překvapeně na Sol, která vykřikla. Na kraji tabule poháry zaváhaly a vracely se k nám. Chytila jsem jeden a držela jsem jej co nejpevněji. Víno vyšplíchlo.
Sol znovu úzkostně vykřikla. Těžká skříň u stěny se dala do pohybu, sunula se stále rychleji a převrhla se. Nad její hřmot vystoupilo hučení, tlačící se do síně ze všech stran. Řehoř stál široce rozkročen. Také on chytil pohár a pevně jej svíral, až odkudsi přilétl cínový džbán a vyrazil mu jej z ruky. Audienční síň začala poskakovat uprostřed trhavého zvuku, vysokého jako věž.
kapitola pátá
1
V onom létě se Praha vyprázdnila jako dlouho obrácená sklenice. Dopravní hlídky v červeno-bíle pruhovaných koších upoutaných balónů zívaly nudou a útrpně zdravily osamělé libelky, používající se rozpáleným vzduchem. Na ulicích jste nepotkali ani človíčka, rolety v oknech zůstávaly vytrvale staženy. Smýkal jsem se v předepsané výši kolem Centrálního nádraží. Po severojižní magistrále nejel jediný vůz. Prázdnota zdůrazňovala bolestnou zbytečnost jejího bílého těla, neústrojně půlícího starou část města. Mohl jsem přistát přímo na střeše paláce týdeníku, ale rozhodl jsem se pro parkoviště na náměstí Hanzelky a Zikmunda. Automat na rohu se v slunečních paprscích silně zahříval, ale vydal ze sebe dávku správně chlazené ananasové šťávy.
Zdvižmě vynesla do šestého poschodí budovy redakce. Po celé chodbě byly dveře zotvírány na znamení, že redaktoři

a spolupracovníci se povalují na dovolené. Zde jsem se přestal potit. Klimatizační zařízení zlostně vrčelo a prohánělo chodbou proud dýchatelného vzduchu. Valentovu rezidenci jsem nemusel dlouho hledat, ač jsem byl v redakci poprvé; prozradila se jedinými zavřenými dveřmi. Vstoupil jsem bez zaklepání. Tajemnice byla samozřejmě někde u moře a zastupoval ji mechanismus. „Buďte vítán," oslovil mě hlasem své paní, „vaše jméno, prosím?"
Valenta seděl u půlkruhového stolu, pokrytého úrodnou směsicí naučných slovníků, a bádal ve svazku Evropské encyklopedie. Zvedl se s obvyklou elegancí a vtlačil mě do jednoho ze stylových skořepinových křesel. „Jak se máte, profesore? Rozhodl jste se vydat muže, který U Kybernů zkazil mozky? Co budete pít? Visku? Absint?"
Vybral jsem si honolulu, ale ředil jsem koktail ještě čistou šťávou. Položil jsem na konferenční stolek hromádku hustě popsaných listů. „Nevykládejte si mou návštěvu falešně, pane. Nehodí-li se toto, nemám v úmyslu opravit ani jedinou řádku."
Seriál o příhodě U Kybernů nejen neprozrazoval jméno středoškolského učitele, ale ani se ho příliš netýkal. Manifestoval právo člověka klást mozkům jakékoli otázky a byl spíše esejí o myšlení než detektivkou. „Rovněž vám nedovolím nic opravit," dodal jsem, „článek musí vyjít tak, jak jej čtete."
„S výjimkou stylistických prohřešků," řekl Valenta, zahloubaný do strojopisu. „Máte v ruce všechny trumfy." Četl s profesionalitou starého novináře, která mu umožňovala obsáhnout jedním pohledem celou stránku najednou. Listoval poměrně rychle, ale viděl jsem, že mu nic neuniklo, že už zná jádro, a teď jen kontroluje metodu. „Chápete, že takto pojatá věc patří spíše do Generace než k nám. Příliš vážná četba na víkend, profesore, ale přijímám. Udělal jste z výtržníka hrdinu. Mohl bych se ptát, proč mu tedy upíráte slávu, ale vím něco o vašem životním slohu a nerad se pouštím do prohraných věcí. Nuže, co za to?" Nechal jsem sklenici nedopitou a vstal jsem. „Nemusím vás snad ujišťovat, pane, že si své sympatie nechávám výhradně pro lidi, jichž si vážím. Vyřídil jsem záležitost a nemohu se déle zdržovat. Přeji vám hodně zdaru." Valenta nedotčeně odpověděl: „Ano, ano. Buďte zdráv, profesore."
Stať skutečně vyšla v původním textu, ale hned za ní následovaly prohnané poznámky přímo z Valentova pera, které s ní sice nepolemizovaly, ale uváděly ji v pochybnost. Šlechetný a naivně akademicky založený profesor Janda bere nevědomky v ochranu individuum, jehož styky mohou být dalekosáhlé; takové bylo motto poznámek. Nezavíráme oči nad rafinovaným spiknutím krasoduchů proti moderní technice ? Nejde o recidivu hnutí Návratu z dvacátých let našeho století? Některé okolnosti tomu nasvědčují. Z Valentových poznámek mi bylo patrné, že rovněž on vypátral starého učitele, ale z neznámých důvodů držel svou zálibu v senzacích na uzdě. Ohledy ?
Po čase přineslo Echo vášnivou Mudharjovu polemiku s konzervativci, neuznávajícími skupinový počet. Já jsem v ní vystupoval div ne jako mučedník, nenalézající podporu pražského Ústavu. Stalo se totiž, že jsem jednou musel déle než čtvrt roku čekat na uvolnění počítače Wertz, a v soukromém rozhovoru s vousáčem jsem si na to postěžoval. Mudharjo teď bezvýznamnou epizodu rozmazával a přičítal ji na vrub vedení pražského Ústavu, čímž mě stavěl do trapné situace. „Od dob Aristotelových," psal, „naráželo nové na zlomyslnou nepřízeň mocných…"
V Ústavu se kupodivu nezlobili, ale zahájili vyšetřování, jak to tenkrát s Wertzem bylo. Akademik Vančura nelenil a Mudharjovy údaje osobně dementoval, oplývaje sliby, jak bude nyní vybaveno Jandovo oddělení. Nato do Prahy přiletěla delegace university z Brazzaville, zajímala se speciálně o mou odbočku a pozvala mě k přednáškovému turné po Africkém svazu. Studenti z City mě ujistili svou solidaritou. Občanskému výboru v Živohošti jsem musel po dvě hodiny rozmlouvat odeslání petice presidentovi akademie.
Podzimní dovolenou jsem trávil v Džángarhi v Nepálu; trénoval jsem výstupy v podmínkách řídkého vzduchu. Nad útesem zakroužil humble bee, sedl si a než jsem se došplhal nahoru, měli tam na přikrývce piknik reportéři z Digestu. „Co to provádíte, mister Janda ? Myslíte, že vám to bude k něčemu dobré?"
„Kdož ví," odpověděl jsem. A v Digestu vyšla fotoreportáž s palcovými titulky: ROZHODUJÍCÍ PŘÍPRAVA V NEPÁLU - PROFESOR JANDA HOTOV K JAKÉMUKOLI ČINU.
Zkrátka a dobře, stal jsem se mimo veškeré nadání slavným mužem, ale cítil jsem předobře Valentovy dlouhé prsty, které to organizovaly. Potkal jsem ho na koncertu v Domě umělců, tenkrát dirigoval filharmonii Mikeš, a řekl jsem mu: „Poslyšte, už je kolem mne humbuku dost." „Ano, také myslím," usmál se křivou hubou. A od té doby žurnály ochably, jako by přestal přikládat pod kotel.
Jako všechno, co Valenta podnikal, byl i toto pouhý úskok. Věděl jsem, že hraji nějakou figurku v jeho partii, ale jakou, to jsem pochopil až při ohňostroji kolem Lucie. Na cestě domů byla poslední, japonská výprava, a vracela se se stejnou ostudou, jako všechny předchozí. Jak hlásil Kagošima předem, nalezl na Lucii pouze pohybující se skupiny krystalů a vedle nich jen čtyři mužíky v šedivých žaketech a cihlově červenou skruž. Noviny spustily. První ránu nevedl Valenta sám, přenechal ji Hlasu Aberdeenu, celkem málo významnému deníku. Dosti mrhání prostředky, volali Skotové. Jediná loď na Lucii spotřebuje více energie, než měla před sto léty k dispozici celá Evropa. Postavte raději padesát výletních družic pro mateřské školy! Dopřejte vesmír našim nejmenším! Článek v Hlasu Aberdeenu se stal signálem pro celý tisk, který se vrhl na Světovou akademii.
Valenta mlčel. Ale zato populární Hamburger přišel se sloganem: SEDMOU VÝPRAVU NA LUCII ČECHŮM! ZKUSME TO S ČECHY! Bylo to překvapující a zřejmě objednané, ale připojila se Fulguration, připojila se Martin a série dalších. Valenta napsal, že srdce každého Čecha okřívá při projevech důvěry tak spontánních, ale břímě odpovědnosti je příliš tíživé, neboť pravdu má skvělý a světoznámý Hlas Aberdeenu, chybí nám padesát výletních družic pro mateřské školy! Ovšem, věda je posvátná a prvořadá. Kde hledat východisko? Snad kdyby se k riskantnímu kousku uvolil profesor Janda, mohli bychom doufat v jakýsi úspěch.
Do ohně byl nalit petrolej. Akademie se bránily, vážení lidé vystupovali proti anarchistickým metodám tisku, ten začal přinášet dopisy čtenářů, obrazovky televideonů se strhávaly, pošťáci zmáhali špičku, staří manželé měli zase jednou o čem mluvit. Fotbalový zápas Slovan Bratislava - Rudá hvězda Bratislava připadl na dobu, kdy se vysílal Kagošimův film o krystalech, a dohrával se bez diváků a pouze s jedním pomezním rozhodčím. Úřadovny akademií se topily

v dopisech. Světová akademie povolila první a vyřešila to šibalsky: Požádala o stanovisko pražskou akademii.
2
Je pozoruhodné, na jaké hlouposti člověk dokáže vzpomínat, když se mu podlaha kolébá pod nohama a když všude létají předměty, které ještě docela nedávno ukládal na pečlivě vybraná místa.
Cínový džbán mi sedřel kůži na kloubech prstů. Nedopil jsem, protože pohár najednou ležel daleko ode mne, a můj výraz musel v tom okamžiku být dosti debilní, neboť jsem se díval před sebe, jako bych stále držel víno v ruce. Obě ženy snad ode mne čekaly vysvětlení nebo radu; Sol potopila oči mezi víčka a třásla se, bílá jako prostěradlo. Kdepak já jsem byl! Na náměstí v Karlíně a mačkal jsem páku pod vzorkem ananasové šťávy. Teprve nakonec, když do zátoky Mastníku přilétla meta s Valentou, jsem si olízl krev z kloubů, narovnal převrženou láhev, v níž zbylo ještě krapet šampaňského, a vyzval jsem Sol a Bis, aby se mnou spěchaly do volného prostoru.
Na nádvoří se ukázalo, že nejde o hrad, který by se snad bortil. Přestaly také otřesy země, ač se měly později vrátit. Vzduch byl hustý prachem, který se zvedal z novostavby, a zamezoval jakýkoli výhled na předměty vzdálenější než deset kroků. Museli jsme dá.vat velký pozor, abychom se navzájem neztratili. Jednu dobu Sol zapadla za oponu prachu, a jen halekání ji přivedlo nazpátek.
Pokládal jsem za nejrozumnější strávit noc na svahu k hradbám, přiměřeně daleko od vyšších budov. Tam jsme kašlali a kýchali a dívali se vstříc ohnivému svitu, tečkujícímu z jedné strany obzor a pronikajícímu i skrze prach. Musel to být silný požár nebo výbuch, když to dokázal, protože barva oblohy se skrze clonu nedala rozeznat.
Po celé hodiny se nic nezměnilo. Zář stála ve vzduchu jako jeho příslušenství, prach nám dráždil sliznice a nutil nás k řetězovému kašli: Sotva jsem se uklidnil já, spustila Sol, když přestala ona, byla řada na Bis, dnes podivně a cizokrajně krásné. To nám znemožnilo zábavu.
Bis došla trpělivost. „ Už mě to mrzí, sedět jako ovce," prohlásila, „co myslíte, najdu sama drúzu? Když si představím postel, začínám běsnit." Sol právě kašlala, musel jsem se tedy ujmout rodičovských povinností. „Bojím se, že není chvíle na rozmary, děvče. Také bych se rád vyspal, ale zemětřesení se může opakovat a Voršilka je dost nebezpečné sousedství. Raději vydrž, do rána nemůže být tak daleko." Bis, jako každé dítě, byla mnohem přístupnější rozumným argumentům než zákazu, a znamenaly pro ni právě tak málo. „Chci spát," řekla a postavila se na nohy, oprašujíc oblek. Co jsem s ní měl dělat? Sol kašlala o závod a Bis se dala do pohybu nazpátek k hradu. Nezbylo, než vzít Sol za ruku a následovat paličatou žábu. Věděla si dobře rady, šla několik kroků před námi správným směrem. Ze skvrnité tmy se vynořil stín Voršilky. Drúza k ní sice nebyla přilepena, ale nestála dost daleko, aby nebyla zasažena případnými troskami. Bis zmizela ve stále otevřeném bočním otvoru a Sol, která se konečně probrala, řekla spokojeně: „To naše dítě má někdy dobré nápady." Já jsem zůstal vzhůru díky šálku černé kávy. Vyhlížel jsem do okolí z nejhořejšího, takřka ve špici umístěného pokoje. Prach se zvolna usazoval, dalo se to poznat podle obrysů druhých budov, a zejména podle sílícího světla na východní straně. Na obzoru hořela jakási polokoule, chvějivá a nepřesně ohraničená. Ona byla zdrojem jasu, který nahoře i po stranách rovnoměrně slábl.
Otázku po původu výbuchu zodpovědělo nenadálé a prudké zabubnování na střechu domu. Z oblohy pršelo kamení, droboučké, ale rychle letící oblázky. Mohl jsem blahořečit Bisině ospalosti, že jsme měli něco nad hlavou. Samotnému mi nenapadla možnost sopečné činnosti na Lucii, leda velmi starého data. Vytanul mi Plinius mladší se svým líčením zániku Pompejí a lidé, ubití na ulicích přívalem kamení. Hádal jsem, že lucijská sopka leží mnohem dál od Otonaa, ale musela zároveň být mnohem mocnější: dolétal k nám, soudě podle úderů, jen jeden druh kamínků přibližně stejně velkých. Přijde také popel? Na rozbřesku se drúza znovu, avšak bezhlučně zahoupala. Jednou, dvakrát, třikrát, a dost. Vulkán se ještě zlobil, ale jeho síla prchala. Oslnivá polokoule na horizontu se zmenšovala jako pod náporem miliónového hasičského sboru. Další sprška sopečného kamení se nedostavovala. Úplně svěží, jako kdybych za sebou neměl mnohadenní práci a krušnou noc, oddával jsem se zázraku nového dne. Opět všechno vzdálenější zesivělo a zbělelo jako v mlze na horách, opět město, odevzdaně rozložené v ploské kotlině pod hradem, budilo dojem něčeho nehmotného a jeho drúzy volně stoupaly z par, podobny sloupům blýskavého kouře. Oheň v dálce zmizel docela, hučení utichlo. Cítil jsem se velmi dobře. Ten div, věčně znovu začínat slavnostně a v bílém! Myšlenku barevných proměn neměl Ben jistě ze sebe, snad se kdysi kdosi zmínil.
Před snídaní jsem se vydal na obhlídku hradu. Prošel jsem všemi nádvořími, malým stavením, Domem kanovníků, Císařským palácem, věží svatého Mikuláše, všemi kaplemi i kostelem svaté Máří, vše ve svižném tempu. Škody se zdály nepatrné a týkaly se výhradně vnitřního vybavení. Mohl jsem být pyšný na důkladnost svého díla, které v noci plně obstálo, a také jsem pyšný byl. V ranní mlze budil hrad iluzi skutečného Karlštejna, chyběl jen herold před bránou, natřásající se na těžkém koni, a stráže na hláskách, které by varovně vytrubovaly.
Před Voršilkou Bis okopávala dřevěnou plošinu, sroubenou z těžkých klad a ležící volně na dláždění. „Ještě stožár," mudrovala, „a máme vor starých Nolitů. K čemu je to dobré, Řehoři?" Plošina nebyla dobrá k ničemu, pocházela z prvních hodin stavby hradu a Ben se na ní učil tesařskému umění. „Chceš stožár?" nabídl jsem jí velkodušně. „Máš ho mít." Ben pokorně zamžil plošinu a zasadil do ní stožár. Bis zatleskala. „Skvělé. Ještě lichoběžníkovou plachtu se znakem Saalu. Je to jatagan s hvězdou." Vyrobil jsem jí plachtu se znakem a šli jsme jíst.
Poručil jsem vejce se slaninou a kávu. „Co to v noci bylo?" ptala se Sol, srkajíc nedočkavě horkou kávu. Ohlédl jsem se zbytečně po místnosti. „Kdybyste měli nějaké zpravodajství nebo noviny, ale to vy nevedete, protože u vás žádné události nejsou." „ Venku leží spousta kamení, maminko, snad nepadalo z nebe kamení? Spala jsem jako dudek," řekla Bis. Obracela se k Sol, ačkoli otázku určila mně. To dělala často. „Opravdu padalo," ujistil jsem ji, „vyvrhla je nějaká sopka, která nás v audienční síni tak vylekala. Nevíte o vyhaslé sopce v okolí města, tak do pěti set kilometrů?"
Bis se zakuckala. „Tě bůh," řekla. „Vybouchly Staré dějiny, nic jiného není široko daleko k mání." Nechala jídla a šla se opřít o průhlednou stěnu, obrácena k nám zády."Řehoři," ozvala se odtamtud, „víš určitě, že šlo o erupci?" „Řekl bych, že ano," odpověděl jsem. „Ale," řekla Bis znovu. „Bledý Řehoři, ujišťuji tě, že Ros se už po několik dní nezdržuje ve

svém příbytku.“
Byla to mrška, ta lucijská holčička, odhadla na první pohled, co mi tak nejspíše může dělat starosti. Nevím, jak se vám líbilo mé vystoupeni ve Starých dějinách, před Rosovým domem, ale to je snad osud, já si neumím dávat servítek před ústa. Když s někým nesouhlasím, nenávidím ho v tom okamžiku víc než dostatečně, a tomu se podřizuje veškeré mé jednání. Co jsem už měl potíží doma! U nás platí vyřizovat si půtky na správném místě, ve službě služba a po službě družba, ale právě to si asi odnáším za vzteklého pradědečka, že nedovedu včas nadechnout; zlobím se aspoň dvě hodiny. S Rosem jsem nesouhlasil hluboce, dá se říci principiálně, já ze srdce nesnáším zahořklé a ublížené, a zdalipak Ros působil jinak než mandarínský úředník propuštěný ze služby? Přesto byl Ros veliký, nejsem zase tak úplně bez rozumu. Počítal jsem s nim ve dvacítce vybraných lidí, která měla Benovi ukázat, zač je v Pardubicích perník.
Prohlédl jsem si pořádně Bis. Buďto jsem já nebyl úplně při sobě, nebo ona, ale lišila se od minule velice podstatně. Především se hned pozná člověk, který zná víc než vy. Je hezčí. Nalézá přesnější výrazy. Jeho oděv je dokonaleji vyžehlen. Nemá problémy, ve kterých se vy točíte jako vypuštěná káča. Má rozšafnou barvu hlasu. Vznáší se stále v oblastech, do kterých vy sotva zabloudíte. Tak se tvářila Bis a vypadalo to velice přirozeně. Ovšem, ona neměla ke kráse nikdy daleko, ale předtím jsem její půvab bral jako půvab malé holčičky ve velkém pyžamu, kdežto teď byla svébytně krásná, nezávisle na nás, nezávisle na čemkoli, čistě sama ze sebe. Řekla bledý Řehoři po úvaze, ale s opravdovým zaujetím.
Sol se zajímavě nudila. Znal jsem bezpečně, co jí chybí. Sol byla žena z domácnosti a do největšího vytržení ji mohl přivést skvěle vydařený večírek, o kterém se povídalo alespoň v pěti distriktech; ale co se nemělo konat ještě téhož dne, bylo jí vzdáleno jako starořecká mytologie. Souhlasila, když Bis navrhla, abychom se podívali ke starému kráteru. Sol byla svolná s každým podnětem, pokud si právě neslibovala víc od předchozího. Všechno měřila podle večírků. Milovala předměty zábavy, které ovládala, a dvojnásob ty, které neovládal nikdo jiný. Pokud šlo o výlet ke kráteru, doufala, že při nejmenším udrží krok s ostatními.
Po snídani jsme vyrazili. Nevím, zda se na Lucii zprávy šíří stejným způsobem jako u nás, ale čumilové, obklopující v létacích strojích hrad od dob položení prvního kamene, se beze stopy ztratili. Bis měla rozmarnou náladu. Sotva sešlo z první překážky, hradby zvědavých letadel, vyvzpomněla si Bis druhou. Chtěla se vší mocí podívat do staré drúzy, zda tam ještě čeká setník Munke s Labem. Kvůli tomu jsme se zdrželi o dobrou hodinu na mýtině mezi křovím, odkud mi kdysi ulétla. Ačkoli dešťová voda v parcích dostatečně vyschla, aby nebyla z výšky vidět, země zůstala přece jen bahnitá, a my jsme nevystoupili, ale viseli jsme v letounu několik centimetrů nad bažinou. Bis se vrátila pěšky, celá zmazaná. Lezla podzemní chodbou. Řekla: „Všechno je v pořádku, čekají tam oba.“
„Cože?“ zvolala Sol.
„Sedí tam oba, „ opakovala Bis. „Bylo mi snad špatně rozumět?“ Vzala si do hlavy, že poletí prostřednictvím červeného čtverce, a zůstávala stále pozadu, přerušujíc cestu, když jsme to nejméně čekali. Docela zbytečně se snesla u jednoho rybníka, který mohl být zajímavý jen tím, že ležel právě na pomezí oblasti barevných proměn a zrcadlil oportunisticky obě různé oblohy. Nejdřív chodila sem tam po břehu a za chvíli projevila přání vykoupat se. Hádala se s Benem, aby jí udělal plavky neboli oblek na koupání, jak ona tomu říkala. Měla dobře odposlouchán můj způsob rozmluv se čtvercem, ale ačkoli opakovala téměř doslovně všechny stížnosti a žádala spojení s okruhem Nejvyššího, nepořídila nic.
Přišel jsem jí na pomoc. Vylíčil jsem podrobně, jak mají plavky vypadat a jaký materiál je k nim potřeba. Navzdory všem urgencím a pohrůžkám odepřel i můj čtverec poslušnost. Mlčel; nedostal jsem z něho ani jediné slovo vysvětlení. Udivilo mě to, dokázal přece vyrobit mnohem složitější předměty, tepané mříže, obrazy, korunovační klenoty. Nechtěl jsem to brát prestižně, ale trval jsem na svém z obavy, aby si nezačal stavět hlavu vůbec. Poručil jsem si v ostřici na břehu rybníka přikrývku a uspořádal jsem hostinu výhradně z pokrmů, které běžně nebyly k dostání. Podal je beze všeho, i s nezbytnou kávou nakonec, ale když jsem pak znovu chtěl plavky, zůstal zticha. Sol naléhala, aby její dcera v plavkách nebo bez nich vlezla do vody; chtěla pokračovat v cestě, protože ve výšce svištěly jeden za druhým létací stroje a všechny stejným směrem, k Starým dějinám. Bis se konečně uvolila letět dál bez koupání a v jednom letounu s námi.
„Opravdu jsi viděla setníka v našem domě?“ vyptávala se Sol dívky. Nevím, co mezi sebou měly, ale Bis jí podrážděně odsekla, že ano a že byl setník na chlup stejný jako dříve. „Proč odešel Ros ze Starých dějin?“ chtěla nato vědět Sol.
„Ale,“ řekla Bis, „pohádal se s někým a odešel. Ještě bys něco ráda?“ „Ty jsi dnes hrozná,“ hněvala se Sol.
Neměl jsem mnoho času všímat si jejich půtek. Nikdy jsem mimo město neviděl tak silný a neuspořádaný provoz. Musel jsem dávat velký pozor, abych se vyhýbal strojům, vracejícím se domů. Vyrozuměl jsem proto pouze, že snad Ros odešel z kráteru na delší dobu a pod vlivem naši debaty, a nikoli jen na návštěvu, jak jsem si myslil při snídani. Bis určitě věděla víc, nejspíše u ryšavce nedávno byla, ale nechávala si rozumy pro sebe.
Doufal jsem, že ji špatná nálada přejde. Potřeboval jsem ji i Rose pro svůj jednoduchý plán. Domníval jsem se, že podřízenost lidem dosud existuje v Benově povědomí, dá-li se o něčem takovém u umělých mozků mluvit. Měl jsem dobrý důvod myslit si to, i když jsem si zatím neuměl vysvětlit příhodu s plavkami. Především stavbou hradu jsem Bena přinutil konat práce, které rozhodně neměl v běžném rejstříku. Z čeho čerpal, když se podvolil? Mohl čerpat pouze z pravidla, že má dělat to, co si lidé přeji, z pravidla sice zdánlivě denně osvědčeného milióny drobných a regulérních objednávek, ale ve své všeobecnosti, tam, kde by se jednalo o něco neobvyklého, v posledních desetiletích nebo staletích nepotvrzeného. Ověření pravidla jsem provedl. A pozoroval jsem další úkaz. Jakmile jsem jednou překonal odpor kolektoru, v případě kávy třeba, dostával jsem napříště nedostatkové zboží bez výmluv a okamžitě. O další šálek stačilo říci pouze jednou. Spojení, které se jednou vytvořilo, trvalo i nadále.
Tím se v jistém slova smyslu můj čtverec začal odlišovat od jiných. Závěr byl nasnadě. Potřeboval jsem vycvičit deset dvacet čtverců pro různá odvětví Benovy působnosti a laborovat s nimi tak dlouho, až by v Benovi byly vytvořeny dostatečné reflexy. Tak by se deset nebo dvacet lidí opět ujalo správy věcí na Lucii. Toť se ví, uvědomoval jsem si, do

čeho se pouštím. Ta desítka nebo dvacítka lidí, ovlivňujících velmi podstatným způsobem Bena, musela nutně představovat zárodečnou formu nové společenské organizace na Lucii, nějakou Radu či vládu, ale podle mého přesvědčení je určitá, byť velmi volná organizace první podmínkou bytí a vývoje lidstva, jestliže má lidstvo jako celek vystupovat.
Otázkou zůstávalo, kdo mi vůbec dal právo k jednání, které tak zřetelně překračovalo poslání pouhého návštěvníka. A co jsem vůbec věděl? Dalo se vyloučit, že někde, byť i mimo hlavní město, pracuje něco jako správa nebo organizace? Nemohla někde žít skupinka lidí, znajících stokrát víc o svém světě, než reportér, zaběhlý úplně odjinud? Oč jsem se mohl opírat? Míval jsem okamžiky, kdy mi mé vybavení k úkolům tak náročným připadalo méně než dostačující. Míval jsem pochybnosti velmi podstatné. Ano, kdo mi dal právo zřizovat zde správu z nejbližších známých? Váhal jsem a odkládal jsem.
Zatím co jsem tedy váhal ve výšce přibližně pěti kilometrů nad zemským povrchem a co jsem otálel při rychlosti tisíc kilometrů za hodinu, dole se jednou čarou změnil obraz krajiny. Všechno, co následovalo, byl jen popel a kamení. Překvapilo mě, že sopečných kamínků nepřibývalo rovnoměrně z města nebo z ještě větší dálky až sem, že pouť se rozprostřela s krutou bezprostředností po lukách a lesích celkem nedotčených. Zdálo se mi, že to odporuje zvyklostem vulkanických výbuchů. Když se to tak vzalo, i jiné příznaky zůstávaly záhadné, vezměte jen rychlé a jakoby umělé udušení sopky. Tu jsem si musel vzpomenout na Starého. Nebylo řečeno, že právě on má na starosti obranu proti neočekávaným úkazům? V tom případě tedy Starý řádně zaspal, ačkoli později vykonal svou práci svědomitě. Pravděpodobně ano, Starý zasáhl, když se láva a popel a kamení po první sprše valily do kraje. Ostrý předěl mezi pouští a přírodou se vysvětloval uspokojivě.
Spustil jsem stroj níže, jako ostatně všichni ostatní zvědavci. Ploužili jsme se nad lávovým polem, dosud neutuhlým, kyprým jako čokoládový krém. Kabina nás chránila před změnami teploty, a tak jsme mohli horko jen vidět v podobě třaslavého vzduchu. Hnědé pole se rozprostíralo zdánlivě bez hranic.
Sol řekla: „To je hrozné.“ Bis nasupeně mlčela a mně nenapadlo nic, co bych mohl připojit. Letěli jsme tedy dále, každý v uzavřeném kruhu vlastních dojmů. Občas se mi podařilo zpytovat trošku zevnějšek Bis; v její krásně ochlupacené lebce se procházely vědomosti, kterými bych byl nepohrdl. Ale většinou Sol, sedící uprostřed, se nakláněla kupředu právě v úhlu, který mi děvčátko zakrýval. Z kráteru samotného se nedalo soudit, že na dně kotliny ještě včera běhaly kolčavy, že mladí ježci prchali před sovami a z kaštanů padaly kvítky s červenými puntíky. Brčálová barva obrubních skal zmizela pod vyvřelou hmotou. Dno, vytvořené nad jícnem sopky bud uměle nebo přirozenou cestou, tedy všechny březové háje a žitniště a modely měst, zátka na pohled masivní, ale před podzemními silami křehká, ten kousek světa, kde mu byl konec?
Sol znovu projevila názor, že pohled na kráter je úděsný, a tentokrát ji Bis tiše, ale přece rázně okřikla, dívajíc se sama s široce rozevřenými zornicemi dolů. Kráter byl na naše poměry nepředstavitelných rozměrů. Černal se jako díra, vyžraná v mohutném zubu; jeho stěny se plazily dolů jako stádo tlustých černých jazyků a špičkami se stýkaly v holé tmě. Zde jsme platili za největší odvážlivce. Ostatní stroje se držely v bezpečné výši, aby je nesrazila příští exploze, kdežto my jsme se ploužili pod úrovní okrajů, v chuchvalcích řídkého šedivého dýmu. Zmocnilo se mě pokušení sestoupit hlouběji a podívat se do útrob Lucie, do pekelných hlubin, kde se všechno ztrácelo v prvotním vřeni, ale to byl jen příznak závrati, známé a zapuditelné nutkání vrhnout se přes zábradlí věže.
Vzpomněl jsem si na podkovu Dlaat, údajně potopenou Benem do oceánu v odvetu za pikle Kruhu. Z tohoto hlediska nabyly pochmurné stěny, vržené dolů, vzezření místa zločinu. Prorok na pobřeží vztahoval ruce a mumlal, že Ben je zlý. Stál jsem o jeden pohled na Bis, ale Sol právě pořádala zatmění. Sírový pach kouře prosakoval do kabiny. Nebo jen v mé představě? Zvedl jsem letadlo nahoru a stoupali jsme po Jakubově žebříku do nebe. Odtud vypadala sopka ještě nepravděpodobněji. Otvor v hnědém snu. Proděravělý šátek, zahalující nicotu.
Už jsem se jednou veřejně podivoval své schopnosti vzpomínat na určité události právě v nejméně vhodných chvílích. Nyní, nebesky vysoko nad dějištěm přírodní katastrofy, mi v hlavě zabzučela včelka a seděl jsem v malém venkovském bistru pod úpatím Kříže. Pozval mě tam Valenta. Musel na mne čekat, protože jsem se zdržel výměnou rotorového ložiska u libelky, a teď si každou půlminutu vyhrnoval rukáv, aby se podíval na hodinky. „Je to hotové, profesore, na podzim letíš na Lucii.“ Začal mi znenadání tykat. „Mám jinou práci,“ namítl jsem. Valenta pokrčil rameny a blikl na ciferník svých velkých zlatých hodinek. Do lokálu vlétla otevřeným oknem jiřička, tloukla se bláznivě o strop a o zasklenou verandu. Valenta vstal a uprostřed místnosti ji chytil přímo ze vzduchu. Šel k oknu a hodil ji ven jako kus zmačkaného papíru. „Barrot mi odpusť,“ povídal přitom. „Říkal mi Kieseretzki, že jste se jaksi nepohodli... Je nafoukaný patron, to ano.“ Najednou odložil obvyklou zdrženlivost a uchopil mě za rameno. „Pravděpodobně netušíš, že na tu Lucii myslím od první výpravy. Letěl bych tam sám, kdybych...“ „Kdybych ?“ opakoval jsem po něm trochu posměšně. „Kdybych se nebál,“ řekl Valenta.
Rozhovor opakuji jen pro pořádek, ale vlaštovku, bloudící hostincem, jsem viděl přímo nad kávovou pustinou, aniž jsem si ji mohl uvést do souvislosti s dnešními zážitky. Vraceli jsme se domů. Na spojnici kráteru a Otonaa neleželo žádné město ani osada. Pár jiskřících drúz, které se při určité shovívavosti daly za město označit, bylo k rozeznání až daleko stranou, téměř na obzoru. Poprvé jsem si jich valně nevšímal, ale teď jsem dostal chuť poznat ještě něco jiného než pouze hlavní město a dovolil jsem se žen, abych mohl udělat malou okliku.
Ještě daleko před drúzami mě Bis hlasitě upozornila, že loukami táhne kolona lidí. Přesvědčil jsem se, že tomu tak opravdu je, a pokračoval jsem v letu. „Sestup přece,“ zvolala Bis, „tam se něco děje.“ Vyhověl jsem jí. Rozlehlou zelenou prostorou se pomalu, jako brouci, pohybovaly skupiny tří až pěti osob, malé ostrůvky, zvolna plující travnatým mořem. Když si nás lidé všimli, zastavili se a úpěnlivě mávali. Opětoval jsem pozdrav, ale Bis vybuchla ve zlostný smích. „On si myslí, že to dělají z dobré nálady! Přistaň, něco nám chtějí!“
Nadlétl jsem si tedy čelní skupinu a sedli jsme si na zem takřka před nosem zavalitého muže středních let. „Letíte do

Baota?“ ptal se muž, upíraje pohled svých bezbarvých očí na Sol. „To nedělejte, dnes ráno se zřítily všechny naše stroje. Baoto je vypnuto, čtverce úplně vypověděly službu. Mnoho lidí zahynulo a někteří se dusí v domech.“
Zatím k nám dorazili ostatní a shlukli se kolem nás v kruhu. „Můžete nám pomoci?“ ptal se muž, obraceje se stále výhradně k Sol. Mne nebral na vědomí, patrně pro zevnějšek, který mu musel připadat cizokrajný. „Raději ať pomohou ve městě,“ řekla tiše starší žena, „tam je toho více zapotřebí. My už se nějak protlučeme.“
„Baoto je toto město?“ ukázal jsem na špičky drúz. Přikyvovali a v jejich tvářích se zřetelně rýsovaly stopy vyčerpání. Sol bezradně bloudila zrakem po davu a Bis si šeptala se starší ženou, která nás posílala do města. „Máme hlad,“ stěžoval si tlouštík za souhlasného mručení ostatních, „od rána jsme neměli nic v ústech.“ Prodral se k nám nohatý mladík jiskrných očí. „Vidíte,“ vykřikl k zástupu, „hned jsem tvrdil, že pas je jen u nás, v Baotu. Tito zde jsou důkazem. Nemá smysl vláčet se k lesům, přestěhujeme se do jiného města.“
„Leťte do Baota,“ řekla důrazně stará žena, „lidé se tam dusí. My si pomůžeme.“ Měl jsem na jazyku otázku, proč se obyvatelé Baota dusí, ale Bis zase jednou varovně položila prst na ústa. „Do večera vydrží,“ mínil muž, který po celou dobu mlčel, ačkoli stál těsně u mne, „nejdříve nás nakrmte.“ Vlastně jsem až teď zaznamenal, že Lucijané jsou o poznání nižšího vzrůstu než my, asi o půl hlavy, a že v tomto směru není mezi muži a ženami žádný rozdíl. Mohl jsem přehlédnout jejich střapaté hlavy až na konec shromáždění, k posledním řadám, kam se stavěly opozdilé hloučky. „Stali se z nás Vyřazení,“ hněval se baňatý muž. „Co jsme komu udělali? Nekouřili jsme carioo.“ Mračil se na mne, jako bych za to mohl.
Najednou si Bis zatleskáním zjednala ticho. „Nebyl u vás ve městě vysoký silný muž jménem Ros?“ ptala se. Vida ji, jaké měla starostí! Nebo hledala vztahy mezi výbuchem sopky a tím, co se přihodilo v Baotu? To vůbec nebyl špatný nápad.
Už jsem si soukal přízi událostí v kráteru. Ros pochopil, co všechno zavinil svou pohrdavou netečností a pipláním se sochařskou hlínou. Opustil Staré dějiny,aby vyburcoval Lucijany z dřímot. Ben mu šel v patách. Zosnoval oživení vulkánu a potrestal Baoto. Musel jsem se usmát své pošetilosti. Zdalipak si teď já nevymýšlím příběh až přespříliš dobrodružný? Přece jsem hned na začátku odmítl polidšťování řídícího mozku jako výplod Rosovy fantazie. Ale...
Co ale? Myšlenka, ještě příliš neurčitá, se mě dotkla a uletěla, než jsem ji mohl uvěznit. Zato se mi rázem objasnilo něco jiného, něco zcela neočekávaného. Jiřička, tlukoucí se o verandu, bílé tělo magistrály v horkem rozpálené Praze, všechny vzpomínky, přepadající mě v kritických nebo zvláštních situacích zdánlivě bez logiky. Opravdu jen zdánlivě. Prostě jsem si prověřoval zákonitou nutnost své cesty na Lucii, chuť a šťávu této nutnosti, prověřoval jsem si ji vždycky, když hodně záleželo na mém příštím jednání. Zkoušel jsem pevnost provazu, po kterém jsem se spouštěl.
Pokud šlo o Rosovu přítomnost v Baotu, mínění zástupu se rozdělilo. Rose znali téměř všichni, toho „hlídače ze Starých dějin,“ ale jedni s určitostí tvrdili, že se v osadě neukázal, druzí právě naopak; žádný z nich ho však na vlastní oči neviděl, pouze slyšeli, že navštívil některé drúzy. Bis si mohla vybrat.
Vádu ukončila stará žena. „Jděte do Baota,“ naléhala na nás opětovně, „je tam zle.“ Hladovci proti ní silně reptali, ale ona je neposlouchala a vedla si svou.
Bis přišla s návrhem, který jsem pokládal za nejrozumnější. Protože jsme všichni tři měli u sebe čtverce, stačilo, aby se jeden dal do objednávání pokrmů. Shodli jsme se na tom, že na louce zůstane Sol, kdežto Bis a já jsme se měli podívat do města. „Zaručujete, že se nikdo nepokusí odcizit Solin čtverec?“ tázal jsem se. Udělali tak nechápavé obličeje, že jsem otázky hned litoval. Zřejmě by ani ve snách na nic takového nepřipadli. Letěli jsme tak nízko, že jsme se téměř dotýkali vyšších travin, a tak pomalu, že by nás předhonil bystřejší kůň. Neměli jsme totiž ponětí, v jakém smyslu bylo Baoto vypnuto, zda jednoduše v jeho okruhu přestávají všechny čtverce fungovat, nebo zda se pas týká jen místních kolektorů. Správnou se ukázala druhá eventualita. Letoun bez závad pracoval až do středu sídliště, do parčíku, navlas stejného jako v hlavním městě. „Bystrý Řehoři,“ ozvala se Bis, když jsme dosedli na zem, „jistě jsi už pochopil, proč jsem ti dávala znamení, aby ses nevyptával. Všichni Lucijané vědí, proč v drúzách hrozí smrt udušením, když Ben přestane pracovat. Drúzy jsou hermeticky uzavřeny, a když se zastaví větrání...“ Zabručel jsem, že to dávno vím.
Střed osady se zdál opuštěný, ale když jsme se brouzdali travou směrem nazpátek, narazili jsme na shluk mužů, činících se u jedné drúzy. Hrabali bezúčelně, a tím zuřivěji v zemi, snad se takto chtěli prorvat dovnitř. Pak jeden ukázal na blízký strom, rozběhl se k němu a tři další ho následovali. Všichni vylezli do koruny, pověsili se na nejsilnější větev a snažili se ji ulomit. Větev se houpala, ale nepovolila. Přiběhli další, tahali ty visící za nohy. Konečně větev zapraskala a všechno se na zemi smotalo do jednoho klubka. Vstali, někteří se přitom drželi za hýždě, a uchopili větev jako beranidlo. Rozběhli se s ní proti drúze. Ta je odrazila jako gumové.
Při třetím pokusu se větev zlomila. Všiml jsem si, že se kolem drúzy povaluje už několik kusů, jejichž pevnost neobstála ve srovnání s materiálem drúzy. Muži stáli schlíple. Jeden začal znovu hrabat, ale řekli mu: „Nech toho, Kene.“ Vysvětlili nám, že se jim pomocí větví podařilo otevřít už dvanáct drúz, ale tyto větší typy že vzdorují.
Průhlednou stěnou nás z drúzy pozorovala skupina vyjevených žen. Když zachránci uznali marnost svých pokusů a odpočívali, ženy počaly divoce gestikulovat a lomit rukama. Bis mě odstrčila a vykročila kupředu. „Odejděte do vzdálenosti alespoň deseti metrů,“vyzvala muže. Ti se jí začali posmívat, ale ona si jich nevšímala a dávala obyvatelům drúzy znamení, aby se uchýlili nahoru do poschodí. Ženy poslechly okamžitě.
Pak se Bis rozkročila s rukama v kapsách. Nepostřehl jsem ani jediný její pohyb, ale ke stěně drúzy se přilepil ostrý bílý plamínek a běžel kolem dokola v kruhu o poloměru asi jednoho metru. Uhasl, Bis přistoupila blíž, kopla do stěny, kruh se uloupl a spadl dovnitř. Východ byl volný. Bis se spokojeně vrátila ke mně. „Nebezpečí udušení hrozí jen lenochům,“ řekla. „Kdo chodí na procházky, dávno si zřídil dveře. Škoda, že jsou skoro všichni naši lidé lenoši.“
První vyskočila otvorem tělnatá starší dáma. Hnala se k Bis a sevřela ji do náruče. „Dítě, dítě, jak se ti to podařilo?“ vzlykala. Bis se nasupeně vyprostila. „Nejsem už dítě.“ Muži, kteří až dosud stáli zaraženě na přikázaném místě, začali volat: „Opravdu, jak se ti to podařilo? Jaké jsou to čáry? Ďábelská holka, podívejte se, co dokáže!“ Bis se k nim otočila.

„Žádné čáry. Mám tak ostrý zrak, že prořízl stěnu drúzy. Nemyslíte, že byste mi měli ukázat ty ostatní?“
Průvod se vydal k další drúze, tam se všechno opakovalo, až na to, že se už muži nevzpěčovali, nýbrž odstupovali poslušně na deset metrů od stěn. Netrvalo dlouho, snad ani dvě hodiny, a ve všech domech Baota byly zřízeny východy. Zástup se rozmnožil o zachráněné.
Spočítal jsem všechny, celkem nás bylo padesát osm. Prohlásil jsem: „Mám za to, že je řada na mně. Seřaďte se do trojstupu.“
Když byli po mnoha dohadech hotovi, poručil jsem černému čtverci zřídit létací stroj pro osmapadesát osob. Vůbec neodmlouval. Zavelel jsem: „Sedněte si!“ Brzy přišli na to, oč jde, a létající autobus se pomalu zvedal nad špičky domů. Za mými zády se rozlehl smích. Nevím, za koho nás pokládali, ale jejich zoufalství rázem vyprchalo. Autobus se stal terčem mnoha vtipů, z nichž některé byly docela dobré. Také Bis se usmívala. „Naložíš i ostatní? Ty jedlíky?“ Řekl jsem: „Proč ne?“
Dodnes nevím, jak to Ben zařídil, ale skutečností zůstává, že jsem pak do Otonaa řídil vzdušný autobus, obsazený bezmála dvěma sty obyvateli Baota. Sám jsem patrně zůstal jediný, kdo vynálezu nedůvěřoval tak docela. Vedl jsem kolonu nízko, sotva nad vrcholy stromů. Vedle seděla Sol, nepřestávala se hihňat, nakláněla se kupředu a stínila mi Bis. Osazenstvo jsem vyložil ve čtrnáctém distriktu hlavního města. Měl jsem po starosti, protože okamžitě po nás dosedlo do parku asi tisíc strojů se zvědavci, kteří viděli náš dopravní prostředek a tloukli se do stehen. Vyslechli líčení baotoských a rozebrali si je domů. Nás si chtěli rozebrat také, ubránili jsme se jen stěží.
Večer za mnou přišla Bis do audienční síně. Sedla si na stůl a patou okopávala jeho nohu, kterou Ben tak pracně vyřezal. „Sol tě zvlášť srdečně pozdravuje,“ řekla, „ale to není důvod, proč tady sedím. Jsem ti něco dlužna. Čti.“ Podala mi na dvakrát přeložený list papíru a já se zavrtal do Rosova dopisu.
Bis vyprávěla. Ta žába uměla vyprávět! Nepřerušil jsem ji ani jedinkrát a zrovna jsem před sebou viděl rozdychtěného ženicha s flintou, jak klesá do bílého ohníčku, a rytíře s chocholem, jak se za ní krutě žene v průhledném létacím stroji a jak se koulí po skalách kráteru do hlubin. Nedopřála mi řadit si v hlavě fakta, ta malá umělkyně, musel jsem ji poslouchat, protože měla obdivuhodný smysl pro napětí a svá dramata přizdobovala hojností detailů.
Chtělo se mi ujistit ji, jak je rozkošná, ale věděl jsem, že by se zatvrdila. „Nejde o to, jestli je někdo rozkošný, nýbrž o to, co se má dělat,“ řekla by. Přesto byla rozkošná a měla zbrusu nové, ještě hlubší oči. Bis před mými zraky dorůstala v slečnu. Tehdy jsem si vyžádal čas na rozmyšlenou. Bylo také co rozmýšlet. Bisina výpověď potvrzovala, že se Ben o Rose začal příliš starat. O Rose? Ale... Opět ale, opět letmý dotyk jiné možnosti, ryba, která zaťukala, jen zaťukala, a háček nespolkla. Znal jsem to velmi dobře z práce dole na Zemi; každý vážnější objev se mi nejdříve otřel kolem nosu nepolapitelným závanem, hned byl pryč, a člověk si mohl nohy uběhat, ale ruce měl pořád prázdné. Vyžádal jsem si čas a Bis se loučila. „Bylo to dnes hezké, viď, Řehoři? Mám stejný pocit, jako když jsem tě konečně léčkou přivedla k Rosovi, takovou spokojenost cítím, hřeje mě jako kamínka v Rosově domě. Řekla bych, že se mýlíš ve způsobu, jakým nám chceš pomoci, dojista se mýlíš. Sama vidím hlouběji, ale ne zrakem, spíš něčím, co se nedá převést do slov. Proto snad sice vidím hlouběji, ale nevím, co bych si měla počít. Dobrou noc, Řehoři, půjdu už domů. Chci trošku pomoci Sol. Není jí dobře.“
V následujících dnech jsem se osamostatnil a podnikl jsem malé výlety do různých distriktů města, zatím co ženy se držely doma. Sol bylo stále nevolno a měla slabou horečku. Letecké i pěší procházky mi přinesly mnoho užitku. Především se hodně změnilo v té krátké době, kdy jsem byl zaujat stavbou hradu. V parcích jsem potkával hodně chodců, vesměs Umělých. Jak jsem si je prohlížel a dával se s nimi do řeči, byl to pas na pas, jedna zrůda záhadnější než druhá. Viděl jsem asi dvanáct myslivců, vesměs němých, dva výpravčí vlaků, jednoho fenďáka, který vedl zabavenou kozu, ale také vousatého kováře v zástěře, sedláka, nesoucího přes rameno kosu a brýlatého redaktora s plochým hrudníkem, vykřikujícího stále stejná klišé. Před palácem snů seděl slepý harfenista, hrál a před sebou měl klobouk. Beznadějný případ, Lucijané se dívali do klobouku a byli by tam i něco vhodili, kdyby měli co. Skupina námořníků tam přemílala žvýkací gumu a tropila si smích z účetního s klotovými náloketníky. Tak se ve městě prolínal dvojí živel: lidé a Umělí, prvním patřil vzduch, druhým přízemí. Podotýkám však, ze všichni Umělí měli schopnost létat, viděl jsem to na vlastní oči. Umělých valem přibývalo, ověřoval jsem si to každý den, kdežto lidé vymírali.
Už jsem si musel připustit, že vývoj se rychle přibližuje kritickému okamžiku. Dvanáct let se nerodily děti. Jak mi chyběly! Otonaa bylo, když se to tak vezme, navzdory vší kráse nejsmutnější město, jaké jsem viděl. Kluci, vyválení v prachu a s uschlou marmeládou kolem úst! Vztekle dupající holčičky! Nemluvňata v kočárech! Jak tady scházela, ta drobná verbež! Čím víc jsem na děti myslil, tím spíše mi Otonaa připadalo jako údolí stínů, které nemohly zaplašit sebekrásnější proměny barev. V takových chvílích jsem až nenáviděl muže a ženy, kteří rejdili kolem špiček drúz a nemohli v sobě najít špetku pudu, zachovávajícího rod. Hudbu potřebovali! Bez Zvuků ani ránu! A Umělí se rozmnožovali houfně jako krysy.
Podíval jsem se do několika domácností. Patřilo k jinak koženým pravidlům společenského styku, že se mohli navštěvovat lidé úplně neznámí. Vybral jsem si namátkou několik drúz a všude se mi naskytl takřka navlas stejný pohled. Čekával jsem v halách se žlutě nasvícenými vchody, dokud se neobjevil někdo z domácích, a pak jsem býval pozván do salónku. Ve všech domech Otonaa takřka nepřetržitě probíhaly slavnosti s hostinami, ale jakými hostinami! Podával se jediný chod, jakýsi bramborový guláš. Tak pokrm chutnal, i když jeho barva byla nazelenalá. Pojídali obřadně bramborový guláš, hubujíce na Bena, který nedodával nic jiného. Naskýtala se otázka, proč tedy pořádají hostiny, které hostinami nejsou. A když jsem je, navzájem se od sebe příliš nelišící, po několikáté pozoroval, zdálo se mi, že už dávno nejde o jídla, že se k sobě tisknou jako cestující parníku, který se potápí a od něhož právě odplouvá poslední záchranný člun.
Byl jsem se také přesvědčit, co se děje mezi Vyřazenými. Už jsem natolik přivykl lucijskému způsobu cestování, že mi let k moři připadal zdlouhavý. Přiznám se, že jsem se tentokrát trošku bál, vždyť si Ben mohl každou chvíli usmyslit

vypnutí mého čtverce, a co potom? Ale nic se nestalo, snesl jsem se pokojně na skalní útes nad příbytkem Proroka a Nosaté. Shledání bylo prazvláštní. Nosatá už u moře nežila, utekla kamsi za svými druhy suuky, a Prorok mě nepoznal. Jeho slabá stařecká paměť nemohla najít žádnou souvislost mezi někdejším Adamem a po městsku oblečeným mužem, kterým jsem byl nyní. Nepomohl ani zakrnělý nos, ani černé vlasy. „Nic nevím, nechci tě, odejdi!“ volal Prorok, třesoucí se v záchvatu cariaa. Byl bych se od něho ani nedozvěděl, kam uprchla Nosatá, ale koupil jsem si starocha vepřovou pečení. S pomoci létacího stroje bylo snadné chytit jednoho ulibú a oheň jsem roznítil po starém způsobu. Když si Prorok otřel mastnou bradu, stal se povolnějším a prozradil, že Nosatá odešla, zatím co on spal. Ale oheň ani pečínka mu neoživily společně strávené dny.
Určitý objev jsem udělal při návratu. Zahlédl jsem na kraji borového lesa pod pískovcovou pahorkatinou stopy ohniště a řekl jsem si: Nosatá. Kdo jiný, než ona, mohl vědět, jak se rozdělává oheň? Byl jsem dole než bys řekl švec. Ano, vyhořelé ohniště a pár kousků dříví. Nosatá! Toto byl způsob zakládání ohně, jakému se před léty učili pionýři Středočeského kraje, způsob, který propagoval Ota Mašek na „výpravách prázdných kapes“. Někdy před čtyřmi pěti dny byla u těchto borovic, klátících se ve větru, Nosatá se svými druhy. Obešel jsem okolí a v lese jsem našel mrtvolu Umělého. Hned vedle leželo šest dalších. Vypadali typizovaně i ve smrtí, byl to starší, ještě nijak zrůdný druh, napodobenina živých Lucijanů; pouze pokožku měli lesklou, snad kovovou. Tvářili se všichni stejně, rány na hlavách však měli netypizované, každý jinde a každý jinou, ale vesměs těžké, osudné, nejspíše od kyjů. Když jsem je ohledal, díval jsem se po hromádce zkypřené hlíny, po hrobu padlých Vyřazených. V boji mívají ztráty obě strany. Ale žádnou známku pohřebiště jsem nenašel, jehličí pokojně leželo na loňském a mech byl neporušený.
Potěšilo mě, že se Vyřazení organizují, a jistý čas jsem je hledal v přilehlých krajích. Neměl jsem úspěch. Ačkoli jsem létal nízko a všímal si bedlivě každé podrobnosti, nenašel jsem nic. Ztratili se v lesích, snad aby se spojili s jinými skupinami, snad aby unikli mstiteli.
Zato jsem zpáteční cestou napočítal celkem osmnáct oranžových čar, sežehlujících jako ohromné ohnivé válce krajinu do holé desky. Jedno pole bylo zvlášť rozměrné. Z kilometrové výšky nebyl vidět začátek ani konec. Pomyslil jsem si, že takto snad má podle Benových plánů vypadat celá Lucie.
3
Sol řekla: „Vyhýbáš se mi,“ a vyslovila velmi dobře mé křestní jméno.“ Vyhýbáš se mi, Řehoři, v nejméně vhodnou dobu, neboť se nyní cítím o něco lépe a ráda bych se pobavila. Neznáš Lucii, když jsi nebyl na karnevalu. Vydejme se tam, než se vrátí Bis, která šla slídit do staré drúzy, leťme, než nás začne kárat!“ Karneval! Jak jsem mohl zapomenout na karneval? Mnohokrát jsem si ještě dole ve městě umiňoval, že mi nesmí ujít svátek, ke kterému se všichni zdejší tak obřadně chystali.
Souhlasil jsem okamžitě a za několik minut se hluboko pod námi sunulo stranou město, podobné čerstvě usmaženému lívanci. Vedle mne Sol něco žvatlala, byla dnes milá a sdílná, ale já ji slyšel jakoby z velké dálky. Nelámal jsem si hlavu s žádným lucijským ani jiným problémem, jen jsem si jejich navzájem spletené klubko uvědomoval jako jediný oblý balvan, který někam klouže, který pracuje. Až doklouže, bude mi jasné všechno najednou. Nic mě nepíchalo, měl jsem klid, mžoural jsem kolem sebe příjemně unaven jako po dobrém obědě, a nechával jsem Sol povídat. Jen na okamžíček jsem si vzpomněl na zprávu, kterou píši, ale ani ta mě neupoutala, řítil jsem se spolu se Sol prostorem, chráněn před náporem vzduchu, jen s chladnou svěžestí kolem čela, řítil jsem se lenivě, jako kachna, která se kolébá, připadal jsem si jako Lucijan; snad jsem už do sebe vstřebal něco z jejich lhostejnosti.
Tak jsme přibyli do Solunie. Blížili jsme se poloostrovu, dosti velkému, aby okolní moře zmizelo, hned jakmile jsme jen trochu klesli. A objevilo se město, snad menší než Otonaa, ale zajímavější. Drúzy vypadaly maličké, a opravdu maličké byly, lepily se hustě k sobě, črtajíce ulice přímé a křivé, spletené do nejrůznějších spirálových a eliptických a hvězdicovitých tvarů, navzájem se dotýkajících a křížících.
Byl dosud den, ale ulice přetékaly lidmi. Sol namáhavě řekla: „ Toto je střed karnevalu, musíš k začátku.“ Nerozuměl jsem jí ani za mák, začátek karnevalu byl pro mne časovým pojmem, kdežto ona se tvářila, že jde o nějaké místo. Kromě toho byla rudá ve tváři a potila se. Přepadl ji nový záchvat nevolnosti. „Měla bys požádat Bena o prohlídku,“ domlouval jsem jí, „proč se zbytečně týráš?“ Sol unaveně odpověděla: „Zkoušela jsem to, ale čtverec mlčí.“ A ukázala mi k začátku karnevalu. Bylo to skutečně místo, a snad mohu trochu předběhnout události a prozradit, že karneval byla vlastně dlouhá procházka Solunií, vedená tak, že hosté prošlapali všechny důmyslně zakřivené ulice až ke konci.
Začátek byl jakýsi trychtýř. Létací stroje tam ze všech stran dosedaly na široký pruh vonné trávy. Dvojice a trojice a čtveřice Lucijanů tam vstávaly z neviditelných podušek a upravovaly si slavnostní oděvy. Také my jsme už dosedli a vstávali. „Ben odmítá léčit?“ podivil jsem se až teď. „Pojď kousek stranou, prohlédnu tě sám.“
„Ne, ne,“ odmítala Sol, „až doma. Ale raději bych si lehla, než jít na karneval. Jsem protivná, viď? Podívej se tam sám, Řehoři, a vrať se pro mne.“ To zase nebylo příliš po chuti mně a dlouho jsme se dohadovali, než Sol prosadila svou. „Ale vyhni se konci,“ radila mi. „Co je na konci?“ „Nic zvláštního, planina sebevrahů, na tu nechoď.“ Planina sebevrahů rozhodla, že jsem se pustil do města i bez Sol.
Veplul jsem do davu a neznamenalo to větší rozruch, než jaký v dešti způsobí jedna kapka. Hned mi bylo něco nepříjemně nápadné. Dosud spořádané lucijské tváře dostávaly výraz křečovitého veselí. Po několika krocích jsem tonul uprostřed davu rozšklebenců, který hulákal. Prohlédl jsem si zblízka obličeje sousedů. Do všech se vloudil idiotský smích, sunul se tam jako bílý stín. Nevšímali si mého úleku, a tak jsem se dál šoural mezi dvěma hustě sraženými řadami nízkých drúz, smýkán a postrkován ze všech stran.
Vzpomněl jsem si na Rose, na jeho sochy a reliéfy. Najednou jsem jim začal rozumět jinak než dosud. Toto všecko kolem bylo jako Rosova socha, mělo to jadrnost jeho obrazoborectví. Ohlédl jsem se docela bezostyšně po ženě, jdoucí za mnou, byl jsem si jist, že se mnou začne koketovat, a skutečně, maska bez masky na mne zamávala. Ano, stal jsem se účastníkem bakchanálií nebo bláznivých radovánek Herkulanea před výbuchem sopky, viděl jsem nevázanost,

hodnou blízké katastrofy. Drúzy po stranách mi připadaly jako komůrky lásky, a celá Solunie jako velkolepý bordel. Jak dráždivě byly zvoleny barvy drúz, jejich zlaté a rudé a černé jiskření, jak pružná a rozechvělá byla hmota, po které jsem se potácel, zatím co ostatní jakoby se vznášeli! A nebe, dobré růžové nebe se vzdouvalo jako číše, do které se opírá dech velkého skláře. Ještě jsem je nemohl přistihnout. Do drúz nikdo nevcházel a neopouštěly je dvojice. Jejich jiskření pouze lemovalo cestu reje, ale cítil jsem, že se nemýlím, že se zde odehrává nebo připravuje něco velmi podivného. Ale ne milování, oni se přece nemilovali. Co tedy? Rozluštění se pohybovalo kolem mne. Nenalézalo ještě slov, ale procházelo se blízko, klouzající oblý balvan mířil k cíli a já měl dojem, že dnes vyzvím tajemství. Začalo mí vadit něco maličkého a nevysvětlitelného, kamínek, neotevřený dopis, zapomenutý v kapse jiných šatů. Zástup hned houstl v těsných průsmycích, hned se rozpouštěl na malých náměstích, vrážel jsem do řehonících se skupin před některými drúzami, to byly drúzy s reliéfy opět neurčitelných tvarů, opět nějaké polotovary, které si hosté vykládali sice různě, ale společně se jim smáli. A minul jsem skupinu dívek, doprovázených nosatým šklebanem, který řekl: „Krásný muž vplouvá s námi do veselého přístavu nicoty. Zaklesne své lokty do paží Ady a Fob a tak mu bude lehko proměnit se v růžový oblak.“ Rozuměl jsem mu asi jako beran harmoniu a vyzval jsem ho, aby mi ustoupil z cesty. Celá parta se udiveně smála, ale utvořila mezeru, jíž jsem mohl zmizet. Sotva jsem urazil sto metrů, zpozoroval jsem, že do některých malých drúz vcházejí jednotlivci a pobývají uvnitř několik vteřin, aby domky opouštěli s radostným hýkáním. Tu mě oslovil starý Lucijan. Napadlo mí, že je starý, aniž jsem to mohl zaznamenat podle nápadnějších vnějších stránek, neboť na rozdíl od Proroka obyvatelé měst se působením času měnili dost nepatrně. Ale přece se mi zdálo, že je starý, jako se mi to zdálo o ženě na lukách před Baoto. Starý pán kráčel v průvodu velebně, dělali mu také mimoděk místo, nesl se jako monarcha, až u mne zůstal stát a uvolil se pronést krátkou řeč: „Pilně projdi všechny tyto body světa.“ Přitom ukázal na okolní drúzy, které tmavomodře a jantarově zářily. „Jestliže je všechny pilně projdeš, budeš si přát proměnit se v růžový oblak, jako si to budu dnes přát já, až navštívím poslední bod.“
Třebaže mluvil jako velebníček, byl, jak se mi zdálo, ve skutečnosti sebevrah. Opravdu, Lucie došla daleko, když pořádala hromadné sebevraždy spálením v růžový obláček. Růžový obláček? Kde jsem jej viděl? Ovšem, na „Životním reliéfu“ u Rose, na konci lucijské pouti.
Pak se ke mně těsně přiblížila žena, celá černá, s pěstěnými chloupky pod nosem a se zvláštním divokým nebo nemocným leskem v očích, jejichž okolí zakrývala maska, a také ona řekla: „Dej se proměnit v růžový oblak a já to udělám též a objednám vítr, který ty mráčky spojí do jemných a plochých řas.“ Zahnal jsem ji za veselého křiku kolemjdoucích, za potlesku jedněch a překvapeného povzdechu druhých, sehnul jsem se, abych nepozorován proklouzl, a to se mi skutečně podařilo.

Na jiných místech mi nikdo nevěnoval pozornost, plul jsem davem truchlivě spokojen jako na některém z jihofrancouzských karnevalů, nebýt těch nosů, těch drúz a toho zmechanizovaného veselí. Otevřel jsem dopis, zapomenutý v kapse jiných šatů, a stálo v něm: stesk. Stesk po někom třeba jen vzdáleně známém, třeba po dědovi Sluníčkovi ze Živohošti nebo po tlusté radistce z Ústavu. Chtěl jsem potkat někoho ze Země a nejraději hezkou mladou dívku, když už by to neměla být zrovna Mařenka.
Raději jsem se odhodlal vstoupit do jedné z drúz, než poddávat se marnostem. Dospěl jsem zatím asi tak do pětiny karnevalové cesty, která mohla trvat také měsíc, kdyby se člověk všude zastavoval, ale já. šel rovnou, a teprve v řečené pětině mě upoutala skupina modrých světélkujících drúz, asi dvacet jich bylo, do poloviny z nich se lidé tlačili, o druhou se zajímali méně. Do jedné drúzy neměl namířeno nikdo, nejspíš ji každý znal jako u Matěje střelnici bez odměn. Tu jsem si vybral. Neměla žádný viditelný vstup. Snažil jsem se vypátrat, jak to dělají ostatní, když se chtějí dostat dovnitř. Procházeli prostě stěnou, která se otevřela podle jejich postavy. Proto jsem přistoupil ke stěně docela klidně a jen s nepatrnými obavami. Udělal jsem krok a odrazil jsem se od ní s boulí.
Zprvu si mých potíží nikdo nevšímal, a já, bláhovec, jsem ten pokus opakoval třikrát v pevné důvěře, že jde jen o nalezení správného místa, a vždycky jsem se stejně komicky vrátil od fosforeskující zdi. Utržil jsem další boule. Po posledním pokusu se kolem utvořil nadšeně povykující hlouček, který při rozhodujícím kroku provolával jakési lucijské hej rup! Nedělali si ze mne legraci, ani v nejmenším. Snad se domnívali, že žertuji, a tleskali ze všech sil. Vzal jsem to prestižně a opíral jsem se o drúzu také ze všech sil, když se konečně někdo střízlivý dovtípil a hlasitě zvolal: „Čtverec!“ Ovšem, čtverec! Co mohlo na Lucii pracovat bez černého čtverce? Sám od sebe jsem uhodl správné heslo a řekl jsem do čtverce: „Karneval.“ A v tomtéž okamžiku balvan dopadl, došla mi docela jiná. věc, jak už to u mne bývá, ryba zabrala a já. jsem ji vytáhl z vody. Ben přece vůbec nejde po Rosovi, nýbrž po červeném čtverci, s kterým vede válku! A Rose sleduje pouze jako jeho nositele. Takhle to zapadá, takhle to je. Ovšem, v tom případě nejde pouze za Rosovým červeným čtvercem nýbrž za jakýmkoli, tedy i za Bisiným...
Byl bych měl okamžitě varovat dívku, ale zaslechl jsem hudbu. Ne Zvuky, nýbrž hudbu, kutálku, která se táhla nad celým karnevalem, ačkoli jsem o ní ještě před chvílí neměl ani tušení. Připodobnil bych ji k parám nebo k mraku, měl jsem dojem, že je viditelná. Popsat by ji nedovedl ani odborník. Nebyla napsána v žádném rytmu a nedalo se říci, zda je harmonická nebo ne, prostě byla, člověk ji spíš cítil nebo viděl než slyšel, ale pronikla do posledního nervu a působila jako velký panák poctivé režné. Hned mi bylo všechno po vůli, tváře Lucijanů se mi zdály oduševnělé a příjemné, starosti jsem hodil za hlavu a vstoupil jsem bez nesnází do drúzy. Nebyla žádnou komůrkou lásky, nýbrž svého druhu výstavním pavilónem.
Byl to stánek pocitů mořské vlny. Samozřejmě nemůže mít mořská vlna žádné pocity, ta jen vykonává pohyby, dostatečně vysvětlené v učebnicích fyziky. Ale Benovo umění vězelo v tom, že návštěvníkům dopřál pocity mořské vlny, zažívali její pohyb, ty srážky sil, hydrodynamické zákony, ten příšerný náraz nakonec, totiž o pláž nebo skalisko, tisíce drobných silových úseček, když moře vyplývá na břeh. Člověk nejdříve přišel o všechno, o všechny pocity, a pak teprve byl vláčen stínohrou pohybů, aby se prožil jednou existencí v druhou, smrtí a zrozením, zánikem jedné a

povstáním druhé vlny; když se druhá rodí z prvé, každá si myslí, že je ojedinělá, a přece mají obě společnou materii. Bohužel, zázrak zlidštění vlny trval velmi krátce, byl bych potřeboval jít na karneval a do této drúzy ještě desetkrát, abych se znovu mohl protáhnout koncem a začátkem, ale už žádný karneval na Lucii neuvidím, a je to dobře. Drúza mě sama vyklopila po časovém intervalu, který nedovedu odhadnout, protože jsem uvnitř ztratil míru.
Zase ta hudba. Nemám se přece jen pokusit říci o ní něco víc ?
Je to marné. Teplé proudění hlavou, žilami, pokožkou, lhostejnost, skvělá nálada. Uvědomuji si, jak špatně k ní přiléhají naše neotesaná slova, zvlášť když je k sobě řadím ex post, protože v tehdejším opilství mi nic nebylo tak vzdálené, jako budoucí zpráva, a ani jediný koutek vědomí nezůstal, aby věcně odhadoval, zařazoval a třídil. Zkrátka, pavilón mě vynesl jako zuřivý domácí, hudba mě zaštípala v nose a ocitl jsem se na ramenou davu, který mě pokládal za mistra šprýmaře a čekal na mne. My jsme ještě nedošli tak daleko, nepodáváme veselí v injekcích, v plynech a v tabletách, leda v nějaké té láhvi, a to se ještě nemůže nic zaručit, my ponecháváme na lidech, aby se veselili sami, kdežto Ben na to šel od podlahy. Musí se přiznat, že s vynikajícími výsledky. Nikdy bych nevěřil, jaké taškařice se mohou provádět na tak prostém základě, jako je nošení na ramenou někoho, kdo nošen být nechce.
Konečně jsem spadl na zem. Protáhl jsem se jim mezi nohama, dřív než se vzpamatovali, a zapadl jsem do drúzy, kde jsem se převtělil do mořského krabíka. Poté, dav mě hledal naproti, jsem sehrál roli zrnka mořského písku, to nebylo o mnoho lepší než vlna, pořád jen nárazy a převalování. Přesto jsem se vyvalil s takovým výskotem, že mě okolní ochmelkové hned přivinuli na své proláklé hrudě, už zase jiní ochmelkové než předtím.
Navštívil jsem po řadě ještě mnoho drúz. Teď, kdy píši tyto řádky, hledám neustále znaky rozumného uvažování, přemýšlím, podle čeho jsem si volil pavilóny, zda podle barvy nebo velikosti, ale volil jsem tenkrát vůbec něco? Kdepak, šel jsem, kam mě nohy nesly. Na jednom místě jsem se stal mořskou řasou, rostl jsem a vlál a rozděloval se ze všech sil, jinde jsem představoval list jaunu a cítil jsem, nejspíše v nějakém zrychlení, jak ve mně světlo budí fotosyntézu. V další drúze vystavovali geometrické tvary. Vybral jsem si trojúhelník a honosil jsem se svými třemi úhly, výškou, těžištěm a plochou. Zažil jsem chemickou rovnici Cu(NO3)2 plus (NH4)2SO4 rovná se CuSO4 plus 2NH4NO3 a musím potvrdit, že to byla jedna z největších rozkoší na celé Lucii. Narazil jsem na skupinu drúz s lidskými orgány, mohl jsem se stahovat a trávit a vzpouzet jako žaludek, nebo vylučovat hormony jako pankreas. V tom jsem nenašel žádný humor a hledal jsem pocity slepého střeva, jestli také oslepnu nebo se podráždím, ale nenašel jsem příslušnou drúzu. Stával jsem se recesistou.
Elektronické veselí stoupalo, i když se hudba nijak neměnila. Lidé křičeli čím dál tím víc, ne sice všichni, někteří se jen usmívali, ale měl jsem dojem, že jejich úsměvy působí rámus jako klempířský cech při plné práci. Sám jsem také křičel a hýkal jako osel pokaždé, když jsem vylezl stěnou nějaké drúzy. Připojoval jsem se ke skupinám mužů a žen, abych sdílel jejich posuňky, abych je hned vzápětí opouštěl a oslovil jiné takto: „Vidím před sebou i před vámi růžové oblaky, které se vyklenou do jediné polokoule, ale dosud jsme hemživým sdružením bodů, vržených na určitou plochu, a částečně se pohybujeme podle vlastních úmyslů a já se teď budu pohybovat podle vašich loktů.“ Nabízet se k přeměně v růžový obláček, to mi přece jen nechtělo z pusy. Vidíte, že jsem si počínal hloupě, ale oni volali: „Hurá! Zde jsou naše lokty!“ Uchopili mě a vlekli kus cesty, než mě přilákala některá z drúz.
Před koncem karnevalu burácel kolem smích jako proud vody, přeskakující v trysku balvany. Obličeje se rozmazaly. Teď jsem se bez drúzy cítil vlnou, skládal jsem se z tisíce drobných silových úseček, okoušel jsem hrudníkem záhubu jedné a vznik druhé vlny, ten pohyb, ty srážky, a zbývala poslední rána o útes nebo vyplynutí na břeh.
Drúzy se rozestupovaly do prostrannější třídy, rostly, ne, nebyl to klam, rostly do několika poschodí, uvnitř byly plné sloupových lodí a kroucených schodišť a šklebily se na pocestné s vyzývavým pochopením. Ne že by nabývaly lidských rysů. Šklebily se, aniž změnily tvar, asi jako Rosův čtverec dělal zlý obličej, aniž slevil z geometrické strohosti. Ros měl přece jen o Lucií pojem, začínal jsem jeho pracem přicházet na chuť. A drúzy se ještě hýbaly. Kroužily mezi davem, hrály nějaké hry, které takové drúzy mohou hrát, kroužily bezohledně mezi lidem, a kdo jim neutekl, odsunuly ho na stranu. Tak se uplácaly slepence těl, zmítajících se v hromadách. Někomu se podařilo postavit se na nohy hned, jiný ležel, dokud drúza nepřivalila další zásilku. Snažil jsem se co nejrychleji utéci od tančících budov a výskal jsem přitom, jako by mě někdo lechtal na chodidlech.
Najednou středem náměstí připlula růžová drúza, vyšší než všechny ostatní, a spodní částí stěny valila před sebou vlnu těl. Marně jsem se snažil uniknout. Náraz, a upadl jsem s roztaženýma rukama i nohama na uzel těl, abych se vzápětí ocitl pod těmi, které drúza nabrala po mně. Neviděl jsem nic, než převracející se trupy a končetiny, ale netiskl mě žádný tlak, žádná námaha, ani tíže, jen jsem se vznášel a dotýkal ostatních a točil kolem dokola. Divil jsem se svému strachu před touto skvělou zábavou, která člověka oprošťovala od všeho navyklého. Drúza nás někam odvalila a vydala se jinam, trvalo báječně dlouho, než jsme se rozpletli a vyprostili. V jediném lidském vrchu nás leželo několik set. Konečně jsem vstal, a sotva jsem to udělal, shledal jsem, že mě se zájmem pozoruje ona žena s černými chloupky pod nosem, která mi prve nabízela, abych se s ní dal proměnit v růžové oblaky.
Uchopila mě za ruku. Táhla mě někam pryč a já ji následoval. Ukázalo se, že nejsme tak docela v zajetí ulice drúz, protože mezi dvěma, jantarově žlutou a černou, byl onyxem vyložený chodník, kolmý k hlavní třídě a ztrácející se koncem v hustém dýmu. Žena řekla: „Zasloužíš si něco jiného, než hříčky nevinných. Líbí se ti prastudně?“ Nelíbila se mi navzdory opojení ani žena, ani prastudně, díra do země, na jejímž dně vřel jakýsi sliz. „Skoč!“ pobídla mě šílená. Když jsem neprojevoval žádoucí nadšení, pokoušela se vstrčit mě do studny, ale přemohl jsem ji celkem snadno. Volala za mnou nadávky a já jsem upaloval. Růžová drúza uklízela daleko vzadu. Lidé, které před sebou hrnula, vypadali jako chuchvalce smetí, drúza byla daleko, ale směřovala ke mně a já se ohlížel po nějakém úkrytu. Nejblíže byl malý černý pavilón. Vklouzl jsem dovnitř. Ben tam vystavoval nicotu, a tak jsem se stal prvním pozemšťanem, který ji při plném vědomí okusil. Nyní, při psaní zprávy, mi drúza s nicotou připadá jako neomalený podvod, nelze si přece uvědomovat nic, ale to nejspíše proto, že už neslyším narkotickou hudbu; tehdy jsem se bavil a vzpouzel jsem se, když mě drúza

vyhazovala. Podobalo se to špičce, totální špičce, smím-li se tak vyjádřit, nejveselejší špičce; Solunií cválalo stádo nesmyslů a všichni se na něm vozili.
Jak jsem se motal na ulici a osvěžoval se po nicotě hýkáním, padl jsem přece jen pod válec růžové drúze, ale větší, než byla předchozí, vysoké jako desetiposchoďový dům. Ocitl jsem se ihned vespod a namáhal jsem zrak a sluch, abych si užil co nejvíc. Přirovnal bych to k pohledu z Petřína na naši dvoumiliónovou Prahu, na její noční světla, a v těch světlech okna, v těch oknech byty a v nich lidi, kteří se smějí. Zbývá narovnat okna do jednoho sloupu, byl by to vysoký sloup, šplhali bychom nahoru dlouho, ale sedíce na vrcholu, zažívali bychom veselí dvou miliónů najednou, jako v průmětu. Drúza slepila dohromady částice pulzující hmoty, která kdysi byla homogenní, pak se rozdělila do jednotek, ale teď se opět spojila a všechno vypracované veselí jednotek si přinesla sebou a otřásala se jím a ještě radostí ze znovunalezeného dotyku.
Je zcela v mém stylu, že jsem úplně dole, pod masou těl, na chvíli vystřízlivěl a podíval se natrženým závojem hudby. Jako když se smršťí napjatá pružina, vrátil jsem se ke svému balvanu. Musím varovat Bis, propána, Ben si přijde také pro její červený čtverec! Rval jsem se nahoru a měl jsem přitom menší úspěch, než kdybych chtěl prostým máváním rukama létat. Naprosto jistě, Ben získal převahu a chce červené čtverce, které zaregistroval!
Rozbřesklo se mi pod opilými zástupy dokonale. Co byl ten můj kámen? Bylo to hledané slovo: rozklad. Souboj se Starým urychlil Benův rozklad. Odtud všechny neočekávané pasy. Jaký rozklad, jaká psychóza? Nevěděl jsem. Progresivní paralýza umělého mozku? Trošku fantastické. Nebo buňka a jádro. Buňka nemůže být větší, než odpovídá jádru, a zdejší satrapa si nabral příliš mnoho starostí. Rozklad. Pozdě na všecko. Varovat, rozklad, pozdě, varovat, rozklad, pozdě, va-ro-po, ne, va-po-ro, také ne, rozpoz, ne. A zatroubil jsem jako osel na důkaz, že na všechno kašlu. Válel jsem se s rozkoší v Benově mlýně.
Největší růžová drúza byla vynález na inteligentní vyklizení sálu. Odhrnula nás na temně modrou planinu bez okolí a bez obzoru. Pružná půda pod našima nohama se leskla a jen v jejím odrazu jsem viděl zástupy, které mlčky vstávaly a dávaly se do pohybu k světelnému bodu, tkvícímu nehybně uprostřed tmy. Žádná žena nevykřikla, žádný muž se nesmál. Nechtěl jsem jít, nechtěl jsem dělat to, co ostatní, ale nohy mě samy nesly čeřením davů, a tak jsme se tiše kolébali vpřed, k světlému bodu, který se zvětšoval.
Dostal jsem strach, který zaplašil hudbu. Nevěděl jsem zpočátku proč a rozhlédl jsem se kolem po tvářích Lucijanů, nehybně natažených a jakoby mrtvých v tmavomodrém odlesku pružné půdy. Nikdo se už nešklebil a nikdo neplakal, jen se vážně sunuli k jasnému bodu, v němž jsem našel růžový tón.
Začal jsem pracovat lokty proti směru pochodu, odstrkoval jsem sebevrahy, ty mlčenlivé panáky, kráčející ve vlnách; někteří šli s navzájem zaklesnutýma pažema a všichni s napjatou pokožkou a s růžovými stíny v očích. Nekladli mi odpor, nevěděli o mně, třebaže jsem do nich vrážel. Pokoušel jsem se zvednout nohu ke zpátečnímu kroku a cítil jsem ji olověně těžkou. Předklonil jsem se a uchopil jsem stehno rukou, abych si pomohl. S křečovitým úsilím se mi podařilo ukořistit několik centimetrů.
Stále to ještě byla tmavá plošina bez okolí a bez nebe, jen bod za mými zády se zvětšoval, musel se zvětšovat, teď všechny tváře oblil jeho neblahý růžový jas. Scházel jen sloup kouře, hustého jako krev, který by se líně zvedal, a spíš se nechal postrkovat z komína, než se rozdělí do mraků a zůstane viset nad plošinou.
Opravdu mi scházel sloup kouře a nemohl jsem se upamatovat, kde jsem jej viděl a proč sem patří.
Sebral jsem vůli k dalšímu kroku. Opět spor mezi dvěma silami rozhodly paže a postrčily nohu nazpět k městu.
Oddychoval jsem. Míjeli mě bez hluku jako klidné vody; už jsme se nepřetlačovali. Postřehl jsem mezi nimi Adu a Fob i s jejich pastýřem. Také je přešlo veselí, šli ztuhle jako pohybující se voskovice. Napadlo mi, že bych měl zkusit lézt po čtyřech, a skutečně, šlo to maličko snáze.
Kluziště, kde je kluziště za školními sady? Jsem v nejmenším oddělení, někdo mě drží za ruku a odstrkuji se hranou bruslí. A kde je holčička s bílou pletenou čepicí, co mi pořád ujíždí? Čtyřicet let, jak maličko života, když počítáte pár navždycky zapamatovaných scén. Ale když se otevřou jiné... byl jsem to já, na kluzišti, kdo dělal ocásek hadovi, kdo důležitě přešlapoval v prvních dlouhých kalhotách? A klapot sražených hokejek, zimní řehtačka, a jizva v obočí, byl jsem to já a byly mé, ztracené šupinky ledových dnů?
Nacházel jsem je na Lucii na pružné tmavomodré plošině. Lezl jsem po kolenou, přemáhaje silu růžové propasti za zády, a sbíral jsem je do kapsy, cítě se přídí vzpurného člunu.
Pach vycpaného hlodavce. Kam vstrčíš nos, samý naftalin zoologického kabinetu, a tuny jablek, které učitel chroustal při zkoušení, mrtvičný obličej a pokročilá hypertonie, naftalin, jablka a láhve mléka.
Recepční stožár na Bobích loukách, Irenin hlas a čvachtání jarního sněhu je ovšem obligátní obrázek, pamětní medaile, patří ke kratší odrůdě dráhy, a ne k nekonečnému čtyřicetiletému životu, ten je přece složen ze šupinek, z dívčího hekání pod tíží batohu. Vyzutá lyže, pelášící dolů, smích a pláč a vůně vlasů pihovaté a dva pingly na zádech.
Jedno koleno, a druhé, levá ruka, pravá ruka, nasládlý pach žabince, otevři - neotvírej, vzduch se ještě po někom třás, správně, byl to tehdy Hora u rybníčku v Klíčanech, ale Lucie? Co tady dělá Lucie? Rekonvalescence u Sol, okouzlení stavy, ať žijí stavy maliní a žabince, vůně je přivolávají, přejde konvalinkový háj, přejde střemcha, život na přeskáčku, ať žijí stavy a ne pohyb! Intenzivní lucijské bytí, nekonečné, pomalé a dlouhé, čas na lopatkách... tak jsem si to ze začátku na Lucii představoval, že?
Odpočíval jsem po třiceti vyčerpávajících metrech. Teď bylo snadné Lucii zavrhnout, když vzadu plál růžový kužel a ve městech se krmili bramborovým gulášem s vůní hlohu, ale představuje Lucie nutný konec dokonalosti, logický závěr? Nevěřím. Je jen pozdě, jen pozdě. Kde je ta holčička, co mi pořád ujíždí? Nebo raději bengálský oheň výročí Říjnové revoluce a blondýna se smutnýma očima, která mi chladně tiskne ruku a za chvíli mě opustí?
Kdepak planina sebevrahů, snad kdysi, v předparalytickém období! Hromadná vražda v růžovém! Dovlekl jsem se k místu, kam drúza vyvrhovala lidské smotky, a nedávali se všichni na pochod, nestavěli se všichni na toporné špičky

do procesí! Snažili se prchat, plazili se s namáhavým funěním, vráželi do sebe a překračovali se. Viděl jsem, jak ležící ženu něco zvedalo na nohy a tlačilo k seřazeným, ale ona se oháněla pěstmi po neviditelné síle, zarývala špičky nehtů do houpavé půdy, ale také jí nakonec ztuhla tvář a žena vztyčeně odešla. Jiní vyplazovali jazyky v křečích, opět jiní podléhali po krátkém zápase, ale svažitá pláň nakonec přitáhla jednoho po druhém jako vysavač, z vlny poslední zásilky růžové drúzy zůstalo pár dosud propletených hloučků, z hloučků poslední jednotlivci a pak jsem zůstal sám. Podivil jsem se. „Řehoři," řekl jsem nahlas, „kdepak jsi nabral takovou sílu?" V pustém modrém prostoru mi ozvěna přesně vrátila i poslední otazník. Stál jsem tam s malátně svěšenými rameny a vyškubl se ze mne úlevný povzdech, který snad byl na počátku slovem, ale stalo se z něj něco příliš neurčitého. Stiskl jsem čtverec a poručil jsem si obyčejnou poctivou bednu, na kterou bych si mohl sednout. Než mi Ben bednu dal, musel dlouho přemýšlet. Na bedně jsem se úplně uklidnil, byla něčím domácím, a já měl chuť udělat také něco domácího, na příklad pařit si nohy v umývadle s horkou vodou.
Jenže jsem zaslechl hudbu, tu hnusnou vražednou hudbu, zalézala mi do mozku jako arabská guma. Dlouho se jí dílo dařilo, ale na planině selhala proti pozemské vůli, snad nebyla zvyklá setkávat se s vůlí. Zavrhl jsem nutkání vstát a jít jako prve. Honem jsem zrušil bednu a působnost čtverce. Bedna mi zmizela zpod zadnice a já jsem upadl, jak se v takových případech padá. Tak jsem se stal korunním svědkem Rosovy havárie. Má zmizelá bedna nebyla nijak vysoká, jen na sednutí, ale při pádu jsem udělal kotoul. Jak jsem zvrátil hlavu k obloze, lépe řečeno do míst, kde měla obloha být, a kde panovalo stejné modré šero jako při zemi, spatřil jsem, že od posledních drúz trychtýře stoupá vzhůru postava, vlastně v té temnotě jen čárka jinak zbarvená. Čárka na zlomek vteřiny zůstala trčet,a pak se s velikou rychlostí snášela kolmo dolů. Čekal jsem, že nad zemí zabrzdí, ale to se nestalo, naopak, dolehlo ke mně těžké žuchnutí. Dal jsem se do běhu k tomu místu, ke dvěma věžovitým drúzám, ukončujícím karneval.
Ros se zřítil ze slušné výšky, tak ze sta metrů, a mnoho z něho nezbylo. Mrtev musel být hned, i když se hlava zdála nepoškozená. Ale trup; nemám ani jednu chuť říkat o něm něco bližšího a také to neřeknu. Hlava se tedy celkem zachovala. Zůstalo mocné a silně zvrásněné čelo, obrostlé ryšavou hřívou, zůstal i nepříjemný násilnický výraz kolem úst, zůstaly stopy zatrpklosti, ale objevil jsem ještě něco nového, cosi jako ohromení z neočekávané, ale definitivní prohry. Bylo by příliš laciné tvrdit, že tento muž byl odsouzen dávno. Zde ležely krvavé trosky individuální revolty, zde zůstalo něco z muže, který se spojil s umělým mozkem a opovrhoval lidmi, které chtěl zachránit, zde ležel tělnatý romantik a geniální sochař, naivní jako chlapec z hospody. Ale nebyl předem odsouzen, odmítal jsem věřit v nadčasové spojnice determinací. Zahubila ho náhoda. Vzlétl několik vteřin před úplnou porážkou Starého, svého druha. Starý byl vypnut a Lucie odevzdána Benovi, umělému šílenci. Ale kdyby se byl Ros zapovídal s nějakou ženou? Kdyby se zdržel o pár minutek? Ach, nechme toho.
Pravá ruka mrtvoly úporně tiskla oněmlý červený čtverec, jak z něho Ros chtěl vyždímat zadržení pádu. Byl bych mu červený čtverec vzal, na památku a k rozboru v akademii, domníval jsem se, že snad už Ben nebude mít zájem o pouhý kousek hmoty, ale bylo mi to vyvráceno, a to hned vzápětí.

Kdosi mi poklepal na rameno. Opravdu jsem v té chvíli byl přesvědčen, že přišla socha. To byla příčina mé ochablosti a na okamžik do mne jako studený cizí muž vstoupil strach. Stál přede mnou Umělý, skoro jsem se dotýkal jeho řádného lucijského nosu, a ne tesař se širočinou nebo vysloužilý boxer v uniformě vrátného, nýbrž Umělý jak se slušelo a patřilo, podobný těm utlučeným v lese. Hleděl na mne ne snad přímo mrtvými, ale rozhodně chladnými zřítelnicemi. Vypadal, že utekl ze sochařské galerie v kráteru, ze sousoší, z toužebné kompozice s určitým vláním volných šatů, ano, byl to strojový muž, jemuž Ros kdysi přisoudil jakési milostné vzezření.
Prohlížel si mě. Za námi se zvětšoval růžový kužel, už to nebyl kužel, nýbrž obrovská bublina, olizující prostor. Všemu okolo, půdě pod námi, oběma věžovitým drúzám, Rosově neživé tváři a dokonce syntetickému tělu Umělého byl přimalován růžový dech. Řeči o přeměnění v růžový obláček a cyklus na stěně jednoho z Rosových pokojů, tmavě modré nic a ospalý mrak! Ještě sloup kouře scházel, hustého jako krev, který by se líně zvedal z komína!
Pevnino, jejíž jméno bolelo jako říznutí nožem, kde jsem tě zapomněl? Toto je Lucie; louky, potoky, háje a všechno tuze hmotné. I pan Umělý mě hmotně pozoruje. Našel jsem krásné nosaté ženy a města s pitvornými domy. Poznal jsem jiné pachy, moře je žluté jako jablečná šťáva, sklípkani snovou provazce mezi neviděnými stromy. Na Sheetu pokojně vrní matné paláce s tranzistory, detektory, rotory a motory, příliš hmotné. Lidé létají, ryby plovou, ovce bečí, co je mi po nich? Strávil jsem je. Mám práci, půjdu k cellule a s cellulou k Benovi, vypořádám se s ním a seberu Honzu. Trysky Špačka vyplivnou oheň, sbohem, Lucie, spolkl jsem tě. Ať pracuji žaludeční šťávy! Představoval jsem si ji jinak. Chtěl jsem nachová pohoří se stříbrnými špičkami a lyžařskými boudami, chtěl jsem polodžungle a břehy nekonečných vlídných dešťů. Myslil jsem, že bych někdy mohl vidět zelené beránky na prostorné večerní obloze a ženu s vlasy do pasu. Co jsem všechno ještě chtěl? Rozhodně plachty, bílé plachty na moři nebo ve vzduchu. Rád bych, aby se jezera perlila a pluli v nich žíhaní tuleni.
Nu ano, musel jsem si na nepříhodném místě a tváří v tvář Umělému připustit, že moje Lucie, ta, která do mne zaťala drápky na Bobích lukách, se hned tak nenajde v galaxii a pravděpodobně ani nikde jinde. Dal jsem se ošálit prastarou obyčejnou touhou, která se zvedne výš, jakmile se za ni dotrmácíme, a projde nám mezi prsty, když ji chytíme, protože je to jen touha, slaná voda, čím víc se jí napijem, tím větši sucho v krku zůstane. Jistě nás zdobí nezdolatelné vlnění lidského ducha, ale kdo to má vydržet?
S dojmem, že jiní docházejí k rozumu laciněji, jsem se věnoval Umělému. Spadla ze mne bázeň žáby, civící do hadích očí bez víček a oslovil jsem ho: „Co byste potřeboval?" Umělý sebou trhl, patrně už všechno ohlásil na Sheet a právě dostal další pokyny. Sklonil se k Rosovi, ohledal tělo a vyprostil mu z dlaně červený čtverec. Uchopil jej za růžek. Než bys řekl jedna, čtverec zmizel, a to tak důkladně, jako by jej Umělý nikdy netřímal mezi prsty. Mé smysly se nepokoušely o žádné vysvětlení, ačkoli jejich počestnosti byla právě zasazena rána. Nedělaly se mi mžitky před očima,

nehučelo mi ve spáncích, neviděl jsem čtverec odlétat ani hořet, prostě nic. Tvor ještě uklidil Rosovy pozůstatky. Udělal to jednoduše. Tělo se najednou i s kalužemi krve zvedlo do výše a klouzalo cestou zástupů, k bublině.
Pak Umělý odešel. Paže se mu klátily podél těla jako pubertálnímu mladíkovi. Zůstalo po něm a po Rosovi čisto.
Dobře si vzpomínám, jak jsem začal počítat, kdy budu doma v Živohošti. Dva nebo čtyři týdny jsem si dával jako lhůtu na rozhodnutí, pustím-li se do Bena, který teď nemá ochranu Starého. Měsíc, nejvýše dva, bude trvat cesta na Sheet, zabezpečení operace, hledání Honzy a půtka se zdejším pánem. Tři měsíce ve velké raketě. Doufal jsem, že věrně běhá po své kružnici. Dohromady půl roku a hodíme si velký mariáš s navigátorem na Ciolkovském. Už jsem to měl za pár.
Velká růžová drúza vezla další transport nedobrovolných sebevrahů. Teď jsem se vyznal v tlačenici. Těsně před hromadou těl jsem vlezl do levé drúzy. Nic se tam nedělo. Uprostřed vysoké osmihranné kaple tryskala fontána. Vodní mlha dopadala na šest křesel, rozestavěných kolem vodotrysku. Sedl jsem si do jednoho a odpočíval jsem. Škoda, říkal jsem si, škoda, že je pozdě napravovat Bena.
Kaple mě nepudila ven, vyšel jsem sám. Skutečně, drúza udělala své a teď už zase drandila uvnitř karnevalu. Pustil jsem se vzhůru, proplétal jsem se bujnými davy, které za chvíli měly skončit na planině. Nezadržoval jsem je, nemělo to smysl. Slyšely hudbu. Ale odvracel jsem zrak; beztoho mi bylo dost trpko.
V polovině karnevalu jsem se zkusil vznést, nejdřív opatrně, aby si mě krematorium nepřitáhlo vzduchem. Nepozoroval jsem žádné puzení směrem k modré rovině, ale nešel jsem výš než nad hlavy mazavků, kteří se mi posmívali. Letěl jsem zvolna a pokoušel jsem se spočítat Benův dnešní výkon. Vzdal jsem se toho. Vycházelo mi desetitisícové číslo a karneval trval celý rok. Jeho hosté se nevraceli a nemohli vypovídat. Zítra, pozítří, a potom zas se budou tísnit davy před jeho bránou. Měli mnoho společného s jepicemi, ti Lucijané.
Sol ležela v ježatém trávníku a spala. Mohla si před svou nevolností kleknout na kolena a děkovat jí až do večera. Určitě by byla nevyvázla. Nemohl jsem jí dopřát další sny, chvátal jsem za Bis. Je-li vůbec ještě čas, Bis okamžitě odnese červený čtverec co nejdále od hradu. Nebo to raději udělám sám. Utrhl jsem stéblo trávy a zašimral jsem Sol pod nosem. Ohnala se tak rychle, že stéblo chytila. Nechala oči zavřené a usmívala se. „Řehoř?“
„Zdálo se mí o tobě a o Bis, Řehoři, ale byl to skutečný sen, bez Bena.“ Teprve pak otevřela oči a posadila se. Odpočinek jí prospěl, dostala lepší barvu. „Jsi spokojen? Viděl jsi hodně?“ „Spokojen nejsem, Sol,“ odpověděl jsem, „ale viděl jsem až příliš.“
Růžová tlama se otevírala. Nepotřeboval jsem se ani otáčet, abych věděl, jak vypadá. Temně modrá jáma do věčnosti a za ní vykvétal ohromný růžový hyacint, živený zástupy, které k němu v němém vytržení přicházely, aby se ve vlnách kácely pod jeho stonek.
Jak jsme uháněli nad povrchem planety a nad jejími moři, i výšky se růžově leskly. Měl jsem dojem, že se někdo hlasitě a mstivě směje.
kapitola šestá
1
Prodala jsem všechny slzy, abych byla převedena přes údolí Rosovy smrti, a na druhé straně jsem ucítila nové tělo, vyplňující mé dřívější, jiné oči a jiné myšlenky. Ale nic mě nenutilo litovat své náhlé dospělosti. Hrála jsem si, nic víc, hrála jsem si, a nyní skončil let pampelišky po větru a všechno kolem bylo správné a těžké a blížila jsem se ke kamennému domu, který jsem měla založit.
Řehoř seděl naproti mně jako velký, podrážděně přemýšlející pes a něčeho v duchu litoval. Pohyboval trochu čelistmi, bylo to vidět na vlnění kůže v okolí ústních koutků. Žvýkal své nemilostivé věty, upravoval si z nich kuličku, kterou by rád vyplivl na vhodný cíl, a měřil si mě se zlostnou rozvahou.
Stále ještě jsem ho srovnávala s Rosem; zmazala jsem ho, že byl jako kominík, a křivdila jsem mu s nepochopitelnou rozkoší. Vinila jsem ho mlčky z Rosovy smrti, neboť, kdo vyštval Rose z jeho útočiště v kráteru, kdo ho přiměl kázat lidem? Nic neznamená, že sopka vybuchla, Ros přece nemusel být právě doma.
Máte pravdu, byly ohavně kostrbaté tyto úvahy a nemohly znovu zplodit mého velkého přítele, v jehož lebce pod ryšavými vlasy znělo i bez vulkánů stálé třesení země a který dovedl tak hezky položit ruku do mého zátylku, když mi bývalo zle. Řehoř pravděpodobně nenesl žádnou vinu na neštěstí, ale byl nejblíž, a to mi stačilo. Musela jsem se hněvat, protože pláč už ode mne odstoupil.
„Na co myslíš, Řehoři?“ zeptala jsem se. Měl lokty opřeny o kolena a zíral na mne s bradou podepřenou palcem. Zavrtěl sebou, poklesl ještě níže, ale mlčel. Padal déšť, neustálý déšť, a kapky jako hroudy bušily šikmo do stěny drúzy, natahujíce svou síť mezi námi a hradem. Už pátý den pršelo. Na kamenitých hradních dvorech se voda nezdržela. Stékala k hradbám, šplhala se po nich vzhůru, a když jí bylo dost, začala se vylévat ven, nejprve střílnami a pak mezi zuby zdí. Konečně zmizely i zuby a nechaly po sobě jen neznatelné čeření. Město, rozložené v mělké kotlině, nám déšť docela zastřel. Kde asi byl červený čtverec? Schovala jsem ho do trávy před naši starou drúzu, a teď pětidenní liják. Plaval nebo ne? Nikdy jsem to nezkoušela. „Nač myslíš, Řehoři,“ opakovala jsem, protože stále neodpovídal a já jsem slyšela, jak úporně a široce přemýšlí. Takový byl od karnevalu. Přinesl mi zprávu o Rosovi, poručil mi odklidit červený čtverec a letěl za mnou přesvědčit se, zda jsem ho poslechla. Pak už jen chodil s rukama za zády nebo seděl jako pecka, ale nedostala jsem z něho víc než odpověď na pozdrav nebo přání dobré chuti. Ostatně, dokud nezačalo lít, zdržoval se většinou nahoře na hradě. Když jsem teď znovu chtěla vědět, co zamýšlí, udiveně se na mne podíval, vstal, sepjal prsty a vyvrátil dlaně dopředu, až mu zapraskalo v kloubech, poodešel několik kroků k průhledné stěně, ohlédl se na mne, a znovu přitom málo znatelně pohyboval čelistmi. Takto, z profilu, byl trochu pitvorný se svým nosíkem, ale stále v člověku vzbuzoval chuť mluvit s ním a poslouchat ho, jako by každým okamžikem mohl vyslovit osvobozující zaklínadlo, pár vět tajemství. Řekla jsem přece na začátku, že Řehoř tak působil už při našem prvním setkání v lese?
Znovu jsem se pokusila svalit na něho odpovědnost za Rosův osud, ale připadalo mi to čím dál tím hloupější, a nadto jsem si vymyslila, že se Řehoř každým krokem vzdaluje. Snad tady kolem mne dupal a luskal prsty někdo cizí, zatím co

Řehoř unikal po šikmé přímce vzhůru. A déšť neúnavně bušil na drúzu jako nevítaný návštěvník. Nesplnily se naše ranní naděje, že dnes dá konečně pokoj.
„Mnohokrát jsem ti, Řehoři, líčila," začala jsem, „co pro mne Ros znamenal, jak jsem ho měla ráda, a že mě vlastně zachránil před zblázněním. Přála bych ti, aby tě ani půlden nepronásledovaly halucinace, které jsem sebou nosila jako náramek, který se nedá odemknout. On mi vyložil, že příroda sestrojila malý úskok, náhlé krátké spojení k jakémusi dávnému předku, k muži dávno mrtvému, jehož nálada přežila do zastrčeného místa mého podkoří, jmenoval dokonce tento zjev podivným slovem, úskok, ochablý pokus lidské přirozenosti vzepřít se novým podmínkám. A vyléčil mne docela prostě, činností, učením. Ros věděl všechno, Řehoři, byl jediný z nás, kdo mohl cokoli podstatného vykonat pro naši záchranu před tím drakem Benem."
Chtěla jsem Řehoře přimět k řeči tím, že ho zasáhnu v místě, o kterém jsem se domnívala, že je citlivé, a vyzdobovala jsem Rose schopnostmi, o nichž jsem sama pochybovala, a dokonce, když budu docela upřímná, vlastnostmi Řehoře samotného. Pohlédla jsem na něho, právě když mi šel vstříc, ano, měl jinou kůži, měl na bradě tuhé klíčky vousů, měl dva pruhy vousů nad očima, byl zlý a silný jako čert a přiletěl k nám na hvězdě, kterou jsem nikdy neviděla. Přemohla jsem bláhovou touhu vstát, dotknout se jeho obočí, zpytovat jeho oči, zelené jako dva listy, a místo toho jsem se na pohovce celá stáhla do sebe, abych zadržela unikající sílu dále útočit.
„Ros," pokračovala jsem, „byl silný, jako..." nyní jsem nemohla nalézt výraz, „jako by pocházel zdaleka a mohl létat na hvězdách. Ros byl muž, který vnukal důvěru a neklid a mohl každým okamžikem, tak se mi to alespoň zdálo, vyslovit několik rozhodujících vět, které by zjasnily naše vyhlídky, něco jako zaklínadlo."
Připadalo mi hanebné takhle kupčit s mrtvým Rosem. Děsila jsem se každé vzpomínky na něho, že byl, že seděl sklíčeně u rybníka, když mu Řehoř dokazoval nesprávnost všeho, co celý život konal, že seděl u svého stolu a posílal mě pryč. Ale jestliže jsem ho líčila jinak, bylo to proto, že jsem chtěla Řehoře vydráždit, aby promluvil. Mnoho mi záleželo na zadržení jeho kroků. Věděla jsem teď docela bezpečně, že se vzdalují ode mne a od Sol, stonající v hořejší komnatě. Ještě mlčel, ale snad se dá mlčet dvěma způsoby, snad je jiné nehovořit a jiné spočívat ve vzdalující se cizotě? Jaké niti spojují dvě osoby, že bez zjevné pomoci smyslů cítíme rychlost, která nás od sebe pudí? Bála jsem se, velice jsem se obávala, že od nás odejde, a ještě předtím, než vybuchl, jsem seznala, že je promeškáno. Řehoř byl za horami.
Zadupal, zastavil se přede mnou a vykřikl : „Co ode mne chcete ? Jsem jenom zpravodaj a nebudu se míchat do vašich záležitostí. Mám napsat sérii článků a odvézt je Valentovi. Lituji, že si vás tady Ben rozebírá k přesnídávce, ale chytal jsem původně štiku a nechci si pálit prsty ve svrabu, který jste si sami zavinili. Trváš-li na otázce, nač myslím, tedy počítám. Až Ben vzkřísí Starého, bude úplně nemožné uniknout z této řiti vesmíru. Kdy se to stane? Víš to? Nemohu se déle rozhodovat, chci domů, rozumíš, Bis, je tam jedna žena, za kterou se musím vrátit, i kdybych měl ty milióny kilometrů šplhat po laně."
Překvapení mě dovedlo ke zvláštní odloučenosti od sebe samotné, protože jsem se ještě chvěla studem a zmatkem, když jsem zaslechla svůj hlas, který vycházel odněkud od stropu: „Ano, Řehoři, máš jistě velké starosti, když se mnou musíš mluvit s touto sprostotou." Myslím, že můj hlas byl pronikavý, a měla jsem horké dlaně. „Nikdo tě nezdržuje, Řehoři. Jestliže jsi s prací hotov, vyhledej svého přítele a opusť Lucii včas, neboť šplhat po laně třeba jen kousek může být velmi nepohodlné."
Potom se mi zdálo, že bez nějakého vlastního přičinění vysílám na Řehoře z neznámého bodu zástup střel. „Prosím, abys mi vysvětlil, kdy jsem od tebe něco žádala. Pokud se pamatuji, vylovili jsme tě z řeky napůl utopeného, hladového a oblečeného v kůži. Mohla bych ti od té chvíle připomínat ještě mnohé, ale chci tě ušetřit pokořujícího účtování. Nazýváš moji zemi nepěkným slovem. Musíš vědět, že jsem stvořena z jejích látek, a že proti tomu nic nenamítám. Musely z nás stéci kaluže potu a bylo nutno prošlapat stezky, než jsme ji učinili schopnou lidského obývání. Její povrch se tisíckrát téměř vylidnil, ale život se pokaždé vrátil a do hloubek klesali myslitelé i násilníci a ve slizu jejich těl kořenily stromy, které na jaře kvetly a pod jejichž větvemi se často milovali mužové a ženy s odlišnými plány a zvyky. Každá částice mého těla pochází z tohoto humusu nadějí. Chápeš základ mého přesvědčení, které se připravovalo v přítomnosti Rose? Ros věděl víc, než vím já, a cítil víc, než cítím já. Možná, že poznal také tvé opovržení?"
Tak jsem mluvila a Řehoř mě zaujatě pozoroval bez nějaké patrnější stopy nevole nebo souhlasu. Sedl si na pohovku, založil si ruce a roztáhl kolena. Hluk deště zřetelně zesílil, ohmatával poddajnost domu a hledal škvíru, kudy by se k nám dostal v celé síle. Nahoře v obloze musely být shromážděny oceány. Řehoř se mračil a prolamoval prsty. Občas se mu pohnuly rty v kletbě, kterou si netroufal vypustit nahlas. Konečně vyskočil, jako když ho píchne, prokřižoval několikrát místnost a otočil se ke mně teprve u dveří.
„Ty moc dobře víš," řekl, „že je pozdě cvičit Bena. Vědělas to dřív než já, Bis. Co ode mne chceš? Nic? Nelži, prosím tě, musel bych ti sáhnout na nos jako malému harantovi. Mám Bena zničit? Kdo si vezme na svědomí, když přitom zahyne třeba jen jeden člověk?"
Jak to říkal Ros? Jdi, jdi k Benovi a vystřel na něj dostatečně velký náboj, jdi, dokud je čas. O to tě žádám za sebe, za Bis, za milióny mrtvých, živých i nenarozených. A já jsem si představovala létací stroje v troskách, hermeticky uzavřené domy, ty jiskřící rakve, hlad a žízeň, kalnou hladinu, na níž nadmuté bárky mrtvých krouží v pomalém tanci.
„Já," zvolala jsem, „já! Hyneme po statisících s Benem, ne bez Bena, Řehoři, a co bude zítra? Nemáš-li odvahu, půjč mi zbraň a vlez si pod postel." Řehoř zaprskal, vrazil ramenem do obruby vchodu a práskl za sebou dveřmi.
Možná, že jsem chtěla mluvit dál a pořád tak zbytečně, ale v ústech mi neuvízlo žádné slovo, které bych za ním mohla hodit. Sáhla jsem po šaškovi, sedícím uprostřed stolu, a začala jsem si s ním hrát. Postavila jsem jej na dlaň a řekla jsem: „Šašku, ošklivý starý šašku, hop!" Odrazil se poslušně do výšky, zakomíhal nožičkama a vrátil se, znovu vyskočil, přetočil se a dopadl doprostřed ruky. Zastyděla jsem se, že po takovém oplakávání Rose a při všem mohu mít zájem o šaškovy kozelce, ale ujišťuji vás, uvědomovala jsem si ještě pod napjatou blůzou svá rostoucí ňadra a dokonce bych se na ně byla ráda podívala. Taková směsice nerovnocenných pocitů nebyla u mne ničím zvláštním.

Natáhla jsem paži a poručila jsem: „Šašku, udělej hvězdu!“ Figurka vzdálila ruce. Bočními přemety cestovala k mému rameni a na dlaň, opět k rameni a opět na dlaň. Tam ztuhla v odevzdané úkloně a čekala na další povely. Tentokrát jsem si dala na čas. Chtěla jsem uložit šaškovi něco těžkého. Postavila jsem ho na hranu stolu. „Budu s tebou mluvit a musíš pořád kývat hlavou, rozuměl jsi?“ Loutka přikývla. „Dobrá, jsem s tebou spokojena. Odpověz, přestane vůbec pršet?“ Šašek souhlasil. „Odejde Řehoř? Odejde? Vím to i bez tebe. Kdy odejde? Ještě dnes? Ano? Mám také takový dojem. Pomůže nám?“ Šašek horlivě kýval a já jsem chtěla zapomenout, že jsem mu to přikázala. „Kašpárku, setkám se s Danem?“ Připustil to váhavě, byl zvyklý na jiné oslovení. „Že je Dan protivný, viď? Ano? Jsi hlupák, šašku, hop!“ Hračka se vznesla a za vteřinku opět stála na kraji stolu. Rozesmála jsem se. „Šašku, tys dokonalý společník. Šašku, tys ideální muž. Dej mi pusu! Polib mě, ošklivý starý šašku!“
Ale šašek stál jako socha a k ničemu se neměl. Mrštila jsem s ním do kouta. Škubl sebou několikrát a zůstal ležet. Rozhodla jsem se, že ho tam nechám navždycky a že se budu bránit zuby nehty, kdyby někdo toho šaška chtěl zvednout. Vystavila jsem se kvůli němu takovému nebezpečí. Odnesla jsem jej ze staré drúzy přímo pod nosem oživlému setníkovi, a on mě nechce políbit.
Zůstala jsem chvíli ochable sedět v pokoji, který bez figurky na stolní desce nabyl neočekávaného vzezření a dotčeně se mračil. Pak jsem utekla k Sol, ale ta spala. Urovnala jsem jí vlasy a otřela šátkem obličej. Matka mě zlobila, nechtěla se nechat vyšetřit Řehořem. Nevěřila, že by člověk mohl určovat a léčit nemoci, i když Řehoř tvrdil, že medicínu studoval v nějakém kursu či v čem. Sol neotevřela ani pusu, aby se jí mohl podívat do krku, a když jsme do ní dlouho mluvili, slíbila, že zítra, a pak zase zítra. Nelíbila se mi. Zhubla, prodloužily se jí všechny svislé tahy ve tváři, oči se jí propadly a obtočily modrými stíny.
Vrátila jsem se do svého pokoje, zdvihla jsem šaška z kouta a posadila jsem ho zase doprostřed stolu. Odprosila jsem ho. Snad to bylo uvězněním v drúze, že jsem měla nálady. Přála jsem si něco, ale nemohla jsem to blíž určit, byla bych zoufalstvím běhala a skákala nebo tloukla hlavou do zdi. Naučila jsem se od Řehoře chodit přes místnost. Teď jsem tedy dělala Řehoře. Sepnula jsem prsty a prolomila jsem je, až to luplo, a počítala jsem kroky od průhledné stěny ke vchodu a nazpátek. Mračila jsem se, zadupala jsem a představovala jsem si, jak nadávám malé holčičce, která se ustrašeně krčí v křesle. To se mi moc líbilo.
Když mě i hra na Řehoře přestala bavit, klímala jsem v křesle. V tiché kruhové výseči, obrácené k dešti, ke kapkám, jež se tříštily a běžely dolů, v pohodlném ušáku uprostřed šera, začala jsem si vymýšlet melodii. Broukala jsem ji sešpulenými rty a snila jsem, že jsem lesklý brouček se srdíčkem na zádech, lezoucí po bambusovém kmeni vzhůru. Chtěla jsem, aby moje broukání bylo totéž, co je brouček, a dařilo se mi to bez námahy. Můj nový svět nebyl totiž rozdělen smysly, nýbrž obsahoval všechno najednou.
U kořenů bambusu se převalovalo moře. Na jeho dně jsem cítila vrstvu drobných rubínů. Jak jsem lezla výš a výš, otíral se o mé krovky plyšový hlas modré barvy. Byla jsem rozmarný brouček, kolébající se podle rytmů mořské pěny, zastavující se každou chvilku a naslouchající pohádkám beze slov, vyprávěným konci pavučin. Vrchol stál ještě vysoko, ale já jsem si z toho nic nedělala, protože jsem na zádech nesla srdíčko. Srdíčko nebylo mé, ale patřilo mi a hřálo mě do zad. Když se jej dotkl konec některého letícího vlákna, přicházely pohádky rychleji, jako v jednom slově, bez času, a jejich děje byly narovnány na sobě a já jsem velmi dobře rozuměla všem zároveň.
Věděla jsem, že se vzdaluji od moře, na které bylo zbytečné se ohlížet, a zároveň jsem se nijak nepřibližovala konci, protože můj smysl nebyl v tom, odkud kam se šplhám, nýbrž v cestě samotné. V matné dálce křičeli rackové, jejich hlasy do mne vnikaly tenkými skleněnými bodlinami a působily mi nevysvětlitelnou žalost, ale rosolovitá hmota, která mi šplouchala v prsou, bodlinky rozpustila, a křik racků slábl a byla jsem opět jen já, hýbající nožičkami a lapající konce strun s pohádkami.
Pak jsem na kůře kmenu nahmatala pláč, který mě rovněž zarmoutil. Snažila jsem se dotýkat se jej co nejméně, ale nemohla jsem jinak, nesměla jsem nazpět, přelézala jsem jej a pláč se hýbal stále bezmocněji a zoufaleji. Když počal mlčet, věděla jsem, že za sebou nechávám úzkou rudou stopu, kterou vypouští předmět na mých krovkách, a že stopa má svůj počátek u hrbolků pláče, ne, níž, u křiku racků, a ještě níž, u samé paty moře. Později jsem věděla, že nemám nic společného s broučkem, který dole vystoupil z vod, ani s tím, který v koruně překročí ostří posledního listu, protože já jsem nebyla, ani nebudu, já pouze jsem, stoupám po dráze bambusového kmínku, kolébám se a chytám pohádky pavučin, červený předmět mě hřeje do zad a zanechává stopu krve, kterou změří jiní.
Usnula jsem na konci písně, nebo ji přerušil Řehoř, který překročil pomezí snů a seděl na opěradle vedle mne, hluboce oddechující, a dotýkal se mých spánků. „Přišel jsem za tebou, Bis.“
„Já už všechno vím, Řehoři,“ řekla jsem, „já už vím docela všechno, viděla jsem tisíc pohádek a v některých jsi vystupoval ty a v jedné jsi se proměnil v hvězdu a odlétal jsi do černých hloubek mezi jiné hvězdy.“
„Ano,“ odpověděl Řehoř, „musíme se rozloučit, Bis, a pravděpodobně se už nikdy neuvidíme. Proto jsem tě vyhledal.“Řekla jsem: „Je to divné, že vím, jak vypadají hvězdy, ale já už vím docela všechno. Vím to z pohádek, které vyprávěly konce pavučin, slyšela jsem jich tisíc, ale ty mi je pověz ještě jednou.“
Řehoř sklouzl s opěradla a přisunul si jiné křeslo. „Ovšem, Bis, proto jsem zde, abych ti všechno pověděl. Poslouchej mě pozorně.“ Mluvil tiše a velmi dlouho, dělal přestávky, některé věty opakoval se zřetelnější výslovností a já jsem dávala dobrý pozor, aby mi nic neuniklo.
„Ne, tam ne,“ přerušila jsem ho jednou, „znám lepší místo, pláň s maori, ale ty ji neznáš.“ „Proč právě pláň s maori?“ tázal se Řehoř. „Je tam všechno, co mi radíš,“ řekla jsem, „a myslím, že tam na mne někdo čeká.“
Ještě snad hodinu nebo dvě trvaly Řehořovy pohádky, které se obdivuhodně shodovaly s mými, ale byly přesnější a praktické. Liják na nás bušil kostnatou pěstí. Řehoř musel odejít, měl pravdu, a pohádky také, byl nejvyšší čas. „Dokud Ben vůbec létá,“ dodal Řehoř.
Skončil, semkl ruce a položil si je za týl. Poslouchali jsme, co povídá déšť. Hrozil, ale já jsem se ho nebála, protože jsem

si byla jista, že se přece jednou vyčerpá. „Bude to pro tebe velmi těžké, Bis," ozval se Řehoř.
„Já vím," řekla jsem. Měla jsem ještě něco na jazyku, ale musela jsem to ze sebe páčit. „Řehoři," zadržela jsem ho, když už se zvedl, „Řehoři, jak, jak se zachází s mužem, když je trošku... nekňuba?" Cítila jsem, jak jsem zrudla a jak se Řehoř usmívá. Naklonil se ke mně a počal mi šeptat do ucha. Byla jsem mu vděčna, že šeptá. „Ostatně," skončil vesele a už nahlas, „určitě nebude nekňuba."
Chytil mou ruku a kryl ji ve dvojici pevných dlaní. „Sbohem, Bis." Řekla jsem: „Sbohem, Řehoři. Já tě ještě uvidím, ale ty mne ne."
2
Po třech nedělích přestalo pršet. Poslední kapky zazvonily o dláždění dvora jako skleněné kuličky. Škoda, že Sol nemohla vstát. Vyběhla jsem ven sama. Břichaté mraky se houraly už dost daleko za hradem, z opačné strany postupovalo rovnoměrné a ploché nebe, zbarvené jako ve venkovských oblastech, ale s odstínem rumělky. Bylo teplo. Jezero kolem hradeb se pařilo a jeho hladina znatelně klesala, jak voda odtékala střílnami a Přední branou. Plovala po něm zdechlina umělého tygra, který se chtěl také zachránit z města a byl ubit klacky.
Proplétala jsem se mezi uprchlíky, kteří se tlačili ze všech vrat, co jich na hradě bylo, aby se přesvědčili o zkáze Otonaa. Ustupovali mi zdvořile z cesty, ačkoli jsem byla pouze prostou členkou Rady a nijak jsem se nepokládala za dědičku hradu, zásob potravin nebo jediného čtverce, který ještě, třeba velmi lenivě, pracoval. Chovali k nám, ke mně, k Sol a k Horovi, prvnímu utečenci, jakýsi přirozený vděk, a měli vzhled lidí, kteří stále ještě nemohou uvěřit, že neštěstí ušetřilo právě je.
Spěchala jsem na věž svatého Mikuláše neboli na Dámu, jak jsme ji se Sol překřtily, když voda stoupla bradu až po kotníky a když jsme s nadějí začaly pohlížet na její úctyhodnou výšku. Dáma vydrží ještě dva měsíce deště, říkaly jsme si. Měla jsem v úmyslu vystoupit až nahoru, ale ukázalo se to zbytečné, protože všecko, co bylo potřeba, se dalo přehlédnout už z poloviny. Otonaa dokonale a s konečnou platností zmizelo, přikryto masami vody a nahoře nevinnými vlnkami, které si spolu hrály na babu a oplácely obloze červené úsměvy. Člověku se chtělo věřit, že na tomto místě nikdy žádné město nestálo, že si jen z dlouhé chvíle vymýšlel. Ale hrad se svými ostruhami zatínal moři do boku příliš neústrojně. Obešla jsem všechna okénka a potvrdila si, že na žádné straně není patrný ani sebe slabší proužek pevné země. Když člověk o hlavním městu dodatečně uvažoval, mohl nahlédnout, že mělo pro svůj osud výtečné předpoklady. Leželo na dně mělké mísy, uzavřené až ve stokilometrové vzdálenosti kruhem vrchů. Kotlinou neprotékala žádná větší řeka a ani jedna průrva ji nemohla dostatečně odvodnit. To, co město tekutého vyvrhovalo, likvidoval Ben strukturální přeměnou hmoty, ale pokud šlo o záplavu, nechal nás na holičkách.
Nová přírodní scenérie byla krásná, jako je krásné každé moře, a taktně mlčela o miliónech, pohřbených dole. Je docela dobře možné, že měla plné právo se tvářit tak svatě, protože lidé se mohli udusit i bez vody, když je čtverce v polovině období deště přestaly poslouchat. Vlastně se zachránili jen největší ustrašenci, ti, kteří utekli na hrad včas, dokud čtverce létaly, kdežto povahy klidné a spolehlivé tentokrát pohořely. Zůstala z celého Otonaa jen tisícovka živých, přesně 1.102 obyvatel bradu Karlštejna, které jsem teď živila, bídně sice, ale tak, aby neumřeli hladem.
Mít Řehořův čtverec! Ten byl jinak vycvičen. Ale odletěl s ním, jak jinak, a mně nezbylo, než si částečně ochočit svůj, když jsem se nechtěla dotknout zásob, uložených v Dámě, ani těch menších v naší drúze. Zásoby nadělal Řehoř posledního dne, zatím co já jsem si hrála se šaškem, dávala jsem Řehořovi různá jména a snila o broučkovi s červeným srdíčkem na zádech. Měla jsem v lijácích dost času, abych čtverec prohánělа, a asi třetí nebo čtvrtý den, po neustálé gymnastice, vydal první plod, talíř bramborového guláše, kostku umělého medu a lahvičku Koldi Petosy.
Pravím, každé moře má něco do sebe, ale toto mě nemohlo okouzlit, nebyla jsem mu nakloněna a chyběl mi také čas. Musela jsem se z Dámy vrátit na velké nádvoří a pracovat, to jest, vyrábět bramborový guláš pro tisíc lidí. Dovedete si představit něco nudnějšího? Vím, objednali byste patrně velký kotel, z kterého by si každý sám nabral, také nejsem hloupější, než je nezbytně nutné, ale v tomto ohledu nebyla s Benem žádná řeč, servíroval po jedné porci, každý talíř zvlášť, a dost. Od umělého medu se upustilo po vyrážkách, které utrpěla polovina obyvatel hradu, Koldi Petosa nevzbudila příliš důvěry jako samostatný pokrm, a tak moje činnost pozůstávala z tisíce rychle za sebou následujících objednávek guláše. Strava se obvykle podávala v kostele sv. Máří a byla tam hladovci na místě pozřena, což se neobešlo bez strkáni, polití jediných šatů omáčkou nebo rozšlápnutí misky. Ve stísněné prostoře to ani jinak nešlo.
Nyní nepršelo. Rozhlásila jsem cestou do věže, že budu vyvářet na velkém nádvoří, a když jsem se vracela, spíše uklidněná než přivedená z míry (sama jsem se tomu podivovala), zastihla jsem na určeném místě už zcela uspořádanou frontu. Postavila jsem se před ni, vytáhla jsem z kapsy svých ošumělých kalhot čtverec a dala jsem se do kouzlení. Dříve mě objednáváni jídel nebo věcí plně zaměstnávalo, ale cvik, kterého se mi dostalo v posledních deseti dnech, zmechanizoval potřebné duševní úkony, a tak jsem mohla pozorovat své strávníky, tvořit si o nich úsudky a bavit se s nimi, aniž byla porušena plynulost gulášových hodů.
Vždycky byl první Jup, muž středních let. Jeho bezvýrazností se nikdo nesměl dát oklamat; skrývala horečné spřádání nitek, které Jupa zavedly tam, kde se něco dělo. Neměla jsem ho ráda, ale právě on, kdysi jistě lenivý jako všichni, naznačoval, jaké svérázné povahy obnažila katastrofa mezi našimi lidmi. Jup snad nevyžadoval víc nebo něco zvláštního, ale všude, kde se něco dávalo, stál bezpečně jako první. Podala jsem mu talíř s obědem a umínila jsem si, že ho rozhodně nevezmu na vor Nolitů, až se budeme plavit k velké zemi.
Ano, polední přestávka jen na hodinku přerušila hlučné přípravy k opuštění hradu, probíhající ve všech volných místnostech a dnes také venku. Všude byly vytrhávány trámy a trámce, podlahy, prkna a dvéře skříní. Stolům byly uráženy nohy. V konírnách zanechal Řehoř něco klad, z nichž se dalo sroubit pět nebo šest vorů, ale ty zdaleka nepostačily pro posádku hradu. Rada se usnesla shromáždit všecko, co vypadá jako dřevo, takže se rozebíral krov Malého stavení, lámaly se intarzie, páčily schody a strhávaly obrazy. Muži se učili zacházet se sekerami a s palicemi, způsobovali si podlitiny, když uhodili vedle hřebů, ale obrysy vorů se blížily přijatelné podobě. Bezútěšný lijavec

přiváděl muže i ženy do zvláštní zuřivosti, vybíjející se ve zmatcích a v práci, ale i teď před obědem, za jasného výhledu, se našlo dost takových, kteří se spokojili letmým pohledem na výsledek potopy a znovu se chápali sochorů. Mně zůstal vor Nolitů s plachtou, stvořený v kratochvíli. Ležel před drúzou a dráždil svou zřetelnou dokonalostí a znakem jataganu s hvězdou. Z blahovůle Rady jsem si mohla plavce vybrat sama.
Upřímně řečeno, chtěla jsem si je vybrat v plném světle dne. Proto jsem vydávání guláše přenesla z kostela na dvůr. Jupa jsem vyloučila hned, a možná jen proto, aby konečně jednou nebyl první. Za ním se krčila velmi křehká dívka. „Jak se jmenuješ?“ zeptala jsem se. Řekla drsným a hlubokým hlasem, že ji nazývají Lou, a dělala dojem, že se stále za něco stydí. Musela být pěkně rozmazlená, tahle Lou, ale vzala jsem ji předběžně v počet. „Přijď za mnou večer do drúzy, Lou.“ Dívka sáhla po talíři, ale já jsem jej podala studnaři, který vedle mne vydával vodu. Měl nepsané právo najíst se ihned po namáhavém tahání džberů. Po studnaři si Lou odnesla dva talíře a už postupovali jeden za druhým. Označila jsem si víc než dvě stovky sympatických mladých lidí, tedy mnohonásobně víc, než se na vor mohlo vejít, a ještě jsem hledala společníky pro Sol. Proto jsem raději nikoho kromě Lou nepozvala domů a chtěla jsem se dále rozmýšlet.
Mnozí dojedli. Ozvaly se další údery seker, zadrnčela pila. Každý zvuk mi připomínal Řehoře. Existence hradu byla více méně jeho rozmarem, i když rozmarem, který zachránil mnoho životů. Ale skoby, lana, plachty, palice? Na co všechno pamatoval! Nejméně každou hodinu mi prošla před očima jeho podoba z večera loučení a vždycky jsem měla několik protichůdných představ o tom, co právě podniká. Trmácí se někde pěšky? Vyhrabává z písku svůj pozemský létací stroj? Bloudí mezi bloky na Sheetu? Zanechal po sobě mnoho stop a všechny dobré.
Byla jsem si naprosto jista, že vykoná i to nejdůležitější, ačkoli nic neslíbil, ačkoli si vyhradil, že se rozhodne teprve cestou na Sheet. Jak se mohl rozhodnout, když viděl spoušť, způsobenou Benem buď záměrně nebo z paralytického šílenství! Dosud Bena nesvrhl z trůnu, ale udělá to a my uvidíme slunce, bude-li den, nebo hvězdy, bude-li tma.
Vydala jsem příděl opozdilcům a kráčela jsem chvatně k Voršilce, abych se pokusila vpravit matce něco do úst. Ji jsem vyjmula z gulášových orgií, krmila jsem ji nejlepšími kousky ze zásob, ale s jakými potížemi! Sol nechtěla jíst, jenom by pořád pila. Měla rozpálené čelo a choroba, která neměla jiné příznaky než nevolnost a horečku, ji úporně zpracovávala. Sol seděla na lůžku a čekala. Všimla jsem si, jak v posledních dnech opět zestárla. Její nová podoba se musela připravovat dlouho a nemoc ji uspíšila. „Nesu ti žloutkový krém, maminko, najez se.“ Kupodivu nic nenamítala. Uždibovala z misky po kouscích a nechávala na pokoji karafu se šťávou. „Dole je to zlé?“ „Velmi zlé, maminko.“ Namáhavě polkla a nechala lžičku dlouho v ústech. Měla to neveselé. Ve městě zůstali všichni její přátelé a ona nebyla na pochybách, co se s nimi stalo. Nikdy předtím mi nenapadlo, že by k nim Sol mohla mít nějaký hlubší vztah, a pravděpodobně to nenapadlo ani jí samotné. „Měla jsi někoho zvlášť ráda ?“ zeptala jsem se.
Odložila talířek i lžičku a natáhla se na polštář. „Zvlášť ráda? Nevím. Řehoře jsem měla zvlášť ráda, a vidíš, nedal se zdržet. Teď už nebude hledat otce, viď? Chudák, jistě stavěl hrad jen proto, aby ho přilákal.“ Nejprve jsem se bála, že Sol chytá fantas a položila jsem jí ruku na čelo, ale pak jsem se sama štípla. Byla bych se propadla hanbou. Sol nic nepochopila za celou dlouhou dobu, co jsme se stýkaly s Řehořem. Věřila ještě původní pohádce o Vyřazeném. Zdálo se mi to nemožné, ale nenašla jsem v matčiných očích žádnou potměšilost, jen smutek a únavu. „Jistě, teď už ho nebude hledat,“ řekla jsem rychle a šla jsem uklidit zbytky jídla.
„Bis, přines mi trochu šťávy,“ požádala mě Sol. „Jak se vede našim hostům?“ Nedala si namluvit, že hrad teď jaksi patří všem. Zvenčí sem přidušeně doléhalo bušení. Někdo rozbil sklo, zvonily střepiny. Vyškrabala jsem zbytky krému do kbelíku, protože Ben už neuklízel, ale kbelík byl plný a páchl shnilotinou. „Šťáva je na nočním stolku,“ zavolala jsem a hmoždila jsem se s odpadky ven. Vysypala jsem je na rostoucí hromadu opodál drúzy.
Když jsem se vrátila, Sol stále ležela-a dívala se nahoru skrze strop. „Nechtěla jsi pít?“ Trhla sebou. „ Vidíš, úplně jsem zapomněla.“ Nalila jsem jí a ona vyhltla celou skleničku naráz. Nelíbila se mi, na mou věru, dobráček Sol. „Maminko, měla jsi dovolit, aby tě Řehoř prohlédl. On přece studoval uzdravování lidí.“ Sol se zasmála koutky úst. „Jakpak mohl studovat? To si vymyslil, on si dost vymýšlel. Řekni, Bis, jak mě mohl uzdravit Vyřazený, třeba tak bystrý, jako Řehoř? Ostatně jsem nikdy neslyšela, že by jeden člověk mohl uzdravit druhého.“ Neudržela jsem se a pověděla jsem jí pravdu o Řehořovi, odkud je, kdo je a co u nás hledal. Prosila jsem ji za odpuštění, že jsme ji obelhali. Naslouchala mi a šimrala mě na lokti. „Já vím, miláčku. Jsi hodná a chceš mě rozptýlit. Musíš si vymyslit něco chytřejšího, abych ti sedla na lep. Cožpak jsou nějaké jiné světy než náš? To jsi trošku přehnala, přiznej se, Bis. Nebo ses dala ošálit Řehořem? Důvěřivá jsi na to dost. Řehoř mě chtěl vidět... nu bez šatů, proto tvrdil, že umí uzdravovat. Vzpomínáš si, co jsme o mužích povídali v hygienickém kabinetu? Řehoř je jiný, všechna čest, před ním se člověk stydí. Sama ses přece styděla u toho rybníka.“
Uznala jsem, že je úplně zbytečné ji přemlouvat. Nemohla jsem si však odpustit poznámku: „Mýlíš se, Sol, že se Řehoř o tebe ucházel. On má ve svém světě nějakou ženu.“ Viděla jsem v duchu Řehoře, jak se šplhá vesmírem po laně, a začala jsem se smát.
Sol v tom viděla důkaz, že jsem jí napovídala hlouposti, a pleskla mě po ruce. Tím byl spor o Řehořův původ u konce.
Na odpoledním zasedání Rady podával Hor zprávu o práci na vorech a o přípravách k odplutí. Navrhoval, aby cestu podnikly všechny vory společně. Měl podrobně sestaven půdorys konvoje, poskytující dostatek místa k manévrování, kdyby toho bylo potřeba, a zároveň umožňující přijít komukoli na pomoc několika strážními vory, opatřenými vedle plachet i vesly. Poslouchajíc Hora i jiné, představovala jsem si je, jací byli ještě před nedávnem: poživační, líní a užvanění.
Rada jmenovala vedoucí jednotlivých vorů, mezi nimi mne. Hor se mě veřejně tázal, zda už mám vybranou posádku. Odpověděla jsem podle pravdy, že ne, ale že doufám být s volbou hotova do večera, neprotáhne-li se příliš schůze. Musím znovu připomenout, že výhody, které mi byly všestranně poskytovány, nenarážely na žádný odpor, naopak, setkávaly se s pochvalným mručením mužů.
Po skončení shromáždění jsem se potulovala hradními dvory. U parkánu jsem zahlédla Jupa v klubku jeho přívrženců.

O něčem se domlouvali, ohlížejíce se. Otočila jsem se na podpatku. Nezdálo se mi, že by kdokoli z Jupových přátel stál za pozornost. Hledala jsem někoho jiného. Ve frontách na guláš stával občas prošedivělý, ale poměrně ještě mladý muž, který mi vždycky poděkoval dokonalou úklonou. Na toho jsem myslila jako na Solina společníka, ale ať jsem bloumala kudy jsem chtěla, Šedivák (tak jsem mu přezdila), se někam propadl.
Šplhala jsem po skaliscích pod Dámou a setkala jsem se tam s třemi mladíky. Ráchali se ve vodě k hradbám a nazpět. „Chcete se plavit na voru Nolitů?“ vykřikla jsem. Zuřivě hrabali vodu a za chvíli jsem je měla kolem sebe. „To je přece slovo,“ souhlasili nadšeně. „Jak se jmenujete, hrdinové?“ Představili se mi jako Lip, Syn a Pat. „Lipe, Syne a Pate, najdete si tři hezké dívky a večer s nimi přijďte do drúzy u věže Voršilky. Máte zde nějaké příbuzné?“ Pat měl matku. „Matku vezmi s sebou,“ řekla jsem. „Mládenci, bez děvčat vás neznám.“
Pak jsem strávila zbytek času do večeře výhradně pátráním po Šedivákovi; bála jsem se rozpoutat další přijímání, dokud ho nebudu mít. Ukázalo se, že to bylo moudré. Místo šesti mladých a Patovy matky se dostavilo sedmnáct osob. Chlapci se pochlubili kamarádům a ti zahořeli pro jatagan s hvězdou natolik, že se přišli alespoň pozeptat, nezbývá-li místo. Pro jistotu si dívky sehnali všichni, strkali je před sebou jako štíty. Z rodičů jsem přijala jen Patovu matku. Vyčítali mi bezcitnost, ale vor byl odhadnut na dvaadvacet lidí a já si přála, aby jej obsadila mládež. Věděla jsem proč.
Čekala jsem na Lou, ale neukázala se. Začali jsme tedy bez ní první společnou večeři; podával se samozřejmě bramborový guláš, jenomže v neomezeném množství. Čtverec se proti tomu dosti vzpouzel, přivykl na pravidelný výdej po tisícovce porcí a nechtělo se mu dělat přes čas. Mladí u nás zůstali přes noc. Rozdělila jsem je do pokojů po čtyřech, vždycky dva páry, a Patova matka, paní Gam, bydlila sama.
Překvapením příštího rána bylo, že frontu začínala Lou. „Proč jsi včera nepřišla?“ vyslýchala jsem ji. Pohodila dlouhými, na ramena padajícími vlasy. „Nepojedu s tebou.“ Odmítla vysvětlit, co jí v tom brání, a pyšně jako princezna odnášela dvě misky.
Když jsem Jupa nenašla ani mezi prvními padesáti, přestávala jsem věřit svým smyslům. Vysvětlení se mi dostalo od Vila, jednoho z členů Rady. Přišel k výdeji a čekal, až budu hotova. Pak mě vzal pod paží a táhl do Domu kanovníků, kde se obvykle konaly porady. „Mimořádná schůze,“ šeptal mi, „Jup a osm dalších se v noci vloupali do skladu, nabrali zásoby a zmizeli s jedním vorem.“
Zasedání bylo tehdy bouřlivé, mnozí navrhovali, aby uprchlíci byli stíháni a potrestáni, a Hor v souladu se skutečností poukázal na to, že něco takového je nesmyslné. Zloději odpluli právě s rychlým strážním vorem. Rada se usnesla postavit ke skladu a k vorům hlídky. „Jup musel být vždycky první,“ řekla jsem. Už mi bylo jasné, proč se u parkánu tak ohlíželi, aby je nikdo neslyšel. Na rozdíl od jiných členů Rady jsem nebyla příliš překvapena. Navykla jsem si při vydávání stravy pozorovat lidské zvláštnosti a odhadovat povahy. Jup potvrdil, že jsem se v něm příliš nemýlila.
Dny se teď podobaly douškům tekutiny, která nijak zvlášť nechutná, ale musí být vypita. Myslím, že Rada chybila, když přímo nestanovila okamžik vyplutí. Čekalo se naň netrpělivě, ale protože nebyl určitý, nepoháněl pracovníky k většímu úsilí a rytmus příprav se spíše zpomaloval. Snad k tomu přispěla únava, rozedřená pokožka rukou, které držely sochory poprvé v životě, snad také četné úrazy, z nichž několik mělo smrtelné následky. Vedoucí vorů, kteří zodpovídali také za stavbu, denně hlásili radě, co všechno zase odložili, kladli požadavky, které nikdo nemohl uspokojit; hradu se zmocňovala mrzutost a propukaly hádky.
Zkrátka, žili jsme si zase příliš dobře, a snad proto jsme oddalovali opuštění hradu, na které jsme se těšili. Naštěstí vypověděl službu i můj čtverec. Tím skončil, jak by to byl nazval Ros, Věk guláše. Protože zásoby mohly jedenácti stům lidi stačit nejvýše na pět dní, obrátila se selanka během několika minut v kritickou situaci, sešla se Rada a přikázala vyplout zítra ráno, ať jsou vory v jakémkoli stavu.
Tak sbohem, Karlštejne, sbohem, hračko muže z vesmíru! Šla jsem se rozloučit někam do samoty, kam by nebyly slyšet hlasy náhle vzbuzeného pracovního ruchu. Zalíbily se mi skalní hřbety, svažující se prudce k vodnímu valu. Jak byl Řehoř důkladný, prodíraly se i kamením větvičky a na jejich koncích pelíchaly bambule květů, kterých se člověk mohl lehce přidržovat nebo se o ně škrábnout, prostě, jak se mu zlíbilo. Usadila jsem se rozkročmo za jedním bodlákem. Když jsem se naklonila, zalechtal mě na nose, a tak účinně bránil sentimentálním výlevům, jimž jsem právě byla neobyčejně nakloněna.
Hrad byl příliš hřmotný na můj vkus, ale zadřel se mi pod kůži. Měl v sobě modrou pohádkovost, jako by byl utekl z příběhů pavučiní, jako by byl obrázkem k nim. Jestliže Řehoř mluvil pravdu, že stavba je kopií hradu, který u nich skutečně stojí nad řekou Berounkou, pak mají pozemšťané kus smyslu pro substanci, která činí obyčejné věci krásnými, i takovou hromotluckou věž, i vykotlané zuby hradeb.
Viselo mezi mnou a Řehořem něco, o čem jsme nikdy nemluvili, ale nač bezpochyby myslil on také. Byla bych se ráda podívala k nim, na vychvalovanou Zemi. Asi to nešlo, jinak by se byl Řehoř alespoň zmínil. Kdož ví, jaké tam mají pořádky. Ale velice ráda bych se tam podívala. Musí to být úžasný svět, podle toho, jaké k nám vyslal představitele, totiž Řehoře a tento hrad. Prý se tam každý den střídá světlo a tma, jako tomu bylo v Otonaa, ale bez zásahu mozků, jen tak. Prý se tam dodnes pasou živí koně, podobní mému miláčkovi Chmee. A žije tam někde žena, která dokázala učarovat i tak vybíravému stvoření, jako je Řehoř. Jak musí být krásná!
Jak jsem seděla nad vodní pustinou, zatím co má posádka valila vor blíže k hladině, malovala jsem si zevrubně obraz Země a docela zvláštní úzkost mi svírala slabiny. Byla jsem na měkko. Nehodlala jsem si zastírat, že toužím po docela jiném světě, než je náš. Zjevoval se mi krajinami a věcmi, které jsem nikdy neviděla: Loukami s křovinatými ploty a věžemi s číslicemi, napsanými do kruhu, šedivými pruhy s kvetoucími stromy po stranách, se směšnými travinami za těmito stromy, traviny byly žluté a měly paličky na koncích. Po šedivém pruhu kráčeli lidé, držíce se za ruce, mířili k budovám s rovnými střechami, na nichž stály hluboce lesklé modré přístroje.
Konečně jsem se dala do breku a zmáčela jsem květ bodláku, který se mi tulil k tváři. Utřela jsem si jím oči, zůstaly mi

v nich tenké pálící chloupky, a měla jsem nový důvod k pláči. Teprve když jsem se třikrát ujistila, že jsem obyčejná káča, která si z rozmařilosti dělá zbytečné starosti, a když neví kudy kam, jednoduše pláče, teprve tehdy se ze mne opět stala přísná dívka a členka Rady hradu Karlštejna.
Za odměnu se mi vzápětí vyjasnilo, proč se mi Lou vyhýbá a proč nikde nemohu najít Šediváka. Přistihla jsem je za opěrným pilířem Dámy, jak se k sobě tisknou a dávají si polibky, ale kupodivu ne na čelo, nýbrž na ústa. Já věděla, proč usiluji, aby Šedivák dělal matce společnost! Byl by ji uzdravil jedna dvě, chlap jeden hnusný!
Starali se jen o sebe, takže jsem se mohla přikrčit za osamocený kamenný kvádr, před nimž ještě rostl nějaký pozemský keř. Tentokrát jsem si nezatěžovala hlavu moralitami, neměla jsem ani čas, a tajila jsem dech a oči mi málem vypadly z důlků. Šedivák držel dívčinu hlavu ohnutou levou paží, takže měl ústa kolmo k jejím, a přisál se na ni jako pijavice. Snad ji chtěl udusit. Ona ho také držela kolem krku, vůbec nevypadala, že se ji takové počínání příčí. A když jeho pravička přejela celá dívčina záda od shora až dolů a nazpět a pustila se pak kolem krku za výstřih a ztratila se v něm, Lou se k němu ještě přimáčkla, a jako by ji probíhalo vlnění!
Ti dva ne a ne se unavit. Musela jsem si počkat, než Šedivák dívku pustil. A pak vedli rozhovor, kterému jsem už vůbec nerozuměla. Oni se jistě zbláznili. „Máš?“ ptal se muž. „Mám,“ odpověděla Lou. „Moc?“ ptal se Šedivák. „Moc,“ řekla Lou svým hrdelním hlasem. „Chceš?“ tázal se on. Horlivě několikrát přikývla. „Moc?“ pokračoval muž. „Ty víš jak moc,“ vydechla Lou a zvrátila se mu znovu do náruče. Chvilku se líbali, pak ji Šedivák mírně odstrčil a rozhlížel se. Měla jsem strach, že mě objevil, ale on keř přejel docela zběžným pohledem a mračil se. „Tady je to hloupé,“ řekl, „a v hradu všude o někoho zakopneš.“ Lou řekla: „Tmy se nedočkáme.“ Přestali mluvit a věnovali se stejnému jednání jako prve.
3
První muž z konvoje zemřel hodinu po vyplutí za krátkých, ale ukrutných bolestí. Slyšeli jsme jeho výkřiky, jakoby vystřelené rovnoběžně s hladinou, a do hučivého mořského ticha zazněl úplně zřetelně i jeho poslední chropot. Vezl se na čtvrtém voru za naším, seděl na okraji a koupal si nohy ve vodě, když s ním zalomcovaly křeče. Zakrátko se totéž opakovalo na jiných vorech.
Strážní vory začaly obletovat konvoj. Přirážely do největší blízkosti těžkopádných dřevěných plošin a muži u kormidla volali: „Nedotýkejte se vody! Nekoupejte se! Neponořujte ruce ani nohy! Nepijte vodu! Vyhýbejte se pěně! Každou kapku vody, která na vás dopadne, setřete suchým hadříkem, ale tak, abyste ji nerozmazali! Meo zemřel, když se dotkl mrtvoly Umělého! Pod hladinou plavou mrtvoly Umělých! Jsou prudce jedovaté ! Střezte se vody !“ Hlášení opakovali u každého voru dvakrát a rychle zamířili k následujícímu. Veslařům se napínaly svaly na zádech.
Suchým hadříkem! To byl nápad! Samozřejmě jsme všichni byli umáčení, nejvíc já a paní Gom; seděly jsme na předku plavidla. Jakmile jsme vyslechli příkaz, nahrnuli jsme se pod stěžeň, tam vlny dostřikovaly poměrně nejméně, a hledali jsme, čím bychom si otřeli pokožku. Neměli jsme žádné suché hadříky, neměli jsme vůbec žádné hadříky, a kde bychom je také vzali? Zatím co se Lip pošklebovat Horovu nařízení, dívka, kterou si přivedl, jmenovala se trošku vznešeně Man a měla vlasy spleteny do jediného silného copu, přetáhla přes hlavu šaty a počala kapky vysávat rubem látky. Man měla pěkná ramena a byl na ni hezký pohled, jak se opatrně osušovala.
Udělali jsme to po ní. Nebyla jsem přesvědčena, že je Horův pokyn správný, vzduch by byl rozptýlené kapičky vysušil spolehlivěji a bez vtírání do kůže, ale nechtěla jsem zvedat žádnou rebelii a tiskla jsem si na čelo a na ruce chlupatý rub své věrné bundy. Také Sol se zvedla na loket a otírala se, třebaže nemohla být příliš potřísněna. Její lůžko stálo uprostřed voru, přímo pod stožárem, a teď ji vlastně hlouček posádky ještě chránil.
Mrtvoly Umělých jsme viděli na vlastní oči. Vznášely se asi metr pod hladinou jako temné balíky, jako velké ryby. Byly to správné ryby pro toto moře. Doly vln je obnažovaly. Zde se zaleskl chrup mezi rozpuštěnými vlasy, tam byly vidět nafouknuté tváře a pár němých očí, strnulých ve výčitce. Občas zadunělo dno voru, a stalo se, že jedno tělo zachytila přední hrana a tlačila je před sebou. Ruka Umělého se zvedla a ohnula přes kraj plavidla. Nikdo neměl odvahu ji shodit třeba jen špičkou boty, a tak jsme dlouhou chvíli pluli s hroznou ozdobou, dokud ji vlny nestrhly a neodnesly.
Neudivilo mě příliš, že Umělí zahynuli. Bylo to svědectví, že měl Řehoř plnou pravdu s Benovou progresivní paralysou či jak jeho rozklad nazýval, a litovala jsem, že s námi není, aby se přesvědčil, jak je ten bláznivý zmetek zlý, jak kolem sebe tluče a plivá jedovaté sliny. Umělí neměli většinou v Otonaa drúzy, povodeň je zastihla na holém prostranství a zničila je dřív, než lidi v domech. Možná, že je rozkládal už pouhý déšť a ve styku s jejich syntetickými těly vytvářel jedovaté zplodiny.
Jak náš koráb razil cestu ostatním, nechávaje na hladině dvě zčeřené a rozbíhající se čáry, mrtví na nás nepřestávali bušit, chvílemi pravidelně, a jindy jsme pluli volnou vodou bez jediného těla, aby se jich pak shluklo víc najednou.
Opět nás dohonil strážní vor. Neměl žádnou novou zprávu. Kormidelník pořvával: „Nedotýkejte se vody! Nekoupejte se! Neponořujte...“
Některým výstraha nestačila. Znovu a znovu zněly z různých stran steny umírajících a předháněly bachratá plavidla, houpající se zvolna na vlnách, a mísily se s poplašeným křikem žen. My jsme stále třímali části oděvu a osušovali každou novou stopu vodní tříště. Blahořečila jsem Řehořovi, který na voru zřídil ještě druhou palubu, vztyčenou více než půl druhého metru nad základní plošinou, kterou teď hojně zalévala voda. Zdálo se mi, že myslil opravdu na všechno.
Hrad zvolna zapadal za obzor. Už se skrylo celé skalisko, na němž stál, skryly se hradby. Dáma a Císařský palác trůnily přímo na oblé čáře vodstva, na pomezí moře a růžového nebe, neskutečné, jakoby zapomenuté, přelud, vzpomínka.
Byla jsem jediná, kdo hradu věnoval pozornost. Mládež upírala zraky dopředu, do barevné prázdnoty, zírala tam vytrvale, jako by si chtěla vysnít pevnou zemi, jako bychom neodbyli teprve desetinu cesty. Kdykoli se vzadu ozvalo nové volání smrti, chlapci a děvčata sebou trhli, byli v pokušení se obrátit, ale pak mlčky ztuhli v dosavadním postoji a poslouchali, jak se v plachtách zmítá chycený větřík.
Sol měla zpocenou tvář a bylo jí zle od žaludku, třebaže se vor kýval jen velmi krotce. „Vyzvracej se, Sol,“ pobízela jsem

ji, ale paní Gom mi odporovala: „To nic nepomůže. Jednou začne zvracet a nepřestane. Sedni si, Sol, a uvolni žaludek. Nakloň se kupředu.“ Gom byla zkušená a klidná žena. Matka ji poslechla a skutečně se jí ulevilo.
„Cítíte zápach?“ ptal se Leo, náš kormidelník. On jediný stál níže než my, na dvou prkénkách mezi spodní a horní palubou.
„Jaký zápach? Berana imanú přece nevezeme,“ žertoval Lip. Leo prohlásil: „Cítím velmi protivný zápach. Nevím, k čemu bych jej přirovnal. Snad ke shnilému mandrúu.“ Natahovali jsme všichni do nosu, ale vzduch byl čistý a měl jen onu charakteristickou slabou příchuť vody. “Zacpi si tedy nos,“ poradil kormidelníkovi Pat.
Pat byl příjemný mládenec a hezky se choval k děvčeti, které přivedl. Byli dohromady pěkný párek, oba vysocí a štíhlí, věčně svěží a ochotni k jakékoli legraci. Ela měla náušnice z tyrkysově zeleného kovu, kterých si velmi cenila. „Málem jsem je zapomněla doma, když jsem prchala na hrad,“ říkala. „Zdržela jsem se kvůli nim o dobrou hodinu.“ „Ano, ano,“ poznamenala Patova matka, „mohly to tedy být opravdu drahé náušnice.“ Patova matka pohlížela na Elu dost kriticky, ale hoch nedbal; nevzdálil se od své vnucené společnice ani na krok.
Patův výrok o zacpaném nosu zazněl trapně tváří v tvář umírajícím na zadních vorech, ale já se nezlobila. Někteří z mé posádky v sobě měli tolik životnosti, že ji nedokázali zkrušit ani s největší snahou; vždycky se jim nějak vysmekla. Zachmuřili se, když právě trup Umělého udeřil o palubu, ale sotva jsme mrtvolu minuli, dívali se hned optimisticky do dálav kupředu. Vítala jsem, že se dvojice drží pospolu, a dodávalo mi to naději, že se ve svém podnikání příliš nemýlím. Měla jsem na palubě také Lou a Šediváka. Vymohla jsem si to na Horovi, který příliš nechápal, oč jde, ale vyhověl mi beze všeho. Zakázal všem vedoucím vorů, kromě mne, aby Šediváka vzali. Lou ano, ale Šediváka ne. Ten zuřil, běhal od jednoho k druhému, a nakonec, těsně před odplutím, přišla Lou s prosíkem k plachtě s jataganem a hvězdou. Dovolávala se starého pozvání, byla zkroušená, ale sotva jsme odrazili od skal, uchýlila se ona i Šedivák stranou a setrvávali v nevšímavosti vůči ostatním. I teď, ačkoli se tiskli co nejvíce ke středu voru, působili dojmem, že sem kdovíodkud spadli, a že s námi nemají nic společného. V duchu jsem se smála. Nic mi nevadilo, že jsou nadutí a jenom pro sebe. Potřebovala jsem je.
Vorem přeběhlo vzrušení a Syn, nejvyšší z chlapců, ukazoval nataženou paží dopředu. Z málo prozrazující bílé skvrny vyklubával se postupně vor stejného typu, jaké byly v našem konvoji. Dosud byl vpravo od směru naší plavby, ale zdálo se, že nám zkříží cestu. „Přece se ještě někdo jiný zachránil,“ mínil Lip, ale já hned myslila na Jupovu partu, co se jí asi přihodilo, že ji doháníme. Vor byl už zpozorován celým konvojem a dvě strážní plavidla vyrazila kupředu. Právě zafoukal o něco silnější vítr, pohnuli jsme se také rychleji, ale veslaři nás předhonili.
Uprchlíci se chovali podivně. Nejevili žádnou snahu vyhnout se nám, nýbrž mířili už téměř kolmo na náš kurs. Neudržovali plachtu pod větrem, byla otočena napříč lodí. Bylo vlastně těžké posoudit, zda to nejsou jen vlny, které vor nesou.
Znenadání jsem si vzpomněla na Lea, kormidelníka. Visel bezvládně na páce kormidla a udržoval ji na místě pouze tělem. Páka ho zachránila před zřícením na spodní plošinu. „Pate, Lipe!“ vykřikla jsem, „ke kormidlu!“ Mladíci se vrhli dolů a prkénka, na která skočili, zapraštěla. Zvedli Lea a soukali ho vzhůru. Jiní jim přišli na pomoc, Leo byl vytažen přes okraj horní paluby a uložen vedle Sol.
Byl velmi bledý v obličeji, oči měl zavřené a přerývaně dýchal. Sáhla jsem mu na prsa. Srdce pracovalo rytmicky, ale v pomalejším tempu. Pokoušeli jsme se vzbudit ho pleskáním do těla a přes tváře. Také Lou a Šedivák se vzchopili, Lou štípla nešťastného kormidelníka svými špičatými nehty. Pootevřel ústa, ale vzápětí je zase pevně stiskl. Zatím se zdola ozval Lip: „Tady opravdu něco čpí.“
„Cítím to také,“ řekla Sol, sedící na konci lůžka. Sehnula jsem se k ní a zachytila jsem slabý závan nevýslovně protivného smradu. Hned se mi zvedl žaludek a prudce jsem se napřímila. „Lipe,“ řekla jsem, „kdyby něco, zavolej! A ty, Pate, dávej seshora na Lipa pozor.“ Zkusila jsem ještě jednou sklonit hodně hluboko hlavu. Dalo se těžko určit, co zápach nejspíš připomíná. Snad opravdu shnilé mandrúu.
Vor se těžce sunul kupředu a neustále narážel na těla Umělých. Bylo jich čím dál tím víc. Bylo to úplné pole mrtvých, kterým jsme proplouvali. Strážní plavidla se nám vzdálila asi na polovinu cesty k Jupově voru. Ohlédla jsem se po hradu. Nad horizont vykukovala jen střecha Dámy. A pluli jsme dál.
„Jak je ti, maminko?“ obrátila jsem se k Sol. „Nemáš dobrou barvu, jsi celá bílá.“ Seděla bezmocně na konci lůžka, potila se a třeštila oči na zahoustlé vlny. „Viděla jsem setníka,“ zašeptala Sol. Měla vidiny. „Kde byl setník ?“ zeptala jsem se. Matka natáhla paži. Ukazovala na příď voru. Zamyslila jsem se. Mohla se mezi desetitisíci utopenými Umělými vznášet také těla našich pronásledovatelů? Jistě trčeli v hale drúzy, když přišla pohroma. Voda mohla dovnitř vniknout šachtou, jistě, ale zdálo se mi nejpravděpodobnější, že sotva zažbluňkala poklopem do haly, utekli Lab se setníkem do výše položených pokojů a tam zahynuli udušením. Najednou mi přišlo divné, že Laba nijak nelituji. Dal mi přece život a choval se ke mně na Pomerančových ostrovech hezky, byl, alespoň šest let, mým otcem. Vrátil se mi jeho široký, hlučný smích, když jsem někdy upadla a nabírala, jeho smích mě nakazil a nedělala jsem si nic z natlučených kolen ani odřených loktů. Se zavřenýma očima mohl se člověk i teď, za třepotání plachet a dunění vln, vmýšlet nazpátek na Pomerančové ostrovy, do ráje dětí, dokud o břevna neudeřil příští trup bezduchého.
Chvíli jsem snila a pak jsem se neradostně vrátila na vor Nolitů. Mezitím se na pohovce vedle Lea ocitl také Lip. Vor byl veden jeho druhem a Syn se Šedivákem něco montovali na páce kormidla. Ano, prodlužovali ji, aby kormidelník mohl stát na horní palubě. Shledávala jsem, že moje posádka byla vybrána znamenitě. Chlapci se bez řečí chápali práce a rozuměli jí lépe než já. Mohla jsem se přitisknout k Sol a konejšit ji: „Ne, maminko, setník rozhodně zůstal v drúze. „O Labovi jsem se z opatrnosti nezmínila, možná, že by se v Sol našlo nějaké bolavé místo. Míjeli jsme strážní vory, které se lanovím připoutaly k plavidlu Jupa a jeho společnosti. „Všichni jsou v bezvědomí,“ zahalekal na nás jeden veslař. „Jup je mrtev. Nedotýkejte se vody!“ Přenášeli některé uprchlíky na strážní vory, jiné nechávali na místě a dohadovali se o tom, kdo z živých s nimi zůstane jako nové osazenstvo. Zahlédli jsme, jak bidlem svrhuji jedno tělo do moře. Byl to

bezpochyby Jup, věrný své zásadě vlézt všude první.
Před námi ležela modrá puklice volného moře, zarývali jsme se do ní a vítr ochraptěle zpíval marš. Muži rozvíjeli činnost. Přenášeli ke stožáru bedny s potravinami, dosud složené na zádi, páčili okrajová prkna horní paluby a přitloukali je na bedny. Už jsme všichni nabírali mandrúuový pach, který se šplhal od vodní hladiny výš a výš. Uhodla jsem, že chtějí sroubit třetí palubu, že se dobývají k čistému vzduchu. Ohlédla jsem se po ostatních vorech a zjistila jsem, že se tam odehrává totéž. Ale vpravo vzadu nic nepřitloukali. Vyprazdňovali bedny a skládali jejich obsah na hromadu. Upozornila jsem na to chlapce, ti zastavili práci a dohadovali se, co to má znamenat. Lou řekla svým hrdelním hlasem: „Chtějí položit dvě bedny na sebe, vy mudrcové.“ Držela se uraženě opodál, když Šedivák nedokázal vzdorovat náhlému hnutí být obecně prospěšný. Syn namítl: „Proč by je museli vyprazdňovat?“ „Aby je pořádně přitloukli k sobě,“ řekla Lou.
„Fiíí,“ hvízdl Šedivák, „my dáme na sebe tři. Máme jich dost?“ Vykládáním beden se zaměstnali všichni, kromě Sol a bezvědomých, k nimž zakrátko přibyl Pat. Spěchali jsme, protože zápach byl pronikavý a zatěžkal nám hlavy, jako by do nich skryl závaží. Sol, která dosud seděla, se už zavíraly oči a stěžovala si na sirnatou pachuť na jazyku. Tři hluboce a podivně spali: Leo, Lip a Pat. Patova dívka třímala páku kormidla. Snad se domnívala, že tak rychleji upadne do dřímot a dohoní svého přítele. Přála jsem si, aby to viděl Řehoř. Na naší Lucii se, žel, tak pozdě, proklubávaly velice přijatelné zjevy.
Sama jsem náhle našla na jazyku chuť síry, o které se zmiňovala matka. Chvátali jsme a hubovali jsme na muže, kteří za nic na světě nesvedli stlouci k sobě bedny, když neměli řádný přístup k jejich dnu. Odtrhovaly se další desky, aby bedny mohly být spojeny s jejich pomocí. Tak to šlo lépe a byla větší jistota, že dno beden nepovolí. Konečně byly hotovy první dva hranoly, podpěry budoucí třetí plošiny. Nepodařilo se nám složit do nich zásoby tak, jak to dokázal na Řehořův povel Ben, a mnoho věcí nám zbývalo.
Sol už spala také. Položili jsme všechny spáče napříč pohovky, takže jim nohy spočívaly na zemi. Každý předmět se teď zdál trojnásobně těžší než před čtvrt hodinou, a v uších nám hučelo ještě cosi jiného než vítr a vlny. Ošklivá pachuť se mi rozlila po celé ústní dutině. Mlčela jsem a snad jsem ani nemohla promluvit. I ostatní se dorozumívali spíše posuňky nebo jednoslabičnými výkřiky než souvislou řečí.
Lou se zřítila na zem. Šedivák odhodil palici a vrhl se k ní. Zahnala jsem ho nazpět s nepochopitelnou rázností. Byl z mužů nejšikovnější a nemohli jsme ztrácet ani vteřinu. Sama jsem táhla Lou k pohovce. Ještě se tam pro ni našel kousek místa.
Konečně byly podpěry hotovy. Zdvihali jsme na ně prkna, každé šest lidí. Tak jsme zeslábli. Pohovku jsme museli nechat na místě, ačkoli by se nám byla hodila. Teď už se nikdo nezdržoval otíráním kapek s kůže. Byli jsme urousaní a nevadilo nám to. Prkna klapavě poskakovala na bednách. Zatím jsme neměli čas je přitlouci. Zatěžovali jsme je těly spících. Této práce jsme se museli zúčastnit všichni. Soukali jsme do dvoumetrové výše nejprve Sol, po ní Šedivákovu milou, a dále chlapce, k nimž mezitím přibyl Syn a dva další. Šedivák a paní Gom, která projevovala ze všech největší energii, už klečeli nahoře a tahali bezvědomé za paže.
Jako kapitán lodi jsem mohla nahoru až poslední a prosadila jsem si toto právo přes chabé protesty chlapců. Na prodloužené rukověti kormidla klímala Ela, zapomenutá v zoufalém shonu. Pokynula jsem Šedivákovi, aby slezl. Štěstí, že Lou spala. Byla by mu to nedovolila. Dopravili jsme Elu nahoru a vyhledali jsme několik krátkých dlážek. Šedivák je přitloukal těsně k tyči kormidla z jedné strany, já z druhé. Do zbývajícího otvoru jsme vší silou zarazili hranoly, naštípané z jedné dlážky, a všechno jsme skrz naskrz probili silnými skobami. Poslední údery kladivy jsme vedli jen po paměti. Oči nám slzely námahou a hlava se nám točila. Šedivák si poranil palec, který silně krvácel. Ale kormidlo jsme upevnili tak řádně, že se ani nepohnulo. Nevím, co jsme vlastně očekávali od hořejší plošiny. Když jsem se tam se Šedivákovou pomocí vyškrábala, všichni už leželi v bezvědomí tak, jak klesli, jeden přes druhého. Ještě předtím, než usnul také, ukázal Šedivák za sebe.
Neřízené vory konvoje se rozjížděly na všechny strany.
Pak jsem přestala vidět. Ať jsem sebevíc rozvírala víčka, byla za nimi jen tmavě hnědá tma, plná pohybů. Ale měla jsem oči opravdu otevřené? Nemohla jsem se o tom přesvědčit, protože mě tělo přestalo poslouchat. Možná, že má ústa byla právě tak zamčena jako Leova, ale já jsem je necítila. Nejspíš jsem ležela jako ostatní. Popírám však, že bych si neuvědomovala své bytí. Existovala jsem jen pro sebe a sama v sobě, a ne pro okolní svět, jako on neexistoval pro mne. Byla jsem hustou hnědou tekutinou, která se převaluje bez míry času.
Jak dlouho se plaví vor s posádkou bezvědomců? Nikdo to nemůže říci. Dokud je moře klidné, vichry a vlnobití neodervou kormidlo od příček, k nimž bylo přiraženo, a vor stále kreslí dvě rozbíhající se přímky. Časem vrazí do utopených. Někteří z nich snad mohou vyhlédnout až na třetí plošinu, ale nevidí, právě tak jako spící nesčítají tato chmurná bušení. Jejich setkání je němé. Jako kdyby nebylo. Hniloba, dýmající z vody, je výše už zředěna a nenatropí posádce nic horšího než spánek, při kterém přece pouť lépe ubíhá.
Probrala jsem se tak, že mi bylo zatěžko pochopit, kde jsem. Bolelo mě celé tělo, ale nevěděla jsem to hned, nýbrž postupně. Říkala jsem si: Bolí mě záda. Bolí mě šíje. Bolí mě nohy. Bolí mě ruce. Bolí mě v kříži. Nejvíce mě bolí hlava. Mám v ústech hanebnou chuť. Mám hlad, propána, jaký mám hlad. Bolí mě hladem žaludek. Tak jsem prostřednictvím bolestí znovu našla své tělo a věděla jsem, že patří mně, a nikomu jinému.
Neznámé hlasy si rozvláčně odporovaly ve věci, kterou jsem nemohla pochopit, a popuzovaly mě. Byla bych je ráda požádala, aby mě nechaly v klidu, ale ještě jsem nebyla schopna promluvit. O čem se jen bavily? Bis? To jsem přece já! Jak rozhodne Bis? Bylo mi divné, že mám o něčem rozhodnout. A kdo se to dotýká mého čela? Dlaň, která mě hladí, bych měla znát. Jaký já mám hlad! A jakou žízeň!
Závoj spadl celý a viděla jsem prázdnou oranžovou plochu. Pak plachtu se znakem Nolitů. Pak Solin obličej. Sol vypadala o mnoho lépe než dříve, byla rajsky krásná. Náš vor přistál a Sol byla krásná.

4
Zarazili jsme do umělého oranžového pobřeží kůl, abychom nepřehlédli místo přistání, a vykonali jsme dvě dlouhé cesty podél břehu, jednu na sever, druhou na jih. Obě bez výsledku. Hledali jsme něco přívětivějšího, než pustou zpečenou plochu, ale jak se zdálo, z Lucie už nic jiného nezbylo, než tato promenáda pro Benovy zplozence. Když jsme se vrátili z jižní výpravy, zanechali jsme ha místě kůl, vor Nolitů a všechno zbytečné. Obtíženi zásobami a nářadím, vyrazili jsme pomalým pochodem přímo do chřtánu pouště, o níž jsme nevěděli nic jiného, než že je rozlehlá.
Po pěti dnech byly příděly potravin sníženy na polovinu, ale rovněž tempo postupu se zpomalilo. Odtud obojí rovnoměrně klesalo, až jsme stáli uprostřed roviny bez jakýchkoli prostředků, jimiž bychom mohli ukojit hlad a žízeň, a s poněkud příliš slabou útěchou, že alespoň nemusíme vláčet nádoby a vaky.
Při probírání možností, které by alespoň oddálily konec, jsem celkem náhodou připadla na myšlenku pokoušet černý čtverec, a ukázalo se, že v něm ještě jiskřička vězí. Vydal nám ne sice guláš, ale přece jen něco, totiž určité množství suchých brambor. Snědli jsme je, ponechávajíce si každý dvě nebo tři do kapes. Chtěla jsem vodu. K mému překvapení nám Ben načepoval místo vody bapaak, nejluxusnější možný nápoj na Lucii, který býval i v dobách růžolícího blahobytu poskytován jen vzácně. Za celý dosavadní život jsme nevypili tolik bapaaku, jako toho dne. Bohužel se projevily určité alkoholické účinky a má posádka se změnila v bandu tančících opilců. Zakrátko usnula. Sama jsem sice měla také trochu v hlavě, ale právě jen tolik, aby mi všechno připadalo uskutečnitelné a dobré. V tomto stavu jsem se pokusila přimět čtverec k létání - a on skutečně létal.
Natahala jsem tedy zmožené chlapce a dívky na jednu hromadu, k Sol, zřídila jsem vzdušný autobus, viděla jsem to přece u Řehoře, když odvážel obyvatele Baota, a sunula jsem se s nimi necelých půl metru nad zemí. Protože mi V hlavě lecjak přeskakovalo, létací stroj se motal jako čmelák, než se ze mne bapaak vykouřil.
Let v mnohém připomínal mou někdejší cestu do kráteru. Také Ben slábl. Dělal přestávky bez předchozího varování. Prostě jsme spadli. Náraz, i když nijak silný, probudil celou společnost. Začali se ohmatávat a nebyli s to pochopit, jak se uhodili. Domnívali se, že spali na místě, a vskutku, oranžové pole bylo stále stejné, ačkoli jsme urazili víc než sto kilometrů. Dali se rádi přesvědčit, že nejsme úplně ztraceni, a protože se mi z Bena podařilo vymámit zase něco k snědku a bapaak, dali si dobrý pozor, aby se neopili. Počkali jsme si, až čtverec znovu nabral sílu a ploužili jsme se dál.
Často jsme si lámali hlavu s osudem ostatních vorů, z nichž žádný nebyl k vidění ani na pobřeží u kůlu, ani při obou průzkumných cestách. Bylo možné, že některé přirazily k pevné zemi na jiných místech, a nedalo se vyloučit, že dosud bloudily mořem, opisujíce kruhy. Jejich posádky dřímou a proberou se, až je proudy nebo vítr doženou do vodních končin, kde omamný pach Umělých bude slabší nebo vůbec žádný. Nebo zahynou. Uznali jsme, že nebylo v našich silách jim pomoci, zvlášť když se oživlý čtverec chová tak vrtkavě, že na nějaký let nad mořem nemůže být ani pomyšlení.
Snad aby toto potvrdil, vypověděl čtverec službu, a zdálo se, že dokonale: Nelétal, nekrmil nás a neposkytoval bapaak ani jiné nápoje. Pokračovali jsme pěšky, poněkud osvěženi a s nadějí, že později přivedeme čtverec k rozumu. Směr jsme dodržovali poměrně snadno. V oranžové půdní hmotě se asi v metrových rozestupech táhly do dálky jemné rysky. Stačilo se jich držet a měli jsme jistotu, že se nevracíme na místa, kde jsme už jednou byli.
Uplynul den a uplynul druhý. Čtverec se neprobouzel a nás opět ovíjela únava, hlad a žízeň, tito tři bratři poutníků. Ela, která napolovic šílela, se vrhla k zemi a počala hryzat oranžovou hmotu. Pat ji odtrhoval, ale ona ho uhodila do břicha tak silně, že si sedl a lapal po vzduchu. Ostatní se shromáždili kolem nich a snažili se Elu uklidnit. Domlouvali jí, jako by jim samotným nic nechybělo. V polohlasném šepotu, přerušovaném Eliným soptěním, se ke mně přiblížil Šedivák. „Což když má pravdu?“ řekl a ukazoval na zem. „Nezkoušeli jsme to.“
Vyrýpla jsem tedy posledním předmětem, který mi zbyl, křivým nožem s těžkou rukojetí (Řehoř jej zhotovil a vyryl na střenku své iniciály), kousek oranžové hmoty. Vložila jsem jej do úst. Měl trpkou, osvěžující chuť. Druhý kousek jsem podala Šedivákovi. Když se nám nic nestalo, a naopak, zahnali jsme opravdu malými krychličkami hlad i žízeň, uspořádali jsme oběd pro všechny. Lip a Syn se divošsky chechtali. „Chtěla nás dostat,“ volali, myslíce poušť, „a teď nás sama živí.“
Nu, bylo to tak, ale nově nalezená potrava měla háček. Hlad a žízeň, které tišila, reprodukovala později ve zvýšené míře. Člověk proto pozřel víc hmoty, ale sotva ji strávil, pociťoval opět o stupeň větší hlad a větší žízeň. Ty jsme zaháněli tím, že jsme se víc najedli, a spirála neoblomně stoupala. Dal se vidět její konec: Dvaadvacet zdivočelých bytostí, celý den se krmících, a přece umírajících na nedostatek potravy.
Na štěstí už asi třetí den po pouštním obědě hlásil vpředu kráčející Pat, že nad obzorem visí šedivý proužek. O barvu mohl být spor, ale ne o proužek sám. Z pustiny začaly vystupovat hřebeny hor, nahoře holé. Jak jsme se blížili, horský masív se zvětšoval. Nezdržela jsem se a z úst mi vylétlo neartikulované volání, což měla být píseň o Majolence. Zpívala jsem údajně Řehořovým jazykem a potácela jsem se kupředu docela rytmicky, podpírajíc matku a nutíc ji vydat ze sebe zbytky sil. Ťukali si na čela, ale kolona se pohnula rychleji.
Už v prvním předhorním lesíku nám padl do rukou mravenečník. Vypili jsme jeho krev a snědli jsme ho syrového. Po oranžové hmotě nám připadal jako báječná pochoutka. Tím začaly lukulské hody. V jejich průběhu jsme celkem bez velké námahy zdolali pohoří až ke konečným lysým vrcholům. Krajina za horami byla jakýmsi symetrickým odlitkem té, kterou jsme právě zmohli. Pod lišejníkovými svahy kosodřevina, níže jehličnaté lesy, dál listnáče, a vzadu, za početnou rodinou hůrek a kopců - suchá načervenalá poušť, pojící se s nebem.
Vydrhnuti válcem větru, zalezli jsme do kamenitého dolíku, abychom si odpočinuli a abychom se poradili. Vyskytly se hlasy, že se nemáme nikam dál táhnout. Dole vidíme opět poušť, mínila skupina mladých v čele s křiklounem Dikem, a nedělejme si iluze, že bude menší než předchozí. Podívejme se do zrcadla, máme-li nějaké. Jak jsme zchátrali! Jakou horečkou se nám potáhly oči! Vydržíme strádání třeba jen týdenní? Pohoří Záchrany, nazývejme je klidně tak, nám poskytne všechno, co potřebujeme: studenou vodu, maso, i dřevo na přístřešky.

Ale většina se nad tímto návrhem tvářila velmi rozpačitě. Obhlíželi jsme hory a jejich porost. Klenuly se nad sedlem, v němž jsme leželi, a jiné v modrých oblinách padaly dolů. Byly svým způsobem úchvatné, ale člověku přijde zatěžko zvolit tak náhle nový domov. Chápala jsem větší polovici a její nejistotu. Sama bych zde nezůstala ani za nic, ale mé důvody byly docela jiné.
Ještě jsem je nechala, aby duchem bloudili po dolinách a stržích, zkoumajíce, zda by si na ně zvykli, a když ticho uzrálo, řekla jsem: „Učinili jste mě odpovědnou za to, že vás dovedu někam, kde se dá žít. Rozhoduji o všem. Ale v tomto případě pozvedněte ruce. Kdo chcete založit sídliště na pohoří Záchrany? Kdo byste raději zhotovili kolesa, zapřáhli do nich zkrocená zvířata, naložili na vozy pokrm a měchy s vodou? Kdo byste se odvážili skočit přes poušť?“
Dik, pravím, byl křikloun nad křiklouny, ale Jupovy úskočnosti se mu nedostávalo. Poražen v hlasování, konal se svými příznivci všechny práce, kterými se zaměstnávali ostatní, a právě on přišel na nápad, nastražit na cestičkách lam jámy. Tak jsme získali šest zvířat, a ona docela dobře stačila utáhnout oba lehké vozy, jejichž předobrazy byste byli dříve našli ve Starých dějinách. Tuším, že je stavíval Vachu, vládce nad severními okrsky Otonaa. Po několikadenní robotě a vykoupání v lesní tůni jsme se pustili do pouště.
Poušť? Pohled z horského sedla nás spletl. Pokládali jsme za písek přívětivé plavé chmýří, vznášející se na stoncích tak křehce, jako by jim každou chvíli chtělo dát sbohem. Jehličky chmýří svou nevinnou průzračnosti odrážely nebe, a zde byl kořen našeho omylu. Obzorový pás se z našich stanovišť, podobně jako celá step z pohoří, zardíval prostým denním světlem. Byli jsme nadšeni pružným, a přece dosti pevným drnovím, po kterém se nejlépe pochodovalo bosky. Někteří také sundali obuv.

Navlékli ji až poté, co Man padla tváří do trávy, usmrcena jedovatou žížalou. Zděšené dívky naskákaly na vozy a lamy se udiveně ohlédly. Ať se namáhaly jak chtěly, nemohly se hnout z místa. Dalo mi mnoho práce, než jsem své lidi přesvědčila, že se jim nemůže nic stát, budou-li si chránit chodidla. Fialové žížaly s tlustými černými hlavičkami se totiž vytahovaly z půdy sotva na půl centimetru. Pochovali jsme Man pod zem a na hromádku zkypřené hlíny jsme zasadili příčku, utrženou z vozu. Dívčina smrt nás přiměla víc se věnovat stepnímu porostu. Prohledali jsme okolí na několik desítek metrů od vozů. Všude pod trávou se skrývaly žížaly. Bylo jich jako kapek deště. Všecka step byla prolezlá žížalami s černými hlavičkami a tuto proradu zastírala vábným závojem chmýří. Když jsme tak hleděli na záplavu smrtonosných tvorečků, lačně vykukujících ze země, připadlo nám zázračné, že zahynul jen jeden z nás. Od té doby jsme jen štítivě kladli nohy do stepi, která před námi šuměla.
Kráčela jsem vedle vozu a Sol, která na něm seděla, natáhla ruku a přidržela si mě za vlasy. Prohlížela si mě, jako by mě viděla poprvé. „Kde se v tobě bere taková bezcitnost?“ ptala se. Věděla jsem velmi dobře, co myslí. Manina smrt mě vůbec nedojala a zařizovala jsem desítky potřebných maličkostí, zatím co ostatní stáli jako sloupy a posmrkávali. Jednou či dvakrát jsem sama pátrala, kam se propadl můj citový život a podobné věci, a pak mě to přestalo bavit. Nemělo smysl si něco předstírat a hledat omluvy. Mne zajímala zlámaná kola, otupené sekery, vypalování klíšťat z pokožky, množství vody, kterou ještě máme, a měřila jsem alespoň v myšlenkách vzdálenost, která nás dosud dělí od cíle. Starosti jiného druhu jsem si nejen nepřipouštěla, ony o mne dokonce vůbec nechtěly zavadit. Matka měla pravdu.
„Nevím, maminko,“ odpověděla jsem. „Sedí se ti dobře ?“
Za čas hlásil kočí prvního vozu, Dik, že zpozoroval několik pruhů kouře. Lamy, které si jakž takž zvykly na svůj úkol, začaly být neklidné a mečely. Muselo přiskočit na pomoc ještě šest chlapců, aby byl překonán jejich odpor a vozy mohly pokračovat v cestě. Nějaký chytrák přišel na to, že lamy nejspíše poslechnou, když se táhnou za uši. Odtud nebylo daleko k vynálezu. Kolem uší nešťastných tahounů byl obtočen tenký provaz, jeden chlapec pochodoval v čele kolony, vlekl lamy a ty zase vůz; u další trojice zvířat podobně. Díky tomuto opatření jsme se mohli přiblížit vlnám dusivého kouře, ležícího nad stepi, a pak hořícímu městu Voon, které kouř vydávalo.
Voon jsem poznala bezpečně a okamžitě, třebaže z jeho domů se staly čadící svíce. Jako jediné město na pevnině mělo palác snů nikoli ve středu, nýbrž na okraji, a dokonce téměř mimo ostatní drúzy. Palác snů teď vydával nejvíce kouře, jako by se zároveň s budovou pálilo také všechno, co v něm kdy bylo nasněno. Míjely jsme jej těsně, protože ležel na čáře našeho pochodu a já se bála tuto čáru jakkoli zakřivit. Zvířata dělala divy a mládenci s tenkými provázky také. Nakonec se bolest ukázala silnější než strach, a lamy táhly dál, zoufale kroutíce hlavami.
Nemohla jsem zabránit srážce s pěticí Umělých. Měli zmatek ve svém žhářském díle a nanosili k paláci víc podpalných oranžových krychlí, než potřebovali. Nad zbytkem zadumaně stáli, když se na ně vrhli rozzuření chlapci, ozbrojení Řehořovými sekyrami. Umělí, kteří si vůbec nevšimli našeho procesí, stačili sotva zvednout hlavy, a už jim na ně dopadly rány. Ozvalo se několikeré zařinčení, syntetické lebky pukly a bylo po boji.
Ale nebylo tak jisté, že bychom mohli obstát proti ostatním Umělým, kteří se hemžili ve městě. Zatím nemohli střetnutí pozorovat, bránil jim v tom hořící palác. Uvedla jsem průvod do poklusu, pokud se u nás, jedenadvaceti mátoh, dalo vůbec o nějakém poklusu mluvit. Pat a Syn, kteří všecko zosnovali, se zařadili do čela a lamy je radostně následovaly. Ještě nikdy tak neuháněly, jako od spáleniště Voonu. Pomyslila jsem si, co se v nich asi tak odehrávalo, když přihlížely, jak mládenci buši sekyrami do jiných lidi. Taková lama houby věděla, kdo je Umělý, a kdo ne.
Sotva jsme se utábořili v úctyhodné vzdálenosti od Voon, na konci stepi, a vlastně už na kraji bukového polesí, chytila si mě zase Sol. „Pojď sem, mé důležité dítě, pojď někam stranou.“ Odsedly jsme z kruhu večeřících, Sol se pohodlně natáhla a zabývala se propichováním suchého listu větvičkou. „Dělám si v poslední době různé myšlenky, miláčku. Jedna z nich je, co máš vůbec za lubem. Kam jdeme? Kam nás vlečeš?“ Pozorovala jsem, jaký obrazec chce Sol v suchém listu vytvořit. Zdálo se mi, že srdce.
„Ráda bych se dostala na Pláň kamenných kolosů, maminko,“ odpověděla jsem, když ze mne pořád nespouštěla zrak a když jsem pochopila, že se nemohu dál vytáčet. „Tam?“ podivila se, „do pouště, kde ani tráva neroste?“ Mimoděk jsem jí vzala klacík a dokončila jsem několika tečkami srdce. Pak jsem se ohlédla po matčině tváři. Došlo mi, že mohla obrazci

přikládat nějaký význam. „Neroste tam tráva," řekla jsem spěšně, „ale keře s jedlými bobulemi. Zpod jednoho kolosu tryská pramen vody." Když jsem vyslovila poslední dvě slova, připomněla se mi stružka v háji u Rosova domu a ta druhá Bis, zatínající zuby do rtu v bolestech. Za dešťů, na hradě, jsem zase měla bolesti, ale slabší.
„Nevím," uvažovala Sol nahlas, „jedlé bobule a voda, bude to lidem stačit jako odměna za tak dlouhou pouť, když na Pohoří záchrany i jinde se mohli mít ne-li slušně, tedy aspoň bídně ? Vím, co namítneš. Nejde jen o potravu, nýbrž také o bezpečí. Ben zešílel, vypaluje města, proměňuje luka a háje v oranžovou rovinu a neušetří ani pohoří. Písečnou poušť však nechá na pokoji, co by v ní hledal. Budeš mít zdánlivě pravdu, ovšem jen do té doby, než Řehoř skoncuje s Benem. Jakmile se objeví slunce nebo hvězdy, pozbude poušť i té jediné přednosti, kterou má."
„Najednou jsi mi uvěřila, že Řehoř je člověk z jiného světa?" otázala jsem se maličko jízlivě. Sol mi odpověděla laskavým úsměvem, jako by mi bylo zase pět let. „Řehoř se u mne byl rozloučit, miláčku," řekla. „Neprozradil mi sice nic, ale choval se podivně, bylo znát, že odjíždí někam dál. Přece mi promineš, že jsem o něm po celou dobu, co s námi žil, také trochu přemýšlela. Jistě ti neušlo, že se do posledka nenaučil dobré výslovnosti. Víš proč? Všimla sis jeho jazyku? Řehoř má zakrslý jazyk, nejen nos, a takoví přece Vyřazení nejsou. A jak na tebe působil jeho hrad? Já jsem si vždycky myslila, že něco takového nemohl postavit nikdo od nás. Měl zajisté pletky s Rosem, viď? Bylo kolem něho vždycky příliš mnoho nesrovnalostí... Neuměla jsem si je vysvětlit, až ty jsi mi pomohla, tehdy na hradě."
Měla jsem chuť matce vyčíst, že si ze mne tak utahovala, že se tvářila, jako bych ji za nic na světě nemohla o Řehořovi přesvědčit, ale Solin mírný úsměv mi v tom zabránil. Přirozeně, proč by se mnou nemohla zažertovat, když já jsem ji tahala za nos celou dlouhou dobu? „Ale hvězdy, maminko? Co víš o hvězdách a slunci ?"
„Vlastně nic," řekla Sol. „Nevím, co jsou to hvězdy. Řehoř mi nakonec pověděl, že uvidím hvězdy nebo slunce. Pak prý bude na Lucii dobře. Všechno ostatní jsem si domyslila podle tvého přiznání. Mimochodem, Řehoř mě prohlížel a vím, jakou nemoci trpím. Bohužel neměl žádné prostředky, aby ji mohl vyléčit. Neboj se, Bis, ještě s vámi dost dlouho pobudu. Rozhodně tak dlouho, abych ti mohla vždycky v pravý čas vyhubovat, moje velitelko."
Listí křivého buku se rozpovídalo pod náporem větříku. Jeden lístek se utrhl a snesl se klouzavým letem na Soliny nohy. Čekala jsem, že jej matka začne znovu propichovat, ale ona jej odhodila a třela si lýtka.
„Podívej, Bis," řekla, „jak se mi zauzlují žíly. To je od cesty, kterou nás nutíš konat. Divím se, proč vůbec ještě mohu dále, a proč se nezhroutili ostatní. Poznáváš nás, hříšné lenochy, kteří nikdy neudělali krok po svých nohou a kterým všecko létalo do úst? Představ si, jak bychom se hněvali, kdyby naše sebezapírání sloužilo jen nějakému tvému osobnímu cíli, kdybys, dejme tomu, měla u kamenných kolosů s někým schůzku..." Odpověděla jsem : „Dosud je poušť naším jediným útočištěm, maminko." A odvrátila jsem se od jejích bolavých nohou, aby nespatřila můj hněv. Jak nízké bylo od ní podezírat mě z něčeho takového! Toužila jsem vidět Dana, chtělo se mi vstát a vykřiknout to do tváře Sol i ostatním, byla jsem posedlá představou, že Dana najdu, jak obkresluje maori, že roznítí oheň a dotkne se mých tváří, ano, Sol našla správnou strunu, ale falešně na ni zahrála. Přeplula bych moře mezi mrtvolami, zdolala bych oranžovou pustinu, pohoří Záchrany i step jedovatých žížal, prošla bych pětkrát tolik pouští a šplhala bych po laně, aby mě Dan mohl vzít do náručí (jestliže bude chtít), ale udělala bych to všecko sama!
„Bis!" ozvala se matka tiše. Ležela jsem k ní zády a neodpovídala jsem. Hnusilo se mi, nač jsem se podívala. Zpod listí vystrčil kusadla modrý roháč a já se musela ovládnout, abych ho nerozmáčkla. Jako by to cítil, schoval se a chvíli nadzdvihoval listí v přízemním úprku. „Ty pláčeš?" ptala se matka. Neplakala jsem, a kdyby se byla ke mně přiblížila, byla bych ji odstrčila. „Bis," řekla Sol neodbytně, „není stejně všecko ztraceno? Jistě porodíš mnoho dětí, ale zachráníš sama Lucii? Budou se bez Zvuků milovat ti u ohně?"
„Všimla sis Lou a Šediváka, jak odešli do lesa?" odsekla jsem. „Jdi se podívat, co tam provádějí."
Nazítří začal padat teplý růžový sníh. Stoupali jsme právě do svažité louky a museli jsme pomáhat zvířatům, když mi na nos padla první vločka. Chytila jsem ji do dlaně. Hřála a vrtěla se jako zvířátko, ale nechtěla se nijak rozplynout. Schovala jsem ji do kapsy, třebaže to byla bláhovost. Vloček kolem tančily stovky a lamy vystrkovaly jazyky, snažíce se některou dostat. Lamy byly milé, zvykly si na nás a my na ně. Někdy jsme se děsili pomyšlení, že je budeme muset sníst, až zase bude zle. Chlapci zakládali kola vozů kameny. Naučili se vidět v každém novém úkazu nebezpečí a chtěli se poradit.
Přemýšlela jsem, proč jsem vločku dala do kapsy. Na památku čeho? Záhuby v růžových závějích? Sněžení zatím nevypadalo zle, dovolovalo nám vidět i horský masiv daleko vpředu, náš příští cíl. Nedalo se mluvit o vánici, sníh se sypal řídce, jako by lakomec solil polévku. Přesto měli chlapci pravdu. Potopa také začala vlídným deštíkem. V trávě ještě nebyl sníh k poznání, její zeleň nad ním hravě převládala, ale zítra, za týden, za tři neděle? Zatím, co se usazovali a natahovali ušlé nohy, přiloudala se ke mně Sol. Stále jsem odmítala její pokusy o smír. „Chtějí zůstat," pošeptala mi. „Buď rozumná, miláčku."
Nechala jsem ji stát a vstoupila jsem do kruhu odpočívajících. Řekla jsem: „Za jak dlouho budeme na hřebenu pohoří, které budeme nazývat pohoří Růžového sněhu? Myslím, že nás to nebude stát více než čtyři dny, a když si pospíšíme, můžeme jeden z nich ušetřit. Za horami leží poušť s kamennými kolosy. Nyní znám cestu, byla jsem ve Voon i u kolosů a zaznamenala jsem, že vzdálenost mezi nimi není velká. Za tři dny nenapadne tolik sněhu, abychom nemohli zlézt vrchol. Kdyby sněžení zhoustlo, skryjeme se. Nahoře jako dole, nebezpečí je stejné, rozdíl spočívá jen v času, který bychom zde promarnili."
Překročila jsem Syna a počala jsem uvolňovat kameny zpod kol vozů. „Co je s vámi," vykřikla jsem, „chcete sedět celou věčnost?" Sotva jsem vytáhla druhý kámen, vůz se pohnul směrem zpět, třebaže lamy napínaly všechny síly, a třebaže vozy byly celkem prázdné a ležely na nich jen sekery a podobné Řehořovo nářadí. Pat přiskočil a opřel se do vozu spolu se mnou. Pár Vteřin jsem za sebou slyšela nepříjemné ticho. Nikdo další se nezvedal. Konečně se vedle objevily bílé a útlé ženské ruce. Nemusela jsem se ani ohlížet, abych věděla, že patří Sol. Řekla jsem šeptem: „Děkuji, maminko."
Vozy se hnuly vzhůru po louce. Ještě tento den jsme je potřebovali. Nevysoká louka se opodál lámala a podle mého

předpokladu volně padala k horské říčce, proti jejímuž proudu jsme měli táhnout dál, do dolin pod nejvyšším hřebenem. Toto pohoří bylo rozlehlejší a krásnější než první. Byla jsem zde asi před dvěma léty, s Benovým přístrojem, ovšem, a věděla jsem, že pod kameny potoků stojí modré ryby, které, vyplašeny, střelhbitě unikají proudem. Viděla jsem v lesích drobné jelínky, málem jsem na jednoho šlápla. Kvikl jako vepřík ulibú a uháněl dlouhými skoky pryč. Bála jsem se tohoto pohoří, bude příliš svádět mé pocestné.
Vločky stále ještě klesaly a večer už utvořily vrstvu, ve které zůstávaly naše stopy. Hory získaly zajímavé kouzlo a my nové hry. Patřilo k věci zatahat za větev, pod kterou člověk procházel, aby se její náklad zřítil ostatním za krk. Přesto naše nálada nebyla valná. Lpěl na nás stín hádky, která sice nepropukla, ale již jsme obešli jen o vlásek. A přemýšleli jsme každý sám pro sebe o sněžení, co má zase znamenat. Na jednom z Pomerančových ostrovů Ben na požádání toto potěšení organizoval, ale v bílém. Možná, že si už ve své nemoci hrát nepřestane?
Druhý den se růžový povlak zvýšil a přikryl menší kameny, zatím co zbylé z něho vyhlížely poněkud vyděšeně. Byl kluzký a ztrpčoval nám cestu mnoha pády a otlučeninami. Jen lamy, vysvobozené od vozů a zatížené vaky s nejnutnějšími potřebami, si vykračovaly jako na procházce a nikdy neuklouzly.
Sol se opět přitížilo, zpotila se a musela být posazena na jedno zvíře. Když jsem udělala toto rozhodnutí, očekávala jsem odpor nebo přinejmenším různé komentáře, ale Sol měli všichni rádi a náš nevyřčený spor se týkal jediného. Usadit se nebo jít dál? Později byla sněhová přikrývka už tak silná, že jsme do ní zapadali po kolena a náš pochod se neobyčejně ztížil. Na druhé straně se na ní dalo velmi dobře odpočívat nebo spát, protože krystalky byly teplé a hřály jako peřina. Některá děvčata se do nich dokonce zahrabávala. Ela, která měla v paměti svůj úspěch z oranžové pouště, zkusila ochutnat i tyto vločky, ale okamžitě je vyplivla. Stěžovala si na popálená ústa a já jsem pak zakázala všechny další pokusy tohoto druhu.
Výstup se proti mému odhadu protáhl a po pěti urputných pochodech jsme se ocitli na hranici kosodřeviny, vzhlížejíce s respektem k růžovému srázu před námi. Shora se občas utrhovaly malé a krotké laviny, vlastně jen koule velikosti člověka. Ujížděly se svištěním ke kleči, o niž se roztříštily. Vypadalo to, že někdo ostřeluje křoviska křehkými barevnými bombami. Dik ukazoval do nebe. „Nezdá se vám, že se blíží bouře?“ volal. Nejprve jsem musela lovit význam slova bouře. Slyšela jsem je předtím pouze od Rose a nemohla jsem se upomenout, co asi značí. Měla jsem dojem, že nějaký hluk, a rozhodně nebezpečný hluk. Stávalo se nám od opuštění hradu velmi často, že někdo vyslovil staré, dávno zapomenuté slovo, příhodné pro určitý jev, ale sám si jím nebyl jist a ostatní mu nerozuměli. Vím, že toto se přihodilo Horovi v síni manů. Zavedla jsem ho tam, mezi předměty, vyrobené Řehořem, a on jeden zvedl a řekl: „Sekera.“ Poté se sám podivil, kde se v něm vzal výraz pro dávno neužívaný nástroj. „Byl jsi někdy ve Starých dějinách?“ otázala jsem se ho. „Ano, v dětství,“ souhlasil Hor.
Když Dik vykřikl o bouři, zaznamenala jsem, že mládenci i jejich družky přemýšlejí. Protože jsem se obávala, že jim představa bouře dojde a že se budou vzpěčovat započít výstup, dala jsem znamení, abychom se dali na cestu. Poslechli, ale při každé přestávce ostražitě pozorovali nebe a dále hloubali. Cítila jsem v kostech, že se mezi námi zvedla hradba, kterou bude těžko překonat. Okamžik srážky byl nedaleko.
Razila jsem cestu růžovými závějemi, padala jsem, abych se o skalní výčnělky zachytila buď hned, nebo po několikametrovém skluzu, v hrdle se mi nadýmala horká zátka, z mnoha ran na loktech a kolenou se mi řinula krev, ale zápasila jsem s malátností urputně, a dokud jsem byla fyzicky schopna, nezastavovala jsem se. Za mnou se štrachaly lamy, jedna z nich spíše vlekla než nesla mou chorou matku. Snažila jsem se vždycky uniknout koloně, aby mě chlapci a děvčata viděli na srázu, aby věřili, že je možné dojít výš. Když jsem nemohla dál, zůstala jsem na místě, a sotva ke mně dorazili, hnula jsem se znovu, kdežto oni odpočívali.
Dik měl pravdu. Obloha tmavla, ačkoli se z ní valily stále stejně skvoucí vločky sněhu. Sama jsem dostala strach z její zamračené tváře, a ačkoli jsem původně zamýšlela pobýt nahoře na hřebenu déle a vychutnat vítězství, kterého jsme dobyli, začala jsem pod dojmem blízké bouře slézat ihned, jakmile na úzkou náhorní plošinku s velkým odfrkováním přibyla první lama.
Po stometrovém klesání jsem se ohlédla. Seděli pohodlně na hřebeni a jeden mládenec rozhazoval rukama. Podle postavy to mohl být Dik. Pro tentokrát jsem neměla obavy. Jistě neměli chuť zůstat na hřebenu pod otevřenými ústy oblohy. Ale osamostatňovali se, to bylo jasné. Přes poušť nepůjdou, kdybych je vábila jako víla a kdybych jim hrozila kouzlem. Stačí klopýtnout nešťastnou náhodou o pěkné místečko, a nedostanu je ani o krok dál.
Pak se spustily se srázu lamy a pokračovali jsme v putování pod stále černajícím nebem a mé tušení se splnilo. Jedna soutěska nám otevřela tak úchvatnou dolinu, že jsem si sama zakryla oči, uvidím-li ji znovu, až sejmu dlaň. Skaliska ji objímala jako pár dobře stavěných nohou a čněly z nich rozsochaté sosny, držící vartu. Lukami, plnými obřích kopretin, se přibližovaly dvě bystřiny, z nichž levá se dala označit za malou řeku; nakonec nebyly vzdáleny víc, než co by kamenem dohodil, ale zamířily v náhlém zlomu každá jinam a různými kaňony ven z kotliny.
Tento zvláštní a neočekávaný úkaz vzbuzoval imaginaci města, jeho nábřežních domů, jeho mostů a sadů, omývaných po obou bocích. Někde výše by se ovšem musely zřídit nádrže, aby vody neklepaly na dveře přízemních bytů, když se rozdovádí, a u přehrad by stály krásné žluté budky, takové, jaké jsem (kdysi před tisíci léty) viděla v kráteru. Do kopců se bezpochyby zavrtají štoly a do štol úzkokolejné dráhy.
A koně bych tady chtěla, spoustu hřebců a klisen v ohradách, jednou za čas by byli vypouštěni a procházeli by se volně po ulicích, očichávajíce vrátka domů a hrabajíce u známých. Tam, kde se zdraví říčky, bude stát velkolepé divadlo s plochou střechou, drúzu nesmím vidět do konce života, i kdyby se třpytila jako Řehořovy korunovační klenoty. Před divadlo patří fontána, zrovna jako prý byla v Uhuru, ve zlikvidovaném nejstarším městě světa. Nevím, jak fontána vypadá, ale snad je to dobře, snad právě proto vystavíme stejnou, jako v Uhuru.
Kotlina zívala růžovou nudou, ale mně do ní padaly útržky Nového Otonaa, mísily se bez pořádku, tropíce si smích z mé únavy, z mých poklesávajících kolenou. Na konci luk se zvedly elevátory a věžovité nádrže na potraviny, aby se

vzápětí odstěhovaly širší strží dolů, do volného kraje, a udělaly místo kouřícím trychtýřům dosti záhadného určení. Pak se pohnul z místa ovál, určený k tomu, aby v něm lidé, kteří chtějí, běhali před zraky ostatních kolem dokola. Zasunul se pod stupňovitě ubíhající kamenitou stěnu, a na jeho místě se zvedla legie křiklavých domků se zahrádkami.
Sol mi položila ruku na rameno a měla cosi na jazyku. Napětí, s kterým se zdržela docela zbytečného proslovu, mě rychle vrátilo z vidin na střapatý břeh potoka. Zkusila jsem něco poznamenat, abych se zdála klidná, ale suché hrdlo mi to nedovolilo a jen jsem zakašlala. Pomalu se shromáždila celá posádka naší archy. Přišel Pat, zamžikal, vzal za ruku Elu a oba vystoupili poněkud kupředu. Zaharašily břidličné úlomky, to se Šedivák a Lou šplhali do stráně, aby lépe viděli. Dorazil k nám Syn, podíval se na údolí, podíval se na mne a stáhl se nazpátek. Dik mnohoznačně zaklel, také si mě změřil a také zmizel. Slyšela jsem, jak si vzadu se Synem šuškají.
Nohy nás donesly ještě do kotliny, k ohybu říček. Pomohla jsem Sol na zem a její lama s úlevou odběhla. Sol stále nepronesla ani slovo, ačkoli věděla právě tak dobře jako já, že jsou všichni u cíle, všichni, kromě mne. Obětavé mlčení ji velice tížilo, a tak jsem jí pomohla. „Odsud je dostane leda Benova oranžová čára,“řekla jsem.
5
Sol prý byla vzhůru, když přestaly padat růžové krystalky. Sol jako první spatřila vesmír. Vyprávěla mi, že ji sklíčil. Dostala strach a pokoušela se probudit mě. Tahala mě za vlasy a sténala. Ale já jsem pevně vězela v povijanu zmatených snů a odpovídala jsem jí nesrozumitelnými slabikami. Objala mě tedy, jako by život nezačínal, ale končil, a vtiskla se tváří do prohlubně mezi mým ramenem a vlasy.
Setrvala tak dosti dlouho, než jsem se začala vrtět. Pak jsem uviděla hvězdy já a vykulila jsem na ně oči. „Ale to je ohromné,“ řekla jsem. V té větě se stěsnalo mnoho věcí najednou. „Není to ohromné?“ obrátila jsem se k matce. „Ty se bojíš? Blázínku, Ben má odzvoněno.“
Možná, že bych se byla vesmíru sama lekla, kdyby jeho oko bylo nehybné a studené. Ale vzduch, prohřátý krystalky, se vlnil, a hvězdy vypadaly jako neposedné zlaté mouchy.“ To jich je,“ vzdychla jsem. Sol stále kňučela jako psík a tlačila se ke mně. „Je jich moc, viď,“ řekla jsem. „Přestaň už, mami.“ Většina světel stála přímo nad našimi hlavami v chvějivém pásu. Jiné, veliké a osamělé, setrvávaly stranou, jako by tam číhaly na kořist. A pár flamendrů se potácelo přímo u zubatého obrysu skal. Chtěla jsem si spočítat, co všechno pro nás znamená událost, kterou věštil nebohý Ros a která se v posledních létech stala úběžníkem mého života, ale hvězdy měly dlouhé opratě a přitahovaly si mě, takže jsem jen v malých zastaveních překusovala své závěry, a při každém jsem se chytila za některý prst, jako bych tím myšlenkám mohla zabránit v útěku. Za nic nestály, ty moje snahy, černým rukávníkem proudil vichr a slyšela jsem, jak zlaté mouchy pobíhají po nějakých strunách a vesele na ně drnkají.
„Maminko,“ prosila jsem Sol, „uklidni se. Nebo se nedívej nahoru, když máš závrať.“ Chudák matka tušila v objevení vesmíru zase nějaký úskok, měla nervy docela pryč. Snad se také bála, že tam nahoru spadneme, nebo že se nebeská tělesa zřítí na nás. „Řehoř vyřídil naše účty s Benem, maminko, a růžový sníh nebyl asi nic jiného, než závoj, který nám stále zahaloval zrak.“ Bylo mi jí líto, jak se mě křečovitě držela, a stiskla jsem jí ruku: „Nu tak.“
Držela jsem si palec a palec znamenal, že už nejsou Ben ani jeho stvůry, že jsme jen my. Přežilo nás pár, jsme roztroušeni po širokém světě, krčíme se v údolích a oči nás bolí ze záře miliard jiných světů, ale dáme si znamení. Pak jsem si stiskla nehet ukazováčku a ten řekl, že se Dik a ti ostatní nemusí vláčet dál, když jim už nehrozí žádné nebezpečí. Zůstanou a počnou přitesávat kmeny a budovat sruby. Až sníh zmizí, údolí bude zelené. Prostředník mi povídal, že u kolosů sedí Dan a civí na hvězdy právě tak jako já, a čtvrtý prst dodal, že teď budu muset překonat poušť, abych Dana přivedla do kotliny, a že se za ním vypravím hned zítra s velikým spřežením lam, jako nějaká královna. Co malíček, propána, co malíček?
Malíček neříkal nic, ale když jsem jím chvíli kroutila, vylétla za skalami hvězda. Hvězda vážně stoupala vzhůru, už tam mohla zůstat stát, jako by patřila do rodiny, ale ona se sunula dál a chtěla se spojit s některou z těch mnohých. Byla ustrojena právě tak prostě, jako ostatní, obyčejná, mrkavá hvězdička, a ještě k tomu jedna z nejmenších. Zakryla jednoho osamělce a šplhala se k dalším, jistě všude pěkně pozdravila, ale k nám nedolehl ani vánek. Sbohem, Řehoři!
kapitola sedmá
1
Nejvíc ze všeho mě překvapilo, jak byl Ben lehký. Myslím vlastního Bena, řečeného Nejvyššího. Osmnáctinohý pavouk seděl v cihlově červeném okruží na osmnácti kontaktech a občas se na nich zavrtěl. Trošku mi připomněl epileptický třas Prorokův. Vyřízl jsem si otvor v průhledné ochranné kopuli, abych k němu mohl, rozkročil jsem se na obrubě a zvedl jsem ho. Jedna noha se přitom ulomila, ale tu si snad zase jednou Lucijané spraví, až budou rozumět umělým mozkům. Uložil jsem pavouka na obrubu a přišrouboval jsem ho ke stěně, aby snad při nějaké příležitosti nespadl zase do kontaktů. Teprve potom jsem se protáhl kopuli ven a svlékl jsem parádní kombinézu, zabezpečující mé tělo proti všemu možnému.
Analytický radar mi snadno našel směr, kde stál Špaček. Vsedl jsem do celluly, vysunul jsem ji do nebe a za pár minut jsem byl u rakety. Honza se právě probouzel z narkotického spánku a zíval tak mohutně, že by mu byl vjel do pusy žebříňák se senem. Vedle leželi průvodci, čtyři Umělí, navlečení do špinavě šedých žaketů. Život je opustil, když skončila Benova kariéra. „Co je to za blbinu?“ ptal se Honza. „Právě jsem byl v nejlepším.“
Řekl jsem: „Zvedej se, Honzo. Nemáme moc času. V jaké vzdálenosti dostaneme spojení se Zemí? Chtěl bych, aby sem odletělo pár raket s reaktory, osivem, lopatami, penicilinem a tak. Dělej, člověče.“
V té chvíli začaly padat drobné růžové krystalky. Nabral jsem jich hrst a zavřel se zkumavkou do konzervační skříně. Doma se jistě budou zajímat o strukturu umělé lucijské oblohy. Nařídili jsme filmovací kamery, přikurtovali jsme se do křesel a Honza zvedl Špačka na kruhovou oběžnou dráhu.
Dvaasedmdesát hodin jsme létali nad povrchem Sheetu a točili pracovní pevninu, všechny ty tisíce matných krychlí a všechna anihilační střediska. Teprve když byl zvěčněn i poslední pšouk, natáhli jsme „křivku k velké raketě a zhluboka

jsme si oddychli v její stříbrné hrudi.
Pozoroval jsem Honzu, jak uvádí do chodu automaty korábu a jak je staví na maximální snesitelné zrychlení. Hodně jsme si zpáteční cestu znepříjemnili. Honza pracoval soustředěně a byl smutný. Profesor Epolin, paleontolog, kterému v hlavě harašil jen oligocén, našel na Lucii výlučně machairody a entomolog Štejn zase sarančata Pachytylus migratorius; copak objevil Honza Kačer?
„Tak co, Honzo, kolik jsi jich svedl a jaké byly ?“ vypravil jsem ze sebe křivou hubou, zmáhaje přetížení. Pilot se tvářil, jako že neslyší a zádumčivě pojídal špenát se sázenými vejci. „Poslouchej, snad ses nezamiloval?“ napadlo mi a hned jsem věděl, že jsem chytil dobrou stopu. Honza mě neuznal ani teď za hodna odpovědi. Pobrukoval si pomalou a hodně vrzavou melodii, nějaký šlágr ze své narkotické říše. Asi za čtrnáct dní konečně řekl: „Osle! Všechno jsi mi zkazil.“ Víc jsem z něho nedostal.
Lucie se stala zlatou plaketou a pak zlatou mincí. Zvolna se hroužila do nebeského krásnohledu a stala se jednou z hvězd. Na přídi rakety nám zase vyrůstalo Slunce. Fotobuňka pilně četla mou zkorigovanou zprávu a vysílala ji k Ciolkovskému, k tomu největšímu umělému měsíci, takže mi nezbývalo, než trávit čas podřimováním, poslouchánim Regera, Janáčka a Schoenberga. Sháněli jsme se také po navigátorovi z Ciolkovského, ale karbaník byl přeložen do Země princezny Sirit a na jeho místě se zaučovala studentka z Norilska, která uměla jen cvika. Zato nám mohly posloužit televizním vysílačem České Budějovice a zakrátko i Papeete.

Tak jsme seznali, že během našich potulek uplynulo na Zemi sedm let.
Poblíž Ciolkovského nám obrazovka ukázala osm rudých plaménků, které se k nám blížily. Byly to raketové remorkéry. Přisály se k velké lodi, Honza vypnul motory a mohl se pokládat za dovolence. Remorkéry nás samy vedly na Ciolkovského.
Zcela ve svém stylu si Kačer nechal zpověď na poslední chvíli. „Samé ženské,“ explodoval, „ale o to nic. Řehoři, neviděl jsi ještě krásné stvoření, protože jsi neviděl Caru. Všude mě pouštěli, ti čtyři ometáci, provedli mě úplným mračnem paláců, kde se dívky koupaly a kde ke mně rozpínaly paže, ale Caru přede mnou schovávali. Já jsem, člověče, tak riskoval, že bys na mne musel podat hlášení, kdybych ti pověděl o svých eskapádách, a vždycky jsem zahlédl jen cíp jejích šatů nebo chomáček vlasů. Cara byla pryč, bála se mě a hlídali ji. Přesto mě milovala, vím to. Nakonec jsem za ní lezl po schodišti, které při každém dotyku chodidla zahrálo jako viola, Cara stála nahoře a čekala na mne. Najednou schodiště jakoby zakvílelo, ruplo a spadl jsem ke Špačkovi, k tvému obličeji, který mi, nezlob se, připadá po Caře dost hovězí.“
„Dobrá, dobrá,“ bručel jsem, „já se neurážím. Jenom to, prosím tě, nikomu nevyprávěj, jinak příště poletíš do háje. Nevšiml sis, jestli ty tvoje víly neměly kapánek větší nosy?“ „Neměly,“ řekl Honza zaraženě, „byly stejné jako děvčata u nás, jenomže nejošklivější z nich by strčila do kapsy i Van Phung. Já mám teď konec, člověče, nebudu se moci u nás na žádnou ani podívat.“ „Ovšem,“ řekl jsem si pro sebe, „typické uvolnění potlačených představ. Mne by spíš zajímalo, jak to Ben navlékl, že náš miláček žen nezdechl hladem.“
Dosedli jsme do přistávacího tunelu na Ciolkovském a v hale čekal Valenta. Obtěžoval se tak daleko, aby mi první potřásl rukou, a spíš ještě aby mě šetrně připravil na to, že reportáže byly poněkud zredigovány. Akademie se usnesla prominout nám porušení pravidel, ale nedovolila uveřejnit fakt, že jsme se na Lucii rozdělili. „Špatný příklad ostatním,“ poznamenal Valenta. „Profesore, doufám pevně, že tvoje zpráva není blaf. Vzali ji vážně a vypravují pět raket s materiálem. Víc zatím nemohou. Připrav se na velký kolotoč, budeš instruovat náčelníky. Chlapče, teď se moc nevyspíš.“
Opravdu, sotva jsem dožvýkal biftek, hlásil se pilot kurýrní rakety. Měl mě expresně dopravit rovnou do Máslovic, bez zastávky v Ubr al Massa. V Máslovicích se mě chopili a mačkali ze mne rozumy tři dni a tři noci, dokud jsem nezakončil mapu Lucie křížkem. Označoval Pláň kamenných kolosů.
A co ještě?
Mudharjo? Nepřišel za těch sedm let na nic. Měl tak dlouhé vousy, že s nimi mohl strašit vrány. Vydal tři práce, které situaci ve skupinovém počtu ještě víc zamotaly. Ale zato se vynořil mladý Polák, dědic známého jména Marczewski, a ten udělal pokroky, že se mi nad nimi zatajil dech. Když jsem před rokem neordinérního času odlétal na Lucii, končil Marczewski vysokou školu.
Matka vypadala pořád stejně. Byla ze šťastného rodu živohošťských kantorů, příliš tuhá, než aby se dala časem ohlodat. Žila také pořád stejně; ležela v časopisech nebo oprašovala libelku nebo seděla u televizoru. Nebo si povídala s Mařenkou Hrubou, která se k nám v poslední době více méně nastěhovala. Mařence se pod očima objevily první čtyři vrásky, maličké připomenutí, že by se měla usadit. Bylo jí teď třiatřicet a mně jen o osm let víc. Relativita času nás pěkně srovnala. Přesto Mařenka voněla po jablkách jako dříve a měla rty, s kterými jsem měl určité úmysly.
Držela se v povzdálí, dokud matka nepřestala plakat a neuhodila mě svou suchou pěstičkou do prsou. Pak projevila přání projet se člunem po jezeře. Každou chvíli si upravovala účes. Zdálo se, že se už přede mnou nechce schovávat do Šustrovy vily.

KONEC